

รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์
ข้อมูลกฎหมายของประเทศกัมพูชาและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง
กับสังคม วัฒนธรรม การเมืองและความมั่นคงของประเทศกัมพูชา

เสนอต่อ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โดย
บริษัท ดีเอฟดีแอล (ประเทศไทย) จำกัด

พฤศจิกายน 2562

รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์

ข้อมูลกฎหมายของประเทศกัมพูชาและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ
สังคม วัฒนธรรม การเมืองและความมั่นคงของประเทศกัมพูชา

เสนอต่อ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โดย

บริษัท ดีเอฟดีแอล (ประเทศไทย) จำกัด

พฤษภาคม 2562

คณะผู้วิจัย

นายไกรสร เรืองกุล	หัวหน้าโครงการ
นายวัฒนา ชาร์	หัวหน้าทีมวิจัย
นางสาวเสกา เฮฟ	ทีมวิจัย
นางสาววันศุกร์ เขม	ทีมวิจัย
นางสาวสำนางวัฒนา ไชร์	ทีมวิจัย
นางสาวพรพรรณ กระจายขวัญ	ทีมวิจัย

สารบัญ

บทนำ ภาพรวมข้อมูลกฎหมายของประเทศกัมพูชา และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมืองและความมั่นคงของประเทศกัมพูชา	1
1. บทสรุปประวัติศาสตร์กฎหมายประเทศกัมพูชา.....	1
2. ที่มาของกฎหมาย.....	7
3. ศักดิ์และลำดับชั้นของกฎหมาย	8
4. กระบวนการนิติบัญญัติ (Legislation process)	10
5. ภาพรวมด้านสังคมและวัฒนธรรมของประเทศกัมพูชา	10
6. ภาพรวมทางการเมืองและนโยบายด้านความมั่นคงของประเทศกัมพูชา	13
7. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง	15
8. ภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง	20
บทที่ 1 ภาพรวมด้านสังคมและวัฒนธรรมของประเทศกัมพูชา.....	24
1. สภาพแวดล้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม	24
1.1 ภูมิศาสตร์และประชากรกัมพูชา	24
1.2 วัฒนธรรมและศาสนา.....	24
1.3 เศรษฐกิจและสังคมกัมพูชา.....	26
1.4 การเมือง	28
2. นโยบายทางสังคมและวัฒนธรรม	29
2.1 การจัดการปกครอง (Governance).....	32
2.2 คุณภาพของระบบเศรษฐกิจมหภาค	34
2.3 เกษตรกรรมและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง (Agriculture and its allied activities).....	36
2.4 อุตสาหกรรม.....	37
2.5 การทำเหมืองแร่.....	39
2.6 โครงสร้างพื้นฐาน.....	39
2.7 การท่องเที่ยว.....	39
2.8 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.....	40
2.9 การพัฒนามนุษย์.....	41
2.10 ประชากรและการย้ายถิ่น	42
2.11 การพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรม	43
2.12 สิ่งแวดล้อม	43
3. ความตกลงระหว่างประเทศด้านสังคมและวัฒนธรรมที่กัมพูชาทำไว้กับประเทศอื่น และองค์การระหว่างประเทศ.....	44
1. พิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรมตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefits Arising from their Utilization to the Convention on Biological Diversity) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 19 เมษายน ค.ศ. 2015	44

2.	พิธีสารฉบับที่สองภายใต้อนุสัญญากรุงเฮก ค.ศ. 1954 ว่าด้วยการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมจากสถานการณ์ความขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธ (Second Protocol to the Hague Convention of 1954 for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ. 2013.....	45
3.	อนุสัญญาคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมใต้น้ำ (Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 2 มกราคม ค.ศ. 2009	46
4.	ปฏิญญาเซบูว่าด้วยความมั่นคงทางพลังงานเอเชียตะวันออก (Cebu Declaration on East Asian Energy Security) ฉบับวันที่ 15 มกราคม ค.ศ. 2007	46
5.	อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม ค.ศ. 2005 (Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions 2005) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ. 2007	46
6.	อนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน ค.ศ. 2006	47
7.	ความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Agreement on Trans boundary Haze Pollution) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 24 เมษายน ค.ศ. 2006.....	47
8.	อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 13 กันยายน ค.ศ. 2006.....	47
9.	กรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (WHO Framework Convention on Tobacco Control) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2006	48
10.	พิธีสารเกียวโตภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Kyoto Protocol to the United Nations Framework Convention on Climate Change) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2005	48
11.	อนุสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืชระหว่างประเทศ (International Plant Protection Convention) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม ค.ศ. 2015	48
12.	ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งกองทุนความหลากหลายแห่งธัญพืชของโลก (Agreement for the establishment of the Global Crop Diversity Trust) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม ค.ศ. 2005	49
13.	ความตกลงความร่วมมือระหว่างประชาคมยุโรปและราชอาณาจักรกัมพูชา (Cooperation Agreement between the European Community and the Kingdom of Cambodia) ฉบับวันที่ 25 เมษายน ค.ศ. 1997	49
14.	ความตกลงระหว่างสหรัฐอเมริกาและราชอาณาจักรกัมพูชาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางการค้าและการคุ้มครองสิทธิของทรัพย์สินทางปัญญา (Agreement between the United States of America and the Kingdom of Cambodia on Trade relations and Intellectual Property Rights Protection).....	50
15.	กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights) ฉบับวันที่ 3 มกราคม ค.ศ. 1976.....	50
บทที่ 2 ภาพรวมด้านการเมืองและความมั่นคงของประเทศกัมพูชา.....		51
1.	สภาพแวดล้อมทางการเมืองและความมั่นคง.....	51

2.	นโยบายด้านการเมืองและความมั่นคง.....	52
2.1	ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม	52
2.2	ความร่วมมืออาเซียน (ASEAN Cooperation).....	53
2.3	ความร่วมมือกับประเทศอื่นและองค์การระหว่างประเทศ.....	55
2.4	สมุดปกขาวว่าด้วยการป้องกันประเทศ (Defense White Papers).....	56
3.	ความตกลงระหว่างประเทศด้านการเมืองและความมั่นคงที่กัมพูชาทำไว้กับประเทศอื่น และองค์การระหว่างประเทศ.....	57
1.	บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทางทะเล (Memorandum of Understanding on Maritime Cooperation) ฉบับวันที่ 13 ตุลาคม ค.ศ. 2016	57
2.	บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในสาขการตรวจสอบ (Memorandum of understanding on the Cooperation in the Field of Inspection) ฉบับวันที่ 13 ตุลาคม ค.ศ. 2016	57
3.	บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการแลกเปลี่ยนนักวิทยาศาสตร์ (Memorandum of Understanding on the Exchange of Visit by Scientists) ฉบับวันที่ 13 ตุลาคม ค.ศ. 2016	57
4.	บันทึกความเข้าใจว่าด้วยกระบวนการความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลจารกรรมที่เกี่ยวข้องกับการออกกฎหมายว่าด้วยความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ/แห่งชาติ (Memorandum of Understanding on the Process of Cooperation in the Exchange of Espionage Information pertaining to the Execution of Law on Homeland Security/National Security) ฉบับวันที่ 13 ตุลาคม ค.ศ. 2016.....	57
5.	ความตกลงว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ (Agreement on the Strengthening of Cooperation in Combating Human Trafficking) ฉบับวันที่ 13 ตุลาคม ค.ศ. 2016	58
6.	สนธิสัญญาการค้าอาวุธ (Arm Trade Treaty) ฉบับวันที่ 24 ธันวาคม ค.ศ. 2014.....	58
7.	บันทึกความเข้าใจที่ลงนามโดยจีนและราชอาณาจักรกัมพูชาว่าด้วยความช่วยเหลือและอุปกรณ์ทางทหาร (Memorandum and Understanding signed between China and the Kingdom of Cambodia in relation to military assistance and equipment) ฉบับวันที่ 23 มกราคม ค.ศ. 2013.....	58
8.	อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของชนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities) ฉบับวันที่ 19 มกราคม ค.ศ. 2013.....	59
9.	อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการห้ามใช้ สะสม ผลิต และโอน และการทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล (Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling Production, and Transfer of Anti-Personnel Mines and on Their Destruction) ฉบับวันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ. 1997	59
10.	ความตกลงความร่วมมือระหว่างประชาคมยุโรปกับราชอาณาจักรกัมพูชา (Cooperation Agreement between the European Community and the Kingdom of Cambodia) ฉบับวันที่ 25 เมษายน ค.ศ. 1997	60
11.	กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) ฉบับวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 1976	60
12.	สนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia) ฉบับวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1976	61
บทที่ 3 ภาพรวมด้านกฎหมายของประเทศกัมพูชา		62
1.	บทสรุปประวัติศาสตร์กฎหมายประเทศกัมพูชา	62
1.1	กฎหมายเขมรโบราณ (Ancient Khmer law).....	62

1.1.1.	ยุคกฎหมายเขมรโบราณ (Archaic Khmer law).....	62
1.1.2.	ยุคกฎหมายเขมรอังคอร์ (Angkorian Era Khmer Law)	63
1.2	กฎหมายกัมพูชาสมัยใหม่ (Modern Cambodian Law)	64
1.2.1	กฎหมายกัมพูชาในยุคหลังอังคอร์ (Post-Angkor Era) และยุคอาณานิคมฝรั่งเศส/รัฐในอารักขา (protectorate)	64
1.2.2	กฎหมายร่วมสมัยกัมพูชา (Contemporary Cambodian Law).....	66
2.	การปฏิรูปกฎหมายและแนวโน้มในอนาคต	70
3.	ที่มาของกฎหมาย.....	72
4.	ศักดิ์และลำดับชั้นของกฎหมาย.....	73
4.1	รัฐธรรมนูญ (Constitution).....	73
4.2	สนธิสัญญาระหว่างประเทศ (International Treaties หรือบางครั้งเรียกว่า Conventions, Pacts or Accords).....	74
4.3	กฎหมาย (Chbab)	75
4.4	พระราชกฤษฎีกา (Preah Reach Kret).....	75
4.5	อนุกฤษฎีกา (Anukret)	76
4.6	ประกาศกระทรวง (Prakas).....	77
4.7	คำตัดสิน (Sechkdei Samrech).....	77
4.8	หนังสือเวียน (Sarachor).....	78
4.9	ระเบียบ (Deika).....	78
5.	กระบวนการนิติบัญญัติ	78
5.1	หน่วยงานนิติบัญญัติ	79
5.1.1	สภาแห่งชาติ (National Assembly).....	79
5.1.2	วุฒิสภา (Senate)	80
5.2	รายละเอียดกระบวนการนิติบัญญัติ.....	82
5.2.1	การเสนอและร่างกฎหมาย	82
5.2.2	การพิจารณาในชั้นวุฒิสภา	84
5.2.3	การพิจารณาวาระที่หนึ่งของสภาแห่งชาติ.....	85
5.2.4	การพิจารณาวาระที่สองของสภาแห่งชาติ	87
6.	ระบบตุลาการ	88
6.1	สภารัฐธรรมนูญ (Constitutional Council).....	89
6.2	สภาสูงสุดของศาล (Supreme Council of Magistracy).....	90
6.3	ระบบศาลกัมพูชา	90
บทที่ 4	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง	92
1.	กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา.....	92
1.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKT/0196/01 ว่าด้วยการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬา(Royal Kram No. NS/RKT/0196/01 on Promulgation of Law on Establishment of the Ministry of Education, Youth and Sports) มีผลใช้บังคับเมื่อ 24 มกราคม ค.ศ. 1996.....	92

2.	อนุกฎีกาฉบับที่ 156 ว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬา (Sub-Decree No. 156 on the Organization and Functioning of the Ministry of Education, Youth & Sports) มีผลใช้บังคับเมื่อ 18 กรกฎาคม ค.ศ. 2016	92
3.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKM/1207/032 ว่าด้วยการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการศึกษา (Royal Kram No. NS/RKM/1207/032 on Promulgation of the Law on Education) มีผลใช้บังคับเมื่อ 8 ธันวาคม ค.ศ. 2007	94
4.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKT/0303/129 ว่าด้วยการรับรองคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Royal Decree No. NS/RKT/0303/129 on Recognizing the Quality of High Education) มีผลใช้บังคับเมื่อ 31 มีนาคม ค.ศ. 2003	95
5.	อนุกฎีกาฉบับที่ 191 ว่าด้วยการมอบหมายหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา และการศึกษานอกระบบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ตำบล (Sub-Decree No. 191 on the Assignment of Duties Related to Management of Early Childhood Education, Primary Education, and Non-Formal Education to Municipal/District Administration) มีผลใช้บังคับเมื่อ 14 กันยายน ค.ศ. 2016	96
6.	อนุกฎีกาฉบับที่ 309 ว่าด้วยการเตรียมการบริหารจัดการบริการการสอนในสถาบันระดับประถมศึกษาของ รัฐ (Sub-Decree No. 309 on the Management Arrangement of Teaching Services in Public Primary Institution) มีผลใช้บังคับเมื่อ 3 ธันวาคม ค.ศ. 2014	96
7.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 904 ว่าด้วยสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรสำหรับสถานศึกษา (Prakas No. 904 on Tax Incentives for Educational Establishments) มีผลใช้บังคับเมื่อ 8 สิงหาคม ค.ศ. 2016	97
8.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 2429 ว่าด้วยการก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (Prakas No. 2429 on the Establishment of Community Learning Center) มีผลใช้บังคับเมื่อ 30 กรกฎาคม ค.ศ. 2015	99
9.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 1011 ว่าด้วยบริการสาธารณะของกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬา (Prakas No. 1011 on Public Services Provided by Ministry of Education, Youth, and Sports) มีผลใช้บังคับ เมื่อ 28 ธันวาคม ค.ศ. 2012	100
10.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 1435 ว่าด้วยข้อกำหนดด้านรายละเอียดและเกณฑ์ในการก่อตั้งสถาบัน ระดับอุดมศึกษา (Prakas No. 1435 on Detail Requirements and Criteria for Establishment of Higher Education Institutions) มีผลใช้บังคับเมื่อ 12 กันยายน ค.ศ. 2007	101
2.	กฎหมายเกี่ยวกับแรงงาน	102
1.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKM/0105/003 ว่าด้วยการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงแรงงานและ การฝึกอบรมวิชาชีพ (Royal Kram No. NS/RKM/0105/003 on Promulgation of the Law on the Establishment of the Ministry of Labor and Vocational Training) มีผลใช้บังคับเมื่อ 17 มกราคม ค.ศ. 2005	102
2.	อนุกฎีกาฉบับที่ 283 ว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงแรงงานและการฝึกอบรม วิชาชีพ (Sub-Decree No. 283 on the Organization and Functioning of the Ministry of Labor and Vocational Training) มีผลใช้บังคับเมื่อ 14 พฤศจิกายน ค.ศ. 2014	102
3.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ CS/RKM/0397/01 ว่าด้วยการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยแรงงาน (Royal Kram No. CS/RKM/0397/01 Promulgating the Law on Labor) มีผลใช้บังคับเมื่อ 13 มีนาคม ค.ศ. 1997	104

4.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKM/0516/007 ว่าด้วยกฎหมายด้านสหภาพแรงงาน (Royal Kram No. NS/RKM/0516/007 on Trade Union Law) มีผลใช้บังคับเมื่อ 17 พฤษภาคม ค.ศ. 2016	105
5.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKT/1201/450 ว่าด้วยเงินเดือนพื้นฐานและเบี้ยเลี้ยงอื่นๆของข้าราชการ (Royal Decree No. NS/RKT/1201/450 on Basic Salary and other Allowances of Civil Servants, dated 1 December 2001) มีผลใช้บังคับเมื่อ 1 ธันวาคม ค.ศ. 2001	107
6.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 352 ว่าด้วยการใช้ระบบจัดการข้อมูลแรงงานออนไลน์ (Prakas No. 352 on Launch of Workforce Data Management Online) มีผลใช้บังคับเมื่อ 17 สิงหาคม ค.ศ. 2016	109
7.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 414 ว่าด้วยการกำหนดค่าแรงขั้นต่ำสำหรับแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เสื้อผ้า และรองเท้า สำหรับปี ค.ศ. 2017 (Prakas No. 414 on Minimum Wage for Workers in Textile, Garment, and Footwear Industry for 2017) มีผลใช้บังคับเมื่อ 29 กันยายน ค.ศ. 2016.....	110
8.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 2703P ว่าด้วยการเสริมสร้างการตรวจสอบแรงงานต่างชาตินิในราชอาณาจักรกัมพูชา (Prakas No. 2703P on Strengthening the Foreign Manpower Inspection in the Kingdom of Cambodia) มีผลใช้บังคับเมื่อ 10 มีนาคม ค.ศ. 2016	111
9.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 467/15 ว่าด้วยกระบวนการว่าจ้างแรงงานเด็กในวิสาหกิจและสถานประกอบการ (Prakas No. 467/15 on Procedures for Recruiting Young Workers in Enterprise and Establishment) มีผลใช้บังคับเมื่อ 20 พฤศจิกายน ค.ศ. 2015.....	113
10.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 341 ว่าด้วยการแบ่งอำนาจในการกำกับดูแลระหว่างกระทรวงแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพและกรมแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพ (Prakas No. 341 on Division of Regulatory Authority between the Ministry of Labor and Vocational Training and Department of Labor and Vocational Training) มีผลใช้บังคับเมื่อ 10 สิงหาคม ค.ศ. 2016.....	113
11.	ประกาศกระทรวงร่วมฉบับที่ 659 ว่าด้วยค่าปรับสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายแรงงาน (Joint Prakas No. 659 on Monetary Fines for Those Who Violate the Labor Law) มีผลใช้บังคับเมื่อ 6 มิถุนายน ค.ศ. 2016	115
12.	คำสั่งที่ 142/15 ว่าด้วยการใช้ประกาศฉบับที่ 004 มีผลบังคับใช้วันที่ 5 มกราคม ค.ศ. 2000 ว่าด้วยการฝึกอบรมผู้ฝึกหัดงาน (Instruction No. 142/15 on the Implementation of Prakas No. 004 dated 5 January 2000 on the Training of Apprentices) มีผลใช้บังคับเมื่อ 27 พฤศจิกายน ค.ศ. 2015	115
3.	กฎหมายเกี่ยวกับการสาธารณสุข	116
1.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKM/0196.06 ว่าด้วยการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงสาธารณสุข (Royal Kram No. NS/RKM/0196.06 on Promulgation of the Law on the Establishment of Ministry of Health) มีผลใช้บังคับเมื่อ 24 มกราคม ค.ศ. 1996.....	116
2.	อนุกฤษฎีกาฉบับที่ 67 ว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข (Sub-Decree No. 67 on the Organization and Functioning of the Ministry of Health) มีผลใช้บังคับเมื่อ 22 ตุลาคม ค.ศ. 1997	116
3.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKM/0116/003 ว่าด้วยการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยสุขภาพสัตว์และการผลิตสัตว์ (Royal Kram No. NS/RKM/0116/003 on Promulgation of the Law on Animal Health and Production) มีผลใช้บังคับเมื่อ 28 มกราคม ค.ศ. 2016.....	117

4.	อนุกฎีกาฉบับที่ 47 ว่าด้วยการสุขาภิบาลอาหารของมนุษย์ (Sub-Decree No. 47 on Food Sanitation for Humans) มีผลใช้บังคับเมื่อ 12 มิถุนายน ค.ศ. 2003.....	118
5.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKM/0515/004 ว่าด้วยการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ (Royal Kram No. NS/RKM/0515/004 on Promulgation of the Law on Control of Tobacco products) มีผลใช้บังคับเมื่อ 18 พฤษภาคม ค.ศ. 2015.....	118
6.	อนุกฎีกาว่าด้วยการพิมพ์รูปภาพและคำเตือนเป็นภาษาเขมรเกี่ยวกับสุขภาพบนหีบห่อผลิตภัณฑ์ยาสูบ (Sub-Decree No. 149 on Labeling Tobacco Products Package with Pictorial Health Warning in Khmer) มีผลใช้บังคับเมื่อ 22 ตุลาคม ค.ศ. 2015	120
7.	อนุกฎีกาฉบับที่ 43 ว่าด้วยมาตรการห้ามสูบบุหรี่หรือผลิตภัณฑ์ยาสูบในสถานที่ทำงานหรือสถานที่สาธารณะ (Sub-Decree No. 43 on Measures to Prohibition of Smoking or Puffing Tobacco Products at Work Place or Public Space) มีผลใช้บังคับเมื่อ 16 มีนาคม ค.ศ. 2016.....	121
8.	อนุกฎีกาฉบับที่ 181 ว่าด้วยการพิมพ์คำเตือนเรื่องสุขภาพบนหีบห่อบุหรี่ (Sub-Decree No.181 on Printing of Health Warning Messages on Cigarette Packs) มีผลใช้บังคับเมื่อ 20 ตุลาคม ค.ศ. 2009	121
9.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 1162 ว่าด้วยการดำเนินการพิมพ์คำเตือนเรื่องสุขภาพบนหีบห่อบุหรี่ (Prakas No.1162 on the Implementation of the Printing of Health Warning Messages on Cigarette Packs) มีผลใช้บังคับเมื่อ 16 ธันวาคม ค.ศ. 2009	122
10.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 273 ว่าด้วยการห้ามสูบบุหรี่หรือผลิตภัณฑ์ยาสูบ (Prakas No.273 on Smoking Ban or Smoke of Tobacco Product) มีผลใช้บังคับเมื่อ 18 พฤษภาคม ค.ศ. 2016.....	122
เอกสารแนบท้ายหมายเลข 1 โครงสร้างองค์กรกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬา		124
เอกสารแนบท้ายหมายเลข 2 ค่าปรับสำหรับการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานภายใต้ประกาศกระทรวงรวมฉบับที่ 659		125
เอกสารแนบท้ายหมายเลข 3 โครงสร้างองค์กรกระทรวงแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพ.....		126
เอกสารแนบท้ายหมายเลข 4 โครงสร้างองค์กรกระทรวงสาธารณสุข		127
4.	กฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม	128
1.	กฎหมายว่าด้วยแผนประกันสังคมสำหรับบุคคลที่กำหนดโดยบทบัญญัติของกฎหมายแรงงาน ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 25 กันยายน ค.ศ. 2002.....	128
2.	กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงกิจการสังคม ทหารผ่านศึก และการฟื้นฟูเยาวชน ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 2005	128
3.	พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยแผนประกันสังคมสำหรับข้าราชการ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 18 มกราคม ค.ศ. 2008	129
4.	อนุกฎีกาว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงกิจการสังคม การฟื้นฟูเยาวชน และทหารผ่านศึก (the Ministry of Social Affairs, Veterans and Youth Rehabilitation “MSAVY”) ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 8 เมษายน ค.ศ. 2005.....	129
5.	อนุกฎีกาว่าด้วยการจัดทำแผนประกันสังคมแห่งชาติสำหรับข้าราชการ ตามที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2008.....	130

6.	อนุสัญญากู้ว่าด้วยการเพิ่มเงินประกันสังคมให้แก่อดีตข้าราชการและทหารผ่านศึก ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 2015	131
7.	อนุสัญญากู้ว่าด้วยการจัดทำแผนประกันสังคม “แผนสาธารณสุข” สำหรับบุคคลที่กำหนดโดยบทบัญญัติของกฎหมายแรงงาน ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อฉบับวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 2016	131
8.	ประกาศว่าด้วยการกำหนดระยะเวลาและวันที่ในการบังคับใช้แผนประกันสังคมในด้านสาธารณสุข ฉบับวันที่ 7 มีนาคม ค.ศ. 2016	131
9.	ประกาศว่าด้วยการกำหนดอัตราเงินสมทบ ระเบียบและขั้นตอนในการจ่ายเงินสมทบ ให้โครงการประกันความเสี่ยงภัยจากการปฏิบัติหน้าที่และโครงการสาธารณสุขสำหรับบุคคลที่กฎหมายแรงงานให้ความคุ้มครอง ฉบับลงวันที่ 10 พฤศจิกายน ค.ศ. 2017	132
5.	กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร	133
1.	กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996	134
2.	พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการก่อตั้งหน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมในประเทศกัมพูชา ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 1 มีนาคม ค.ศ. 2012	134
3.	กฎหมายว่าด้วยโทรคมนาคม ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ. 2015	135
4.	อนุสัญญากู้ว่าด้วยการกำหนดสถานะโทรคมนาคมกัมพูชาเป็นรัฐวิสาหกิจ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 12 มกราคม ค.ศ. 2005	136
5.	อนุสัญญากู้ ว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 28 มกราคม ค.ศ. 2014	137
6.	อนุสัญญากู้ว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของหน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมในประเทศกัมพูชา (Telecommunication Regulator of Cambodia “TRC”) ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 16 มีนาคม ค.ศ. 2016	138
7.	ประกาศรวมเรื่องการให้บริการสาธารณะของกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม (Ministry of Post and Telecommunications “MPT”) ฉบับวันที่ 23 กรกฎาคม ค.ศ. 2013	138
8.	หนังสือเวียนระหว่างกระทรวงเรื่องมาตรการป้องกันการแข่งขันทางธุรกิจที่ไม่เป็นธรรมในอุตสาหกรรมโทรคมนาคม ฉบับวันที่ 29 กันยายน ค.ศ. 2009	139
9.	หนังสือเวียนระหว่างกระทรวง เรื่องการบริหารจัดการธุรกิจและการใช้บริการโทรคมนาคม ฉบับวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2012	139
10.	คำตัดสินเรื่องการกำหนดองค์ประกอบคณะกรรมการของโครงการโทรคมนาคมสำหรับภาคป้องกันประเทศและความมั่นคง โดยความร่วมมือด้านการเงินระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับราชอาณาจักรกัมพูชา ฉบับลงวันที่ 19 มีนาคม ค.ศ. 2015	139
6.	กฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	140
1.	กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996	140
2.	พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการรักษาสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม ค.ศ. 1996	140

3.	พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการบริหารจัดการและการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งประเทศกัมพูชา ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2012.....	140
4.	อนุกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 27 เมษายน ค.ศ. 1999	141
5.	อนุกฤษฎีกาว่าด้วยกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม ค.ศ. 1999	142
6.	อนุกฤษฎีกาว่าด้วยการตรวจสอบมลภาวะทางอากาศและมลภาวะทางเสียง ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม ค.ศ. 2000	142
7.	อนุกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ชุมชน ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม ค.ศ. 2015	142
8.	อนุกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม ค.ศ. 2016	143
9.	ประกาศร่วมว่าด้วยการให้บริการสาธารณะของกระทรวงสิ่งแวดล้อม ฉบับวันที่ 28 ธันวาคม ค.ศ. 2012....	144
10.	ประกาศระหว่างกระทรวงฉบับวันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ. 2016 เรื่องการนำ "หลักปฏิบัติบริเวณชายหาด" (Coastal Code of Conduct) มาปฏิบัติ	144
11.	หนังสือเวียนเรื่องมาตรฐานที่จำเป็นในการส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ฉบับวันที่ 22 กันยายน ค.ศ. 2016	144
7.	กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิต	145
1.	กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงวัฒนธรรมและศิลปะ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996	145
2.	พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 25 มกราคม ค.ศ. 1996.....	146
3.	พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการมรดกโลกแห่งชาติ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม ค.ศ. 2009	146
4.	พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระบบการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ของราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2010.....	147
5.	พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเพื่อคุ้มครองและพัฒนาปราสาทสมโบร์ไพรพุก ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ. 2015.....	147
6.	อนุกฤษฎีกาว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 17 กันยายน ค.ศ. 2002.....	148
7.	อนุกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงวัฒนธรรมและศิลปะ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 19 มีนาคม ค.ศ. 2007	148
8.	อนุกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดระเบียบและการจัดการพื้นที่รีสอร์ทเขาพระวิหาร ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 31 มกราคม ค.ศ. 2014	149
9.	อนุกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารจัดการอุตสาหกรรมภาพยนตร์ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ. 2016	149

10. ประกาศร่วม เรื่องการให้บริการสาธารณะของกระทรวงวัฒนธรรมและศิลปะ ฉบับวันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ. 2016	150
เอกสารแนบท้ายหมายเลข 5 โครงสร้างองค์กรกระทรวงกิจการสังคม ทหารผ่านศึก และการฟื้นฟูเยาวชน	151
เอกสารแนบท้ายหมายเลข 6 โครงสร้างองค์กรกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม	152
เอกสารแนบท้ายหมายเลข 7 โครงสร้างองค์กรฝ่ายควบคุมดูแลโทรคมนาคมกัมพูชา	153
เอกสารแนบท้ายหมายเลข 8 โครงสร้างองค์กรกระทรวงสิ่งแวดล้อม	154
เอกสารแนบท้ายหมายเลข 9 โครงสร้างองค์กรกระทรวงวัฒนธรรมและศิลปะ	155
8. กฎหมายกัมพูชาเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบและขั้นตอนราชการ	156
1. รัฐธรรมนูญซึ่งประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 24 กันยายน ค.ศ. 1993	156
2. กฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของคณะรัฐมนตรี ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ. 1994	157
3. กฎหมายว่าด้วยสถานะทั่วไปของข้าราชการ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม ค.ศ. 1994	157
4. กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งสำนักงานคณะรัฐมนตรี ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อฉบับวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996	159
5. กฎหมายว่าด้วยการบริหารการปกครองตำบล/สังกัด (Khum/Sangkat) ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 19 มีนาคม ค.ศ. 2001	159
6. กฎหมายว่าด้วยการบริหารการปกครองเมืองหลวง จังหวัด เทศบาล อำเภอ และคาน ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ค.ศ. 2008	160
7. กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองหลวง จังหวัด เทศบาล อำเภอ และคาน ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ค.ศ. 2008	162
8. กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบล/สังกัด ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 11 ธันวาคม ค.ศ. 2015	163
9. กฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงและสำนักเลขาธิการแห่งรัฐ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 30 เมษายน ค.ศ. 1996	165
10. อนุสัญญาว่าด้วยการกำหนดโครงสร้างการบริหารและตำแหน่งในโครงสร้างองค์กรของกระทรวง สถาบันระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 7 กันยายน ค.ศ. 2015	166
9. กฎหมายเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ และความรับผิดชอบในการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่	167
10. กฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง	168
1. กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงมหาดไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996	168
2. กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงกลาโหม ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996	169
3. กฎหมายว่าด้วยการจัดการอาวุธ วัตถุระเบิด และเครื่องกระสุน ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 2005	169
4. กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งสถาบันแห่งชาติเพื่อป้องกันอาวุธเคมี อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธชีวภาพ และอาวุธกัมมันตรังสี ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน ค.ศ. 2006	170

5.	กฎหมายว่าด้วยการห้ามใช้อาวุธเคมี อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธชีวภาพ และอาวุธกัมมันตรังสี ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ. 2009.....	171
6.	กฎหมายว่าด้วยการประท้วงอย่างสันติ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม ค.ศ. 2009	171
7.	กฎหมายว่าด้วยสมาคมและองค์กรที่ทำงานโดยไม่แสวงหาผลกำไร ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ. 2015	172
8.	อนุสัญญาว่าด้วยการจัดระเบียบและการทำงานกระทรวงมหาดไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม ค.ศ. 2015.....	173
9.	อนุสัญญาว่าด้วยการจัดระเบียบและการทำงานกระทรวงกลาโหม ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 14 กันยายน ค.ศ. 2000.....	175
10.	อนุสัญญาว่าด้วยการจัดระเบียบและการทำงานของศูนย์แห่งชาติเพื่อการบริหารจัดการกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ การกวาดล้างทุ่นระเบิด และวัตถุระเบิดที่ตกค้างจากสงคราม ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม ค.ศ. 2009.....	176
11.	กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต.....	177
1.	กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการก่อการร้ายประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน ค.ศ. 2007.....	177
2.	ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศกัมพูชา ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน ค.ศ. 2009	179
3.	กฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 17 เมษายน ค.ศ. 2010	179
4.	กฎหมายว่าด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 2011.....	181
5.	อนุสัญญาว่าด้วยการก่อตั้งหน่วยข่าวกรองทางการเงิน ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 29 มกราคม ค.ศ. 2008	181
6.	อนุสัญญาว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการของหน่วยข่าวกรองทางการเงินของประเทศกัมพูชา ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม ค.ศ. 2010.....	182
7.	อนุสัญญาว่าด้วยการจัดเตรียมและการบริหารจัดการงบประมาณของสถาบันต่อต้านการทุจริต ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 10 มกราคม ค.ศ. 2011	182
8.	อนุสัญญาว่าด้วยการจัดระเบียบและการทำงานด้านการต่อต้านการทุจริต ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อฉบับวันที่ 10 มกราคม ค.ศ. 2011	183
9.	อนุสัญญาว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานแห่งชาติเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการก่อการร้าย ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน ค.ศ. 2015	184
10.	ประกาศเรื่องการจัดระเบียบและการทำงานของสำนักงานที่อยู่ภายใต้การบริหารของหน่วยงานต่อต้านการทุจริต มีผลบังคับใช้เมื่อ วันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 2011	185
12.	กฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ.....	186
13.	กฎหมายว่าด้วยสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศ.....	187
	เอกสารแนบท้ายหมายเลข 10 โครงสร้างองค์กรกระทรวงมหาดไทย.....	188
	เอกสารแนบท้ายหมายเลข 11 โครงสร้างองค์กรกระทรวงกลาโหม.....	189

เอกสารแนบท้ายหมายเลข 12 โครงสร้างองค์กรหน่วยงานต่อต้านการทุจริต.....	190
เอกสารแนบท้ายหมายเลข 13 โครงสร้างองค์กรหน่วยข่าวกรองทางการเงินกัมพูชา.....	191

บทนำ

ภาพรวมข้อมูลกฎหมายของประเทศไทย และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมืองและความมั่นคงของประเทศไทย

1. บทสรุปประวัติศาสตร์กฎหมายประเทศไทย

ในประเทศไทย ศาสนาหรือที่รู้จักในนามกฎหมายได้มีอิทธิพลต่อสังคม ศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธได้แทรกซึมเข้าสู่กฎหมายกัมพูชา ความสัมพันธ์ระหว่างคาบสมุทรอินโดจีนและอินเดียโบราณได้ช่วยอำนวยความสะดวกในการศึกษาระบบกฎหมายที่ใช้ในกัมพูชา เป็นเวลากว่าศตวรรษที่สังคมกัมพูชาได้รับการหล่อหลอมจากแนวคิดของอินเดียผ่านทางศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธ เพราะฉะนั้น วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของกฎหมายกัมพูชาจึงแบ่งออกเป็น 2 (สอง) ยุคด้วยกัน กล่าวคือ (1) ยุคกฎหมายโบราณ (ancient law) และ (2) ยุคกฎหมายสมัยใหม่ (modern law)¹

ก. กฎหมายโบราณ

กฎหมายโบราณแบ่งออกเป็นสองยุคด้วยกัน ได้แก่ (1) ยุคกฎหมายเขมรโบราณ (archaic Khmer law) และ (2) ยุคกฎหมายเขมรอังคอร์ (angkorian Khmer law)²

1) ยุคกฎหมายเขมรโบราณ

อารยธรรมแรกที่ได้รับการยืนยันว่าถือกำเนิดในกัมพูชามาจากอาณาจักร 2 แห่ง คือ ฟูนาน (Fou-Nan) และเจนละ (Tchen-La) อาณาจักรแรกในกัมพูชาที่เป็นที่รู้จักคือฟูนาน กฎหมายกัมพูชาในยุคนั้นได้รับอิทธิพลจากบทกฎหมายที่มีต้นกำเนิดจากประเทศอินเดีย อินเดียได้ถ่ายทอดศาสนาของตนให้กับฟูนาน ซึ่งรวมไปถึงศาสนาฮินดู ศาสนาพุทธ ภาษาสันสกฤต และกฎหมายผ่านความสัมพันธ์ทางการค้ากับกัมพูชา และมีอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ในเวลาต่อมา ในยุคของอาณาจักรเจนละ อิทธิพลของกฎหมายอินเดียต่อสังคมกัมพูชาและการจัดระเบียบทางสังคมของอาณาจักรฟูนานก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง

¹ Royal University of Law and economics and Cooperation and Cultural Activities of French Embassy, Introduction to law, edition 2003.

² Royal University of Law and economics and Cooperation and Cultrual Activities of French Embassy, Introduction to law, edition 2003.

2) ยุคกฎหมายเขมรอันกอร์

แม้ว่าจะไม่มีหลักฐานเป็นที่แน่ชัดว่าการใช้ระบบกฎหมายและกฎหมายที่มีต้นกำเนิดที่ประเทศอินเดียมีอิทธิพลต่ออาณาจักรพูนาน แต่กฎหมายที่มีต้นกำเนิดที่ประเทศอินเดียก็มีอิทธิพลเป็นอย่างมากในยุคอันกอร์ ระบบรัฐบาลได้รับแรงบันดาลใจมาจากตัวบทกฎหมายที่มีต้นกำเนิดที่ประเทศอินเดีย โดยเฉพาะ พระมนูธรรมศาสตร์ (Mānavadharmacāstra) หรือกฎหมายพระมนู (laws of Manu)³ รวมถึงข้อความจารึกของทางจารึกจำนวนมากที่พบที่ประเทศกัมพูชา อิทธิพลทางด้านศีลธรรม การเมือง และศาสนาจากประเทศอินเดียปรากฏโดยเด่นชัดบนข้อความที่ได้ถูกสลักไว้บนก้อนหินเพื่อสรรเสริญเจ้านาย

ข. กฎหมายยุคใหม่

กฎหมายยุคใหม่ของกัมพูชาประกอบไปด้วยกฎหมายกัมพูชาในยุคอาณานิคมและกฎหมายกัมพูชาร่วมสมัย

1) กฎหมายกัมพูชาในยุคหลังอันกอร์ (period of post-angkorian) และยุคอาณานิคมฝรั่งเศส/รัฐในอารักขา (protectorate)

นับแต่ละทิ้งกรุงอันกอร์ในฐานะเมืองหลวง ไปจนถึงช่วงที่ตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ระบบกฎหมายของกัมพูชาได้เปลี่ยนแปลงอย่างมากเมื่อเทียบกับกฎหมายโบราณ พระไชยเชษฐา (Chey Chétha) กษัตริย์ของกัมพูชาทรงตัดสินพระทัยที่จะแก้ไขประมวลกฎหมายบางฉบับในค.ศ. 1620 เนื่องจากทรงทอดพระเนตรเห็นการกดขี่และความอยุติธรรมเป็นอย่างมากในชั้นศาล ในเวลาต่อมา กษัตริย์อีกหลายพระองค์ อาทิ พระเจ้าไชยเชษฐาที่ 2 (Chey Chétha II) องค์ซอร์ ซัย เจษฎา (Ang Saur Chey Chesda) องค์ด้วง (Ang Duong) ได้แก้ไขประมวลกฎหมายดังกล่าวด้วย

การถือกำเนิดขึ้นของกฎหมายกัมพูชาเกิดขึ้นเวลาเดียวกับสมัยที่กัมพูชาตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส การลงพระปรมาภิไธยในข้อตกลงอาณานิคมในค.ศ. 1884 ได้เปลี่ยนแปลงสถานการณ์ในประเทศกัมพูชา เมื่อมีการลงพระปรมาภิไธย พระเจ้านโรดม (King Norodom) ทรงยินยอมให้มีการปฏิรูปทางด้านการปกครอง ตุลาการ การเงิน และพาณิชย์ทั้งหมดตามแบบฉบับของฝรั่งเศส ตั้งแต่ค.ศ. 1911 เป็นต้นมา ทางราชการของฝรั่งเศสได้นำกฎหมายสมัยใหม่เข้ามาใช้ในราชอาณาจักร และมีการจัดทำประมวลกฎหมายและการนำหลักการของกฎหมายฝรั่งเศสมาใช้ในกฎหมายกัมพูชาเป็นครั้งแรกด้วยในขณะนั้น

2) กฎหมายร่วมสมัยกัมพูชา

กรอบกฎหมายปัจจุบันของกัมพูชาซึ่งใช้นับตั้งแต่กัมพูชาได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1953 เป็นการผสมผสานระหว่างกฎหมายและหลักการทางกฎหมายจากระบบกฎหมายต่างๆ

³ Royal University of Law and economics and Cooperation and Cultrual Activities of French Embassy, Introduction to law, edition 2003.

แม้ว่ากัมพูชาจะมีรัฐบาลชุดใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 รัฐธรรมนูญกลับระบุให้กฎหมายทุกฉบับที่รัฐบาลชุดก่อนๆ ได้ประกาศใช้ยังคงมีผลบังคับใช้ต่อไปภายในขอบเขตที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายฉบับใหม่ หรือไม่ถูกยกเลิกอย่างชัดแจ้ง ซึ่งก็ได้มีการตีความรัฐธรรมนูญว่า กฎหมายที่ออกหลังจากปี ค.ศ. 1979 เท่านั้นที่ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปเว้นแต่ว่าจะมีกฎหมายฉบับอื่นประกาศใช้แทนที่ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ ได้มีนโยบายปัจจุบันของรัฐบาลกำหนดห้ามใช้บทบัญญัติบางบทในกฎหมายเหล่านั้น เนื่องจากไม่เข้ากันกับระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี (Free market economy) และนโยบายอื่นๆ

เพื่อความเข้าใจเบื้องต้น กฎหมายที่ออกก่อนปี ค.ศ. 1989 ในทางปฏิบัติมักจะไม่ถูกนำมาใช้โดยสมบูรณ์ ในขณะที่กฎหมายที่ออกระหว่างปี ค.ศ. 1989 ถึง 1993 ถูกนำมาปฏิบัติตามอย่างกว้างขวางมากกว่า ส่วนกฎหมายที่ออกนับตั้งแต่มีการจัดตั้งรัฐบาลกัมพูชา (“RGC”) ในปี ค.ศ. 1993 มีผลใช้บังคับแล้วแต่จะจะมีการประกาศยกเลิกหรือประกาศให้เป็นเป็นโมฆะไว้เป็นการเฉพาะ

ประวัติศาสตร์กฎหมายยุคใกล้ของกัมพูชาแบ่งออกเป็นแปดยุคหลักๆ ด้วยกัน แต่ละยุคได้มีส่วนช่วยกำหนดโครงสร้างพื้นฐานทางกฎหมายของกัมพูชาในปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญ

1. ค.ศ. 1953 - 1975: ประมวลกฎหมายแพ่งและตุลาการที่มีรากฐานจากฝรั่งเศส (French-Based Civil Code and Judiciary)

ก่อนค.ศ. 1975 ระบบกฎหมายของกัมพูชามีแบบอย่างมาจากระบบกฎหมายของฝรั่งเศส รวมถึงตุลาการแบบฝรั่งเศสด้วย กรอบการใช้กฎหมายทั้งด้านพาณิชย์ แพ่งและความสัมพันธ์ของครอบครัวได้ถูกนำมาใช้กำกับชีวิตประจำวัน ข้อพิพาทต่างๆ ถูกคณะกรรมการพาณิชย์ (commercial tribunal) ศาลแพ่ง ศาลอาญา และศาลอุทธรณ์ในรูปแบบต่างๆ ตัดสิน

2. ค.ศ. 1975 - 1979: ยุคเขมรแดง (Khmer Rouge Period)

ในค.ศ. 1975 กลุ่มเขมรแดงได้เข้ายึดประเทศและทำลายระบบกฎหมายของกัมพูชาทั้งหมดโดยสิ้นเชิง กฎหมายสนธิสัญญา และเอกสารด้านกฎหมายทั้งหมดถูกทำลาย ระบบตุลาการถูกยกเลิก ผู้พิพากษา ทนายความ และผู้ประกอบวิชาชีพด้านกฎหมายอื่นๆ ส่วนใหญ่ถูกสังหาร เสียชีวิต หรือหนีออกนอกประเทศไป บางแหล่งกล่าวว่า หลังค.ศ. 1979 มีผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมมาทางด้านกฎหมายเหลืออยู่ในกัมพูชาน้อยกว่า 10 คน

3. ค.ศ. 1979 - 1989: ระบบคอมมิวนิสต์ของเวียดนาม (Vietnamese-Based Communist System)

รัฐบาลของสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชาที่ได้รับการสนับสนุนจากเวียดนาม (the Vietnam-backed People’s Republic of Kampuchea (“PRK”)) ได้ขับไล่กลุ่มเขมรแดงออกนอกกัมพูชาไปยังชายแดนประเทศไทยในค.ศ. 1979

และได้เข้าบริหารจัดการส่วนใหญ่ของประเทศ ระบบกฎหมายที่ถือกำเนิดขึ้นในช่วงปีดังกล่าวได้รับอิทธิพลเป็นอย่างมากจากระบบกฎหมายเวียดนาม เนื่องจากที่ปรึกษาเวียดนามได้ช่วยร่างกฎหมายของกัมพูชา ในช่วงยุครัฐกัมพูชา (the State of Cambodia (“SOC”)) ตั้งแต่ค.ศ. 1979 ถึง 1993 ไม่มีการแบ่งแยกอำนาจของฝ่ายบริหาร ตุลาการ และนิติบัญญัติออกจากกัน

4. ค.ศ. 1989 - 1993: ยุคปลดแอกประเทศจากระบบคอมมิวนิสต์ (Liberalizing Communist System)

ในค.ศ. 1989 รัฐบาลของรัฐกัมพูชาที่เปลี่ยนชื่อได้ดำเนินโครงการปลดแอกประเทศจากระบบคอมมิวนิสต์ ซึ่งทำให้มีการออกกฎหมายที่มุ่งก่อให้เกิดเสรีภาพในการครอบครองทรัพย์สินและมอเบเสรีภาพทางเศรษฐกิจ (economic freedom) มากยิ่งขึ้น กฎหมายและข้อบังคับที่ใช้บังคับของกัมพูชาในปัจจุบันหลายฉบับบัญญัติขึ้นในช่วงค.ศ. 1989 ถึง 1993 แม้ว่าบางฉบับจะได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมเป็นอย่างมากก็ตาม

5. ค.ศ. 1991 - 1993: ยุคที่กัมพูชาถูกองค์กรบริหารชั่วคราวแห่งสหประชาชาติในกัมพูชา/สภาสูงสุดแห่งชาติกัมพูชาเข้าแทรกแซง (UNTAC/SNC Intervention)

ภายใต้ข้อตกลงสันติภาพที่ทำขึ้นกับสหประชาชาติเมื่อค.ศ. 1991 หน่วยงานและกระทรวงบางแห่งของรัฐบาลรัฐกัมพูชาได้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลขององค์กรบริหารชั่วคราวแห่งสหประชาชาติในกัมพูชา (United Nations Transitional Authority in Cambodia (“UNTAC”)) มีการก่อตั้งหน่วยงานที่ออกกฎหมายและนโยบายหน่วยงานใหม่ที่ตั้งชื่อว่าสภาสูงสุดแห่งชาติกัมพูชา (Supreme National Council (“SNC”)) ซึ่งได้ออกกฎหมายหลายฉบับ รวมถึงกฎหมายอาญาและกฎหมายตุลาการ และกฎหมายสื่อ โดย SNC ประกอบไปด้วยตัวแทนจาก UNTAC และกลุ่มทางการเมืองสี่กลุ่มที่เป็นที่ยอมรับตามข้อตกลงสันติภาพปารีส (Paris Peace Agreement)

6. ค.ศ. 1993 - ปัจจุบัน: ราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional Monarchy)

ราชอาณาจักรกัมพูชาและรัฐบาลกัมพูชา (the Royal Government of Cambodia) ถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1993 โดยมีระบบการปกครองแบบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศใช้บังคับเมื่อวันที่ 21 กันยายน ค.ศ. 1993 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (“รัฐธรรมนูญ”) ได้แยกฝ่ายตุลาการ ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารของรัฐบาลออกเป็นอิสระจากกัน ฝ่ายบริหาร หรือซึ่งรู้จักกันในนามรัฐบาลกัมพูชา ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี หน่วยงานรัฐส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานรัฐอื่นๆ อีกหลายหน่วยงาน ฝ่ายนิติบัญญัติประกอบด้วยสมาชิกสภาแห่งชาติ (National Assembly) จำนวน 123 คน และสมาชิกวุฒิสภา (Senate) จำนวน 61 คน ซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 1999 ฝ่ายตุลาการประกอบด้วยศาลจังหวัด (municipal and provincial court) ศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) และศาลฎีกา (the Supreme Court) รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกรอบห้าปี จากนั้นสภาแห่งชาติจะเป็นผู้คัดเลือกนายกรัฐมนตรีจากเสียงข้างมากสองในสามส่วน

ในการเลือกตั้งระดับชาติปีเมื่อปี ค.ศ. 1993 ไม่มีพรรคการเมืองใดชนะการเลือกตั้งโดยได้รับเสียงข้างมาก แม้ว่าพรรค ฟุนซินเปก (FUNCINPEC) จะได้รับคะแนนเสียงมากกว่าพรรคอื่นๆก็ตาม เพราะเหตุนี้และปัจจัยอื่นๆ พรรคฟุนซินเปก จึงได้ร่วมมือกับพรรคประชาชนกัมพูชา (Cambodian People's Party (CPP) สมเด็จพระนโรดม รณฤทธิ์(HRH Samdech Krom Preah Norodom Ranariddh) แห่งพรรคฟุนซินเปกได้เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนแรกของ กัมพูชา และสมเด็จพระนโรดม (HE Samdech Hun Sen) แห่งพรรคประชาชนกัมพูชาได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่สอง ส่วนตำแหน่งรัฐมนตรีและตำแหน่งอื่นๆในรัฐบาลได้ถูกแบ่งไปให้พรรคต่างๆตามข้อตกลงแบ่งปันอำนาจ รัฐบาล กัมพูชาที่จัดตั้งใหม่ประกาศความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าในการดำเนินระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี (market economy) ให้ได้อย่างเต็มรูปแบบ และเปลี่ยนแปลงบทบาทของรัฐบาลถึงรากฐาน

7. ค.ศ. 1998 - 2003: รัฐบาลเศรษฐกิจ (The Economic Government)

มีการเลือกตั้งแห่งชาติขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1998 โดยพรรคประชาชนกัมพูชาชนะการเลือกตั้งได้รับคะแนนเสียงข้างมากและครองเสียงข้างมากในสภาแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพรรคการเมืองจำเป็นต้องได้รับคะแนนเสียงสองในสามจากสมาชิกสภาแห่งชาติในการจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ พรรคประชาชนกัมพูชาและพรรคฟุนซินเปกจึงได้ร่วมกันก่อตั้งรัฐบาลผสม โดยมีสมเด็จพระนโรดม รณฤทธิ์ (Samdech Akeak Moha Sena Padey Techo Hun Sen) เป็นนายกรัฐมนตรีแต่เพียงผู้เดียว สมเด็จพระนโรดม รณฤทธิ์ (HRH Samdech Krom Preah Norodom Ranariddh) เป็นประธานสภาแห่งชาติ และสมเด็จพระนโรดม รณฤทธิ์ (HE Chea Sim) หัวหน้าพรรคประชาชนกัมพูชาและอดีตรัฐมนตรีสภาแห่งชาติ เป็นประธานวุฒิสภาที่ก่อตั้งขึ้นใหม่ สมาชิกพรรคประชาชนกัมพูชาและพรรค ฟุนซินเปกได้เข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีและตำแหน่งอื่นๆในรัฐบาล

ภายใต้รัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1993 องค์การนิติบัญญัติได้ดำเนินการในระบบสภาเดียว (unicameral body) ที่มีชื่อว่าสภาแห่งชาติ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้รับการอนุมัติเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. 1999 ได้ทำให้เกิดองค์การนิติบัญญัติที่สองขึ้นเรียกว่าวุฒิสภา ในปัจจุบัน สมาชิกวุฒิสภา 61 คนได้รับการเลือกจากพระมหากษัตริย์และพรรคการเมืองที่มีที่นั่งในสภาแห่งชาติ ในภายภาคหน้า ประชาชนจะเป็นผู้เลือกสมาชิกวุฒิสภา

วุฒิสภามีสิทธิที่จะตรวจสอบและทบทวนกฎหมายทุกฉบับที่สภาแห่งชาติได้ออก และเสนอกฎหมายของตนเอง แม้ว่า จะไม่มีสิทธิยับยั้งการออกกฎหมายก็ตาม อย่างไรก็ตาม สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิที่จะให้สภาแห่งชาติพิจารณากฎหมายฉบับใดอีกครั้งก็ได้ หากสภาแห่งชาติอนุมัติกฎหมายเป็นครั้งที่สอง กฎหมายจะมีผลบังคับใช้ภายใน 10 ถึง 20 วันหลังจากพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย โดยไม่จำเป็นต้องได้รับการทบทวนเพิ่มเติมจากสมาชิกวุฒิสภา

8. ค.ศ. 2003 - ปัจจุบัน: รัฐบาลองค์กรการค้าโลก

ในการเลือกตั้งในปีค.ศ. 2013 พรรคประชาชนกัมพูชาชนะการเลือกตั้งได้ 68 ที่นั่ง ส่วนพรรคกู้ชาติกัมพูชา (Cambodia National Rescue Party ("CNRP")) ได้ 55 จาก 123 ที่นั่งในสภาแห่งชาติ แม้ว่าจะมีความขัดแย้ง

ระหว่างพรรคการเมืองหลักสองพรรคเรื่องผลการเลือกตั้ง แต่ผลตัดสินก็กำหนดให้พรรคประชาชนกัมพูชาเป็นผู้ชนะการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 2013 และสมเด็จอัครมหาเสนาบดีเดโชฮุนเซนก็ได้เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งเมื่อวันที่ 23 กันยายน ค.ศ. 2013 แม้ว่าจะมีการชุมนุมประท้วงใหญ่และพรรคคู่แข่งได้ต่อต้านรัฐสภาเป็นระยะเวลาหนึ่ง มีการคาดการณ์ว่าเมืองในกัมพูชาจะยังคงมั่นคง และกระบวนการเลือกตั้งส่วนใหญ่แล้วเป็นไปอย่างสันติและตามหลักประชาธิปไตย

หลังจากการเลือกตั้งได้ผ่านพ้นไป สมเด็จอัครมหาเสนาบดีเดโชฮุนเซน (Samdech Akeak Moha Sena Padey Techo Hun Sen) ยังคงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ประธานสภาแห่งชาติคือสมเด็จเฮง สัมริน (HE Heng Samrin) อดีตรองประธานสภาแห่งชาติ และสมาชิกพรรคประชาชนกัมพูชา และสมเด็จสายชุม (HE Say Chhum) ก็ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภาแทนสมเด็จเจีย ซิม (HE Chea Sim) (อดีตหัวหน้าพรรคประชาชนกัมพูชาและประธานวุฒิสภา)

9. สถานะปัจจุบันของการปฏิรูปกฎหมายและแนวโน้มในอนาคต

ก่อนที่กัมพูชาจะเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization (“WTO”)) ระบบกฎหมายและสถาบันด้านกฎหมายของประเทศกัมพูชานั้นค่อนข้างจะซับซ้อน อย่างไรก็ตามสถานการณ์ได้คลายความสับสนลงหลังจากที่ประเทศกัมพูชาได้เข้ามาเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกและได้ออกกฎหมายสำคัญๆหลายฉบับ การเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องของประเทศกัมพูชาสู่ระบอบประชาธิปไตยและระบบทุนนิยมแบบการค้าเสรีนั้นได้ทำให้มีการออกกฎหมายและข้อบังคับหลายฉบับ นโยบายหลายนโยบายใหม่ๆ และได้มีการเปลี่ยนแปลงสถาบันตุลาการ

จากแรงผลักดันเนื่องจากการที่กัมพูชาเข้าเป็นหนึ่งในสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) ได้ส่งผลให้รัฐบาลมีเจตนาที่จะทำการร่างกฎหมายและเสนอกฎหมายหลายฉบับที่เปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานทางกฎหมายให้สภาแห่งชาติพิจารณาอนุมัติ โดยกฎหมายและกฎเกณฑ์ฉบับใหม่ได้รวบรวมลักษณะต่างๆ ของระบบประมวลกฎหมายแพ่งของฝรั่งเศสก่อนปี ค.ศ. 1975 (pre-1975 French Civil Code system) เข้ากับหลักการของระบบกฎหมายแบบจารีตประเพณี (common law system)

ประเทศกัมพูชาให้ความสำคัญกับการทำให้ระบบกฎหมายกัมพูชาเข้ากันได้โดยสมบูรณ์กับระบบกฎหมายของประเทศสมาชิกอื่นๆ ในสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations (“ASEAN”))

สภาแห่งชาติได้ประกาศใช้กฎหมายหลายฉบับนับตั้งแต่ถูกก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1993 ตัวอย่างสำคัญๆ ได้แก่กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจการพาณิชย์ (the Law on Commercial Enterprises) (เทียบเท่ากับ “กฎหมายว่าด้วยบริษัท” หรือ “กฎหมายว่าด้วยองค์กร” ในประเทศอื่นๆ) ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยตราสารที่เปลี่ยนมือได้และธุรกรรมทางการเงิน (the Law on Negotiable Instruments and Payment Transactions) กฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจ

(the Secured Transactions Law) ประมวลกฎหมายแพ่ง (the Civil Code) กฎหมายศุลกากร (the Customs Law) กฎหมายว่าด้วยมาตรฐาน (the Law on Standards) กฎหมายล้มละลาย (the Insolvency Law) กฎหมายต่อต้านการทุจริต (the Anti-Corruption Law) และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (the Law on Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism)

เสาหลักสำคัญของการปฏิรูปกฎหมายและตุลาการในกัมพูชาดำเนินการผ่านการออกประมวลกฎหมายวิจิพิจารณาความแพ่งและอาญฉบับใหม่เมื่อเร็ว ๆ นี้ ประมวลกฎหมายแพ่งฉบับใหม่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ. 2007 และมีผลบังคับใช้เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 2011 ส่วนประมวลกฎหมายอาญฉบับใหม่มีผลบังคับใช้เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 2010

และเมื่อไม่นานมานี้ กัมพูชายังได้มีการประกาศใช้กฎหมายฉบับอื่นๆ ที่มีความสำคัญ เช่น กฎหมายว่าด้วยกรรมสิทธิ์ของต่างชาติ (the Foreign Ownership Law) กฎหมายว่าด้วยการเวนคืน (the Expropriation Law) กฎหมายว่าด้วยการเช่าทางการเงิน (the Financial Leasing Law) กฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (Anti-corruption Law) นอกจากนี้ยังคาดว่าจะมีการออกกฎหมายฉบับอื่นๆ อีกในเร็ววันนี้ ซึ่งรวมถึงกฎหมายว่าด้วยโนตารี พับลิค (the Notary Public Law) กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค (the Consumer Protection Law) กฎหมายการแข่งขันทางการค้า (the Competition Law) และกฎหมายสัญญาพาณิชย์ฉบับใหม่ (the Commercial Contract Law) ตลอดจนกฎหมายฉบับอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางธุรกิจแทบจะทุกๆ ด้าน ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ในขั้นตอนการยกร่างโดยกระทรวงต่างๆ ภายใต้ความช่วยเหลือทางเทคนิคจากประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน (donor countries)

2. ที่มาของกฎหมาย

คำว่า “ที่มา” ในส่วนนี้หมายถึงต้นกำเนิดของหลักนิติธรรม (legal rules) ตลอดจนหน่วยงานราชการของกัมพูชาที่เกี่ยวข้องและที่มาของกฎหมายอื่นๆ ที่กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่โดยยอมรับ คำว่า “กฎหมาย” ในบริบทของประเทศไทยมีความรวมถึงทั้งกฎหมายกัมพูชาและกฎหมายต่างประเทศ⁴ ตามกฎหมายและข้อบังคับกัมพูชาและแนวปฏิบัติในปัจจุบัน ที่มาของกฎหมายในกัมพูชาแบ่งออกเป็นกฎหมายปฐมภูมิ (primary sources) ซึ่งหมายถึงตราสารกฎหมาย (legal instrument) ทั้งหมดของหน่วยงานรัฐบาลที่มีเขตอำนาจแห่งรัฐ⁵ และกฎหมายทุติยภูมิ (secondary sources) ซึ่งหมายถึงขนบธรรมเนียมประเพณี มโนธรรม และความยุติธรรม คำวินิจฉัยของศาล คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ และหลักเกณฑ์กฎหมาย

⁴ คำตัดสินคณะกรรมการรัฐธรรมนูญที่ 092/003/2007 ครร. วันที่ 10 กรกฎาคม ค.ศ. 2007 คดีเลขที่ 131/003/2007 ลงวันที่ 26 มิถุนายน ค.ศ. 2007

⁵ ข้อ 91 ของรัฐธรรมนูญ (ฉบับใหม่) ค.ศ. 1993 ที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมในค.ศ. 1999 (สมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาแห่งชาติ และนายกรัฐมนตรีมีสิทธิที่จะออกกฎหมายได้ ส่วนผู้รักษาการแทนจะมีสิทธิเสนอแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับใดก็ได้ แต่คำเสนอนี้จะไม่เป็นที่ยอมรับ หากมีจุดมุ่งหมายในการลดรายได้แผ่นดินหรือเพิ่มภาระให้ประชาชน) และกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการเมืองหลวง จังหวัด เทศบาล ตำบลและคาน (ค.ศ. 2008) ข้อที่ 32 53 และ 61

สำหรับคดีแพ่ง ในกรณีที่กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งหรือมีช่องว่างแห่งกฎหมาย (เช่น ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆในกรณีนี้) ศาลที่ตัดสินสามารถดำเนินการได้ส่วนและตัดสินคดีตามขนบธรรมเนียมประเพณี มโนธรรม และความยุติธรรม⁶ คำพิพากษาของศาลกัมพูชา นอกเหนือจากศาลผสม (hybrid court) ใหม่แล้ว ศาลยุติธรรมแห่งกัมพูชา (the Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia (ECCC)⁷) มักจะไม่อ้างคำพิพากษาในคดีก่อน

อย่างไรก็ดี คำพิพากษาในคดีก่อนที่ใช้พิพากษาคดีถูกจัดทำเป็นอย่างดีโดยสภาอนุญาโตตุลาการ องค์การกึ่งตุลาการที่มีเขตอำนาจศาลเหนือข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มลูกจ้าง⁸ หลักเกณฑ์ทางกฎหมายของกัมพูชามักจะมีที่มาจากผลงานตีพิมพ์ที่มีชื่อเสียงของนักวิชาการกฎหมายกัมพูชา นักวิชาการเหล่านี้ระบุหลักนิติธรรมดังต่อไปนี้ที่มาจากหน่วยงานราชการ ในกัมพูชาว่าเป็นกฎหมายปฐมภูมิ อาทิ รัฐธรรมนูญ กฎหมาย (Chbab) พระราชกฤษฎีกา (Preach Reach Kret) อนุกฤษฎีกา (Anu-kret) ประกาศ (Prakas) คำตัดสิน (Sech Kdei Samrach) หนังสือเวียน (Sarachor) เทศบัญญัติ (Deika) กฎหมายระหว่างประเทศ (International law)

3. คัดค้านและลำดับชั้นของกฎหมาย

ตามคัดค้านและลำดับชั้นของกฎหมายและข้อบังคับ รัฐธรรมนูญคือกฎหมายสูงสุดตามระบบกฎหมายของประเทศกัมพูชา ซึ่งมีรากฐานมาจากแนวคิดระบบกฎหมายโรมาน-เยอรมันนิค (roman german legal system) หรือแนวคิดระบบกฎหมายซีวิล ลอว์ (civil law concept) ซึ่งเริ่มขึ้นสมัยที่กัมพูชาตกเป็นอาณานิคมของประเทศฝรั่งเศส

ตามระบบกฎหมายปัจจุบันของกัมพูชา คัดค้านและลำดับชั้นของกฎหมายของประเทศกัมพูชาเข้าใจกันว่าเป็นไปตามนี้:

ก.) **รัฐธรรมนูญ (The Constitution):** รัฐธรรมนูญคือกฎหมายสูงสุดของราชอาณาจักรกัมพูชา กฎหมายและข้อบังคับทุกประเภทจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ⁹

ข.) **สนธิสัญญาและอนุสัญญา (Treaties and Conventions):** ตามมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์จะทรงลงพระปรมาภิไธยและให้สัตยาบันสนธิสัญญาต่างประเทศ ทั้งพหุภาคีและทวิภาคี ตลอดจนอนุสัญญา ภายหลังจากที่สภาแห่งชาติและวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบ และหลังจากที่มีการให้

⁶ กฎหมายองค์กรศาล, ข้อ 4 (1993)

⁷ ECCC เป็นศาลพิเศษของกัมพูชาที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศจาก United Nations Assistance to the Khmer Rouge Trials (UNAKRT) และมักเรียกกันอย่างไม่เป็นทางการว่า Khmer Rouge Tribunal or the Cambodia Tribunal

⁸ คณะกรรมการอนุญาโตตุลาการเป็นสถาบันแห่งชาติที่มีบทบาทในการรับข้อพิพาทแรงงานโดยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและการอนุญาโตตุลาการ คณะกรรมการก่อตั้งขึ้นตามประกาศ (กฎกระทรวง) เมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2003 และได้รับการกำหนดไว้ตามกฎหมายแรงงานกัมพูชา คณะกรรมการอนุญาโตตุลาการส่งเสริมแรงงานสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพโดยการจัดเวทีให้แรงงานและลูกจ้างกัมพูชาหาหนทางระงับข้อพิพาทแรงงานอย่างยุติธรรมและเสมอภาค ข้อพิพาทดังกล่าวได้รับการจัดการอย่างทันที่และโปร่งใส โดยมีการพิจารณาและออกคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการที่ได้ดุล มีเหตุผล และยุติธรรมตามกฎหมาย คณะกรรมการอนุญาโตตุลาการมีขีดศาล แต่ตามกฎหมายกัมพูชาแล้ว มีอำนาจในการตัดสินอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายในคดีพิพาทเกี่ยวกับกลุ่มลูกจ้าง

⁹ ข้อ 150 ของรัฐธรรมนูญกัมพูชา (ฉบับใหม่) (1993)

สัปดาห์แล้ว สนธิสัญญาและอนุสัญญาต่างประเทศจะกลายเป็นกฎหมายและอาจจะนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการวินิจฉัยของศาล

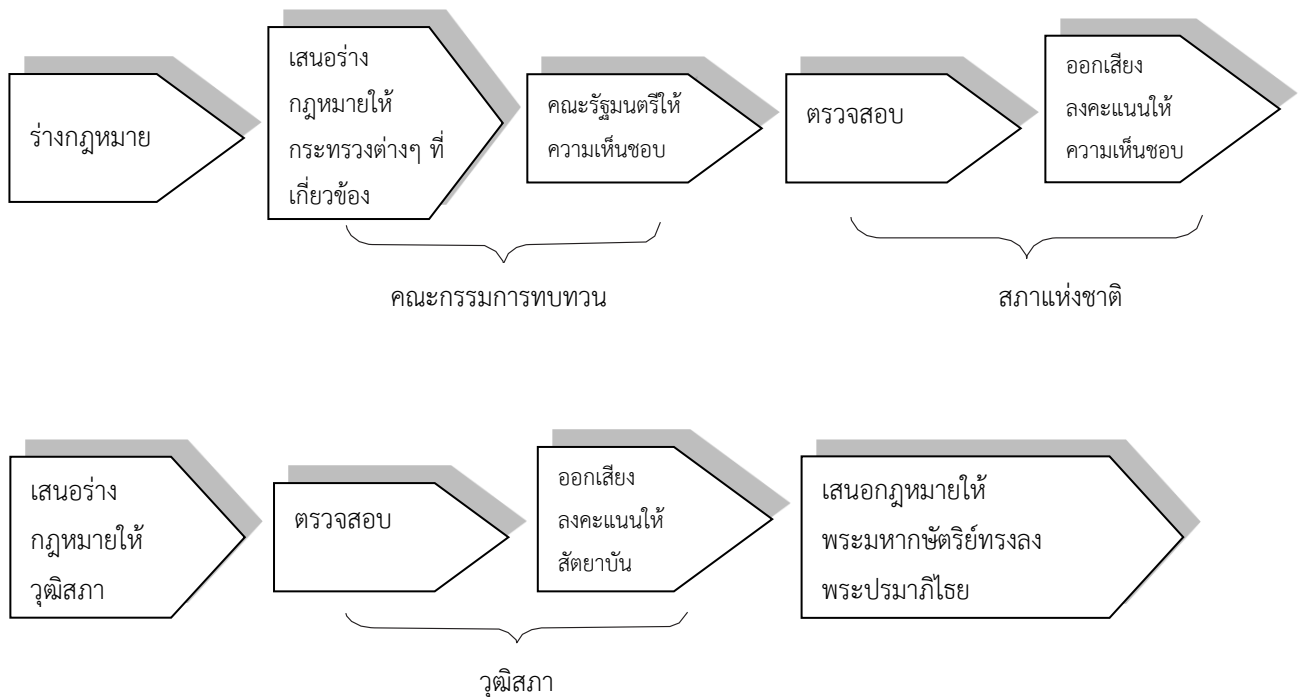
- ค.) **กฎหมาย (Chbab):** กฎหมายที่ออกโดยสภาแห่งชาติ (NA) และวุฒิสภา และประกาศใช้โดยพระมหากษัตริย์หรือผู้แทนพระองค์
- ง.) **พระราชกฤษฎีกา (Royal Kram/ Preah Reach Kram) และ (Royal Decree/ Preah Reach Kret):** พระราชกฤษฎีกาเป็นรูปแบบของข้อบังคับของฝ่ายบริหาร ซึ่งออกโดยพระมหากษัตริย์เพื่อออกรัฐธรรมนูญ กฎหมายที่ประกาศใช้โดยรัฐสภาและทบพันโดยวุฒิสภา พระราชกฤษฎีกาเป็นข้อบังคับของฝ่ายบริหารซึ่งออกโดยพระมหากษัตริย์เพื่อจัดระเบียบหน้าที่ของสถาบันของรัฐ จัดตั้งหน่วยงานของรัฐ หรือแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รัฐ ทูต และผู้พิพากษาเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ
- จ.) **อนุกฤษฎีกา (Sub-Decree/Anu-Kret):** อนุกฤษฎีกาเป็นรูปแบบของข้อบังคับของฝ่ายบริหารที่มักจะจัดทำโดยรัฐมนตรี ประกาศใช้โดยคณะรัฐมนตรี และลงนามโดยนายกรัฐมนตรี
- ฉ.) **ประกาศกระทรวง (Ministerial Order or Proclamation/Prakas):** ประกาศกระทรวงเป็นข้อบังคับของฝ่ายบริหารที่จัดทำโดยรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องและลงนามโดยรัฐมนตรีผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการบังคับใช้และให้รายละเอียดของกฎเกณฑ์บางประการในกฎหมายที่อยู่ลำดับขั้นสูงกว่า รวมถึงออกคำสั่ง
- ช.) **คำตัดสิน (Decision/Sechkdei Samrech):** คำตัดสินเป็นข้อบังคับของฝ่ายบริหารที่ออกโดยนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจรายบุคคลของนายกรัฐมนตรี และคำตัดสิน (Prakas-Deika) ของรัฐมนตรีหรือผู้ว่าราชการ โดยออกคำตัดสินตามอำนาจของตนที่มีไว้ในกฎหมาย และยังอาจออกสำหรับวัตถุประสงค์ชั่วคราว ซึ่งคำตัดสินจะสิ้นสุดผลไปก็ต่อเมื่อบรรลุวัตถุประสงค์ชั่วคราวนั้นแล้ว
- ซ.) **หนังสือเวียน (Circular/Sarachor) และข้อแนะนำ (sechkdey nernaom):** หนังสือเวียนเป็นข้อบังคับของฝ่ายบริหาร โดยทั่วไปแล้ว ออกโดยนายกรัฐมนตรี ในฐานะที่เป็นหัวหน้ารัฐบาล และโดยรัฐมนตรี เพื่ออธิบายให้รายละเอียด หรือชี้แจงมาตรการควบคุมดูแลบางประการหรือเพื่อกำหนดคำสั่ง
- ณ.) **ระเบียบ (Deika):** ระเบียบเป็นหลักนิติธรรมที่ได้รับความเห็นชอบจากสภาในองค์กรระดับต่ำกว่ารัฐ คำว่า “สภาระดับต่ำกว่ารัฐ” ในที่นี้หมายถึงสภาเมืองหลวง (Capital council) สภาจังหวัด (Provincial Council) สภาเทศบาล (Municipal Council) สภาตำบล (District Council) สภาคน (Khan Council) สภาสังกัด (Sangkat Council) สภาท้องถิ่น (Commune Council) สภาเหล่านี้มีอำนาจในการออกระเบียบได้¹⁰ เป็นระเบียบซึ่งใช้โดยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือสภาท้องถิ่นที่ระดับภูมิภาค ภายในขอบเขตทางภูมิศาสตร์ของตน

¹⁰ ข้อ 48 (ค.ศ. 2001) ของกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการท้องถิ่น/สังกัด และข้อ 32 53 และ 61 ของกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการเมืองหลวง จังหวัด เทศบาล ตำบล และคน

และเนื่องจากข้อบังคับดังกล่าวนี้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายภายในพื้นที่ซึ่งอยู่ในอำนาจของสภาท้องถิ่น ดังนั้นจึงไม่อาจขัดหรือแย้งกับกฎระเบียบในระดับชาติได้

4. กระบวนการนิติบัญญัติ (Legislation process)

กระบวนการนิติบัญญัติของสภาแห่งชาติ (National Assembly) เป็นไปตามแผนภูมิด้านล่างนี้ กล่าวคือ หลังจากที่สภาแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบในการออกกฎหมายแล้ว วุฒิสภาก็จะทบทวนกฎหมาย ก่อนที่พระมหากษัตริย์จะทรงออกพระราชกฤษฎีกา (Royal Kram) เพื่อประกาศใช้กฎหมายต่อไป

รูปที่ 1 กระบวนการนิติบัญญัติของสมาชิกสภาแห่งชาติ

5. ภาพรวมด้านสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย

1) นโยบายด้านสังคมและวัฒนธรรม

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีการพัฒนาที่สำคัญๆ ไม่เพียงแต่ในด้านการเมืองและความมั่นคงเท่านั้น แต่ในด้านเศรษฐกิจและสังคมด้วย การที่ประเทศไทยจะใช้ประโยชน์จากศักยภาพด้านสังคม-เศรษฐกิจ (socio-economic potentials) ของตนเองได้นั้นจำเป็นต้องมีสภาพแวดล้อมที่มีความมั่นคงทางการเมือง สันติภาพ และความปลอดภัยเสียก่อน ซึ่งการเลือกตั้งทั่วไปในปี ค.ศ. 1993 ก็ได้กระตุ้นให้เกิดการยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตยแบบ

พหุนิยม (pluralist democracy) ระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี (market economy) และการเคารพในสิทธิมนุษยชน เสรีภาพ และศักดิ์ศรี

นอกจากนี้ในปี ค.ศ. 1994 รัฐบาลกัมพูชา (the Royal Government of Cambodia) (“RGC” หรือ “**รัฐบาลกัมพูชา**”) ยังได้จัดทำโครงการแห่งชาติเพื่อฟื้นฟูและพัฒนา กัมพูชา (the National Program to rehabilitate and develop Cambodia) (“NPRD”) และออกแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของกัมพูชาสำหรับระยะเวลาห้าปี ฉบับแรก (the First Five Year Cambodia Socio-Economic Development Plan : SEDP I 1996-2000) เพื่ออธิบายวิสัยทัศน์ในการฟื้นฟูและการพัฒนา โดยเน้นไปที่การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจมหภาค (macroeconomic) การพัฒนาสังคม และการลดความยากจน

รัฐบาลกัมพูชาได้ร่างเค้าโครงวิสัยทัศน์ระยะยาวสำหรับอนาคตใน NPRD ปี ค.ศ. 1994 เพื่อริเริ่มกระบวนการสร้างและฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานด้านสังคม กายภาพ และสถาบันขึ้นใหม่ ซึ่งจากวิสัยทัศน์ดังกล่าวได้จัดตั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของกัมพูชาสำหรับระยะเวลาห้าปี ฉบับแรก (SEDP I 1996-2000) ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายชัดเจนที่ประเทศกัมพูชาต้องบรรลุภายในปี ค.ศ. 2000 แผนนี้เน้นไปที่การสร้างหลักการและปัจจัยพื้นฐานของเศรษฐกิจมหภาค โครงการพัฒนาสังคม และกลยุทธ์การบรรเทาความยากจน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่สอง (the Second Socio-Economic Development Plan : SEDP II 2001-2005) จัดทำขึ้นโดยมุ่งเน้นไปที่การเติบโตทางเศรษฐกิจและการลดความยากจน สำหรับรัฐบาลกัมพูชาแล้ว สิ่งที่ทำทลายการพัฒนามากที่สุดคือการพัฒนาภาคเอกชนให้เป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและเพื่อลดความยากจน (ตลอดจนยกระดับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน)

ภายหลังจากที่มีการเตรียมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่สอง (SEDP II 2001-2005) ได้มีการพัฒนาที่สำคัญยิ่งอยู่สองประการด้วยกัน ประการแรก หลังจากการประชุมสุดยอดสหประชาชาติ (the United Nations Millennium Summit) เมื่อปี ค.ศ. 2000 ซึ่งได้มีการประกาศเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (Millennium Development Goals) (“MDGs”) กัมพูชาก็ได้จัดทำ MDGs ของตนเองเรียกว่า the Cambodia Millennium Development Goals (CMDGs) โดยเน้นไปที่การบรรเทาความยากจนและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประการที่สอง กัมพูชามีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ลดความยากจนแห่งชาติ (National Poverty Reduction Strategy) (NPRS) เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 2002

แผนพัฒนาสำหรับระยะเวลาห้าปี ฉบับที่สาม (the Third Five-year Development Plan) สำหรับปี ค.ศ. 2006-2010 ได้ถูกประกาศใช้ในฐานะนโยบายแห่งชาติแบบครอบคลุมทุกมิติ เพื่อให้มีการบรรลุเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และการกระทำที่มีความสำคัญในอีกห้าปีข้างหน้า แผนใหม่นี้ได้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็นแผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติ (National Strategic Development Plan) (“NSDP”) สำหรับปี ค.ศ. 2006-2010 และในการประชุมสมานติบัญญัติครั้งที่สาม รัฐบาลกัมพูชาได้พยายามที่จะสร้างบรรยากาศที่ดีและเงื่อนไขที่จำเป็นเพื่อให้กัมพูชาสามารถก้าวต่อไปบนเส้นทางสู่

การปฏิรูปและความก้าวหน้าในอนาคต รัฐบาลกัมพูชายึดมั่นในหลักการความเป็นปึกแผ่นของชาติ เพื่อสร้างสรรค์ชาติ และทำให้แน่ใจในความเป็นเอกราชของชาติ เอกภาพ อธิปไตย สันติภาพ ประชาธิปไตย และความก้าวหน้า

ภายหลังจากที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อปี ค.ศ. 2008 รัฐบาลกัมพูชาได้ประกาศวาระนโยบายสังคมและเศรษฐกิจของ รัฐบาลกัมพูชา (Socio-economic Policy Agenda of the RGC) ซึ่งในการประชุมสมานิติบัญญัติครั้งที่สี่ ค.ศ. 2008-2013 ประกาศฉบับดังกล่าวได้มีการกำหนดให้ร่างแผนอื่นแทนที่ NSDP ค.ศ. 2006-2010 เพื่อให้กระบวนการวางแผน มีความสอดคล้องกันกับพันธสัญญาทางการเมือง และแผนใหม่นี้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็นแผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติฉบับ ปรับปรุง (“NSDP Update”) ค.ศ. 2009-2013 และเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล กัมพูชาในระหว่างการประชุมสมานิติบัญญัติครั้งที่สี่

NSDP Update ค.ศ. 2009-2013 ได้ถูกประกาศใช้ในขณะที่เกิดวิกฤตทางการเงินระหว่างประเทศ (international financial crisis) และระยะเศรษฐกิจถดถอย (economic recession) ในประเทศที่พัฒนาแล้ว (advanced economies) (เริ่มเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2008-2009) ซึ่งทำให้ด้านหนึ่งความต้องการสินค้าส่งออกของกัมพูชาลดลง และ ในอีกด้านหนึ่งก็ทำให้เกิดความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจมหภาคและความเสี่ยงทางการเงินด้วย

รัฐบาลกัมพูชาได้ค่อยๆ พัฒนายุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม (Rectangular Strategy) (“RS” หรือ “ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม”) ซึ่งเป็นเครื่องหมายของการพัฒนาตั้งแต่ประมาณปี ค.ศ. 2004 RS ได้กำหนดโครงการพัฒนาซึ่งจะใช้ตลอดห้าปี ข้างหน้า RS เป็นเอกสารที่มีการปรับปรุงอยู่เสมอซึ่งอธิบายถึงพันธสัญญาทางการเมืองที่มีต่อกระบวนการพัฒนาทาง สังคมและเศรษฐกิจในอีกห้าปีข้างหน้า โดย RS ได้มีการปรับปรุงสามครั้งในทศวรรษที่ผ่านมาเพื่อทำให้ทันสมัยอยู่เสมอ เป็นที่ปรากฏชัดแจ้งว่า RS ครอบคลุมประเด็นต่างๆ อาทิเช่น ธรรมมาภิบาล (good governance) หลักนิติธรรม (rule of law) และการพัฒนาความเป็นสถาบัน (institution building) ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของทุกๆ สังคม ตลอดจนการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และมนุษย์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนในสี่เหลี่ยมอัน ขั้วซ้อนที่เชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน

2) ความตกลงระหว่างประเทศด้านสังคมและวัฒนธรรมที่กัมพูชาทำไว้กับประเทศอื่น หรือองค์การระหว่าง ประเทศ

- ก) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ค.ศ. 1996-2000 (Socio-Economic Development Plan : SEDP I 1996-2000)
- ข) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่สอง ค.ศ. 2001-2005 (Socio-Economic Development Plan : SEDP II 2001-2005)
- ค) แผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติ ค.ศ. 2006-2010, 2009-2014 และ 2014-2018 (National Strategic Development Plan: NSDP) (2006-2010, 2009-2014 และ 2014-2018)

- ง) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights) ฉบับวันที่ 3 มกราคม ค.ศ. 1976

6. ภาพรวมทางการเมืองและนโยบายด้านความมั่นคงของประเทศกัมพูชา

1) นโยบายด้านการเมืองและความมั่นคง

รัฐบาลกัมพูชาประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศตลอดสองทศวรรษที่ผ่านมา จากสถานะที่เกือบถูกทำลายโดย สิ้นเชิงจากสงครามกลางเมืองซึ่งกินเวลานานเกือบสามทศวรรษ อีกทั้งประเทศยังอยู่ภายใต้การโดดเดี่ยวทางเศรษฐกิจ (economic isolation) และการห้ามค้าขาย (embargo) แทบจะโดยสิ้นเชิงตั้งแต่ต้นปี ค.ศ. 1970 จนถึง ค.ศ. 1993 ในเวลานั้น รัฐบาลกัมพูชาได้ใช้นโยบาย Win-Win Policy ซึ่งในที่สุดก็ทำให้กลุ่มเขมรแดง (Khmer Rouge) เกิดความแตกแยก และเกิดสันติภาพขึ้นในปี ค.ศ. 1998 และในขณะเดียวกันก็ได้มีการทำข้อตกลงสันติภาพกรุงปารีส (Paris Peace Agreement) เมื่อปี ค.ศ. 1991 โดยมีพื้นฐานมาจากความปรองดองแห่งชาติ (national reconciliation) ระหว่างฝ่ายที่เคยสู้รบกัน และหลังจากนั้น ก็ได้มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1993

นับตั้งแต่ที่รัฐบาลกัมพูชาได้รับการเลือกตั้งครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1993 เพื่อที่จะรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงทางการเมือง การพัฒนาและการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เชิงกายภาพ และเชิงสถาบัน และกำหนดวิสัยทัศน์ในระยะยาว รัฐบาลกัมพูชาก็ได้เผชิญหน้าและเอาชนะความท้าทายได้มาโดยตลอด นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 รัฐบาลกัมพูชาได้ประสบความสำเร็จในการธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และจัดการทำให้ความขัดแย้งภายในประเทศที่มีมาในอดีตยุติลง ความพยายามเหล่านี้ของรัฐบาลกัมพูชาในการรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงทางสังคมและทางการเมือง สันติภาพ และความมั่นคงภายในประเทศได้ทำให้กัมพูชาประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องในการทำให้เศรษฐกิจของกัมพูชาเจริญเติบโตขึ้นอย่างมากและลดความยากจนลงในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา

วัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมของกัมพูชาเพื่อการเติบโต การสร้างงาน ความเสมอภาค และประสิทธิภาพ (Cambodia's Rectangular Strategy for Growth, Employment, Equity and Efficiency) ก็เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาการจ้างงานชาวกัมพูชา เพื่อให้เกิดความมั่นใจในความยุติธรรมและความเสมอภาคทางสังคม และเพื่อยกระดับประสิทธิภาพของการบริหารราชการแผ่นดิน (public administration) โดยการปรับปรุงแผนปฏิบัติงาน (action plan) ระบบอภิบาล (governance) และการปฏิรูปทั้งหมดในทุกภาคส่วน

รัฐบาลใหม่ของกัมพูชาซึ่งได้จัดตั้งขึ้นและเริ่มงานในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2004 โดยมาจากการเลือกตั้งทั่วไปซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม ค.ศ. 2003 ที่ผู้สังเกตการณ์ทั้งในและนอกประเทศยอมรับว่าจัดขึ้นโดยเสรี ยุติธรรม โปร่งใส และเชื่อถือได้ โดยรัฐบาลใหม่ของกัมพูชาได้ใช้นโยบายทางการเมือง (political platform) ของพรรคร่วมรัฐบาล (coalition partners) ในการประชุมสมานิติบัญญัติครั้งที่สามของสภาแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมเป็นวาระนโยบายทางเศรษฐกิจในนโยบายทางการเมืองสำหรับพันธสัญญาประการที่สามของรัฐบาล (the Third Mandate of the Royal Government) ซึ่งมีขึ้นโดยการคัดกรอง เน้นย้ำ และปรับปรุงโครงการปฏิรูปประเทศ จนสกัดได้สิ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งครอบคลุมทุกเรื่อง เป็นระบบ ผสมผสานเข้าด้วยกัน และให้การสนับสนุนร่วมกัน ซึ่งเข้าใจได้ง่ายและถูกนำมาใช้ในฐานะเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการดำเนินการและจัดการวาระนโยบายทางเศรษฐกิจแห่งชาติ จุดประสงค์หลักของนโยบายก็คือเพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้แรงงานชาวกัมพูชามีงานทำ รับประกันความเท่าเทียมกันและความยุติธรรมในสังคม และส่งเสริมประสิทธิภาพของภาครัฐผ่านการใช้แผนปฏิบัติงานด้านการปกครองและการปฏิรูปอย่างละเอียดที่สอดคล้องกันและมีความต่อเนื่องคงเส้นคงวาในทุกระดับและทุกภาคส่วน

แก่นหลักของยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมคือหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นไปที่การปฏิรูปสี่ด้านด้วยกันได้แก่ (1) การต่อต้านการทุจริต (anti-corruption) (2) การปฏิรูปกฎหมายและฝ่ายตุลาการ (legal and judicial reform) (3) การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น (decentralization) และกระบวนการคลายการกระจุกตัวของอำนาจ (de-concentration) และ (4) การปฏิรูปกำลังรบ โดยเฉพาะการปลดประจำการหลังจากสิ้นสงคราม (demobilization)

ประการที่สอง สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การใช้ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมต้องมียุทธศาสตร์ประกอบทั้งสี่เหล่านี้ (1) สันติภาพ ความมั่นคงทางการเมือง และความสงบเรียบร้อยในสังคม (2) ความร่วมมือเพื่อพัฒนาร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียทุกราย (stakeholders) ตลอดจนภาคเอกชน บรรดาผู้ให้ความสนับสนุนทางการเงิน และภาคประชาสังคม (civil society) (3) เศรษฐกิจมหภาคและสภาพแวดล้อมทางการเงินที่เหมาะสม และ (4) การรวมกัมพูชาเข้ากับภูมิภาคและโลก

ประการที่สาม ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมเพื่อการเติบโตสี่ด้านได้แก่ (1) การเสริมสร้างเกษตรกรรม (2) การเจริญเติบโตของภาคเอกชนและการจ้างงาน (3) การฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องและการสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ (4) การสร้างความสามารถและการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

รัฐบาลกัมพูชาได้นำยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมระยะที่ 1 และ 2 มาใช้จนสำเร็จแล้ว ผลงานในการพัฒนาของกัมพูชาตลอดศตวรรษที่ผ่านมาพิสูจน์ให้เห็นว่ากัมพูชาได้มีสันติภาพอันยืนยาวและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ชัดเจนจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มั่นคงและสถาบันประชาธิปไตย (democratic institutions) ที่มีความเข้มแข็ง อำนาจอธิปไตยของชาติที่ปลอดภัย บูรณภาพแห่งดินแดน (territorial integrity) และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้น

ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมระยะที่ 3 เป็นนโยบายที่มีประสิทธิผลในการเดินหน้านับสนับสนุนวิสัยทัศน์นี้ได้ต่อไป เพื่อการนี้ ในการประชุมสมานิติบัญญัติครั้งที่ห้ารัฐบาลกัมพูชาจะทำการพัฒนาผลงานที่ผ่านมาของการประชุมสมานิติบัญญัติครั้งที่สี่ โดยการเสริมสร้างสันติภาพ ความมั่นคงทางการเมือง ความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยในสังคม ยุกระดับมาตรฐานการครองชีพ (living standards) และสวัสดิการของประชาชนโดยการใช้มาตรการโดยเฉพาะเพื่อส่งเสริม

หลักนิติธรรม (rule of law) การเคารพสิทธิมนุษยชนรวมถึงเสรีภาพและศักดิ์ศรี ตลอดจนประชาธิปไตยเสรีนิยมแบบพหุนิยม เพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่นคงทางการเมืองและสภาพแวดล้อมอันมั่นคงที่เหมาะสมแก่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว เนื่องจากรัฐบาลเห็นความจำเป็นในสิ่งเหล่านี้ จึงได้กำหนด “สี่วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์” (Strategic objectives) และ “สี่สาขาสำคัญเร่งด่วน” (Four Priority Areas) เพื่อตอกย้ำถึงความมุ่งมั่นในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมอย่างต่อเนื่อง

2) ความตกลงระหว่างประเทศด้านการเมืองและความมั่นคงที่กัมพูชาทำไว้กับประเทศอื่น หรือองค์การระหว่างประเทศ

- ก) ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม (ระยะที่ 1 2 และ 3) (Rectangle Strategy (Phase I, II and III))
- ข) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ฉบับวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 1976 (International Covenant on Civil and Political Rights)
- ค) ข้อตกลงระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาและราชอาณาจักรกัมพูชาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางการค้าและการคุ้มครองในทรัพย์สินทางปัญญา ฉบับวันที่ 4 ตุลาคม ค.ศ. 1996 (Agreement between the United States of America and the Kingdom of Cambodia on trade relations and intellectual property rights protection)

7. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

ในส่วนของกฎหมายของประเทศกัมพูชาที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมืองและความมั่นคง ข้ออ้างอิงกฎหมายและข้อบังคับด้านล่างที่ใช้บังคับ ซึ่งยังไม่ครบถ้วน รายละเอียดของกฎหมายและข้อบังคับแต่ละฉบับจะกล่าวถึงในส่วนเนื้อหาของรายงานทั้งหมดต่อไป

1) กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา

- ก) อนุกฤษฎีกาว่าด้วยการก่อตั้งและการบริหารจัดการสถานประกอบการและการศึกษาพิเศษ (Sub-Decree on the Creation and Management of Establish and Specialization Education) ฉบับวันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 1992
- ข) อนุกฤษฎีกาว่าด้วยการก่อตั้งโรงเรียนเอกชน (Sub-Decree on Establishment of Private School) ฉบับวันที่ 15 มิถุนายน ค.ศ. 1992

- ค) กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬา (Law on Establishment of Ministry of Education, Youth and Sport) ฉบับวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996
- ง) อนุกฎีกาว่าด้วยการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ส่งเสริมสุขภาพอนามัยในส่วนภูมิภาค (Sub-Decree on the Management of Regional Health Secondary School) ฉบับวันที่ 30 ธันวาคม ค.ศ. 2002
- จ) คำตัดสินเรื่องการก่อตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างรัฐมนตรีเพื่อทบทวนและวางระเบียบนโยบายแห่งชาติว่าด้วยการฝึกอบรมทางเทคนิคและการศึกษาทางอาชีพ (Decision on the Establishment of an Inter-Ministerial Commission for Review & Organize a National Policy on Technical & Vocational Education Training) เมื่อวันที่ 3 มีนาคม ค.ศ. 2016
- ฉ) อนุกฎีกาว่าด้วยการรอบคอบวุฒิการศึกษาแห่งกัมพูชา (Sub-Decree on Establishment of Cambodia National Educational Qualification Framework) ฉบับวันที่ 28 มีนาคม ค.ศ. 2014

2) กฎหมายเกี่ยวกับแรงงาน

- ก) กฎหมายแรงงาน (Labor Law) ฉบับวันที่ 13 มีนาคม ค.ศ. 1997
- ข) กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งกระทรวงแรงงาน (Law on Establishment of Ministry of Labor) ฉบับวันที่ 17 มกราคม ค.ศ. 2005
- ค) ประกาศเรื่องการจดทะเบียนแรงงานเข้ากองทุนประกันสังคมแห่งชาติ(Announcement on Worker Registration in National Social Security Fund (NSSF)) ฉบับวันที่ 2 พฤษภาคม ค.ศ. 2016
- ง) อนุกฎีกาว่าด้วยการจัดทำแผนประกันสังคม “แผนสาธารณสุขสำหรับบุคคลที่กำหนดโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายแรงงาน” (Sub-Decree on Establishment of Social Security Scheme “Health Care Scheme for Persons Defined by the Provisions of the Labor Law”) ฉบับวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 2016
- จ) ประกาศกระทรวงเรื่องสวัสดิการรักษายาบาล (Prakas on Health Care Benefits) ฉบับวันที่ 17 มีนาคม ค.ศ. 2016

- ฉ) ประกาศกระทรวงร่วมเรื่องการเสริมสร้างการตรวจสอบแรงงานต่างชาติในราชอาณาจักรกัมพูชา (Joint Prakas on Strengthening the Foreign Manpower Inspection in the Kingdom of Cambodia) ฉบับวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 2016
- ช) อนุกฎีกาว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพ (Sub-Decree on the organization & Functioning of the Ministry of Labor & Vocational Training) ฉบับวันที่ 14 พฤศจิกายน ค.ศ. 2014
- ซ) ประกาศกระทรวงเรื่องการกำหนดค่าแรงขั้นต่ำสำหรับแรงงานสิ่งทอ เสื้อผ้า และรองเท้า สำหรับ ค.ศ. 2015 (Prakas on the Determination of Minimum Wage for Workers in the Textiles, Garments & Footwear for 2015) ฉบับวันที่ 12 พฤศจิกายน ค.ศ. 2014

3) กฎหมายเกี่ยวกับการสาธารณสุข

- ก) กฎหมายว่าด้วยการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ (Law on the Control of Tobacco Products) ฉบับวันที่ 21 พฤษภาคม ค.ศ. 2015
- ข) อนุกฎีกาว่าด้วยการพิมพ์คำเตือนภาษาเขมรและรูปภาพบนหีบห่อผลิตภัณฑ์ยาสูบ (Sub-Decree on Printing Warning Khmer & Pictures on the Packages of Tobacco Produce) ฉบับวันที่ 22 ตุลาคม ค.ศ. 2015
- ค) ประกาศกระทรวงร่วมเรื่องการจัดตั้งกลุ่มงานที่รับผิดชอบบริหารจัดการโรงพยาบาล Kantha Bopha (Joint Prakas on the establishment of a working group responsible for the management Kantha Bopha Hospital) ฉบับวันที่ 26 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2016
- ง) กฎหมายว่าด้วยสุขภาพสัตว์และการผลิตสัตว์ (Law on Animal Health and Animal Production) ฉบับวันที่ 28 มกราคม ค.ศ. 2016

4) กฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม

- ก) กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น (Law on the Commune Council Election) ฉบับวันที่ 15 ธันวาคม ค.ศ. 2015

-
- ข) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยบทกฎหมายที่แยกชัดของโครงสร้างของเจ้าหน้าที่คณะกรรมการเลือกตั้งแห่งชาติ (Royal Decree on a Separate Statute of the Framework of the National Election Committee Officials) ฉบับวันที่ 17 มิถุนายน ค.ศ. 2015
- ค) กฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของคณะกรรมการเลือกตั้งแห่งชาติ (Law on the Organizing and Functioning of the National Election Committee) ฉบับวันที่ 26 มีนาคม ค.ศ. 2015
- ง) กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา (Law on the Election of Parliamentarians) ฉบับวันที่ 26 มีนาคม ค.ศ. 2015
- 5) กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร
- ก) กฎหมายอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Cybercrime Law) (ร่างมาตั้งแต่ ค.ศ. 2012)
- 6) กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- ก) อนุกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ชุมชน (Sub-Decree on Management of Rubbish Solid Waste in Urban Area) ฉบับวันที่ 27 สิงหาคม ค.ศ. 2015
- ข) อนุกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของเลขาธิการคณะกรรมการแห่งชาติของ Safe Bio (Sub-Decree on the Organization and Functioning of the Secretariat of the National Committee of Safe Bio) ฉบับวันที่ 2 พฤษภาคม ค.ศ. 2012
- ค) ประกาศกระทรวงร่วมเรื่องค่าธรรมเนียมบริการด้านสิ่งแวดล้อม (Joint Prakas on the Environment Service Fee) ฉบับวันที่ 28 ธันวาคม ค.ศ. 2012
- ง) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการก่อตั้งคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อบริหารและพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งของประเทศไทย (Royal Decree on Establishment of National Committee for Managing and Developing Coastal Area of Cambodia) ฉบับวันที่ 20 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2012

7) กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิต

- ก) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของแผนกทั่วไปของหน่วยงานของรัฐเพื่อคุ้มครองและพัฒนา Sambo Prey Kouk Cultural Resort Site (Sub-Decree on the Organization and Conduct of General Department of National Authority for the Protection and Development of Sambo Prey Kouk Cultural Resort Site) ฉบับวันที่ 10 กันยายน ค.ศ. 2015
- ข) ประกาศกระทรวงเรื่องการจัดทะเบียนสถานโบราณทางวัฒนธรรม ถ้ำวัด (Prakas on the Registration Cultural an Inventory of Ancient Station – Foundation of the Temple Cave the Powers) ฉบับวันที่ 26 มกราคม ค.ศ. 2012
- ค) ประกาศกระทรวงเรื่องการบริหารธุรกิจการให้บริการภาพยนตร์และวิดีโอโชว์ (Prakas on the Business Management on Services of the movie and Video Shows) ฉบับวันที่ 28 มีนาคม ค.ศ. 2012

8) กฎหมายเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพของระบบราชการ

- ก) กฎหมายรัฐธรรมนูญ (Constitutional Law) ฉบับวันที่ 24 กันยายน ค.ศ. 1993 (แก้ไขเพิ่มเติมค.ศ. 1999)

9) กฎหมายเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง กฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารของทางราชการ กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

- ก) กฎหมายรัฐธรรมนูญ (Constitutional Law) ฉบับวันที่ 24 กันยายน ค.ศ. 1993
- ข) ประมวลกฎหมายอาญา (Criminal Code) ฉบับวันที่ 30 พฤศจิกายน ค.ศ. 2009
- ค) ประมวลกฎหมายแพ่ง (Civil Code) ค.ศ. 2007 (ใช้เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม ค.ศ. 2011)
- ง) กฎหมายที่ดิน (Land Law) ฉบับปี ค.ศ. 2001

10) กฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและการควบคุมสถานการณ์บ้านเมือง

ประเทศไทยไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและการควบคุม สถานการณ์ บ้านเมือง เว้นแต่นโยบายเกี่ยวกับการป้องกันประเทศและความปลอดภัย ซึ่งรู้จักกันในชื่อ “แผนนโยบายทาง การเมืองของรัฐบาลไทยในการประชุมสมานิติบัญญัติครั้งที่สามและครั้งที่สี่ (Political Platform of the RGC for the third and fourth legislature of National Assembly)” ซึ่งมีขึ้นเพื่อยืนยันวัตถุประสงค์ในการ ดำรงไว้ซึ่งความสงบสุข ความมั่นคง ปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยในสังคม ของรัฐบาลไทย

11) กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

- ก) กฎหมายต่อต้านการทุจริต (Anti-Corruption Law) ฉบับวันที่ 17 เมษายน ค.ศ. 2010
- ข) กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Law on Anti-Money Laundering and Combating Financing of Terrorism) ฉบับวันที่ 24 มิถุนายน ค.ศ. 2007
- ค) ประมวลกฎหมายอาญา (Criminal Code) ฉบับวันที่ 30 พฤศจิกายน ค.ศ. 2009

8. ภาพรวมหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง**กระทรวงการวางแผนเพื่อการพัฒนา (Ministry of Planning)**

กระทรวงการวางแผนเพื่อการพัฒนาแห่งรัฐบาลไทยรับผิดชอบในการชี้แนะและจัดการการวางแผนเพื่อการพัฒนาทาง สังคมและเศรษฐกิจของชาติ ตลอดจนการบริหารจัดการทางสถิติของรัฐบาล และประสานงานอย่างใกล้ชิดกับกระทรวงและ หน่วยงานอื่นๆ ในไทยเพื่อทำหน้าที่ด้านการวางแผนและจัดทำสถิติทั้งในระดับศูนย์กลางและระดับย่อย

กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬา (Ministry of Education, Youth and Sport) (“MoEYS”)

วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬาคือการรับรองว่าเด็กและเยาวชนชาวไทยทุกคนจะมี โอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน โดยสอดคล้องกับข้อผูกพันของรัฐธรรมนูญและรัฐบาลไทยที่มีต่อ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติ (UN Child Rights Convention)ว่าจะไม่คำนึงถึงสถานะทางสังคม ภูมิศาสตร์ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา เพศ และรูปลักษณะภายนอก กระทรวงได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ในอนาคตว่าบัณฑิตจากทุกสถาบันจะต้อง ได้มาตรฐานภูมิภาคและสากล สามารถแข่งขันในตลาดงานทั่วโลกได้ และจะเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาทางสังคมและ เศรษฐกิจในประเทศไทย

กระทรวงแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพ (Ministry of Labor and Vocational Training)

กระทรวงแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพให้การดูแลและรับรองความปลอดภัยในความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง และส่งเสริมความสามารถของแรงงาน นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ของกระทรวงยังรวมถึงการรับรองความปลอดภัยของแรงงานให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมอัตราค่าแรงขั้นต่ำที่ตอบสนองต่อความต้องการของแรงงานและมาตรฐานความเป็นอยู่อีกด้วย

กระทรวงสาธารณสุข (Ministry of Health)

กระทรวงสาธารณสุขเป็นกระทรวงของรัฐบาลที่รับผิดชอบดูแลด้านสุขภาพ สาธารณสุข และอุตสาหกรรมดูแลสุขภาพ กิจกรรมของวิชาชีพการแพทย์ โรงพยาบาล และคลินิกในกัมพูชา นอกจากนี้ กระทรวงสาธารณสุขยังร่างกฎหมายและข้อบังคับบางฉบับ เช่น กฎหมายว่าด้วยยา (Law Governing on Medicine) ฉบับวันที่ 17 มิถุนายน ค.ศ. 1996 และกฎหมายว่าด้วยการทำแท้ง (Law on Abortion) ฉบับวันที่ 12 พฤศจิกายน ค.ศ. 1997 เพื่อบริหารจัดการสาธารณสุขในกัมพูชา

กระทรวงสิ่งแวดล้อม (Ministry of Environment)

กระทรวงสิ่งแวดล้อมก่อตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาเลขที่ NS/RKM/0196/21 (Reach Kram No. NS/RKM/0196/21) ฉบับวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996 และอนุกฤษฎีกาฉบับปรับปรุงล่าสุดว่าด้วยการจัดการและการดำเนินการของกระทรวงสิ่งแวดล้อม (Sub-Decree on the organization and implementation of the Ministry of Environment) ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2015 เพื่อจัดการประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ วิสัยทัศน์ของกระทรวงคือการส่งเสริมให้ทุกคนคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในกัมพูชาเพื่อที่จะพัฒนาและคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทั่วโลกให้ดียิ่งขึ้น

กระทรวงวัฒนธรรมและวิจิตรศิลป์ (Ministry of Culture and Fine Arts)

กระทรวงวัฒนธรรมและวิจิตรศิลป์มีจุดประสงค์หลักคือคุ้มครองและส่งเสริมวัฒนธรรมกัมพูชา ตลอดจนส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมและวิจิตรศิลป์

กระทรวงการข่าว (Ministry of Information)

กระทรวงการข่าวเป็นหน่วยงานรัฐบาลที่รับผิดชอบด้านสื่อและข่าวสารในกัมพูชา เสรีภาพทางข้อมูลข่าวสาร (Freedom of information) เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานและให้สิทธิตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลที่อยู่กับรัฐบาล หน่วยงานรัฐบาล และหน่วยงานเอกชน ที่กระทบต่อประโยชน์ของส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ (public concern)

ภาพรวมข้อมูลกฎหมายของประเทศไทย

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแห่งชาติ (National Information Communications Technology Development Authority: NIDA)

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแห่งชาติก่อตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาฉบับวันที่ 23 สิงหาคม ค.ศ. 2000 มีหน้าที่ออกนโยบายการส่งเสริมและการพัฒนาด้านเทคโนโลยีในระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาวเพื่อดำเนินการตามนโยบายด้านเทคโนโลยี โดยรับประกันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากที่สุดและควบคุมดูแลและตรวจสอบโครงการทางเทคโนโลยีทั้งหมด

กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม (Ministry of Post and Telecommunications)

กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคมของกัมพูชา “MPTC” รับผิดชอบด้านภาคไปรษณีย์ เครือข่ายและโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนภาคโทรคมนาคมในกัมพูชาและควบคุมดูแลด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจในกัมพูชา

อุตสาหกรรมโทรคมนาคมของกัมพูชาโดยหลักแล้วอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยโทรคมนาคมของกัมพูชา ฉบับวันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ. 2015 “LoT” ซึ่งจัดการประเด็นต่างๆ อาทิสมรรถนะด้านการบริหารและการใช้โครงสร้างพื้นฐานและเครือข่ายต่างๆ มาตรฐานคุณภาพของการให้บริการและอุปกรณ์โทรคมนาคม การเข้าถึงอย่างทั่วถึง (universal access) แผนกำหนดเลขหมายโทรคมนาคมระดับชาติ (national telecommunications numbering plan) และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (electronic addresses) กฎระเบียบว่าด้วยการตั้งราคาบริการโทรคมนาคมและสิทธิของผู้ประกอบการโทรคมนาคม บุคคลที่เกี่ยวข้องกับภาคโทรคมนาคม และผู้ใช้บริการ

ผู้กำกับดูแลด้านโทรคมนาคมประเทศกัมพูชา “TRC” ได้รับการแต่งตั้งภายใต้อนุสัญญาฉบับที่ 45 วันที่ 16 มีนาคม ค.ศ. 2016 และมีหน้าที่ดำเนินการและปฏิบัติหน้าที่ และมีเอกสิทธิ์ (autonomy) ด้านการจัดการและการกำกับดูแล และเป็นอิสระจากผู้ประกอบการโทรคมนาคมและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับภาคโทรคมนาคม บุคคลและนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตอย่างถูกต้องตามหนังสืออนุญาต หนังสือรับรองและใบอนุญาตจาก TRC เท่านั้นที่มีสิทธิดำเนินการให้บริการในฐานะผู้ประกอบการโทรคมนาคม

กระทรวงมหาดไทย (Ministry of Interior)

กระทรวงมหาดไทยของกัมพูชารับผิดชอบด้านการบริหารราชการแผ่นดินทั่วประเทศ และปกครองตำรวจแห่งชาติและการบริหารการบังคับใช้กฎหมาย โดยรวมถึงสถาบันฝึกตำรวจ การฝึกอบรมตำรวจ ตำรวจฝ่ายสอบสวน ความพยายามในการต่อต้านยาเสพติด ตำรวจชายแดน และการบริหารงานเรือนจำ

คณะรัฐมนตรี (Council of Ministers)

คณะรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานบริหารของกัมพูชาที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำ รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีอาวุโส รัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้ช่วยเหลือ คณะรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายและกำหนดนโยบายว่าด้วยการพัฒนาประเทศ

กิจการหน่วยงานดูแลและการตรวจสอบรัฐสภา (Parliamentary Affairs and Inspection)

กิจการหน่วยงานดูแลและการตรวจสอบรัฐสภา เป็นผู้นำและผู้ดูแลความสัมพันธ์ระหว่างสภาแห่งชาติและวุฒิสภา และทำการตรวจสอบภาคส่วนใดๆ ก็ตามเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต การฝ่าฝืนอำนาจ และการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต (Anti-Corruption Unit)

หน่วยงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นหน่วยงานของรัฐที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในกัมพูชา เป็นหน่วยงานอิสระที่ป้องกันอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต

บทที่ 1

ภาพรวมด้านสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย

1. สภาพแวดล้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม

1.1 ภูมิศาสตร์และประชากรกัมพูชา

ประเทศไทยตั้งอยู่บนพื้นที่แผ่นดินใหญ่ของทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทย ประเทศลาว ประเทศเวียดนาม และอ่าวไทย มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 181,035 ตารางกิโลเมตร ทั้งประเทศตั้งอยู่ในเขตชีวภูมิศาสตร์อินโด-มาลายัน (Tropical Indomalayan Ecozone) และเขตเวลาอินโดจีน (Indochina Time Zone) (ICT) ในปัจจุบัน ประชากรกัมพูชาอยู่ที่ประมาณ 15,982,330 คน โดย 21.3% อยู่ในพื้นที่ชุมชน จำนวนประชากรกัมพูชาคิดเป็น 0.21% ของประชากรโลกทั้งหมด ความหนาแน่นของประชากรในกัมพูชาอยู่ที่ 91 ต่อ 236 คนต่อตารางกิโลเมตร อายุเฉลี่ยของประชากรอยู่ที่ 24.2 ปี¹¹ มีภาษาเขมรเป็นภาษาประจำชาติ ส่วนภาษาอื่นๆที่ใช้ในประเทศ ได้แก่ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาจีน ภาษาเวียดนาม และภาษาอังกฤษ (ซึ่งมีความนิยมเพิ่มขึ้น)

กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในกัมพูชา คือ ชาวเขมร ซึ่งมีจำนวนประมาณ 90% ของประชากรทั้งหมด กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆในกัมพูชานอกจากชาวเขมรที่มีอำนาจทางการเมืองและสังคม แบ่งประเภทเป็น “ชนกลุ่มน้อยที่เป็นคนพื้นเมือง” และ “ชนกลุ่มน้อยที่ไม่ได้เป็นคนพื้นเมือง” ชนกลุ่มน้อยที่เป็นคนพื้นเมือง หรือนิยมเรียกรวมๆว่า Khmer Loeu (อ่านออกเสียงว่า คะแมเลอ) (“เขมรที่ราบสูง”) ซึ่ง เป็นประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดทางไกลบนภูเขา ส่วนชนกลุ่มน้อยที่ไม่ได้เป็นคนพื้นเมืองจะหมายรวมถึงผู้อพยพและทายาทที่อาศัยอยู่กับกลุ่มชาวเขมร ซึ่งได้รับเอาวัฒนธรรมและภาษาเขมรมาใช้อย่างน้อยที่สุด โดยสามกลุ่มที่มักถูกจัดอยู่ในประเภทนี้บ่อยๆ ได้แก่ ชาวกัมพูชาเชื้อสายจีน ชาวเวียดนาม และชาวจาม นอกจากนี้ยังมีชนกลุ่มน้อยอื่นๆด้วย อาทิ ชาวไทในกัมพูชา รวมถึงชาวลาวริมแม่น้ำโขงบริเวณพรมแดนตรงภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ชาวไทย (ทั้งในชุมชนและชนบท) และชาวกูลาจากประเทศพม่าที่มีวัฒนธรรมของตน แม้แต่ผู้อพยพชนเผ่าม้งจำนวนน้อยที่อาศัยอยู่ตลอดแนวชายแดนของประเทศลาวและชาวกูลาหลากหลายชาติพันธุ์ก็ยังย้ายถิ่นมาอยู่ที่กรุงพนมเปญ เมืองหลวงของกัมพูชา

1.2 วัฒนธรรมและศาสนา

ในยุคอังกอร์ ตั้งแต่ศตวรรษที่ 9 ถึง ศตวรรษที่ 14 จัดเป็นยุคทองของกัมพูชา เนื่องจากเป็นจักรวรรดิที่มีอำนาจ มีความเจริญรุ่งเรืองและมีอิทธิพลเหนือดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกือบทั้งหมด วัฒนธรรมกัมพูชามีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ หลากหลาย ย้อนไปหลายศตวรรษ และได้รับอิทธิพลจากประเทศอินเดียเป็น

¹¹ <http://www.worldometers.info/world-population/cambodia-population/>

อย่างมาก ประเทศไทย และประเทศลาวต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและกันอย่างมาก ในประวัติศาสตร์อันยาวนานของประเทศไทย ที่มา/การก่อกำเนิดด้านวัฒนธรรมหลักๆ มาจากหลักทางศาสนา เป็นเวลาเกือบสองพันปีที่ชาวสยามได้พัฒนาความเชื่อเชมที่เป็นเอกลักษณ์โดยมาจากการผสมผสานความเชื่อพื้นบ้านแบบนับถือผี/วิญญาณเข้ากับศาสนาพุทธและศาสนาฮินดูของประเทศอินเดีย วัฒนธรรมและอารยธรรม ตลอดจนภาษาและศิลปะของอินเดียได้เผยแพร่เข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นแผ่นดินใหญ่ช่วงประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 1 หลายครั้งที่สยามได้รับเอาวัฒนธรรมชาว จีน ลาว และไทยเข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมของตน

วัดหลายแห่งในยุคนี้เช่นปราสาทบายน และปราสาทนครวัดยังคงเป็นหลักฐานแสดงความยิ่งใหญ่ของศิลปะและวัฒนธรรมเขมรจนถึงทุกวันนี้ ความสำเร็จของประเทศไทยทั้งทางด้านศิลปะ สถาปัตยกรรม ดนตรี และนาฏศิลป์ในยุคนี้มีอิทธิพลต่ออาณาจักรใกล้เคียงหลายอาณาจักร โดยสามารถเห็นอิทธิพลของวัฒนธรรมยุคอังกอร์ทุกวันนี้ได้ในประเทศดังกล่าว เนื่องจากมีลักษณะหลายประการที่เหมือนกันกับประเทศไทยในปัจจุบัน

ในประเทศไทย มีหลายศาสนาและความเชื่อ เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาฮินดู ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ความเชื่อพื้นบ้าน และศาสนายิว อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างทางด้านศาสนาในประเทศไทยมิได้เป็นอุปสรรคในการสร้างเอกภาพ

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติของสยามมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 ในปัจจุบัน มีพุทธศาสนิกชนประมาณ 95% ของประชากรทั้งหมด มีวัดวาอารามประมาณ 4,400 แห่งในประเทศ โดยก่อนหน้าที่ประเทศไทยจะยอมรับศาสนาพุทธ ก็ได้นับถือศาสนาฮินดูมาก่อน สมัยนั้น ศาสนาฮินดูเป็นหนึ่งในศาสนาประจำชาติของอาณาจักรเขมร อันที่จริงแล้ว นครวัดเป็นวัดฮินดูที่ใหญ่ที่สุดในโลก และเป็นวัดเดียวที่สร้างเพื่ออุทิศถวายแก่พระพรหม แม้ว่าไม่มีใครประกอบศาสนกิจของศาสนาฮินดูโดยตรงอีกแล้วในประเทศไทย แต่ศาสนาฮินดูก็ยังคงมีอิทธิพลต่อศาสนกิจของพุทธศาสนิกชนชาวเขมร เช่น พิธีวาระ พิธีฌาปนกิจศพ และการใช้วิชาโหราศาสตร์ในการหาวันมงคลเพื่อประกอบกิจสำคัญต่างๆ

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาหลักของชาวมลายูและชาวจามซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศ และชาวมุสลิมส่วนใหญ่ นับถือนิกายซุนนี มีชาวมุสลิมประมาณ 300,000 คนในประเทศ ส่วนชาวคริสต์มีประมาณ 1%

ชาว Khmer Loeu เป็นกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมืองในประเทศไทย ที่ถูกจัดประเภทอย่างกว้างๆว่านับถือวิญญาณท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมืองส่วนใหญ่ต่างก็นับถือวิญญาณท้องถิ่นของตนเอง โดยทั่วไปแล้ว กลุ่มคนดังกล่าวมองว่าโลกใบนี้เต็มไปด้วยวิญญาณต่างๆที่มองไม่เห็นในทุกหนแห่ง เวลาเกิดวิกฤตหรือมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น อาจจะต้องมีการฆ่าสัตว์บูชาวิญญาณเพื่อให้วิญญาณคลายความโกรธแค้น มักเชื่อกันว่า

โรคภัยไข้เจ็บเกิดจากวิญญาณชั่วร้ายหรือหมอผี นอกจากความเชื่อเรื่องวิญญาณ คนในหมู่บ้านยังเชื่อเรื่องสิ่งของต้องห้ามหรือการปฏิบัติต้องห้ามอีกด้วย

ในส่วนของศาสนายิว มีชุมชนชาวยิวเล็กๆในกัมพูชา ซึ่งมีคนเกินกว่า 100 คนเพียงเล็กน้อย ตั้งแต่ ค.ศ. 2009 ก็เริ่มมีสถานนมัสการของชาวยิวในกัมพูชาในกรุงพนมเปญ

1.3 เศรษฐกิจและสังคมกัมพูชา

กัมพูชาเป็นหนึ่งในประเทศกำลังพัฒนาที่ตั้งอยู่ในเอเชียอาคเนย์ เศรษฐกิจของกัมพูชาขึ้นอยู่กับเสาหลักทั้งสี่ กล่าวคือ เกษตรกรรม การผลิต การก่อสร้าง และการท่องเที่ยว กัมพูชามีเศรษฐกิจที่ดีก็เนื่องมาจากการลงทุนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในภาคการเกษตร การพัฒนาอย่างหลากหลายนอกภาคการเกษตร ความมั่นคงทางการเมือง การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง ความพยายามในการปฏิรูป ทางการให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาเพิ่มขึ้น และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่ยั่งยืน

ข้าว ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีแนวโน้มว่าจะประสบความสำเร็จมากที่สุดท่ามกลางผลผลิตอื่นในภาคการเกษตรมีการปลูกแทบจะในทุกจังหวัด อุตสาหกรรมข้าวของกัมพูชาประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกในการแปรรูป ซึ่งส่งผลให้ชาวนาจำนวนมากลักลอบส่งออกข้าวเปลือกที่ไม่ได้ผ่านการแปรรูปอย่างผิดกฎหมาย สหพันธ์ข้าวแห่งกัมพูชา (Cambodia Rice Federation) สหพันธ์ที่ใหญ่ที่สุดของกัมพูชาได้กล่าวหาว่าได้มีการนำเงินกู้ยืมของรัฐบาลไปพัฒนาอุปกรณ์เครื่องมือที่จะทำให้มีการผลิตข้าวแปรรูปเพิ่มขึ้น โดยสรุปแล้ว ความท้าทายในอุตสาหกรรมข้าวก็คือ การลงทุนที่ยังไม่เพียงพอในอุตสาหกรรมการสีข้าว

พืชผลประเภทอื่นๆ เช่น มันสำปะหลังและข้าวโพดถือเป็นสินค้าที่มีศักยภาพในการส่งออก หากเปรียบเทียบกับพืชผลอื่นๆ นอกเหนือจากข้าวแล้ว ยางพาราถือเป็นผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเกษตรที่มีแนวโน้มจะประสบความสำเร็จมากที่สุด

ผลประโยชน์ที่ดีของอุตสาหกรรมทางการเกษตรของประเทศกัมพูชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มสูงขึ้นของราคาสินค้าในภาคการเกษตรและอัตราเงินเฟ้อที่ไม่เกี่ยวเนื่อง ได้ส่งผลให้รายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น ทำให้เกษตรกรมีการขยายการผลิต มีความต้องการด้านปัจจัยการผลิตทางการเกษตร (โดยเฉพาะปุ๋ย) มากยิ่งขึ้น แต่ผลประโยชน์ที่ดีก็ทำให้ผู้แปรรูปมีต้นทุนในการผลิตที่แพงขึ้น และอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อสมรรถนะของอุตสาหกรรมเกษตรบางประเภทได้ สถาบันเศรษฐกิจกัมพูชา (Economic Institute of Cambodia (EIC)) รายงานว่าภาคเกษตรกรรมของกัมพูชาอาจจะเติบโตเล็กน้อยหากมีสภาพอากาศที่เอื้ออำนวย

หลังจากเวลากว่าสองทศวรรษที่เศรษฐกิจของกัมพูชาได้เจริญเติบโตขึ้นเป็นอย่างมากได้ส่งผลให้ในปี ค.ศ. 2015 กัมพูชาถือเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางขั้นต่ำ โดยมีรายได้มวลรวมประชาชาติ (Gross National

Income (“GNI”)) ต่อหัวอยู่ที่ 1,070 ดอลลาร์สหรัฐ ภาคเสื้อผ้า ก่อสร้าง และบริการเป็นตัวขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจ และเป็นที่คาดว่าเศรษฐกิจจะยังคงเจริญเติบโตได้ใน ค.ศ. 2016 เนื่องจากการฟื้นตัวของอุปสงค์ในประเทศ การส่งออกเสื้อผ้าที่เติบโตขึ้นอย่างสม่ำเสมอ การเจริญเติบโตอย่างช้าๆในภาคการเกษตร และความสะดวกในการดำเนินกิจการก่อสร้างและการท่องเที่ยว

ในประเทศไทย ปัญหาความยากจนลดลงอย่างต่อเนื่องแต่ช้ากว่าในอดีต ในปี ค.ศ. 2012 อัตราความยากจนอยู่ที่ 17.7% ประมาณ 90% ของคนยากจนอาศัยอยู่ในต่างจังหวัด แม้ว่าประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals (MDG)) โดยการลดอัตราความยากจนลงครึ่งหนึ่งในปี ค.ศ. 2009 แต่ครอบครัวส่วนใหญ่ที่หลุดพ้นจากความยากจนได้ก็ยังมีน้อย โดยมีประชากรประมาณ 8.1 ล้านคนที่จัดอยู่ในกลุ่มใกล้ความยากจน (near poor)

การสาธารณสุขและการศึกษายังคงเป็นเรื่องท้าทายอยู่ และเป็นสิ่งที่กัมพูชาให้ความสำคัญกับการพัฒนา เด็กจำนวน 32% (หรือประมาณ 0.5 ล้านคน) ที่มีอายุต่ำกว่าห้าปีมีภาวะเตี้ยและแคระแกร็น (stunted) 79% (ของ 12.3 ล้านคน) ไม่สามารถเข้าถึงน้ำประปา และ 58% (9.3 ล้านคน) ไม่สามารถเข้าถึงระบบสุขาภิบาลที่ดีได้

ประเทศไทยมีความก้าวหน้าด้านการพัฒนาการดูแลสุขภาพของแม่ (maternal health) การพัฒนาในวัยเด็กตอนต้น (early childhood development) และหลักสูตรการศึกษาระดับประถมศึกษา (primary education programs) ในพื้นที่ชนบท อัตราส่วนการตายของมารดา (maternal mortality ratio) ต่อ เด็กที่เกิด 100,000 คนได้ลดลงจาก 472 ในปี ค.ศ. 2005 มาเป็น 170 ในปี ค.ศ. 2014 อัตราการตายของเด็กที่มีอายุต่ำกว่าห้าปี (under-five mortality rate) ได้ลดลงจาก 83 คนต่อเด็กที่เกิด 1,000 คนในปี ค.ศ. 2005 มาเป็น 35 ต่อเด็กที่เกิด 1,000 คนในปี ค.ศ. 2014 และอัตราการรับนักเรียนเข้าเรียนสุทธิของโรงเรียนประถมศึกษาเพิ่มขึ้นจาก 81% ในปี ค.ศ. 2001 มาเป็น 95.3% ในปี ค.ศ. 2014

แม้ว่าจะกัมพูชาประสบความสำเร็จดังกล่าว แต่ก็ยังเผชิญกับความท้าทายด้านการพัฒนาจำนวนมาก ซึ่งรวมถึงการจัดให้มีบริการสาธารณะที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ การขัดขวางการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่มีประสิทธิภาพ ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม และหลักธรรมาภิบาล บริการสาธารณะจะมีคุณภาพ มีจำนวนเพียงพอ และมีประสิทธิภาพได้นั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของรัฐบาลในการ (1) สร้างรายได้เพิ่มเติมเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับรายจ่ายสาธารณะที่สำคัญและความต้องการด้านการลงทุน (2) นำทรัพยากรที่มีอยู่ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบ และ (3) ทำให้แน่ใจว่าบริการสาธารณะและการลงทุนภาครัฐที่เป็นหัวใจสำคัญจะต้องมีการปฏิบัติการและมีการให้เงินสนับสนุนอย่างทันทั่วถึง การจัดการปัญหาดังกล่าวจะช่วยกระตุ้นให้ภาคการเกษตรและการท่องเที่ยวเป็นกลไกอันแข็งแกร่งที่จะช่วยขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจของกัมพูชาได้อีกครั้ง ช่วยแก้ไขปัญหาความยากจน ตลอดจนทำให้มีการเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้นและอย่างยั่งยืน และส่งเสริมความหลากหลายในภาคการผลิต

1.4 การเมือง

ประเทศกัมพูชาใช้ระบอบประชาธิปไตยแบบหลายพรรค (multiparty democracy) พรรคประชาชนกัมพูชา (Cambodian People's Party (“CPP”)) เป็นพรรคการเมืองหลักของประเทศ CPP ควบคุมทั้งสภาล่างและสภาสูงของรัฐสภา โดยมี 68 ที่นั่งในสภาแห่งชาติ และ 46 ที่นั่งในวุฒิสภา พรรคสงเคราะห์ชาติ (Cambodian National Rescue Party (CNRP)) พรรคฝ่ายค้าน เป็นพรรคการเมืองที่มีขนาดใหญ่เป็นลำดับสองในกัมพูชา มี 55 ที่นั่งในสภาแห่งชาติ แต่ยังไม่เคยลงแข่งขันในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใดๆเลย การเมืองของประเทศกัมพูชาเป็นไปตามกรอบของรัฐธรรมนูญแห่งชาติฉบับ ค.ศ. 1993 รัฐบาลปกครองตามระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ (constitutional monarchy) และใช้ระบบประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนในรัฐสภา (parliamentary representative democracy) นายกรัฐมนตรีกัมพูชาเป็นหัวหน้ารัฐบาล ส่วนพระมหากษัตริย์ของกัมพูชาเป็นประมุขแห่งรัฐ นายกรัฐมนตรีได้รับการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาแห่งชาติ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีที่ได้รับการแต่งตั้งใช้อำนาจอธิปไตย

อำนาจนิติบัญญัติเป็นของฝ่ายบริหารและสภาของกัมพูชา ซึ่งประกอบไปด้วยสภาล่างหรือสภาแห่งชาติ และสภานิติบัญญัติ สมาชิกสภาจำนวน 123 ที่นั่งได้รับการเลือกตั้งตามระบบผู้แทนตามสัดส่วน (proportional representation) และอยู่ในตำแหน่งได้สูงสุดไม่เกินห้าปี ส่วนวุฒิสภามี 61 ที่นั่ง โดยพระมหากษัตริย์จะเป็นผู้เลือกสองที่นั่ง สภาแห่งชาติเลือกสองที่นั่ง และที่เหลือจะถูกเลือกโดยสภาสังกัดจาก 24 จังหวัดทั่วกัมพูชา สมาชิกวุฒิสภาดำรงตำแหน่งหกปี

สำหรับประวัติศาสตร์การเมือง ประวัติศาสตร์กัมพูชาเริ่มขึ้นเมื่อกัมพูชาได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 1953 ตั้งแต่ ค.ศ. 1953 ถึงปลายยุค 1960 ประเทศกัมพูชามีสันติสุขเมื่อเทียบกับช่วงอื่นๆ อย่างไรก็ดี กัมพูชาได้เผชิญกับความสับสนอลหม่านกว่าสองทศวรรษหลังจากที่นายพลลอน นอล (General Lon Nol) ได้ทำรัฐประหารในปี ค.ศ. 1970 แต่ก็สงบสุขลงในตอนยุค 1990 ระยะเวลาที่สับสนอลหม่านเต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลและความขัดแย้งที่มีการใช้กำลังอาวุธกันอย่างต่อเนื่อง (armed conflicts)

ตั้งแต่ ค.ศ. 1970 ถึง 1975 ประเทศกัมพูชาถูกปกครองโดยรัฐบาลเผด็จการทหาร และตั้งแต่ ค.ศ. 1975 ถึง 1979 กัมพูชากลายอยู่ภายใต้ระบอบคอมมิวนิสต์ของกลุ่มเขมรแดง

โดยตั้งแต่ ค.ศ. 1975 เป็นต้นมา พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชา (Communist Party of Kampuchea (“CPK”)) ได้เข้าล้มล้างสถาบันทั้งหมดที่มีอยู่และนำระบบเผด็จการมาใช้ เหล่าปัญญาชนตกเป็นเป้าถูกกวาดล้าง รัฐบาลชุดใหม่ได้พยายามที่จะจัดระเบียบสังคมกัมพูชาเสียใหม่ โดยประชากรในชุมชนทั้งหมดถูกส่งไปเป็นชาวนาในชนบท สืบเนื่องจาก CPK พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมตามแนวคิดของพล พต (Pol Pot) กลุ่มคนที่เหลือของสังคมเก่าแก่ถูกทำลาย และห้ามมิให้มีการนับถือศาสนา ไร่นาที่ทำเกษตรกรรมก็ถูกรวบรวม และฐานการผลิตของอุตสาหกรรมที่เหลือก็ถูกทอดทิ้งหรืออยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ ประเทศกัมพูชาไม่มีทั้งสกุลเงินและ

ระบบธนาคาร ผู้คนจำนวนมากที่ถูกบังคับให้อพยพออกจากเมืองต้องมาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่สร้างขึ้นใหม่ ซึ่งไม่มีอาหาร เครื่องมือทางการเกษตร และบริการทางการแพทย์

กลุ่มเขมรแดง ภายใต้การนำของพล พต ไม่เพียงแต่สังหารชาวเขมร ทำลายสุขภาพ จิตใจ ศีลธรรม การศึกษา และวัสดุทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังได้ทำลายวัฒนธรรมและอารยธรรมด้วย ระบอบฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (genocidal regime) ของพล พตได้คร่าชีวิตชาวเขมรเป็นล้านๆคน รวมถึงศิลปิน นักดนตรี และนักเดิน กลุ่มเขมรแดงทำให้สภาพความเป็นอยู่ในกัมพูชาเลวร้ายจนไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ได้ และทำให้ชาวเขมรหลายพันคนต้องลี้ภัยนอกประเทศ และขอพักอาศัยในค่ายพักบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา และในประเทศอื่นๆ ในยุคเขมรแดง ได้มีการห้ามมิให้นับถือศาสนาทั้งหมด พระสงฆ์ถูก斬ฆ่า โดยภายหลังจากกลุ่มเขมรแดงถูกขับไล่ออกนอกประเทศ พระสงฆ์ก็กลับมา วัดต่างๆก็ได้รับการบูรณะขึ้นใหม่ และในปี ค.ศ. 1989 ศาสนาพุทธก็กลายเป็นศาสนาประจำชาติอีกครั้ง¹²

หลังจากยุคเขมรแดง ประเทศกัมพูชาต้องสร้างสถาบันใหม่โดยเริ่มจากศูนย์ ในปี ค.ศ. 1979 กองทหารเวียดนามได้เข้ารุกรานประเทศกัมพูชา ในช่วงทศวรรษที่ 1980 เป็นช่วงที่มีระบบเศรษฐกิจแบบวางแผน (planned economy) และความขัดแย้ง สภาพการเมืองและเศรษฐกิจของกัมพูชาในช่วงนั้นมีความซับซ้อนเนื่องจากขาดการวางแผนพัฒนาในระยะยาว นอกจากนี้ ประเทศยังคงแยกตัวออกมาจากประชาคมระหว่างประเทศอีกด้วย

ในยุค 1990 ได้มีกระบวนการสันติภาพ (peace process) ทำให้ประเทศกัมพูชาสามารถกลับเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมระหว่างประเทศได้อีกครั้ง และใน ค.ศ. 1991 ก็ได้มีการลงนามในข้อตกลงสันติภาพกรุงปารีส (Paris Peace Agreement) สหประชาชาติได้เข้าปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Peace Keeping Operation (PKO)) ในปี ค.ศ. 1992 ส่วนปี ค.ศ. 1993 เป็นปีที่มีการใช้ระบอบการปกครองใหม่หลังจากการเลือกตั้งทั่วไป และการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่

ข้อตกลงสันติภาพกรุงปารีสก่อให้เกิดการใช้ระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญโดยการเลือกตั้ง โดยหลักแล้ว ข้อตกลงนี้กำหนดให้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด และวางแนวคิดหลักด้านเสรีนิยม สิทธิมนุษยชน และหลักนิติธรรมโดยมีประชาธิปไตยเป็นพื้นฐาน ข้อตกลงสันติภาพกรุงปารีสเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทั่วไปเพื่อก่อให้เกิดหลักธรรมาภิบาลและประชาธิปไตยในประเทศกัมพูชา

2. นโยบายทางสังคมและวัฒนธรรม

ตั้งแต่ ค.ศ. 1993 เป็นต้นมา รัฐบาลกัมพูชา (the Royal Government of Cambodia (“RGC”)) ได้พัฒนาประเทศผ่านการออกนโยบาย แผนการ กลยุทธ์สำคัญต่างๆระดับชาติ ซึ่งรวมถึงโครงการฟื้นฟูและพัฒนา กัมพูชาแห่งชาติ (National Program

¹² http://factsanddetails.com/southeast-asia/Cambodia/sub5_2e/entry-2880.html#chapter-6

to Rehabilitate and Develop Cambodia (“NPRD”)) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (Socio-Economic Development Plan (“SEDP”))¹³ เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของกัมพูชา (Cambodia Millennium Development Goals) (“CMDGs”) ยุทธศาสตร์ลดความยากจนแห่งชาติ (National Poverty Reduction Strategy (“NPRS”)) แผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติ (National Strategic Development Plan (“NSDP”)) ยุทธศาสตร์สามเหลี่ยม (Triangle Strategy) และยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม (Rectangular Strategy) ซึ่งแผนระดับชาติและกลยุทธ์การพัฒนาดังกล่าวที่นำไปใช้และประสบความสำเร็จได้ทำหน้าที่เป็นแผนงานให้แก่รัฐบาลกัมพูชาในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมและลดปัญหาความยากจนต่อไป

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา กัมพูชาได้มีการพัฒนาที่สำคัญ ไม่เพียงแต่ในด้านการเมืองและความมั่นคงเท่านั้น แต่ในด้านเศรษฐกิจและสังคมด้วย ซึ่งการที่กัมพูชาจะใช้ประโยชน์จากศักยภาพด้านสังคม-เศรษฐกิจ (socio-economic potentials) ของตนเองได้นั้นจำเป็นต้องมีสภาพแวดล้อมที่มีความมั่นคงทางการเมือง สันติภาพ และความปลอดภัยเสียก่อน ซึ่งการเลือกตั้งทั่วไปในปี ค.ศ. 1993 ก็ได้กระตุ้นให้เกิดการยึดมั่นในหลักการประชาธิปไตยแบบพหุนิยม (pluralist democracy) ระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี (market economy) และการเคารพในสิทธิมนุษยชน เสรีภาพ และศักดิ์ศรี นอกจากนี้ในปี ค.ศ. 1994 รัฐบาลกัมพูชาได้จัดทำโครงการฟื้นฟูและพัฒนากัมพูชาแห่งชาติ (National Program to Rehabilitate and Develop Cambodia (“NPRD”)) และออกแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของกัมพูชาสำหรับระยะเวลาห้าปี ฉบับแรก (the first five-year Socio-Economic Development Plan, 1996-2000) (“SEDP I”)¹⁴ เพื่ออธิบายวิสัยทัศน์ในการฟื้นฟูและการพัฒนา โดยเน้นไปที่การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจมหภาค (macroeconomic) การพัฒนาสังคม และการลดความยากจน

รัฐบาลกัมพูชาได้ร่างเค้าโครงวิสัยทัศน์ระยะยาวสำหรับอนาคตใน NPRD ค.ศ. 1994 เพื่อริเริ่มกระบวนการสร้างและฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานด้านสังคม กายภาพ และสถาบันขึ้นใหม่ ซึ่งวิสัยทัศน์ดังกล่าวได้จัดตั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของกัมพูชาสำหรับระยะเวลาห้าปี ฉบับแรก (SEDP) ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายชัดเจนที่ประเทศกัมพูชาต้องบรรลุภายในปี ค.ศ. 2000 แผนนี้เน้นไปที่การสร้างหลักการและปัจจัยพื้นฐานของเศรษฐกิจมหภาค โครงร่างการพัฒนาสังคม และกลยุทธ์การบรรเทาความยากจน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่สอง (the Second Socio-Economic Development Plan, 2001-2005 (“SEDP II”))¹⁵ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่องและเพื่อนำยุทธศาสตร์สามเหลี่ยมไปใช้ได้ประสบความสำเร็จ¹⁶ โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทางเศรษฐกิจและการลดปัญหาความยากจน สำหรับรัฐบาลกัมพูชาแล้ว สิ่งที่ทำลายต่อการพัฒนามากที่สุดคือการพัฒนาภาคเอกชนให้เป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและเพื่อลดความยากจน (ตลอดจนยกระดับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน)

¹³ <http://www.mop.gov.kh/>

¹⁴ <http://www.mop.gov.kh/>

¹⁵ <http://www.mop.gov.kh/>

¹⁶ ยุทธศาสตร์สามเหลี่ยมเน้นด้าน (1) การสร้างสันติภาพ นำเสถียรภาพกลับมา และรักษาความมั่นคงสำหรับประเทศชาติและประชาชน (2) รวมกัมพูชาเข้าสู่ภูมิภาคและทำให้ความสัมพันธ์กับประชาคมระหว่างประเทศกลับคืนสู่สภาวะปกติ และ (3) ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ภายหลังจากที่มีการออกแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่สอง (SEDP II) ได้มีการพัฒนาที่สำคัญยิ่งอยู่สองประการด้วยกัน กล่าวคือ (1) หลังจากการประชุมสุดยอดสหประชาชาติ (the United Nations Millennium Summit) เมื่อปี ค.ศ. 2000 ซึ่งได้มีการประกาศเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (Millennium Development Goals (“MDGs”)) กัมพูชาก็ได้จัดทำ MDGs ของตนเองเรียกว่า the Cambodia Millennium Development Goals (“CMDGs”) โดยเน้นไปที่การบรรเทาความยากจน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ (2) กัมพูชามีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ลดความยากจนแห่งชาติ (National Poverty Reduction Strategy (“NPRS”)) เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 2002

แผนพัฒนาสำหรับระยะเวลาห้าปี ฉบับที่สาม (the Third Five-year Development Plan) สำหรับปี ค.ศ. 2006-2010 ได้ถูกประกาศใช้ในฐานะนโยบายแห่งชาติแบบครอบคลุมทุกมิติ เพื่อให้มีการบรรลุเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และการกระทำที่มีความสำคัญในอีกห้าปีข้างหน้า แผนใหม่นี้ได้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็นแผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติ (National Strategic Development Plan (“NSDP”)) สำหรับปี ค.ศ. 2006-2010 และในการประชุมสมานิติบัญญัติครั้งที่สาม รัฐบาลกัมพูชาได้พยายามที่จะสร้างบรรยากาศที่ดีและเงื่อนไขที่จำเป็นเพื่อให้กัมพูชาสามารถก้าวต่อไปบนเส้นทางสู่การปฏิรูปและความก้าวหน้าในอนาคต รัฐบาลกัมพูชายึดมั่นในหลักการความเป็นปึกแผ่นของชาติ เพื่อสร้างสรรค์ชาติและดูแลความเป็นเอกราชของชาติ เอกภาพ อธิปไตย สันติภาพ ประชาธิปไตย และความก้าวหน้า

ภายหลังจากที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อปี ค.ศ. 2008 รัฐบาลกัมพูชาได้ประกาศวาระนโยบายสังคมและเศรษฐกิจของรัฐบาลกัมพูชา (Socio-economic Policy Agenda of the RGC) ซึ่งในการประชุมสมานิติบัญญัติครั้งที่สี่ ค.ศ. 2008-2013 ประกาศฉบับดังกล่าวได้มีการกำหนดให้ร่างแผนอื่นแทนที่ NSDP ค.ศ. 2006-2010 เพื่อให้กระบวนการวางแผนมีความสอดคล้องกันกับพันธสัญญาทางการเมือง และแผนใหม่นี้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็นแผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติฉบับปรับปรุง (“NSDP ฉบับปรับปรุง”) ค.ศ. 2009-2013 และเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานตามนโยบายสำคัญของรัฐบาลกัมพูชาในระหว่างการประชุมสมานิติบัญญัติครั้งที่สี่

NSDP ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 2009-2013 ได้ถูกประกาศใช้ในขณะที่เกิดวิกฤตทางการเงินระหว่างประเทศ และระยะเศรษฐกิจถดถอย (economic recession) ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว (เริ่มเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2008-2009) ซึ่งทำให้ด้านหนึ่งความต้องการสินค้าส่งออกของกัมพูชาลดลง และในอีกด้านหนึ่งก็ทำให้เกิดความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจมหภาคและความเสี่ยงทางการเงินด้วย

รัฐบาลกัมพูชาได้ค่อยๆ พัฒนายุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม (Rectangular Strategy (“RS”)) ซึ่งเป็นเครื่องหมายของการพัฒนาตั้งแต่ประมาณปี ค.ศ. 2004 RS ได้กำหนดโครงสร้างการพัฒนาซึ่งจะใช้ตลอดระยะเวลาห้าปีข้างหน้า RS เป็นเอกสารที่มีการปรับปรุงอยู่เสมอซึ่งอธิบายถึงพันธสัญญาทางการเมืองที่มีต่อกระบวนการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจในอีกห้าปีข้างหน้า โดย RS ได้มีการปรับปรุงสามครั้งในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเพื่อให้ทันสมัยอยู่เสมอ เป็นที่ปรากฏชัดแจ้งว่า RS ครอบคลุมประเด็นต่างๆ อาทิเช่น ธรรมมาภิบาล (good governance) หลักนิติธรรม (rule of law) และการพัฒนาความเป็นสถาบัน (institution building) ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของทุกๆ สังคม ตลอดจนการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และมนุษย์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนในสี่เหลี่ยมอันซับซ้อนที่เชื่อมโยงสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกัน

ในการประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติครั้งที่ห้า (ตั้งแต่ ค.ศ. 2013-2018) รัฐบาลกัมพูชาได้มุ่งมั่นและรับประกันว่าชาวกัมพูชาจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม และจะสร้างสังคมประชาธิปไตยที่มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ โดยประชากรทั้งหมดจะได้รับสิทธิและโอกาสอย่างเท่าเทียมในด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและอื่นๆ นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีเป้าหมายที่จะดำเนินการใช้ระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี (Free Market Economy) และจะออกนโยบายที่ช่วยเปิดทางและเสริมสร้างให้เกิดสภาวะแวดล้อมดังกล่าว

สำหรับแผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติประจำปี ค.ศ. 2014-2018¹⁷ รัฐบาลกัมพูชาได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงกว้างที่สำคัญๆ ได้แก่

- ธรรมาภิบาล (Good governance)
- ดุลยภาพของระบบเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic balances)
- การเจริญเติบโตและการก่อให้เกิดความหลากหลาย (Growth and diversification)
- วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and technology)
- การพัฒนามนุษย์และสังคม (Human and social development)
- สิ่งแวดล้อม (Environment)
- การเก็บกู้ทุ่นระเบิด (Unexploded ordnances (UXO) clearance)

จุดประสงค์ของแผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติ ประจำปี ค.ศ. 2014-2018 จะถูกนำไปรวมกับเป้าหมายการพัฒนาเชิงกว้างของรัฐบาลกัมพูชา นอกเหนือไปจากการออกนโยบายใหม่ๆตามสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่เปลี่ยนไป รัฐบาลกัมพูชาจะยังคงสานต่อการใช้นโยบายที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าได้ผลและแนวทางปฏิบัติที่ดีในอดีต (best practices)

2.1 การจัดการปกครอง (Governance)

รัฐบาลกัมพูชามีเป้าหมายที่จะเสริมสร้างสันติภาพและความมั่นคงทางการเมือง เดินหน้าพัฒนาด้านธรรมาภิบาลครั้งใหญ่ เสริมสร้างการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น (decentralization) และการคลายการกระจุกตัวของอำนาจ (de-concentration) (“D&D”) พัฒนาการบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจ (economic governance) ส่งเสริมการพัฒนาของภาคเอกชน และพัฒนาการลงทุนร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public-Private Partnership (“PPP”)) เพื่อที่จะสร้างการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมในหลายๆด้าน เพื่อบรรลุเป้าหมายนี้ รัฐบาลกัมพูชาจะต้องมีนโยบายทางการเมืองต่อประเด็นดังต่อไปนี้ การต่อสู้กับการทุจริต การปฏิรูปกฎหมายและระบบตุลาการ การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน การลดจำนวนเจ้าหน้าที่ราชการ การยกระดับแผนปฏิรูปและพัฒนาบอบประชาธิปไตยในระดับต่ำกว่ารัฐ การปฏิรูปการคลังสาธารณะ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการจัดการปกครอง (e-governance) ดุลยภาพของระบบเศรษฐกิจ

¹⁷ <http://www.mop.gov.kh/>

มหภาค นโยบายการเงินและการส่งเสริมการใช้เงินสกุลเรียล การพัฒนาภาคการเงิน เกษตรกรรมและกิจการที่เกี่ยวข้อง

การต่อสู้กับการทุจริต - รัฐบาลกัมพูชาพยายามที่จะต่อสู้กับการทุจริต และได้มีการใช้มาตรการสามมาตรการที่เกี่ยวข้องกัน กล่าวคือ (1) ให้ความรู้ด้านกฎหมาย (2) ป้องกันและขัดขวาง และ (3) บังคับใช้กฎหมายเพื่อปราบปรามการกระทำผิดฐานทุจริต ซึ่งจำเป็นต้องมีการเดินต่อไป

การปฏิรูปกฎหมายและระบบตุลาการ - รัฐบาลกัมพูชามีความพยายามที่จะดำเนินการดังต่อไปนี้ให้ประสบความสำเร็จ (1) พัฒนาการเข้าถึงระบบตุลาการ (2) ใช้กรอบกฎหมายที่ทันสมัย (3) สร้างระบบตุลาการที่เป็นอิสระและดำเนินงานได้ และ (4) สร้างระบบกฎหมายและตุลาการที่สอดคล้องกันและดำเนินการได้เป็นอย่างดี

การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน - กัมพูชามีทรัพยากรบุคคลที่จำกัดสำหรับการจัดการปัญหาด้านกฎหมายและบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะในภาคเอกชน งานที่ต้องได้รับการจัดการคือ การกำหนดและการติดตามมาตรฐานคุณภาพของบริการสาธารณะ การดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ การจัดการและทำให้ทรัพยากรบุคคลดีขึ้น การเสริมสร้างกลไกการเคลื่อนย้ายกำลังคน (redployment mechanisms) การใช้เครื่องมือที่มุ่งเน้นผลสำเร็จ และการปรับปรุงค่าตอบแทน

การลดจำนวนเจ้าหน้าที่ราชการ - โดยหลักทั่วไปแล้ว จำนวนเจ้าหน้าที่ราชการไม่ควรเกินร้อยละ 2 ถึง 3 ของกำลังคนในประเทศ ซึ่งจะทำให้สามารถจ่ายค่าตอบแทนเพิ่มได้ การใช้ระบบบริหารการปฏิบัติงานและการปรับปรุงค่าตอบแทนควบคู่กันไปจะเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการได้ ซึ่งในกองทัพบกก็จำเป็นต้องดำเนินการคล้ายๆกัน

การยกระดับแผนปฏิรูปและพัฒนาระบบประชาธิปไตยในระดับต่ำกว่ารัฐ (Sub-National Democratic Development Reform (SNDD)) - หลังจากที่ได้มีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการเมืองหลวง จังหวัด เทศบาล ตำบล และคาน (Law on Administrative Management of the Capital, Province, Municipality, District and Khan) (เมื่อปี ค.ศ. 2008) และการเลือกตั้งคณะรัฐมนตรี (เมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2009) ขั้นตอนถัดไปที่จะต้องดำเนินการคือการเพิ่มความสามารถของการบริหารในระดับต่ำกว่ารัฐ (Sub-national Administration (SNA)) สำหรับการตัดสินใจและการบริหารจัดการในระดับท้องถิ่น การจัดสรรทรัพยากร และการให้บริการสาธารณะ

การปฏิรูปการคลังสาธารณะ - โครงการปฏิรูปการจัดการการคลังสาธารณะ (Public Financial Management Reform Programme (PFMRP)) มีเป้าหมายที่จะจัดทำระบบจัดการการคลัง ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการทำให้การดำเนินการของรัฐและการส่งมอบบริการสาธารณะมีความยั่งยืน หลังจากดำเนินการตามนโยบาย 1 และ 2 แล้ว จะมีการใช้ PFMRP ในขั้นต่อไป โดยเน้นที่การเชื่อมโยงนโยบาย

งบประมาณและการรับผิดชอบของการปฏิบัติงาน (accountability for performance) และการให้บริการสาธารณะ

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการจัดการปกครอง (E-governance) – รัฐบาลกัมพูชาควรมีการนำการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนให้เกิดธรรมาภิบาลมาใช้เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและความโปร่งใสด้านธรรมาภิบาลอย่างสูง

2.2 คุณภาพของระบบเศรษฐกิจมหภาค

เป็นที่เห็นได้ชัดว่าเศรษฐกิจของประเทศยังคงพึ่งพาการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment (FDI) และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance (“ODA”)) เพื่อให้มีการบรรลุเป้าหมายด้านการลงทุน นอกจากนี้ ยังมีการขาดดุลทางการค้า (trade deficit) และการขาดดุลงบประมาณ (budget deficit) เป็นอย่างมาก ซึ่งในปัจจุบันได้รับการค้ำจุนจาก ODA และเงินทุนไหลเข้า (capital inflows) อื่นๆ นอกจากนี้ ระบบเศรษฐกิจของกัมพูชายังมีความหลากหลายน้อย กระบวนการเพิ่มมูลค่าเป็นไปอย่างผิวเผิน และประชาชนส่วนใหญ่ทำงานในภาคการเกษตรเพื่อการยังชีพ เป็นแรงงานนอกระบบที่ใช้ทักษะต่ำ และเศรษฐกิจยังประสบกับความผันผวนภายนอก (external shocks) อย่างร้ายแรงอีกด้วย นอกจากนี้ อุตสาหกรรมโดยหลักยังจำกัดอยู่เพียงแค่งานผลิตเสื้อผ้าที่สร้างมูลค่าน้อยในห่วงโซ่มูลค่าโดยรวมทั่วโลก และท้ายที่สุดแล้ว การท่องเที่ยวยังเน้นไปที่นครวัดเท่านั้น

รัฐบาลกัมพูชายุบายที่จะส่งเสริมเกษตรกรรมให้มีความทันสมัยและหลากหลาย เพิ่มอัตราผลผลิต (ทั้งผลผลิตข้าวและพืชไร่ โดยเฉพาะยาง) เพิ่มการปฏิรูปที่ดิน เพิ่มการพัฒนาในภาคปศุสัตว์และการประมง (โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมขนาดย่อม) และก่อตั้งสมาคมชาวนา (farmers’ associations) (เพื่อแบ่งปันน้ำ การตลาด ฯลฯ) นอกจากนี้ รัฐบาลยังดูแลการสร้างคุณภาพของระบบเศรษฐกิจมหภาคโดยรักษาคุณภาพสำคัญๆ สามอย่าง ได้แก่ การค้า งบประมาณ และเงินเฟ้อ ดังต่อไปนี้

- เพิ่มรายรับอย่างน้อยให้ถึงร้อยละ 18 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภายในปี ค.ศ. 2015 เพื่อทำการลดการขาดดุลงบประมาณและการขาดดุลการคลัง (fiscal deficit)
- เพิ่มสินค้าส่งออกเพื่อที่จะลดการขาดดุลการค้าและการจัดการคุณภาพดังกล่าว
- ทำให้เงินเฟ้อลดลงน้อยกว่าร้อยละ 5
- นำนโยบายการคลังและนโยบายการเงินที่มีประสิทธิภาพมาใช้เพื่อควบคุมดูแลเศรษฐกิจให้ดียิ่งขึ้น
- ดำเนินการปฏิรูปตามที่ได้ระบุไว้ในกรอบโครงการปฏิรูปการจัดการการคลังสาธารณะ (Public Finance Management Reform Framework (“PFMR”))

นโยบายการเงินและการส่งเสริมการใช้เงินสกุลเรียล (Riel)

- เนื่องจากมีการใช้เงินดอลลาร์สหรัฐแทนเงินตราของประเทศตนเอง (dollarization) ในอัตราร้อยละ 90 ของเศรษฐกิจ จึงทำให้ประสิทธิภาพของนโยบายการเงิน เพื่อการรักษาเสถียรภาพของราคา (price stability) และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค (macroeconomic stability) มีอยู่อย่างจำกัด
- นโยบายการเงินและการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการตลาดถือเป็นเครื่องมือหลักในการส่งเสริมการใช้สกุลเงินประจำชาติและบรรลุลการยกเลิกการใช้ระบบเงินดอลลาร์ (de-dollarization) ในระยะยาว
- ในปัจจุบัน ในเศรษฐกิจมีการใช้เงินดอลลาร์สูง สิ่งที่รัฐบาลจะทำได้ก็คือการแทรกแซงตลาดเงินตราต่างประเทศและการกำหนดปริมาณเงินสำรองโดยธนาคาร
- จนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้สกุลเงินเรียล รัฐบาลได้ใช้มาตรการบางอย่าง ซึ่งในบางครั้งก็มีผลลัพธ์เป็นบวก และในบางครั้งก็เป็นลบ การส่งเสริมการใช้เงินสกุลเรียลเป็นนโยบายระยะกลางของธนาคารแห่งชาติกัมพูชา (National Bank of Cambodia (“NBC”)) และถูกรวมเข้ากับกลยุทธ์พัฒนาภาคการเงิน (Financial Sector Development Strategy (“FSDS”)) ประจำปี ค.ศ. 2011-2020

การพัฒนาภาคการเงิน

การพัฒนาภาคการเงินมีองค์ประกอบสองอย่างด้วยกัน ได้แก่ การออกกฎระเบียบเพื่อดูแลตลาดการเงินและการธนาคาร เพื่อกระตุ้นให้มีการใช้จ่ายเงินออม (mobilization of saving) และการปล่อยเงินกู้ (disbursal of loans) และการจัดการการคลังสาธารณะ ซึ่งทั้งหมดนี้มีความเกี่ยวเนื่องกัน

สำหรับองค์ประกอบแรก รัฐบาลกัมพูชาได้ประกาศใช้กลยุทธ์พัฒนาภาคการเงิน (Financial Sector Development Strategy (“FSDS”)) ค.ศ. 2011-2010 โดยเจตนาที่จะใช้เป็นแผนเพื่อพัฒนาภาคการเงินให้มั่นคงในระยะยาว ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการต่อไป ความท้าทายที่พบเจอได้แก่ (1) การเสริมสร้างและขยายระบบธนาคารและการสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนที่มีต่อระบบนี้ (2) การส่งเสริมการบริการด้านธนาคารให้แก่ประชาชนทุกคน รวมถึงผู้ที่อยู่ในชนบท และ (3) การเสริมสร้างและรวมระบบธนาคารของกัมพูชาเข้ากับระบบธนาคารระดับภูมิภาคและระดับโลก

สำหรับองค์ประกอบที่สอง กระทรวงเศรษฐกิจและการเงิน (Ministry of Economy and Finance (“MEF”)) ได้ดำเนินการปรับปรุงการจัดการการคลังสาธารณะภายใต้โครงการปฏิรูปการจัดการการคลังสาธารณะ ซึ่งมีเป้าหมายที่จะเพิ่มรายได้ของรัฐ (state revenue) ลดรายจ่าย และจัดการรายรับและรายจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ (รวมถึงการลงบัญชีโดยละเอียด) PMFR มีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในช่วงระยะเวลาของแผนนี้และ

จะพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายด้านรายรับและรายจ่ายให้ได้

2.3 เกษตรกรรมและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง (Agriculture and its allied activities)

เนื่องจากเกษตรกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญตัวหนึ่งที่ทำให้เกิดการเจริญเติบโต เมื่อไม่นานที่ผ่านมา รัฐบาลจึงได้มีความคิดที่จะส่งออกข้าว (และผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอื่นๆ) นอกจากนี้ ยังมีความจำเป็นที่จะพัฒนาข้าวและพืชผลที่ไม่ใช่ข้าว (*chamcar*) พร้อมกับการเพาะปลูกพืช โดยเฉพาะยางและปศุสัตว์ โดยมีขอบเขตหลักดังต่อไปนี้

- การใช้กฎหมายที่ดิน โดยสร้างความมั่นใจให้กับชาวนาเรื่องการถือครองที่ดินทางการเกษตร และการจัดการที่ดิน (รักษาคุณภาพดินและใช้ที่ดินในแง่ของวิทยาศาสตร์) การได้มาซึ่งที่ดินควรจะต้องเป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น
- รั้งวัดที่ดินและทำให้ขนาดไร่นามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ทำการเพาะปลูกบนพื้นที่สูง เฉพาะในบางกรณีที่มีน้ำท่วมมากในพื้นที่ลุ่มน้ำ
- เพิ่มอัตราผลผลิตให้สูงขึ้นโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (HYV) และการชลประทาน
- ก่อตั้งสมาคมชาวนาเพื่อแบ่งปันทรัพยากรที่แบ่งไม่ได้และการตลาด
- สร้าง ‘งานสีเขียว’ อนุรักษ์ธรรมชาติ หาเงินตราต่างประเทศ และส่งเสริมกระบวนการผลิตช่วงปลาย (downstream activities) ในธุรกิจยางพารา
- ส่งเสริมผลผลิตในเขตแห้งแล้งให้เกินอัตราร้อยละ 10-12 ในปัจจุบันของพื้นที่เกษตรกรรม
- พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการตลาดสำหรับผลิตผลการเกษตร จัดทำระบบข้อมูลราคา และสร้างเงื่อนไขเพื่อให้ชาวนาขายผลิตผลได้ในราคาที่สูงพอ แต่ก็แข่งขันได้ในตลาด
- ปรับปรุงการพยากรณ์อากาศและการเผยแพร่ข้อมูลพยากรณ์อากาศ
- พัฒนาการวิจัยและการส่งเสริมเกษตรกรรม ทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ
- จัดการสารเคมีทางการเกษตรเพื่อรับรองความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ

องค์ประกอบนอกภาคการเกษตร - เลี้ยงปศุสัตว์และจัดการกระบวนการผลิตและการบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ และตั้ง ‘ซื้อตราสินค้า’ สำหรับการผลิตเนื้อ นม และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากนม (โดยที่ไม่ใช้สารเคมี)

การประมงน้ำจืด/ทะเลและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (Inland/marine fisheries and aquaculture) - ตามกรอบกลยุทธ์ (Strategic Framework) ค.ศ. 2010-2019 มีการเน้นไปที่สามเสาหลัก ได้แก่

- (1) การจัดการธุรกิจการประมงน้ำจืดและประมงทะเลอย่างยั่งยืน
- (2) การส่งเสริมและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในน้ำจืดและน้ำเค็ม และ

- (3) การปรับปรุงคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ประมงเพื่อการบริโภคในประเทศและเพื่อการส่งออก

สัดส่วนสำคัญบางอย่างที่ต้องทำให้ได้ตามเป้าหมาย

- เพิ่มการผลิต/ที่ดิน - ปัจจัยผลิตผล
- ลดต้นทุน/(หน่วยผลิต) - ปัจจัยด้านประสิทธิภาพ
- เพิ่มการผลิต/คนงาน - ปัจจัยด้านรายได้
- เพิ่ม(พืชผล)/ที่ดิน - ปัจจัยความหลากหลาย 1
- เพิ่มกิจกรรมในพื้นที่ชนบท (อาทิ การปศุสัตว์) การทำไร่นาเป็นครอบครัว - ปัจจัยความหลากหลาย 2

การจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำ - เพื่อการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและยั่งยืน ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

- ส่งเสริมการใช้หลักการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบผสมผสาน (Integrated Water Resources Management (“IWRM”)) ในการจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำ
- ส่งเสริมการใช้ความได้เปรียบในการจัดการน้ำ (hydro-hegemony) ในการจัดการน้ำสำหรับการชลประทาน การระบายน้ำ และการป้องกัน
- ส่งเสริมการจัดการน้ำและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในลุ่มแม่น้ำโขงทั้งหมด เพื่อให้เป็นไปตาม “ความตกลงแม่น้ำโขง ค.ศ. 1995” (1995 Mekong Agreement) ว่าด้วยความร่วมมือในการพัฒนาลุ่มน้ำโขงอย่างยั่งยืน

การเก็บกู้ทุ่นระเบิด (Clearance of unexposed ordnances mines (“UXO”)) - เป็นเรื่องยากในการตั้งเป้าหมายในการเก็บกู้ทุ่นระเบิด อย่างไรก็ตามมีความกังวลว่าเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศในการเก็บกู้ทุ่นระเบิดนั้นกำลังลดลง จึงจำเป็นต้องมีการใช้ความพยายามเพิ่มเพื่อระดมทุนในการเก็บกู้ทุ่นระเบิด

2.4 อุตสาหกรรม

รัฐบาลกัมพูชามีแผน ‘เพิ่มอุปทาน’ ที่ได้กำหนดไว้ในหนังสือสำคัญที่จัดทำขึ้นโดยสภาเศรษฐกิจสูงสุดแห่งชาติ (Supreme National Economic Council (SNEC)) เมื่อ ค.ศ. 2011 ข้อเสนอในหนังสือดังกล่าวจำเป็นต้องมีการดำเนินการตามลำดับความสำคัญ อุตสาหกรรมที่ถูกจัดลำดับให้มีความสำคัญในลำดับต้นๆ ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารและเกษตรแปรรูปแต่ยกเว้นการผลิตเสื้อผ้า ประเทศกัมพูชาปลูกหรือสามารถปลูกฝักสวนครัวและวัตถุดิบทางการเกษตรในปริมาณที่เพียงพอเพื่อเอาไปแปรรูปและเพิ่มมูลค่าต่อไปได้ แต่มีสิ่ง

จำเป็นต้องทำเสียก่อนก็คือ การช่วยเหลือธุรกิจขนาดย่อม (SMEs) ที่อยู่ในพื้นที่ที่หลากหลาย การจัดตั้งกลุ่มคลัสเตอร์อุตสาหกรรม การจัดให้มีและทำให้เทคโนโลยีอาหาร/แปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นของท้องถิ่น (indigenize) และเป็นที่ยอมรับ เชื่อมโยงไร่นาเข้ากับอุตสาหกรรมผ่านระบบการเกษตรแบบพันธสัญญา (contract farming) หรือระบบอื่นที่คล้ายคลึงกัน และเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่กฎหมายว่าด้วยเรื่องสัญญา และยังมีแนวโน้มที่จะทำให้อุตสาหกรรมเสื้อผ้ามีความทันสมัยเพื่อเพิ่มผลิตภาพ (แรงงาน)

กัมพูชามีศักยภาพที่จะเริ่มผลิตเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ขนาดเล็ก (light engineering) โดยกัมพูชามีกิจกรรมประกอบรถจักรยานยนต์ (จากการลงทุนโดยต่างประเทศ) และยังเป็นพื้นที่ที่เชื่อกันว่ารถขนาดเล็กที่ออกแบบที่ฮ่องกงมีแนวโน้มที่จะถูกประกอบขึ้นที่กัมพูชา นอกจากนี้ บริษัท ฟอร์ด มอเตอร์ จำกัด ยังได้วางแผนที่จะก่อตั้งโรงงานเพื่อประกอบรถยนต์อเนกประสงค์สมรรถนะสูง (SUVs) ในประเทศกัมพูชา

เพราะฉะนั้นกัมพูชายังมีความสามารถในการประกอบและซ่อมแซมอุปกรณ์เครื่องกล รวมถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ในไร่นา และประดิษฐ์อุปกรณ์เครื่องกลขนาดเล็กและเครื่องจักรไฟฟ้า นอกจากนี้ เนื่องจากต้นทุนแรงงานทั้งในประเทศไทยและประเทศจีนกำลังเพิ่มสูงขึ้น นักลงทุนจะได้กำไรหากย้ายส่วนปฏิบัติการเสริมไปที่กัมพูชา ทำได้ดีที่สุด การแปรรูปอัญมณีและเครื่องประดับ เพชรพลอยอื่นๆ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมพื้นฐานบางอย่างก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง

สิ่งที่จำเป็นต้องดำเนินการก่อนในเบื้องต้นเพื่อให้อุตสาหกรรมดังกล่าวเจริญเติบโตก็คือ (1) เพิ่มความมั่นใจของนักลงทุน (2) จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (special economic zones (SEZs)) บริเวณชายแดนและใกล้ชายฝั่งทะเล และ (3) อบรมคนงานให้มีฝีมือด้านเครื่องกล ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับตัวเลือกสุดท้ายนั้น โรงเรียนโพลีเทคนิคท้องถิ่นจะต้องมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับอุตสาหกรรม สมาคมอุตสาหกรรม นอกเหนือไปจากกระทรวงเหมืองและพลังงาน (Ministry of Mines and Energy (“MME”)) (เดิมมีชื่อว่า กระทรวงอุตสาหกรรม เหมือง และพลังงาน (Ministry of Industry, Mines and Energy (“MIME”))) เพื่อประเมินความต้องการตามจริงและฝึกอบรมแรงงานให้ไปทำตามความต้องการ

สัดส่วนสำคัญบางอย่างที่ต้องทำให้ได้ตามเป้าหมาย

■ เพิ่ม(มูลค่าเพิ่ม)/แรงงาน	–	ปัจจัยด้านผลิตภาพ
■ ลดต้นทุน/(ต้นทุนผลิตต่อหน่วย)	–	ปัจจัยด้านประสิทธิภาพ
■ จัดหาและทำให้เทคโนโลยีเป็นของท้องถิ่น	–	ปัจจัยด้านการควบคุม/ผลิตภาพ
■ พัฒนากลุ่มคนงานที่เหมาะสมสำหรับทำงานในโรงงาน	–	ปัจจัยด้านทักษะ
■ เพิ่มการเกลี้ยกล่อมคนในโรงงาน(การสร้างงาน)/จังหวัด	–	ปัจจัยด้านการจ้างงาน

2.5 การทำเหมืองแร่¹⁸

ประเทศไทยมีทรัพยากรเหมืองแร่ที่หลากหลาย ส่วนของโลหะมี แร่เหล็ก บ็อกไซต์ ทองแดง ทองคำ ตะกั่ว สังกะสี ส่วนของพลังงานมี ถ่านหินและปิโตรเลียม และส่วนอื่น ๆ มี อัญมณีและเครื่องประดับ นอกจากนี้ยังมีการทำเหมืองหินปูนและเหมืองหินอื่น ๆ ฯลฯ กระทรวงอุตสาหกรรม เหมือง และพลังงาน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องตั้งเป้าหมาย และดำเนินการตามความต้องการในการลงทุน ซึ่งรวมถึง การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ การลงทุนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ความเชื่อมโยงทางการค้า ข้อกำหนดทางการค้า โครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่ง ฯลฯ

2.6 โครงสร้างพื้นฐาน

โครงข่ายของถนนจำเป็นต้องมีการพัฒนาตามลำดับความสำคัญเชิงกลยุทธ์ดังต่อไปนี้

- (1) ให้ความสำคัญกับถนนหลังจากระบุพื้นที่ที่มีศักยภาพในการผลิต การทำเหมืองแร่ และผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม ปศุสัตว์ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่จำเป็นต้องมีการขนส่ง
- (2) ให้ความสำคัญกับถนนที่การจราจรน่าจะติดขัดเนื่องจากการค้าหรือวัตถุประสงค์อื่น ๆ
- (3) ให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงพื้นที่ชนบทเพื่อผลประโยชน์ของความมั่นคงแห่งชาติและความเป็นปึกแผ่นแห่งชาติ (national integration)

สำหรับรางรถไฟ ควรจะทำให้สายรถไฟหลักๆ ในปัจจุบันมีความทันสมัยขึ้น ซึ่งได้แก่ สายตะวันตก-เหนือ (พนมเปญ-ปอยเปต) และสายตะวันตก-ใต้ (พนมเปญ-กำปอต-สีหนุวิลล์) และสร้างทางรถไฟสายพนมเปญ-เวียดนาม

นอกจากนี้ กัมพูชายังมีศักยภาพมากทางด้านการขนส่งทางน้ำ การขนส่งทางน้ำมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการถูกที่สุด ในขณะที่กิจกรรมทางทำเรื่อนั้นเจริญรุ่งเรืองในพระสีหนุ กำปอต และพนมเปญ ตอนเหนือของประเทศยังมีศักยภาพมากพอและจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพิ่มเติม

2.7 การท่องเที่ยว

จุดประสงค์คือการเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวอื่นนอกเหนือไปจากนครวัด เนื่องจากหากมีทางเลือกที่หลากหลายอาจทำให้นักท่องเที่ยวมีจำนวนมากขึ้นอย่างยั่งยืน และช่วยสร้างงานและสร้างรายได้ เช่น กีฬา

¹⁸ กฎหมาย ค.ศ. 2001 ว่าด้วยการจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแร่ (2001 Law on the Management and Exploitation of Mineral Resources ("LMEMR")) ได้กำหนดให้ 'สถาบันที่มีอำนาจ หรือ MME' มีหน้าที่ในการจัดการและความรับผิดชอบด้านใบอนุญาตให้จัดสรร สํารวจ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแร่ ในปัจจุบัน MME รับผิดชอบด้านการพัฒนา การใช้ และการบริหารจัดการนโยบายและกลยุทธ์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับภาคพลังงาน เหมืองแร่ และอุตสาหกรรม

ทางน้ำในพื้นที่ชายฝั่งทะเล การล่องเรือที่โตนเลสาบ (Tonle Sap) ที่มีความน่าสนใจมากกว่าเดิม โรงแรมกลางน้ำบนโตนเลสาบบริเวณที่มีน้ำขึ้นสูง กิจกรรมเดินป่าที่จัดขึ้น และกิจกรรมอื่นๆที่คล้ายคลึงกัน

2.8 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มีความพยายามในการหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยหลากหลายรูปแบบเพื่อให้กัมพูชาได้ส่วนแบ่งงานในระดับภูมิภาคและระดับสากล ความพยายามหลักๆคือการหาและพัฒนาทักษะอย่างยั่งยืน

ในโลกปัจจุบัน ทุกภาคส่วนล้วนแล้วแต่ต้องการเทคโนโลยีที่ ‘ทันสมัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม’ และการมีทักษะเพิ่มมากขึ้นด้วยกันทั้งสิ้น ทั้งนี้ มีขั้นตอนอย่างน้อยสี่ขั้นตอนในการใช้เทคโนโลยีอุตสาหกรรมในการพัฒนา

- (1) พัฒนาแนวความคิดและแนวทางที่ใหม่กว่าเดิม เช่น แนวคิดใหม่ๆด้านอิเล็กทรอนิกส์ เช่น cloud computing หรือ fuzzy logic การใช้อิเล็กทรอนิกส์ในการแพทย์ ฯลฯ (ขั้นสูง)
- (2) ทำให้วิธีการทำงานในปัจจุบัน เช่น การผลิตรถยนต์ อุปกรณ์เครื่องจักรที่ทันสมัย อิเล็กทรอนิกส์ และอื่นๆ กลายเป็นของท้องถิ่น และ/หรือนำมาประยุกต์ใช้ได้ (ขั้นกลาง/พัฒนาพอสมควร)
- (3) ประกอบผลิตภัณฑ์เครื่องจักรสำเร็จรูปหรือกึ่งสำเร็จรูป และพัฒนาอุตสาหกรรมเสริม (ขั้นกลางตอนต้น)
- (4) แปรรูปสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์ผ้า ศิลปหัตถกรรม และอื่นๆที่คล้ายคลึงกัน (ขั้นต้น)

ประเทศกัมพูชาจำเป็นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานเพื่อให้สามารถทำความเข้าใจ ปรับตัวเข้ากับ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรม การแพทย์ และคณิตศาสตร์ และทำให้วิทยาศาสตร์ วิศวกรรม การแพทย์ และคณิตศาสตร์กลายเป็นของท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างทักษะและด้านอื่นๆ การร่วมมือกับประเทศกำลังพัฒนาประเทศอื่นที่เคยดำเนินการเช่นนี้เมื่อทศวรรษก่อนอาจจะเป็นประโยชน์ต่อกัมพูชาได้ อีกทั้งยังจะเป็นประโยชน์หากกัมพูชาได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและสถาบันในอาเซียนเพื่อก่อตั้งสถาบันร่วมดำเนินการในประเทศกัมพูชา นอกจากนี้กัมพูชาอาจจะใช้ประโยชน์จากพหุความร่วมมือทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีระหว่างประเทศกำลังพัฒนาในปัจจุบันได้ ตัวอย่างหนึ่งของความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคือความร่วมมือในปัจจุบันกับรัฐบาลของสาธารณรัฐเกาหลีว่าด้วยแผนแม่บทวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติของกัมพูชา ในช่วงแรกควรประเมินความจำเป็นในอีกประมาณ 10-15 ปีข้างหน้าและวางแผนดำเนินการ

นอกจากนี้ ประเทศกัมพูชาควรจัดตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีที่วิจัยเพื่อฝึกอบรมนักศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิศวกรรม สถาปัตยกรรม และวิชาอื่นๆที่คล้ายคลึง ในขั้นตอนแรก กัมพูชาจะต้องมีความร่วมมือกับต่างประเทศ นอกจากนี้ ระบบการศึกษาจะต้องยกระดับความรู้ทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

ของประเทศได้ ทางเลือกหนึ่งคือเปิด ‘โรงเรียนเพื่อความเป็นเลิศระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา’ (รวมกัน) จำนวน 20-25 โรงเรียนเช่นเดียวกับที่ประเทศเวียดนาม ซึ่งรับนักเรียนดีเด่นและสอนวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่มีคุณภาพให้

2.9 การพัฒนามนุษย์

การลดปัญหาความยากจน - แม้ว่าอัตราความยากจนอาจจะลดลง แต่ก็ยังคงมีประเด็นอยู่ ขั้นตอนการบรรเทาความยากจน ในขั้นแรกเริ่มต้นเมื่อรัฐบาลกัมพูชาได้กำหนดขีดแบ่งความยากจนขึ้นใหม่ ขั้นตอนถัดไปที่สมเหตุสมผลคือการตั้งเป้าหมายในการลดความยากจนโดยอิงจากหลักการและนโยบายที่รัฐบาลเคยได้กล่าวไว้ และขั้นตอนสุดท้ายคือการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ลำดับความสำคัญบางส่วนได้แก่

- (1) เสริมสร้างโครงการ ID- Poor
- (2) ใช้กลยุทธ์คุ้มครองสังคมแห่งชาติ (National Social Protection Strategy) ที่ได้ประกาศแล้ว
- (3) ส่งเสริมโครงการโภชนาการผ่านกลยุทธ์สารอาหารเสริม (micro-nutrient strategies)
- (4) ส่งเสริมกิจกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก/กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นผลดีต่อส่วนรวม และพัฒนาตลาดแรงงาน
- (5) ฝึกอบรมทักษะให้แรงงานและผู้ที่จะเป็นแรงงานในวิชาชีพต่างๆเพื่อให้ได้รับการจ้างงาน
- (6) แนะนำการป้องกันภัยแล้งและน้ำท่วมสำหรับการเกษตรกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ในชนบท
- (7) ออกข้อกำหนดพิเศษให้บุคคลที่ยากจนมากและผู้ที่อยู่ในพื้นที่ชนบท ที่น่าจะได้รับผลกระทบ น้อยจากกลไกตลาด
- (8) เสริมสร้างความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยทางสังคมโดยการป้องกันการขโมยของและลักทรัพย์ การต่อต้านการผลิต การค้า และการใช้สารเสพติด และป้องกันการค้ำมนุษย์และความรุนแรงในครอบครัว

แผนดังกล่าวนี้ควรพยายามที่จะเพิ่มรายได้ให้กับผู้ที่ยากจนผ่านโครงการใดโครงการหนึ่ง และดูแลให้แน่ใจว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทหรือห่างไกล โดยเฉพาะสตรี เยาวชน เด็กและกลุ่มผู้ที่อ่อนแอจะเข้าถึงการศึกษา สุขภาพ และโอกาสที่จะได้งานได้มากที่สุด

ภาคการศึกษา - ภาคการศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการตามเป้าหมายที่เร่งด่วนอย่างน้อยสองเป้าหมาย ได้แก่ เพิ่มคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และทำให้ประชาชนมีทักษะ ในการพัฒนาในภาคการศึกษามีการเสนอให้ (1) จำเป็นต้องมีการยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (2) จำเป็นต้องมีการยกระดับการสอนวิธีคิด วิเคราะห์ (ตรรกศาสตร์ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์) และ (3) จำเป็นต้องมีการปรับปรุงการศึกษา ระดับอุดมศึกษาครั้งใหญ่ ในส่วนของการรับรองคุณภาพทางการศึกษา มาตรฐาน ต้นทุน และวิชาที่สอน ใน

ระยะแรก ควรจะมีการเพิ่มรายจ่ายสาธารณะด้านการศึกษาเป็นจำนวนร้อยละ 5 ถึง 6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศภายใน (จากในปัจจุบันที่ประมาณร้อยละประมาณ 3) รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอาจจะเป็นผู้ร่างรายละเอียดโครงการ

ภาคสุขภาพ - กระทรวงสาธารณสุขจำเป็นต้องเน้นไปที่ (1) การลดภาวะการเจ็บป่วยและตายของมารดา ทารกแรกเกิด และเด็ก และปรับปรุงอนามัยการเจริญพันธุ์ (reproductive health) (2) การลดภาวะการเจ็บป่วยและตายจากโรคติดต่อเชื้อเอชไอวี/เอดส์ โรคมาลาเรีย วัณโรค และโรคติดต่ออื่นๆ (3) การลดภาระจากโรคไม่ติดต่อและปัญหาสุขภาพอื่นๆ และ (4) การขยายและปรับปรุงระบบสาธารณสุข (Health System) อาทิ ทำให้บริการต่างๆสามารถดูแลและใกล้ชิดกับสาธารณะมากยิ่งขึ้นผ่านการบริการแบบกระจายจากศูนย์กลาง ใช้ระบบบริหารจัดการ เพิ่มการเข้าถึงบริการสาธารณสุข ได้แก่ การป้องกัน การรักษา และสุขภาพ ใช้ระบบเงินการคลังสาธารณสุขเพื่อสนับสนุนคนยากจน รวมถึงการยกเว้นค่ารักษาพยาบาลให้แก่คนยากจน ปรับปรุงกฎหมายสุขภาพและจริยธรรมวิชาชีพ เพิ่มขีดความสามารถและทักษะของกำลังคนด้านสุขภาพ เสริมสร้างระบบข้อมูลสุขภาพและเฝ้าระวังโรค ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและอุปกรณ์รักษาพยาบาลที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และเพิ่มการแทรกแซงของสาธารณสุขเพื่อจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม การเสพติด การบาดเจ็บที่เกิดจากยาเสพติด อาชญากรรม และภัยพิบัติ ข้อกำหนดสำคัญในการเสริมสร้างสุขภาพ บางส่วนคือการฝึกอบรมบุคลากรจำนวนที่เพียงพอเพื่อให้มีความรู้ในหลายๆระดับ สำหรับคลินิกขนาดเล็กในหมู่บ้าน จำเป็นต้องมีการสร้างกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยแพทย์และคนงานในชุมชน เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญที่มีทักษะสูงไม่ประสงค์จะไปทำงานที่นั่น

2.10 ประชากรและการย้ายถิ่น

จำเป็นต้องดำเนินการเป็นขั้นเป็นตอนเพื่อลดอัตราพึ่งพิงทางประชากร (demographic dependency ratio) ที่สูง (เนื่องจากมีผู้เยาว์เยอะเกินไป และมีคนดูแลผู้เยาว์น้อยเกินไป) และส่งเสริมครอบครัวขนาดเล็ก และการเว้นช่วงจากการมีบุตร (birth spacing) ลำดับถัดไปคือประชากรก็อพยพย้ายถิ่นได้ค่อนข้างง่าย ประชาชนส่วนใหญ่ย้ายจากพื้นที่ชนบทไปชนบท หรือพื้นที่ชนบทไปพื้นที่ในเมือง ซึ่งทำให้ความหนาแน่นของประชากรในสถานที่ต่างๆเปลี่ยนแปลงไป และก่อให้เกิดผลกระทบสามประเด็น ดังต่อไปนี้

- (1) การตั้งเป้าหมายบริการทางสังคมของประชากรไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากประชาชนย้ายถิ่นเป็นจำนวนมาก
- (2) ประเด็นด้านที่ดินว่าง (ในสถานที่ที่ย้ายไป) ซึ่งเป็นสาเหตุของความขัดแย้ง
- (3) โครงสร้างพื้นฐาน เช่น น้ำประปาและไฟฟ้าในสถานที่ที่ย้ายไปและย้ายมานั้นไม่สมดุล

นอกเหนือไปจากข้างต้น นโยบายของรัฐบาลก็มุ่งเน้นที่จะพัฒนาสถานะของสตรีในสังคม ให้สตรีควรมีทักษะทางด้านเทคนิค ได้รับโอกาสที่จะเข้าถึงการฝึกอบรมและฝึกอาชีพ บริการสาธารณะ (public services)

และมีความสามารถในการตัดสินใจในทุกๆระดับได้ เป้าหมายของรัฐบาลกัมพูชาคือการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและมอบอำนาจให้สตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมกัมพูชาอย่างยั่งยืน

2.11 การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม

ความพยายามของรัฐบาลกัมพูชาในการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมคือการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกวัฒนธรรมเขมรและส่งเสริมบทบาทของศาสนาในการรักษาความปรองดองในสังคม

รัฐบาลกัมพูชาจะส่งเสริมวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติตามหลักการคุ้มครอง อนุรักษ์ และเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ในการนี้ รัฐบาลกัมพูชามีหน้าที่และให้ความสนใจที่จะรักษาและคุ้มครองวัดและวัตถุโบราณ พัฒนาสถานที่ทางประวัติศาสตร์ ส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมและอารยธรรมเขมร อนุรักษ์ วัฒนธรรม จารีตประเพณี ภาษา และความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ไว้ซึ่งวัฒนธรรมท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ (globalization) และภูมิภาคิวัตน์ (regionalization) ที่มีอิทธิพล รัฐบาลจะต้องมอบโอกาสและชักจูงให้กลุ่มชาติพันธุ์ร่วมพัฒนาชาติบ้านเมืองอย่างแข็งขัน สนับสนุนการผลิตและบริโภคผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมเขมร และพยายามที่จะหยุดการเข้ามาของวัฒนธรรมต่างประเทศที่ไร้อารยธรรม

นอกจากนี้ รัฐบาลกัมพูชายังคงเสริมสร้างการเผยแพร่และการใช้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม (Law on Protection of Cultural Heritage)¹⁹ และดำเนินการในด้านการป้องกันและลงโทษอาชญากรรมที่ทำลายทรัพย์สินทางวัฒนธรรมของชาติอย่างรุนแรงให้มีประสิทธิภาพ

ยิ่งไปกว่านั้น รัฐบาลกัมพูชายังคงส่งเสริมการเคารพสิทธิและเสรีภาพในด้านความเชื่อและศาสนา ส่งเสริมบทบาทของศาสนาในการพัฒนาจิตที่มีศีลธรรม คุณงามความดี และวัฒนธรรมสันติภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อรับประกันว่าจะมีการใช้วิถีชีวิตที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ในสังคม และนอกจากนี้ยังมีการอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา ศาสนาประจำชาติ และศาสนาอื่นๆ

2.12 สิ่งแวดล้อม

กว่าครึ่งหนึ่งของประเทศกัมพูชาถูกผืนป่าปกคลุม (พื้นที่ป่านี้คิดเป็น 60% ของพื้นที่ทั้งหมด) นอกจากนี้ กัมพูชายังมีระบบจัดเก็บน้ำจืดที่ซับซ้อนและอุดมไปด้วยพันธุ์พืชและสัตว์ แนวโน้มล่าสุดที่มีการตัดไม้ทำลายป่าและการสร้างเขื่อน การใช้สารเคมีมากเกินไปในการเกษตรกรรม การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ การปล่อยมลพิษเข้าสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ และการตกปลาที่ผิดกฎหมาย ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อภาคส่วนอย่างร้ายแรง สำหรับการจัดการสิ่งแวดล้อม กลยุทธ์การเจริญเติบโตสีเขียว (the Green Growth Strategies) นั้นได้มีความสำคัญ องค์ประกอบของกลยุทธ์นี้รวมถึงการอนุรักษ์ป่าไม้และการจัดการที่ดินในรูปแบบที่จะช่วย

¹⁹ กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 25 มกราคม ค.ศ. 1996

ลดปัญหาความยากจนและการใช้เครื่องมือและดำเนินวิถีชีวิตที่ประหยัดพลังงาน การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นเจ้าภาพในความคิดริเริ่มอื่นๆ

สำหรับการจัดการป่าไม้ รัฐบาลกัมพูชาได้มีการดำเนินโครงการหกโครงการของโครงการป่าไม้แห่งชาติ 20 ปี (20-year National Forest Programme (ค.ศ. 2010-2019)) และโครงการแผนเจริญเติบโตสีเขียว (Green Growth Roadmap Programme) โดยเน้นไปที่การลดพื้นที่คาร์บอนเครดิตสำหรับการค้าคาร์บอน (carbon trading) และดำเนินโครงการที่อนุรักษ์ป่าไม้

นอกเหนือจากการคุ้มครองน้ำและป่าไม้แล้ว รัฐบาลได้เริ่มปลูกต้นไม้เพื่อสร้าง ‘เชื้อเพลิงชีวภาพ’ (bio-fuels) ซึ่งมีการปฏิบัติตามแนวคิดนี้ในวงกว้างกว่าเดิม ปัจจุบัน วิกฤตเชื้อเพลิงฟอสซิลเริ่มเลวร้ายลง เป็นเรื่องสำคัญมากที่กัมพูชาควรพิจารณาเชื้อเพลิงฟอสซิลให้น้อยลงกว่าเดิม โดยเฉพาะเชื้อเพลิงฟอสซิลที่มาจากภูมิภาคที่มีการเมืองไม่มั่นคงในตะวันออกกลาง

การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ - หลังจากที่นายกรัฐมนตรีได้ประกาศใช้ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมและแผนพัฒนายุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสีเขียว ค.ศ. 2013-2030 (National Policy and Strategic Development Plan on Green Development 2013-2030) เมื่อไม่นานที่ผ่านมา จึงเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องจะต้องระบุความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในภาคส่วนของตน และออกมาตรการเพื่อแก้ไขผลกระทบด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและใช้ประโยชน์ให้เต็มที่จากโอกาสที่เกิดขึ้นในภาคส่วนของตน

3. ความตกลงระหว่างประเทศด้านสังคมและวัฒนธรรมที่กัมพูชาทำไว้กับประเทศอื่น และองค์การระหว่างประเทศ

เพื่อเป็นการส่งเสริมสังคมและวัฒนธรรมกัมพูชา รัฐบาลกัมพูชาได้ทำความตกลงทวิภาคี พหุภาคี สนธิสัญญา อนุสัญญา ระหว่างประเทศ หรือตราสารกฎหมายอื่นๆไว้กับประเทศอื่นๆในภูมิภาคและนอกภูมิภาค

สาระสำคัญของความตกลง พิธีสาร สนธิสัญญา และบันทึกความเข้าใจฉบับสำคัญๆ (เรียกรวมกันว่า “เอกสาร”) ที่ประเทศกัมพูชาได้ทำไว้กับประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ อยู่ด้านล่างนี้

เลขที่	ชื่อเอกสาร	สาระสำคัญ
1.	พิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรมตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Nagoya	พิธีสารนาโงยาได้กำหนดหน้าที่ของคู่สัญญาให้ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม การแบ่งปันผลประโยชน์ และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ - มาตรการในการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมในระดับประเทศ โดยมีเป้าหมายในการสร้างความ

เลขที่	ชื่อเอกสาร	สาระสำคัญ
	Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefits Arising from their Utilization to the Convention on Biological Diversity) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 19 เมษายน ค.ศ. 2015	ชัดเจนแน่นอน และความโปร่งใสของกฎหมาย - มาตรการแบ่งปันผลประโยชน์ในระดับประเทศ โดยมีเป้าหมายในการให้คู่สัญญาฝ่ายที่มอบทรัพยากรพันธุกรรมให้อีกฝ่ายได้แบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม - หน้าที่สนับสนุนให้คู่สัญญาฝ่ายที่มอบทรัพยากรพันธุกรรมปฏิบัติตามกฎหมายในประเทศหรือข้อบังคับตามกฎหมาย และปฏิบัติหน้าที่ตามข้อสัญญาที่ได้ทำร่วมกัน ซึ่งถือเป็นนวัตกรรมที่สำคัญของพิธีสารนาโงยา
2.	พิธีสารฉบับที่สองภายใต้อนุสัญญากรุงเฮก ค.ศ. 1954 ว่าด้วยการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมจากสถานการณ์ความขัดแย้งด้วยกำลังอาวุธ (Second Protocol to the Hague Convention of 1954 for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ. 2013	อนุสัญญากรุงเฮกเป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศของคนทั่วโลกที่อุทิศเพื่อการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมในกรณีที่เกิดความขัดแย้งทางอาวุธโดยเฉพาะ พิธีสารฉบับแรกป้องกันการส่งออกทรัพย์สินทางวัฒนธรรมจากดินแดนที่ถูกยึดครอง และกำหนดให้มีการคืนทรัพย์สินดังกล่าวสู่อาณาเขตเดิม พิธีสารฉบับที่สองมีจุดประสงค์ในการต่อสู้กับความไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินคดีทางอาญากับอาชญากรรมสงคราม พิธีสารฉบับนี้ได้กำหนดการฝ่าฝืนอย่างร้ายแรงห้าประเภทไว้ โดยเฉพาะ พร้อมทั้งความรับผิดชอบทางอาญาเป็นรายบุคคลด้วย รัฐต่างมุ่งมั่นที่จะประกาศใช้กฎหมายอันเหมาะสมเพื่อกำหนดให้การฝ่าฝืนดังกล่าวเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายท้องถิ่น เพื่อกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสม และกำหนดเขตอำนาจศาลของความผิดดังกล่าว รวมถึงเขตอำนาจศาลสากลสำหรับการฝ่าฝืนสามในห้าความผิด พิธีสารฉบับที่สองนี้ใช้บังคับกับความขัดแย้งที่มีการใช้กำลังอาวุธ (armed conflicts) ทั้งในระดับระหว่างประเทศและที่ไม่ใช่ระหว่างประเทศอย่างเท่าเทียมกัน

เลขที่	ชื่อเอกสาร	สาระสำคัญ
3.	อนุสัญญาคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมใต้น้ำ (Convention on the Protection of the Underwater Cultural Heritage) โดยกัมพูชา ได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 2 มกราคม ค.ศ. 2009	อนุสัญญานี้มีเจตนาที่จะทำให้รัฐต่างๆสามารถคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมใต้น้ำได้ดียิ่งกว่าเดิม โดยการกำหนดหลักการพื้นฐานเพื่อคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมใต้น้ำ กำหนดระบบความร่วมมือของรัฐโดยละเอียด และกำหนดกฎระเบียบที่มีผลในทางปฏิบัติและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายเพื่อการดูแลและการวิจัยมรดกวัฒนธรรมใต้น้ำ รัฐที่เป็นคู่สัญญาควรที่จะต้องอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมใต้น้ำ และดำเนินการตามข้อตกลง มรดกวัฒนธรรมใต้น้ำไม่ควรถูกนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการค้าหรือการเก็งกำไร และไม่ควรทำให้มรดกวัฒนธรรมใต้น้ำกระจัดกระจายโดยเรียกกลับคืนมาไม่ได้
4.	ปฏิญญาเซบูว่าด้วยความมั่นคงทางพลังงานเอเชียตะวันออก (Cebu Declaration on East Asian Energy Security) ฉบับวันที่ 15 มกราคม ค.ศ. 2007	สิบหกประเทศได้ตกลงที่จะส่งเสริมความมั่นคงทางพลังงาน และหาพลังงานทดแทนมาแทนเชื้อเพลิงดั้งเดิม (conventional fuels) เป้าหมายหลักของความตกลงนี้คือการปรับปรุงประสิทธิภาพและสมรรถนะสภาพแวดล้อมของการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล ลดการพึ่งพาการใช้เชื้อเพลิงดั้งเดิม ส่งเสริมให้ตลาดเปิดระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศที่มีการแข่งขันกัน ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และดำเนินการลงทุนด้านทรัพยากรพลังงาน
5.	อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม ค.ศ. 2005 (Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions 2005) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ. 2007	จุดประสงค์หลักของอนุสัญญานี้คือการคุ้มครองและส่งเสริมความหลากหลายของการแสดงออกทางวัฒนธรรม โดยดำเนินการเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการยอมรับวัฒนธรรม อนุสัญญาให้ความสำคัญกับความจริงที่ว่านอกจากผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจแล้ว การสร้างความหลากหลายได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางด้านวัฒนธรรมและสังคมจำนวนมาก

เลขที่	ชื่อเอกสาร	สาระสำคัญ
		รัฐจะต้องส่งเสริมให้มี “การเปิดกว้างการยอมรับวัฒนธรรมอื่นของโลก” นอกจากนี้ มาตรการคุ้มครองก็ควรอยู่ในอนุสัญญา และในอนุสัญญาก็สนับสนุนให้สร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในคราวที่จำเป็น
6.	อนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน ค.ศ. 2006	อนุสัญญานี้เป็นสนธิสัญญาระดับโลกเพื่อคุ้มครองสุขภาพมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากสารเคมีที่ยังตกค้างในสิ่งแวดล้อมในระยะยาวที่กระจายไปทั่วพื้นที่ สะสมในเนื้อเยื่อไขมันของมนุษย์และสัตว์ป่า และเป็นอันตรายต่อสุขภาพมนุษย์หรือสิ่งแวดล้อม อนุสัญญากำหนดให้คู่สัญญาต้องดำเนินการเพื่อเลิกหรือลดการปล่อยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (persistent organic pollutants (POPs)) สู่สิ่งแวดล้อม
7.	ความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 24 เมษายน ค.ศ. 2006	ความตกลงนี้มีผลผูกพันกลุ่มรัฐที่มีมลพิษเพื่อแก้ปัญหาหมอกควันข้ามแดนที่เกิดจากพื้นดินและไฟป่า นอกจากนี้ ยังถือว่าเป็นต้นแบบระดับโลกในการแก้ไขประเด็นระหว่างพรมแดนอีกด้วย ความตกลงนี้ประกอบด้วยมาตรการเกี่ยวกับ - การติดตามและการประเมิน - การป้องกัน - การเตรียมตัว - การตอบสนองต่อภาวะฉุกเฉินระดับชาติและร่วมกัน - กระบวนการในการใช้บุคคล วัสดุและอุปกรณ์ข้ามพรมแดน - ความร่วมมือด้านเทคนิคและการวิจัยทางวิทยาศาสตร์
8.	อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural	อนุสัญญานี้มีเป้าหมายในการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ทำให้แน่ใจว่ามีการเคารพมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชุมชนหรือกลุ่ม สร้างความ

เลขที่	ชื่อเอกสาร	สาระสำคัญ
	Heritage) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 13 กันยายน ค.ศ. 2006	ตระหนักถึงระดับชาติและระดับนานาชาติเกี่ยวกับความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และจัดทำความร่วมมือและความช่วยเหลือระหว่างประเทศ
9.	กรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (WHO Framework Convention on Tobacco Control) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2006	กรอบอนุสัญญาควบคุมยาสูบของ WHO ได้รับการพัฒนามาเพื่อตอบสนองต่อการระบาดของยาสูบในระดับโลก สนธิสัญญายืนยันว่าทุกคนมีสิทธิได้รับมาตรฐานด้านสุขภาพสูงสุด และสร้างมิติทางกฎหมายใหม่ๆ สำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศด้านสุขภาพ
10.	พิธีสารเกียวโตภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Kyoto Protocol to the United Nations Framework Convention on Climate Change) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2005	สนธิสัญญา (ค.ศ. 1994) ได้ยอมรับว่าระบบภูมิอากาศเป็นทรัพยากรร่วม และการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพื่ออุตสาหกรรมและการอื่นๆ รวมถึงก๊าซเรือนกระจกอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของระบบภูมิอากาศ พิธีสารเกียวโตได้ให้คู่สัญญาให้คำมั่นว่าจะดำเนินการตามเป้าหมายลดการปล่อยก๊าซที่มีผลผูกพันระดับนานาชาติ และได้มอบภาระแก่ประเทศที่พัฒนาแล้วมากยิ่งขึ้นตามหลักการ “รับผิดชอบร่วมกันในระดับที่แตกต่างกัน” (common but differentiated responsibilities) ตามพิธีสารฉบับนี้ รัฐบาลจะรวบรวมและแบ่งปันข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและนโยบายระดับชาติ ใช้กลยุทธ์ระดับชาติในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และร่วมมือกันเพื่อเตรียมปรับตัวต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ
11.	อนุสัญญาว่าด้วยการอารักขาพืชระหว่างประเทศ (International Plant Protection Convention) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม ค.ศ. 2015	IPPC เป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่มีเป้าหมายในการดำเนินการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและควบคุมการเข้ามาและการแพร่ระบาดของศัตรูพืชที่ติดมากับพืชและผลิตภัณฑ์พืช อนุสัญญายังขยายความคุ้มครองพืชปลูกไปยังพืชตาม

เลขที่	ชื่อเอกสาร	สาระสำคัญ
		ธรรมชาติและผลิตผลพืช และคำนึงถึงความเสี่ยงภัยทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกิดขึ้นจากศัตรูพืช และยังคงครอบคลุมถึงยานพาหนะ เครื่องบิน เรือ บรรจุกัมพูชา สถานที่จัดเก็บดิน และวัตถุหรือวัสดุอื่นที่อาจมีศัตรูพืชหรือทำให้เกิดการแพร่ระบาดของศัตรูพืชได้ อนุสัญญาที่มีกรอบและเวทีสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศ การทำให้กฎระเบียบสอดคล้องกัน และการแลกเปลี่ยนความรู้ทางเทคนิคระหว่างคู่สัญญา
12.	ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งกองทุนความหลากหลายแห่งธัญพืชของโลก (Agreement for the establishment of the Global Crop Diversity Trust) โดยกัมพูชาได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม ค.ศ. 2005	ความตกลงนี้มีเป้าหมายในการคุ้มครองความปลอดภัยของอาหารระดับโลก โดยได้ยอมรับกองทุนธัญพืช (Crop Trust) ว่าเป็น “ส่วนสำคัญ” ของกลยุทธ์ในการจัดหาเงินทุนตามสนธิสัญญาเพื่อการอนุรักษ์และการคงอยู่ของทรัพยากรพันธุกรรมสำหรับอาหารและเกษตรกรรม
13.	ความตกลงความร่วมมือระหว่างประชาคมยุโรปและราชอาณาจักรกัมพูชา (Cooperation Agreement between the European Community and the Kingdom of Cambodia) ฉบับวันที่ 25 เมษายน ค.ศ. 1997	จุดประสงค์ของความตกลงนี้คือการกำหนดกรอบในการยกระดับความร่วมมือระหว่างคู่สัญญา โดยมีเป้าหมายดังต่อไปนี้ (ก) เพื่อตกลงเรื่องหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง (most-favored nation treatment) เกี่ยวกับการค้าสินค้าในทุกๆ แห่งที่ความตกลงนี้ระบุไว้โดยเฉพาะ ยกเว้นผลประโยชน์ที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ตกลงตามบริบทของสหภาพศุลกากร (Customs Union) หรือเขตการค้าเสรี ข้อตกลงทางการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน หรือหน้าที่โดยเฉพาะตามความตกลงเกี่ยวกับสินค้าโภคภัณฑ์ระหว่างประเทศ (international commodity agreements) (ข) เพื่อส่งเสริมและเสริมสร้างการค้าระหว่างคู่สัญญา (ค) เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในสาขาที่เกี่ยวข้องกับความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสาขาที่มีประโยชน์ต่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายอย่างยิ่ง

เลขที่	ชื่อเอกสาร	สาระสำคัญ
		(ง) เพื่อช่วยเหลือกัมพูชาในการพยายามพัฒนาคุณภาพชีวิตและมาตรฐานการครองชีพของประชากรกลุ่มที่ยากจนที่สุด และช่วยเหลือด้านมาตรฐานในการฟื้นฟูประเทศ (จ) เพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างงานทั้งในชุมชนและในประเทศกัมพูชา (ฉ) เพื่อดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
14.	ความตกลงระหว่างสหรัฐอเมริกาและราชอาณาจักรกัมพูชาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางการค้าและการคุ้มครองสิทธิของทรัพย์สินทางปัญญา (Agreement between the United States of America and the Kingdom of Cambodia on Trade relations and Intellectual Property Rights Protection)	ความตกลงนี้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของข้อบังคับเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาหลายรูปแบบ และยังมีเป้าหมายในการขยายความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศกัมพูชากับประเทศสหรัฐอเมริกา (มาตรการทางภาษีและที่มิใช่ภาษี มาตรการเพื่อส่งเสริมการขยายการติดต่อเชิงพาณิชย์)
15.	กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights) ฉบับวันที่ 3 มกราคม ค.ศ. 1976	กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) เป็นสนธิสัญญาพหุภาคีที่สมาชิกาใหญ่แห่งสหประชาชาติประกาศใช้ ICESCR เป็นส่วนหนึ่งของตราสารสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (International Bill of Human Rights) คู่สัญญาของ ICESCR สัญญาว่าจะดำเนินการเพื่อมอบสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมให้แก่ดินแดนที่ไม่ได้ปกครองตนเองและดินแดนในความพิทักษ์ของสหประชาชาติ (Non-Self Governing and Trust Territories) และบุคคล รวมถึงสิทธิแรงงาน และสิทธิทางด้านสาธารณสุข การศึกษา และการมีมาตรฐานการครองชีพ (standard of living) ที่สูงพอ

บทที่ 2

ภาพรวมด้านการเมืองและความมั่นคงของประเทศไทย

1. สภาพแวดล้อมทางการเมืองและความมั่นคง

นโยบายต่างประเทศของรัฐบาลไทยจะต้องเคารพและปกป้องรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอย่างต่อเนื่อง อย่างแรกคือการปกป้องความเป็นเอกภาพแห่งชาติ (national unity) และปกป้องบูรณภาพแห่งดินแดน (territory integrity) เพื่อให้ราชอาณาจักรไทยเป็นรัฐหนึ่งเดียวซึ่งไม่แบ่งแยก ซึ่งการดังกล่าวนี้สามารถดำเนินการได้หากแต่มีการปฏิบัติตามแผนปรองดองแห่งชาติ รักษาไว้ซึ่งความเป็นมิตรกับประเทศเพื่อนบ้านของราชอาณาจักรไทย และมีความร่วมมืออย่างแข็งขันในทุกสาขากับทุกประเทศทั่วโลก

รัฐบาลไทยนั้นประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศตลอดสองทศวรรษที่ผ่านมา จากสถานะที่เกือบถูกทำลายโดยสิ้นเชิงจากสงครามกลางเมืองซึ่งกินเวลานานเกือบสามทศวรรษ อีกทั้งการที่ประเทศตกอยู่ภายใต้การโดดเดี่ยวทางเศรษฐกิจ (economic isolation) และการห้ามค้าขาย (embargo) แทบจะโดยสิ้นเชิงตั้งแต่ต้นปี ค.ศ. 1970 จนถึง ค.ศ. 1993 โดยในระยะเวลาเวลานั้น รัฐบาลไทยได้ใช้นโยบาย Win-Win Policy ซึ่งในที่สุดก็ทำให้กลุ่มเขมรแดง (Khmer Rouge) เกิดความแตกแยก ส่งผลให้เกิดสันติภาพขึ้นในปี ค.ศ. 1998 และในขณะเดียวกันเองก็ได้มีการทำข้อตกลงสันติภาพกรุงปารีส (Paris Peace Agreement) เมื่อปี ค.ศ. 1991 โดยมีพื้นฐานมาจากความปรองดองในชาติ (national reconciliation) ระหว่างฝ่ายที่เคยสู้รบกัน โดยหลังจากนั้น ก็ได้มีการจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกขึ้นในปี ค.ศ. 1993 ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวเกิดขึ้นได้เพราะการเปลี่ยนแปลงระบอบรัฐบาล การเผชิญหน้าทางการเมืองที่มีความรุนแรงได้หายไป (ซึ่งในอดีตได้ก่อให้เกิดการใช้กำลังทหาร) และการที่องค์กรทางการเมืองและทหารของกลุ่มเขมรแดงได้มลายหายไปอย่างสิ้นเชิง

นับตั้งแต่รัฐบาลไทยได้รับการเลือกตั้งเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1993 เพื่อที่จะรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงทางการเมือง การพัฒนา และการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมทั้งเชิงกายภาพ และเชิงสถาบัน และการกำหนดวิสัยทัศน์ในระยะยาว รัฐบาลไทยก็ได้เผชิญหน้าและเอาชนะความท้าทายมาได้โดยตลอด โดยนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 รัฐบาลไทยได้ประสบความสำเร็จในการธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ และจัดการให้ความขัดแย้งภายในประเทศที่มีมาในอดีตยุติลง ความพยายามเหล่านี้ของรัฐบาลไทยในการรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงทางสังคมและทางการเมือง สันติภาพ และความมั่นคงภายในประเทศได้ทำให้ไทยประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องในการทำให้เศรษฐกิจของไทยเจริญเติบโตขึ้นอย่างมากและลดความยากจนลงในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา วัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมของรัฐบาลไทยเพื่อการเติบโต การสร้างงาน ความเสมอภาค และประสิทธิภาพ (Cambodia's Rectangular Strategy for Growth, Employment, Equity and Efficiency) นั้นก็เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่แก้ไขปัญหาการจ้างงานชาวไทย เพื่อให้เกิดความมั่นใจในความยุติธรรมและความเสมอภาคทางสังคม และเพื่อยกระดับประสิทธิภาพของการบริหารราชการแผ่นดิน (public administration) โดยการปรับปรุงแผนปฏิบัติงาน (action plan) การจัดการปกครอง (governance) และการปฏิรูปทั้งหมดในทุกภาคส่วน

รัฐบาลใหม่ของกัมพูชาได้จัดตั้งขึ้นและเริ่มดำเนินงานเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2004 โดยมาจากการเลือกตั้งทั่วไปซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม ค.ศ. 2003 ซึ่งผู้สังเกตการณ์ทั้งในและนอกประเทศต่างยอมรับว่าจัดขึ้นโดยเสรี ยุติธรรม โปร่งใส และเชื่อถือได้ โดยรัฐบาลใหม่ของกัมพูชาได้ประกาศใช้นโยบายทางการเมือง (political platform) ของพรรคร่วมรัฐบาล (coalition partners) ในการประชุมสมานิติบัญญัติครั้งที่สามของสภาแห่งชาติ

หลังจากการเลือกตั้งทั่วไปในปี ค.ศ. 1998 และการจัดตั้งรัฐบาลผสมขึ้นแล้ว ผลงานที่โดดเด่นของรัฐบาลคือการใช้นโยบายรักษาความสงบ ซึ่งทำให้องค์กรทางการเมืองและทางทหารของกลุ่มเขมรแดงถูกยุบไปโดยสันติวิธี การรวมอดีตกองทัพบก กัมพูชา (Cambodian Royal Armed Force (“RCAF”)) เข้าด้วยกันเป็นการดำเนินการตามแนวนโยบายดังกล่าว เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์กัมพูชาที่ดินแดนของชาติทั้งหมดอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐเดี่ยวอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ครบถ้วน และตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ในขณะเดียวกัน รัฐบาลได้ทำการปฏิรูปทางทหารโดยมีจุดประสงค์ที่จะบรรลุนโยบายด้านความเป็นกลาง (neutralization policy) ของ RCAF ทั้งนี้ ได้มีการลดจำนวนบุคลากรทางทหารลงและมีการยอมรับโครงสร้างบังคับบัญชา (command structure) ด้วย

เมื่อมีการเสริมสร้างความปรองดองในชาติ และรับประกันว่าประเทศจะมีสันติภาพและความมั่นคงทางการเมือง รัฐบาลจึงได้เน้นความพยายามไปที่การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและความมั่นคง การปราบปรามการลักลอบค้าโดยใช้อาวุธ และการกำจัดการใช้อาวุธที่ผิดกฎหมาย

2. นโยบายด้านการเมืองและความมั่นคง

2.1 ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม

ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมเป็นวาระนโยบายทางเศรษฐกิจในนโยบายทางการเมืองสำหรับพันธสัญญาประการที่สามของรัฐบาล (the Third Mandate of the Royal Government) ซึ่งมีขึ้นโดยการคัดกรอง เน้นย้ำ และปรับปรุงโครงการปฏิรูปประเทศ จนนำมาซึ่งใจความสำคัญ ซึ่งครอบคลุมทุกเรื่อง เป็นระบบ มีการผสมผสานเข้าด้วยกัน และให้การสนับสนุนร่วมกัน ที่เข้าใจได้ง่ายและนำมาใช้ในฐานะเครื่องมือสำคัญของรัฐบาลในการดำเนินการและจัดการวาระนโยบายทางเศรษฐกิจแห่งชาติ จุดประสงค์หลักของนโยบายก็คือเพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้แรงงานชาวกัมพูชามีงานทำ รับประกันความเท่าเทียมกันและความยุติธรรมในสังคม และส่งเสริมประสิทธิภาพของภาครัฐผ่านการใช้แผนปฏิบัติงานด้านการปกครองและการปฏิรูปอย่างละเอียดที่สอดคล้องประสานกันและมีความต่อเนื่องคงเส้นคงวาในทุกระดับและทุกภาคส่วน

แกนหลักของยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมคือหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นไปที่การปฏิรูปสี่ด้านด้วยกันได้แก่ (1) การต่อต้านการทุจริต (anti-corruption) (2) การปฏิรูปกฎหมายและฝ่ายตุลาการ (legal and judicial reform) (3) การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น และกระบวนการคลายการ

กระจุยตัวของอำนาจ และ (4) การปฏิรูปกำลังรบ โดยเฉพาะการปลดประจำการหลังจากสิ้นสงคราม (demobilization)

ประการที่สอง สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การใช้ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมต้องมียุทธศาสตร์ประกอบทั้งสี่เหล่านี้นี้ คือ (1) สันติภาพ ความมั่นคงทางการเมือง และความสงบเรียบร้อยในสังคม (2) ความร่วมมือเพื่อพัฒนาร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียทุกราย (stakeholders) ตลอดจนภาคเอกชน บรรดาผู้ให้ความสนับสนุนทางการเงิน และภาคประชาสังคม (civil society) (3) เศรษฐกิจมหภาคและสภาพแวดล้อมทางการเงินที่เหมาะสม และ (4) การรวมกลุ่มเข้ากับภูมิภาคและโลก

ประการที่สาม ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมเพื่อการเติบโตสี่ด้านได้แก่ (1) การเสริมสร้างเกษตรกรรม (2) การเจริญเติบโตของภาคเอกชนและการจ้างงาน (3) การฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องและการสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ (4) การสร้างความสามารถในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

รัฐบาลไทยได้นำยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมระยะที่ 1 และ 2 มาใช้จนสำเร็จแล้ว ผลงานในการพัฒนาของกัมพูชาตลอดศตวรรษที่ผ่านมาพิสูจน์ให้เห็นว่ากัมพูชาได้มีสันติภาพอันยืนยาวและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ชัดเจนจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มั่นคงและสถาบันในระบอบประชาธิปไตย (democratic institutions) ที่มีความเข้มแข็ง อำนาจอธิปไตยของชาติที่ปลอดภัย บูรณภาพแห่งดินแดน (territorial integrity) และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้น

ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมระยะที่ 3 เป็นนโยบายที่มีประสิทธิผลในการเดินหน้านับสนธิสัญญาที่ตนนี้ได้ต่อไป เพื่อการนี้ ในการประชุมสมานิติบัญญัติครั้งที่ห้ารัฐบาลไทยจะทำการพัฒนาผลงานที่ผ่านมาของการประชุมสมานิติบัญญัติครั้งที่สี่ โดยการเสริมสร้างสันติภาพ ความมั่นคงทางการเมือง ความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยในสังคม ยกย่องมาตรฐานการครองชีพ (living standards) และสวัสดิการของประชาชนโดยการใช้มาตรการเฉพาะเพื่อส่งเสริมหลักนิติธรรม (rule of law) โดยการประชุมสมานิติบัญญัติครั้งที่ห้าจะพยายามนำมาซึ่งการบรรลุหลักการและการเคารพสิทธิมนุษยชนรวมถึงเสรีภาพและศักดิ์ศรี ตลอดจนประชาธิปไตยเสรีนิยมแบบพหุนิยม เพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่นคงทางการเมืองและสภาพแวดล้อมที่มั่นคงเหมาะสมแก่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว เนื่องจากรัฐบาลเห็นความจำเป็นในสิ่งเหล่านี้ จึงได้กำหนด “สี่วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์” (Strategic objectives) และ “สี่สาขาสำคัญเร่งด่วน” (Four Priority Areas) เพื่อต่อยอดถึงความมุ่งมั่นในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยมอย่างต่อเนื่อง

2.2 ความร่วมมืออาเซียน (ASEAN Cooperation)

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations (“ASEAN หรืออาเซียน”)) ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ. 1967 โดยมีประเทศผู้ก่อตั้งแรกเริ่ม 5 ประเทศ กล่าวคือ

อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ และ สิงคโปร์ ต่อมาเมื่อวันที่ 30 เมษายน ค.ศ. 1999 กัมพูชาก็ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกลำดับที่ 10 ของอาเซียน

ในช่วงระหว่างเป็นสมาชิกอาเซียน กัมพูชาได้อนุมัติข้อตกลงอาเซียนมากมาย ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียง

- (1) ข้อตกลงพหุภาคีว่าด้วยสิทธิทางการค้าในบริการที่ไม่ได้กำหนดไว้ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน (Multi-lateral Agreement on Commercial Rights on Non Schedules Services among the Association of South East Asian Nations)
- (2) ความตกลงว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือในการค้นหาเครื่องบินประสบภัยพิบัติและการให้ความช่วยเหลือผู้รอดชีวิตจากอุบัติเหตุเครื่องบิน (Agreement for the Facilitation of Search for Aircraft in Distress and Rescue of Survivors of Aircraft Accident)
- (3) สนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia)
- (4) ข้อตกลงการสำรองอาหารเพื่อความมั่นคงแห่งภูมิภาคอาเซียน (Agreement on the ASEAN Food Security Reserve)
- (5) ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (ASEAN EEC Cooperation Agreement)
- (6) ข้อตกลงร่วมกันในการก่อตั้งศูนย์อาเซียน-จีน (ASEAN China Centre) ระหว่างรัฐบาลของประเทศสมาชิกอาเซียนและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน (Memorandum of Understanding on the Establishment of the ASEAN-China Centre) และ
- (7) อนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN Convention Against Trafficking in Persons (ACTIP))

สภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาคและระดับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ชาติต่างๆ จำต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดเพื่อส่งเสริมความมั่นคงและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน สิ่งที่จะส่งเสริมความพยายามของกัมพูชาในด้านนี้คือการเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนและการมีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน ความร่วมมือภายในอาเซียนนั้นได้รับการเติมเต็มจากการขยายความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชากับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศไทย เวียดนาม และลาว

การการก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic community (“AEC”)) ในปี ค.ศ. 2015 ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอันนำไปสู่การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้จากที่ได้ดำเนินการอยู่แล้วให้ลึกขึ้น การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจนี้ถือเป็นการเปิดโอกาสครั้งใหญ่สู่ตลาดซึ่งมีมูลค่ากว่า 2.6 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีประชากรมากกว่า 622 ล้านคน

อ้างอิงรายงานการลงทุนในอาเซียนซึ่งออกเมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 2016 ที่ผ่านมา อาเซียนยังคงเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทั่วโลก (foreign direct investment (FDI)) โดยพบว่าอาเซียนสามารถดึงดูดเงินลงทุนจากกลุ่มประเทศพัฒนาคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 16% ของมูลค่าการลงทุนทั่วโลก โดยมีกระแสการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ทั้งสิ้น 120 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2015 ในภาพรวมแล้ว อาเซียนถือเป็นหนึ่งในตลาดที่มีความเคลื่อนไหวมากที่สุดในโลก โดยมีการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกภูมิภาค กัมพูชาได้ถูกจัดวางอย่างดีในฐานะผู้รับประโยชน์สำคัญจาก AEC เมื่อใดก็ตามที่เป้าหมายการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวของ AEC ประสบผลสำเร็จ ตลาดภายในประเทศของกัมพูชาซึ่งมีขนาดเล็กก็จะเป็นอุปสรรคอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม การออกนโยบายของกัมพูชาเพื่อปรับปรุงคุณภาพแรงงานถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งยวดที่จะต้องทำให้สำเร็จ เพื่อเตรียมพร้อมต่อความเป็นไปได้ของการไหลทะลักแรงงานฝีมือจากประเทศสมาชิกอาเซียน ดังนั้น การพัฒนาอย่างยั่งยืน การฝึกทักษะ การฝึกอบรม และการให้การศึกษาแก่แรงงานจึงเป็นปัจจัยสำคัญเพื่อที่จะรักษาระดับแรงงานให้สูงและรับประกันว่าประเทศจะยังคงมีศักยภาพในการแข่งขันต่อไป

2.3 ความร่วมมือกับประเทศอื่นและองค์การระหว่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา – เพื่อเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศไทย กัมพูชา ความร่วมมือกับประเทศมหาอำนาจหลักในเอเชียแปซิฟิกก็สำคัญต่อกัมพูชาเช่นกัน ความสัมพันธ์ของกัมพูชากับสหรัฐฯ ยังคงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สำหรับความมั่นคงแห่งชาติ กัมพูชาได้ร่วมมือกับสหรัฐฯ ทั้งในด้านการทหารและความมั่นคงทางสังคม (เช่น การปราบปรามการค้ายาเสพติด) ในอดีต RCAF ได้รับความช่วยเหลือผ่านแผนโครงการการศึกษาและการฝึกอบรมทางการทหารระหว่างประเทศของสหรัฐฯ (International Military Education and Training (“IMET”)) ซึ่งเน้นที่การพัฒนาทรัพยากรบุคคลผ่านการศึกษา การฝึกอบรม และการเข้าร่วมสัมมนาและประชุมต่างๆ นอกจากนี้ RCAF ยังได้รับความช่วยเหลือภายใต้โครงการติดต่อกันระหว่างทหารกับทหาร (Military-to-Military Contact Program) ซึ่งช่วยเพิ่มความสามารถของกองทัพบก กัมพูชา หรือ RCAF ในด้านวิศวกรรม การเก็บกู้ทุ่นระเบิด การสาธารณสุข การออกกฎหมาย และสิทธิมนุษยชน

จีน – กัมพูชามีความสัมพันธ์กับประเทศจีนแบบดั้งเดิมมาเป็นเวลานาน เม็ดเงินลงทุนจากประเทศจีนในกัมพูชาได้เพิ่มขึ้นในระดับสูงในสาขาต่างๆ เช่น อุตสาหกรรมเบา (light industry) และเกษตรกรรม โดยเร็วนี้ความสัมพันธ์ทางการค้าได้เพิ่มขึ้น และจีนยังได้สร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับกัมพูชามากยิ่งขึ้นในวงการทหาร ซึ่งรวมถึงการให้ความช่วยเหลือโดยไม่ขอรับสิ่งตอบแทนสำหรับการฝึกอบรม ที่พัก สุขภาพ วิศวกรรม และการขนส่ง สำหรับการฝึกอบรมทรัพยากรบุคคลนั้น ประเทศจีนได้ยินยอมให้บุคลากรของ RCAF เป็นผู้ฝึกอบรมในสาขากลยุทธ์ ยุทธวิธี เทคนิค และการแพทย์ โดยกระทรวงกลาโหมแห่งประเทศไทย (Ministry of National Defense) ยังได้ทำการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศจีน โดยเฉพาะด้านวิศวกรรมและการฝึกอบรมเฉพาะ

ฝรั่งเศส – เนื่องจากอิทธิพลจากสมัยอาณานิคมฝรั่งเศส กัมพูชาได้ร่วมมือกับฝรั่งเศสมาแต่ดั้งเดิมในหลายๆ ด้าน ฝรั่งเศสได้รักษาความร่วมมือทางการทหารอย่างแข็งขันในด้านการฝึกอบรมนักเรียนนายร้อย ทหารที่สังกัดกองราชอาวุธหัตถ์ (Royal Gendarmerie) และเสนอฝึกอบรมให้แก่กระทรวงกลาโหมแห่งชาติ

ออสเตรเลีย – กัมพูชายังคงได้รับความช่วยเหลือจากออสเตรเลียผ่านโครงการช่วยเหลือในหลายสาขา อาทิ ทรัพยากรบุคคล การศึกษา เกษตรกรรม สาธารณสุข กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (criminal justice) การเก็บกู้ทุ่นระเบิด ฯลฯ โดยกระทรวงกลาโหมแห่งชาติกัมพูชายังคงรักษาความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับออสเตรเลีย เพื่อจะทำการขยายความร่วมมือทางการทหารไปสู่สาขาอื่นๆ อาทิ การฝึกอบรมทักษะทางการทหาร และความ เป็นไปได้อื่นๆตามที่ได้ตกลงร่วมกันสำหรับทหารเกณฑ์ของกองทัพกัมพูชา ซึ่งจะทำให้สามารถเข้าร่วมกิจกรรม ร่วมมือระดับสากลได้ในอนาคตได้

สหประชาชาติ – ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1991 เป็นต้นไป ภาพของสหประชาชาติก็ยังคงเป็นสิ่งที่ชาวกัมพูชานึกถึง ตลอดเวลา เนื่องด้วยภาพลักษณ์ของความเป็นผู้นำและ การอำนวยความสะดวกของพระมหากษัตริย์แห่ง ราชอาณาจักรกัมพูชา ประกอบกับเจตนารมณ์อันแรงกล้าในการปรองดองระหว่างพรรคการเมืองกัมพูชา สหประชาชาติก็ได้ช่วยให้กัมพูชาสร้างสันติภาพและประชาธิปไตยผ่านการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อปี ค.ศ. 1993 หลังจากที่สหประชาชาติได้ดำเนินการตามมติเสร็จสิ้น ซึ่งในช่วงเวลาสูงสุด ต้องใช้บุคลากรมากกว่า 20,000 คน สหประชาชาติก็ได้วางระบบช่วยเหลือ ซึ่งรวมถึงงานในสำนักงานสิทธิมนุษยชน (bureau of human rights) และหน่วยงานอื่นที่ทำหน้าที่ต่างๆ เพื่อช่วยฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ และระบบนิติบัญญัติของ ประเทศกัมพูชา กัมพูชาจึงมีเจตนาที่จะเป็นชาติที่มีความรับผิดชอบในระดับสากล และจะรักษาความสัมพันธ์ อันแน่นแฟ้นกับสหประชาชาติ นอกจากนี้ ยังได้มีการส่งกองกำลังทหาร (RCAF) ดิตรงสหประชาชาติเพื่อทำ การเข้าไปเก็บกู้ทุ่นระเบิดที่ประเทศชูดาน เพื่อรักษาสันติภาพระดับสากลและช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (humanitarian assistance)

รัสเซีย – รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแห่งชาติกัมพูชาได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจด้านความร่วมมือทาง ทหารในระดับทวิภาคีกับประเทศรัสเซียเมื่อปี ค.ศ. 1995 แต่เนื่องจากประเทศมหาอำนาจนี้ได้ประสบวิกฤต เศรษฐกิจภายในประเทศจนถึงทุกวันนี้ ความร่วมมือดังกล่าวจึงยังไม่มีผลลัพธ์ใดๆ หากแต่รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงกลาโหมแห่งชาติกัมพูชาพร้อมรับความช่วยเหลือทางกลาโหมจากรัสเซียเสมอ สืบเนื่องมาจากการที่ วัสดุอุปกรณ์ทางทหารส่วนใหญ่ที่ทหารกัมพูชาใช้นั้นได้มาจากอดีตสหภาพโซเวียต

2.4 สมุดปกขาวว่าด้วยการป้องกันประเทศ (Defense White Papers)

นโยบายป้องกันประเทศของกัมพูชานั้นรวมอยู่ในสมุดปกขาวว่าด้วยการป้องกันประเทศ (Defense White Papers (“DWP”)) ซึ่งตีพิมพ์ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 2002 และ 2006 การจัดการความท้าทายด้านความมั่นคงอย่างมี ประสิทธิภาพจึงยังไม่เป็นเรื่องง่าย และจะต้องใช้เวลาอีกระยะหนึ่งเพื่อที่จะให้ได้ผลลัพธ์ที่ครอบคลุมในกรณีของ

กัมพูชา ทั้งนี้ DWP ได้ประเมินสถานการณ์ด้านความมั่นคงของราชอาณาจักรในระดับกลยุทธ์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ร่างนโยบายว่าการป้องกันใดที่ควรจะมีขึ้นเนื่องจากการประเมินครั้งนี้ และได้อธิบายว่ากระทรวงกลาโหมและ RCAF จะต้องดำเนินการเช่นใดเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้อธิบายไว้ DWP จึงมีบทบาทในฐานะเป็นแนวนโยบายให้แก่ RCAF ในการบรรลุเป้าหมายของตน

3. ความตกลงระหว่างประเทศด้านการเมืองและความมั่นคงที่กัมพูชาทำไว้กับประเทศอื่น และองค์การระหว่างประเทศ

รัฐบาลกัมพูชาได้ทำความตกลงทวิภาคี ความตกลงพหุภาคี สนธิสัญญา อนุสัญญาระหว่างประเทศ หรือตราสารกฎหมายอื่นๆไว้กับประเทศอื่นๆในภูมิภาคและนอกภูมิภาค

สาระสำคัญของความตกลง พิธีสาร สนธิสัญญา และบันทึกความเข้าใจฉบับสำคัญๆ (เรียกรวมกันว่า “เอกสาร”) ที่ประเทศกัมพูชาได้ทำไว้กับประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศอื่นๆอยู่ด้านล่างนี้

เลขที่	ชื่อเอกสาร	สาระสำคัญ
1.	บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทางทะเล (Memorandum of Understanding on Maritime Cooperation) ฉบับวันที่ 13 ตุลาคม ค.ศ. 2016	ไม่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชน
2.	บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในสาขาการตรวจสอบ (Memorandum of understanding on the Cooperation in the Field of Inspection) ฉบับวันที่ 13 ตุลาคม ค.ศ. 2016	ไม่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชน
3.	บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการแลกเปลี่ยนนักวิทยาศาสตร์ (Memorandum of Understanding on the Exchange of Visit by Scientists) ฉบับวันที่ 13 ตุลาคม ค.ศ. 2016	ไม่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชน
4.	บันทึกความเข้าใจว่าด้วยกระบวนการความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลจารกรรมที่	ไม่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชน

เลขที่	ชื่อเอกสาร	สาระสำคัญ
	เกี่ยวข้องกับการออกกฎหมายว่าด้วยความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ/แห่งชาติ (Memorandum of Understanding on the Process of Cooperation in the Exchange of Espionage Information pertaining to the Execution of Law on Homeland Security/National Security) ฉบับวันที่ 13 ตุลาคม ค.ศ. 2016	
5.	ความตกลงว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ (Agreement on the Strengthening of Cooperation in Combating Human Trafficking) ฉบับวันที่ 13 ตุลาคม ค.ศ. 2016	ไม่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชน
6.	สนธิสัญญาการค้าอาวุธ (Arm Trade Treaty) ฉบับวันที่ 24 ธันวาคม ค.ศ. 2014	เป็นสนธิสัญญาพหุภาคีที่ควบคุมดูแลการค้าอาวุธระหว่างประเทศ เพื่อจุดประสงค์ในการเสริมสร้างสันติภาพระหว่างประเทศและในระดับภูมิภาค ลดความทุกข์ยากของมนุษย์ และส่งเสริมความร่วมมือ ความโปร่งใส และการกระทำที่รับผิดชอบโดยและระหว่างรัฐ หนังสือตราสารที่มีผลผูกพันตามกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างมาตรฐานร่วมกันเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก และโอนอาวุธสามัญ
7.	บันทึกความเข้าใจที่ลงนามโดยจีนและราชอาณาจักรกัมพูชาว่าด้วยความช่วยเหลือและอุปกรณ์ทางทหาร (Memorandum and Understanding signed between China and the Kingdom of Cambodia in relation to military assistance and equipment) ฉบับวันที่ 23 มกราคม ค.ศ. 2013	บันทึกความเข้าใจมีเป้าหมายในการยกระดับขีดความสามารถของกัมพูชาในภาคกลาโหมของประเทศ ภายใต้บันทึกฉบับนี้ ประเทศจีนได้ยกระดับขีดความสามารถและความเชี่ยวชาญของกองทัพกัมพูชา ผ่านการเสนอหลักสูตรฝึกอบรมและจัดหาอุปกรณ์ทางทหาร (เช่น เฮลิคอปเตอร์) และวัสดุให้

เลขที่	ชื่อเอกสาร	สาระสำคัญ
8.	อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities) ฉบับวันที่ 19 มกราคม ค.ศ. 2013	สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศของสหประชาชาติมีเจตนาที่จะคุ้มครองสิทธิและศักดิ์ศรีของคนพิการ คู่สัญญาของอนุสัญญาจึงจำเป็นต้องส่งเสริม คุ้มครอง และทำให้แน่ใจว่าคนพิการสามารถใช้สิทธิอย่างบริบูรณ์ และได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันตามกฎหมาย อนุสัญญาประกอบด้วยหลักการขึ้นนำทั้งแปดดังต่อไปนี้: - เคารพในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิด การอยู่ได้ด้วยตนเอง รวมถึงเสรีภาพในการตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง และความเป็นอิสระของบุคคล - การไม่เลือกปฏิบัติ - การเคารพความแตกต่างและการยอมรับว่าคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของความหลากหลายของมนุษย์และมนุษยชาติ - ความเท่าเทียมกันของโอกาส - ความสามารถในการเข้าถึง - ความเท่าเทียมกันระหว่างชายกับหญิง - การเคารพขีดความสามารถของเด็กพิการที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องและการเคารพสิทธิของเด็กพิการเพื่อสงวนรักษาอัตลักษณ์แห่งตน
9.	อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการห้ามใช้สะสม ผลิต และโอน และการทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคล (Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling Production, and Transfer of Anti-Personnel Mines and on Their Destruction) ฉบับวันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ. 1997	อนุสัญญาฉบับนี้มีเป้าหมายที่จะยุติความทุกข์และความเสียหายที่เกิดขึ้นจากทุ่นระเบิดสังหารบุคคล และยังเป็นตราสารของกฎหมายระหว่างประเทศที่ห้ามมิให้มีการพัฒนา ผลิต สะสม โอน หรือใช้ทุ่นระเบิดสังหารบุคคล นอกจากนี้ ยังกำหนดให้คู่สัญญาทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคลที่ได้สะสมไว้ กวาดล้างทุ่นระเบิด และช่วยเหลือเหยื่ออีกด้วย ในการนี้ ได้มีกลไกหลากหลายทั้งที่มีอยู่เดิมหรือสร้างขึ้นใหม่เพื่อสนับสนุนความร่วมมือระหว่างคู่สัญญาและการจัดหาความช่วยเหลือให้แก่คู่สัญญาที่จำเป็น

เลขที่	ชื่อเอกสาร	สาระสำคัญ
10.	ความตกลงความร่วมมือระหว่างประชาคมยุโรปกับราชอาณาจักรกัมพูชา (Cooperation Agreement between the European Community and the Kingdom of Cambodia) ฉบับวันที่ 25 เมษายน ค.ศ. 1997	จุดประสงค์ของความตกลงความร่วมมือนี้คือการจัดทำกรอบในการยกระดับความตกลงความร่วมมือระหว่างคู่สัญญา โดยมีเป้าหมายดังต่อไปนี้ (ก) เพื่อตกลงเรื่องหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง เกี่ยวกับการค้าสินค้าในทุก ๆ แห่งที่ความตกลงนี้ระบุไว้โดยเฉพาะ (ข) เพื่อส่งเสริมและเพิ่มการค้าระหว่างคู่สัญญา (ค) เพื่อยกระดับความตกลงความร่วมมือในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างมากกับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และก่อให้เกิดประโยชน์แก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่าย (ง) เพื่อมีส่วนร่วมกับความพยายามของกัมพูชาในการยกระดับคุณภาพชีวิตและมาตรฐานการครองชีพของส่วนประชากรที่ยากจนที่สุด และมาตรการในการฟื้นฟูประเทศ (จ) เพื่อสนับสนุนการสร้างงานทั้งในชุมชนและในกัมพูชา (ฉ) เพื่อดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
11.	กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) ฉบับวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 1976	เป็นสนธิสัญญาพหุภาคีของสหประชาชาติที่กำหนดให้คู่สัญญาเคารพสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของบุคคล ตลอดจนสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการชุมนุม สิทธิเลือกตั้ง และสิทธิในการได้รับกระบวนการความเป็นธรรมและการพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม สนธิสัญญานี้เป็นส่วนหนึ่งของตราสารสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (International Bill of Human Rights) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights – ICESCR) และปฏิญญา

เลขที่	ชื่อเอกสาร	สาระสำคัญ
		สากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights (UDHR))
12.	สนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia) ฉบับวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1976	จุดประสงค์ของสนธิสัญญานี้คือการส่งเสริมการสร้างสันติภาพอันสถาพร มิตรภาพอันถาวร และความร่วมมือระหว่างชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่จะส่งเสริมความแข็งแกร่ง เอกภาพ และความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ ให้อัครราชทูตทำสัญญายึดถือหลักการพื้นฐานดังต่อไปนี้ (ก) การเคารพเอกราช อธิปไตย ความเสมอภาค บูรณภาพแห่งดินแดน และอัตลักษณ์แห่งชาติของรัฐสมาชิกอาเซียนทั้งปวง (ข) สิทธิของรัฐสมาชิกทุกรัฐในการดำรงประชาชาติของตนโดยปราศจากการแทรกแซง การบ่อนทำลาย และการบังคับจากภายนอก (ค) การไม่แทรกแซงกิจการภายในของรัฐสมาชิกอื่น (ง) การระงับข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทโดยสันติวิธี (จ) การไม่ใช้ข่มขู่หรือใช้กำลัง (ฉ) ความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพระหว่างคู่สัญญา

บทที่ 3

ภาพรวมด้านกฎหมายของประเทศไทย

1. บทสรุปประวัติศาสตร์กฎหมายประเทศไทย

เนื่องจากศาสนาพุทธดำรงอยู่ในทุกภาคส่วนของสังคมกัมพูชา ดังนั้นศาสนาจึงยังคงมีอิทธิพลต่อกฎหมายกัมพูชา ในปัจจุบันเรายังคงรู้สึกได้ว่าศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธได้เป็นส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันของชาวกัมพูชา เป็นเวลาหลายศตวรรษที่กัมพูชาได้รับอิทธิพลจากคำสอนของอินเดียผ่านศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธ และระบบสังคมของเราก็ได้รับรูปแบบแนวคิดของอินเดียเข้ามาปรับใช้ ดังนั้น การศึกษากฎหมายฮินดูจึงมีความสำคัญในระดับเดียวกันกับการศึกษากฎหมายละตินในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) พระมหากษัตริย์กัมพูชาในยุคก่อนและหลังยุคองkor (Angkor Era) ได้ทรงนำระบบกฎหมายที่ได้รับอิทธิพลจากพระธรรมศาสตร์ (Dharmasastras) เข้ามาใช้ในประเทศ ซึ่งทำให้การศึกษาระบบกฎหมายกัมพูชาสะดวกมากยิ่งขึ้น

วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของกฎหมายกัมพูชาสามารถแบ่งออกเป็นสองยุคหลักๆด้วยกัน ยุคแรกคือในช่วงตั้งแต่จักรวรรดิแห่งแรกในคาบสมุทรอินโดจีนได้ถูกก่อตั้งขึ้น ซึ่งเรียกว่ายุคกฎหมายเขมรโบราณ (Ancient Khmer Law) และยุคที่สอง คือตั้งแต่มีการย้ายเมืองหลวงจากกรุงองkor (Angkor) จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเรียกว่ายุคกฎหมายกัมพูชาสมัยใหม่ (Modern Cambodian Law)²⁰

1.1 กฎหมายเขมรโบราณ (Ancient Khmer law)

กฎหมายเขมรโบราณแบ่งออกเป็นสองยุคด้วยกัน ได้แก่ (1) ยุคกฎหมายเขมรโบราณ (Archaic Khmer Law) และ (2) ยุคกฎหมายเขมรองkor (Angkorian Era Khmer Law)²¹

1.1.1. ยุคกฎหมายเขมรโบราณ (Archaic Khmer law)

อารยธรรมแรกที่ได้รับการยืนยันว่าถือกำเนิดขึ้นในกัมพูชามาจากอาณาจักร 2 แห่ง กล่าวคือ ฟูนาน (Fou-Nan) และเจนละ (Tchen-La) อาณาจักรแรกในกัมพูชาที่เป็นที่รู้จักคือฟูนาน (ตั้งแต่ ค.ศ. 1 ถึง 6) อาณาจักรเขมรถือกำเนิดขึ้นที่ปลายคาบสมุทรอินโดจีน ซึ่งปัจจุบันคือดินแดนของประเทศกัมพูชาและเขมรกรอม (Kampuchea Krom) อาณาจักรนี้ตั้งอยู่ริมทะเล ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์ทางการค้า

²⁰ แนะนำกฎหมาย (Introduction to Law), มหาวิทยาลัยนิติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์และกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและความร่วมมือแห่งสถานทูตฝรั่งเศส (Royal University of Law and Economics and Cooperation and Cultural Activities of French Embassy), แก๊ซ 2003

²¹ แนะนำกฎหมาย (Introduction to Law), มหาวิทยาลัยนิติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์และกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและความร่วมมือแห่งสถานทูตฝรั่งเศส (Royal University of Law and Economics and Cooperation and Cultural Activities of French Embassy), แก๊ซ 2003

อย่างมากกับประเทศจีนและประเทศอินเดีย และนอกจากนี้ยังได้รับอิทธิพลเป็นอย่างมากจากประเทศจีนและประเทศอินเดีย

เมื่อชาวอินเดียได้เข้ามาดำเนินธุรกิจที่อาณาจักรพุนาน ชาวอินเดียยังได้นำศาสนาของตน คือศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธ ตลอดจนภาษาสันสกฤตและหลักกฎหมายที่ใช้ในประเทศอินเดียเข้ามาเผยแพร่ด้วย และอินเดียยังได้แพร่อิทธิพลทางการเมืองและสังคมให้กับอาณาจักรพุนานทั้งหมด การถือกำเนิดขึ้นของอารยธรรมใหม่ในศตวรรษที่ 5 จึงเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่หลักแนวคิดอินเดียได้แทรกซึมเข้าสู่สังคมเขมรในยุคนั้นอย่างช้าๆ

ในช่วงศตวรรษที่ 6 ถึงศตวรรษที่ 9 อาณาจักรเจนละซึ่งเคยตกเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรพุนานนั้นได้รับเอกราช โดยอาณาจักรเจนละมีอาณาเขตจรดภาคเหนือของประเทศไทย และภาคใต้ของประเทศไทย บริเวณปราสาทหินวัดพู (Wat Phou) ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางศาสนาตั้งอยู่ที่ตอนใต้ของนครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งในช่วงยุคอาณาจักรเจนละอิทธิพลของกฎหมายอินเดียต่อสังคมพุนานและการจัดระเบียบทางสังคมของอาณาจักรพุนานเองก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง

1.1.2. ยุคกฎหมายเขมรอังคอร์ (Angkorian Era Khmer Law)

แม้ว่าจะไม่มีหลักฐานเป็นที่แน่ชัดว่าในยุคอังคอร์ได้มีการใช้ระบบกฎหมายที่รับรูปแบบมาจากประเทศอินเดียในยุคอาณาจักรพุนาน แต่ก็สามารถกล่าวได้ว่ากฎหมายอินเดียโบราณมีอิทธิพลอย่างมากต่อยุคเขมรอังคอร์ ในช่วงระหว่างศตวรรษที่ 5 – 15 ระบบการบริหารประเทศทั่วคาบสมุทรอินโดจีนล้วนแล้วแต่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากกฎหมายอินเดีย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระมนูธรรมศาสตร์ (Mānavadharmacāstra) หรือกฎหมายพระมนู (laws of Manu)²² ข้อความจารึกของทางจารึกจำนวนมากได้ถูกค้นพบที่ประเทศไทย อิทธิพลทางด้านศีลธรรม การเมือง และศาสนาจากประเทศอินเดียปรากฏโดยเด่นชัดบนข้อความต่างๆ ที่ได้ถูกสลักไว้บนก้อนหินเพื่อสรรเสริญเจ้านาย

ในมุมมองของชาวอินเดีย กฎหมายคือคำที่ใช้ระบุกฎระเบียบที่บัญญัติถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเคร่งครัด และเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎระเบียบดังกล่าว บุคคลต่างๆ จำเป็นต้องถูกบังคับโดยข้อจำกัดภายนอกหรือข้อจำกัดทางกายภาพ กฎหมายนั้นเป็นผลพวงมาจากการผสมผสานของสามองค์ประกอบในระดับที่ต่างกัน ได้แก่ พระธรรม (Dharma) (หลักการ) อุปนิสัย และพระบรมราชโองการ องค์ประกอบทั้งสามนี้มีระดับการบังคับใช้ที่แตกต่างกัน พระธรรมนั้นเปลี่ยนแปลงไม่ได้โดยเด็ดขาด ในขณะที่กฎหมายนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสากลและปัจจัยด้านสังคม ในบริบททางกฎหมาย พระธรรมก็คืองานแบบหนึ่งซึ่งบุคคลแต่ละบุคคลมีหน้าที่ต้องทำให้สำเร็จตามขั้นทางสังคมที่ตนมีในแต่

²² แนะนำกฎหมาย (Introduction to Law), มหาวิทยาลัยนิติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์และกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและความร่วมมือแห่งสถานทูตฝรั่งเศส (Royal University of Law and Economics and Cooperation and Cultural Activities of French Embassy), แก๊ซ 2003

ละชั้นของชีวิต ผู้คนจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบนี้เพื่อที่จะกำหนดโชคชะตาของตนเอง เพราะฉะนั้น การรับฟัง การเรียนรู้ และการปฏิบัติตามพระธรรมอย่างเคร่งครัดจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก

กฎหมายเหล่านี้ถูกรวบรวมไว้ในพระธรรมศาสตร์ ซึ่งประพันธ์เป็นกวีนิพนธ์และได้อธิบายประเด็นด้านกฎหมายจำนวนมาก ผลงานที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคือมนูสาร (Manu Code) หรือพระมนูธรรมศาสตร์ (Mānavadharmacāstra) หรือคัมภีร์มนูสมฤติ (Manusmṛiti) กฎหมายมนูส่วนมากมีต้นกำเนิดมาจากขนบธรรมเนียมของเหล่าบรรณพราหมณ์ (Brahmans) ซึ่งอาศัยอยู่ที่ภาคเหนือของอินเดีย และบางส่วนคือกฎของพระพุทธศาสนา จุดประสงค์ของการรวบรวมกฎระเบียบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คัมภีร์มนู ก็เพื่อควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และเพื่อเสนอการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคล มนุสารได้แบ่งประเภทคดีที่สามารถยื่นคำฟ้องต่อพระมหากษัตริย์เพื่อให้พระองค์ทรงวินิจฉัยได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ มนุสารยังได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับงานและกฎระเบียบของพระมหากษัตริย์สำหรับการบริหารราชการแผ่นดินและขอบเขตพระราชอำนาจของพระองค์

1.2 กฎหมายกัมพูชาสมัยใหม่ (Modern Cambodian Law)

กฎหมายกัมพูชาสมัยใหม่ประกอบไปด้วย (1) กฎหมายกัมพูชาในยุคอาณานิคม และ (2) กฎหมายกัมพูชาสมัย

1.2.1 กฎหมายกัมพูชาในยุคหลังอังคอร์ (Post-Angkor Era) และยุคอาณานิคมฝรั่งเศส/รัฐในอารักขา (protectorate)

ก่อนที่จะมีการบัญญัติประมวลกฎหมายเขมร ยังไม่เคยมีการนิยามคำว่า “กฎหมาย” ในแบบสมัยใหม่ อย่างไรก็ตาม ได้มีการสันนิษฐานกันว่าในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ได้ค่อยๆ มีการก่อกำเนิดของสถาบันภายใต้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (customary laws) โดยรอยจารึกได้แสดงให้เห็นเด่นชัดว่าคนในยุคนั้นอยู่ภายใต้กฎระเบียบหลายฉบับ และมีหน่วยงานราชการเป็นผู้พิพากษาอาชญากร ซึ่งนั่นก็คือค่านิยมของคำว่ากฎหมาย การสอดแทรกของจารีตประเพณีที่เป็นลายลักษณ์อักษรเข้าสู่สังคมไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อกัมพูชาตกเป็นรัฐในอารักขาของประเทศไทยฝรั่งเศส หรือเมื่อมีการนำกฎหมายฝรั่งเศสเข้ามาใช้ในกัมพูชา ในประเทศกัมพูชา ตัวบทกฎหมายได้รับการรวบรวมขึ้นมาหลายศตวรรษก่อนหน้านี้แล้ว

สถานะของกฎหมายกัมพูชาตั้งแต่ย้ายเมืองหลวงจากกรุงอังคอร์จนถึงค.ศ. 1863

ตั้งแต่ช่วงเวลาที่ได้มีการย้ายเมืองหลวงจากกรุงอังคอร์เมื่อ ค.ศ. 1463 จวบจนถึงช่วงแรกที่กัมพูชาตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ระบบกฎหมายเขมรได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับระบบก่อนหน้านี้

แม้ว่าประมวลกฎหมายเขมรฉบับแรกสุดเกิดขึ้นเมื่อใดไม่มีใครทราบ แต่อย่างไรก็ตาม เป็นที่ทราบกันดีว่าประมวลกฎหมายเขมรได้ถูกรวบรวมขึ้นในรัชสมัยของพระไชยเชษฐา (Chey Chettha) (ค.ศ. 1618-1624) พระองค์ได้ทรงตัดสินพระทัยที่จะร่างประมวลฉบับนี้ขึ้นในปี ค.ศ. 1620 เนื่องจากทรงทอดพระเนตรเห็นการกดขี่และความอยุติธรรมเป็นอย่างมากในชั้นศาล แต่โครงการดังกล่าวนี้ก็เป็นอย่างอื่นต้องหยุดชะงักเนื่องมาจากการรุกรานของสยามในปี ค.ศ. 1621 และ 1622 อย่างไรก็ตามได้มีการปรับปรุงประมวลกฎหมายกว่ายี่สิบสี่ฉบับก่อนพระองค์เสด็จสวรรคตได้หนึ่งปี กษัตริย์พระองค์ต่อมาที่ได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายเหล่านี้คือ พระเจ้าไชยเชษฐาที่ 2 (Chey Chettha II) (ค.ศ. 1618-1625) องค์ ชอร์ ชัย เจษฐา (Ang Saur Chey Chesda) (ค.ศ. 1675-1706) และองค์ด้วง (Ang Duong) (ค.ศ. 1847-1860) กฎหมายบางฉบับได้มีการปรับปรุงแก้ไขสองถึงสามครั้งนับตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 แต่ได้มีการประกาศใช้ในยุคอนานิคมฝรั่งเศสภายหลังจากการแก้ไขเสร็จสมบูรณ์

การประกาศใช้ประมวลกฎหมายเขมร

ประมวลกฎหมายของกัมพูชาที่มีทั้งสี่สิบสองฉบับ โดยสามสิบเก้าฉบับได้ถูกตราขึ้นในรัชสมัยของพระเจ้านโรดม (King Norodom) ในปี ค.ศ. 1881

อย่างไรก็ตาม ภาษาในประมวลเหล่านี้เมื่อได้พิจารณาแล้วกลับไม่เหมือนกับภาษากฎหมาย แต่ดูเหมือนจะเป็นหนังสือรวบรวมคำพิพากษาของศาลอย่างเป็นทางการซึ่งถูกจัดทำขึ้นเมื่อมีข้อพิพาทถูกนำขึ้นสู่พระมหากษัตริย์เพื่อทรงวินิจฉัยหรืออีกนัยหนึ่งคือเป็นที่รับทราบของประชาชน และตกทอดมาตั้งแต่ยุคองกอร์

การรวบรวมประมวลกฎหมายและการถอดเทรคของกฎหมายสมัยใหม่เข้าสู่สังคมเขมร

งานบัญญัติกฎหมายได้เริ่มต้นอย่างสมบูรณ์ในช่วงต้น ค.ศ. 1910 ก่อนหน้านั้น ระบบกฎหมายซึ่งใช้ในยุคอนานิคมฝรั่งเศสเป็นระบบกฎหมายเก่าของเขมร ภายใต้สนธิสัญญากัมพูชา-ฝรั่งเศส พระเจ้านโรดมได้ทรงยินยอมให้มีการปฏิรูปทางด้านการปกครอง ตุลาการ การเงิน และการพาณิชย์ทั้งหมดตามที่ฝรั่งเศสวางแผนไว้ และนับตั้งแต่ ค.ศ. 1911 เป็นต้นมา ทางของฝรั่งเศสได้เริ่มนำหลักการของกฎหมายสมัยใหม่เข้าสู่ราชอาณาจักรกัมพูชา และทำให้การรวบรวมกฎหมายและการนำกฎหมายฝรั่งเศสเข้ามาปรับใช้ได้เริ่มก่อตัวขึ้น

ในช่วงแรก ได้มีพระบรมราชโองการประกาศใช้ประมวลกฎหมายสองฉบับ ลงวันที่ 20 พฤศจิกายน ค.ศ. 1911 ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา (Criminal Code) และประมวลกฎหมายแพ่ง (Civil Code) และการจัดการด้านศาล ประมวลกฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ทั่วประเทศในวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ.

1912 ซึ่งเป็นวันเดียวกันกับที่กัมพูชาได้เริ่มใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ตามความเป็นจริง การปฏิรูปที่สำคัญถัดมานั้นเป็นไปตามพระบรมราชโองการ ลงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1920 เพื่อบังคับใช้ประมวลกฎหมายฉบับใหม่ ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่ง (Civil Code) วิธีพิจารณาความแพ่ง (Civil Procedure) และระบบศาลแพ่ง (civil tribunal) โดยมีผลนับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1920 เป็นต้นมา และเนื่องด้วยความสำเร็จของประเทศฝรั่งเศสในการปฏิรูปขนาดใหญ่นี้ ก็ได้ทำให้ประเทศกัมพูชากลายเป็นหนึ่งในกลุ่มประเทศที่ใช้กฎหมายโรมัน (Roman Law)

นับตั้งแต่ช่วงที่มีการละทิ้งกรุงอังคอร์ในฐานะเมืองหลวง ไปจนถึงช่วงที่ตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส ระบบกฎหมายของกัมพูชาได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับกฎหมายโบราณ พระไชยเชษฐา (Chey Chétha) กษัตริย์ของกัมพูชาทรงตัดสินพระทัยที่จะแก้ไขประมวลกฎหมายบางฉบับใน ค.ศ. 1620 เนื่องจากทรงทอดพระเนตรเห็นการกดขี่และความอยุติธรรมเป็นอย่างมากในชั้นศาล ในเวลาต่อมา กษัตริย์อีกหลายพระองค์ อาทิ พระเจ้าไชยเชษฐาที่ 2 (Chey Chétha II) องค์ ชอร์ ชัยเจษฎา (Ang Saur Chey Chesda) องค์ด้วง (Ang Duong) ก็ได้แก้ไขประมวลกฎหมายดังกล่าวด้วย

กฎหมายกัมพูชานั้นได้ถูกค้นพบขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันกับที่กัมพูชาได้เริ่มต้นตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส สถานการณ์ในประเทศกัมพูชาได้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นเมื่อมีการลงพระปรมาภิไธยในข้อตกลงอาณานิคมในปี ค.ศ. 1884 โดยการลงพระปรมาภิไธยนี้ พระเจ้านโรดม (King Norodom) ได้ทรงยินยอมให้มีการปฏิรูปทางด้านการปกครอง ตุลาการ การเงิน และพาณิชย์ทั้งหมดตามแบบฉบับของฝรั่งเศส และนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1911 เป็นต้นมา ทางของฝรั่งเศสได้นำกฎหมายสมัยใหม่เข้ามาใช้ในราชอาณาจักรกัมพูชา และในยุคนี้เองที่ได้มีการจัดทำประมวลกฎหมายและการนำหลักการของกฎหมายฝรั่งเศสมาใช้กับกฎหมายกัมพูชา

1.2.2 กฎหมายร่วมสมัยกัมพูชา (Contemporary Cambodian Law)

กรอบกฎหมายปัจจุบันของกัมพูชาซึ่งใช้นับตั้งแต่กัมพูชาได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1953 เป็นการผสมผสานระหว่างกฎหมายและหลักการทางกฎหมายจากระบบกฎหมายต่างๆ

แม้ว่ากัมพูชาจะมีรัฐบาลชุดใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 รัฐธรรมนูญของกัมพูชา (ค.ศ. 1993) กลับระบุให้กฎหมายทุกฉบับที่รัฐบาลชุดก่อนๆ ได้ประกาศใช้ ยังคงมีผลบังคับใช้ต่อไปภายในขอบเขตที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายฉบับใหม่ หรือไม่ถูกยกเลิกอย่างชัดแจ้ง ซึ่งก็ได้มีการตีความรัฐธรรมนูญว่า กฎหมายที่ออกหลังจากปี ค.ศ. 1979 เท่านั้นที่ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปเว้นแต่ว่าจะมีกฎหมายฉบับอื่นประกาศใช้แทนที่ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ ได้มีนโยบายปัจจุบันของรัฐบาลกำหนดห้ามใช้บทบัญญัติบางบทในกฎหมายเหล่านั้น เนื่องจากไม่เข้ากันกับระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี (Free market economy) และนโยบายอื่นๆ

โดยหลักการทั่วไป กฎหมายที่ออกก่อนปี ค.ศ. 1989 ในทางปฏิบัติมักจะไม่ถูกนำมาใช้โดยสมบูรณ์ ในขณะที่กฎหมายที่ออกระหว่างปี ค.ศ. 1989 ถึง 1993 จะถูกนำมาปฏิบัติตัวอย่างกว้างขวางมากกว่า ส่วนกฎหมายที่ออกนับตั้งแต่มีการจัดตั้งรัฐบาลกัมพูชา(Royal Government of the Kingdom of Cambodia (“RGC”)) ในปี ค.ศ. 1993 มีผลใช้บังคับแล้วแต่จะมีการประกาศยกเลิกหรือประกาศให้เป็นเป็นโมฆะไว้เป็นการเฉพาะ

ประวัติศาสตร์กฎหมายยุคใกล้ของกัมพูชาแบ่งออกเป็นแปดยุคหลักๆด้วยกัน แต่ละยุคได้มีส่วนช่วยกำหนดโครงสร้างพื้นฐานทางกฎหมายของกัมพูชาในปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญ

1. ค.ศ. 1953 - 1975: ประมวลกฎหมายแพ่งและตุลาการที่มีรากฐานจากฝรั่งเศส (French-based Civil Code and judiciary)

ก่อนปี ค.ศ. 1975 ระบบกฎหมายของกัมพูชามีแบบอย่างมาจากระบบกฎหมายของฝรั่งเศส รวมถึงตุลาการแบบฝรั่งเศสด้วย กรอบการใช้กฎหมายทั้งด้านพาณิชย์ แพ่ง และความสัมพันธ์ของครอบครัวได้ถูกนำมาใช้กำกับชีวิตประจำวัน ข้อพิพาทต่างๆได้รับการตัดสินโดยคณะกรรมการพาณิชย์ (commercial tribunal) ศาลแพ่ง ศาลอาญา และศาลอุทธรณ์ในรูปแบบต่างๆ

2. ค.ศ. 1975 - 1979: ยุคเขมรแดง (Khmer Rouge period)

ในปี ค.ศ. 1975 กลุ่มเขมรแดงได้เข้ายึดประเทศและทำลายระบบกฎหมายของกัมพูชาทั้งหมดโดยสิ้นเชิง กฎหมาย สนธิสัญญา และเอกสารด้านกฎหมายทั้งหมดถูกทำลาย ระบบตุลาการถูกยกเลิก ผู้พิพากษา ทนายความ และผู้ประกอบวิชาชีพด้านกฎหมายอื่นส่วนใหญ่ถูกสังหารเสียชีวิต หรือหนีออกนอกประเทศไป บางแหล่งกล่าวว่า หลังปี ค.ศ. 1979 มีผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมมาทางด้านกฎหมายเหลืออยู่ในกัมพูชาน้อยกว่า 10 คน

3. ค.ศ. 1979 - 1989: ยุกระบบคอมมิวนิสต์ของเวียดนาม (Vietnamese-based communist system)

รัฐบาลของสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชาที่ได้รับการสนับสนุนจากเวียดนาม (the Vietnamese-backed People’s Republic of Kampuchea (“PRK”)) ได้ขับไล่กลุ่มเขมรแดงออกนอกกัมพูชาไปยังชายแดนประเทศไทยในปี ค.ศ. 1979 และได้เข้าบริหารจัดการส่วนใหญ่ของประเทศ ระบบกฎหมายที่ถือกำเนิดขึ้นในช่วงปีดังกล่าวได้รับอิทธิพลเป็นอย่างมากจากระบบกฎหมายเวียดนามเนื่องจากมีที่ปรึกษาเวียดนามได้ช่วยร่างกฎหมายของกัมพูชา ซึ่ง

ในช่วงยุครัฐกัมพูชา (the State of Cambodia (“SOC”)) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1979 ถึง 1993 ไม่มีการแบ่งแยกอำนาจของฝ่ายบริหาร ตุลาการ และนิติบัญญัติออกจากกัน

4. ค.ศ. 1989 - 1993: ยุคปลดแอกประเทศจากระบบคอมมิวนิสต์ (Liberalizing communist system)

ในปี ค.ศ. 1989 รัฐบาลของรัฐกัมพูชาที่เปลี่ยนชื่อได้ดำเนินโครงการปลดแอกประเทศจากระบบคอมมิวนิสต์ ซึ่งทำให้มีการประกาศใช้กฎหมายที่มุ่งก่อให้เกิดเสรีภาพในการครอบครองทรัพย์สินและมอบเสรีภาพทางเศรษฐกิจ (economic freedom) มากยิ่งขึ้น กฎหมายและข้อบังคับที่ใช้บังคับของกัมพูชาในปัจจุบันหลายฉบับบัญญัติขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1989 ถึง 1993 แม้ว่าบางฉบับจะได้รับการแก้ไขปรับปรุงเป็นอย่างมากแล้วก็ตาม

5. ค.ศ. 1991 - 1993: ยุคที่กัมพูชาถูกองค์กรบริหารชั่วคราวแห่งสหประชาชาติในกัมพูชา และสภาสูงสุดแห่งชาติกัมพูชาเข้าแทรกแซง (UNTAC/SNC intervention)

ภายใต้ข้อตกลงสันติภาพที่ทำขึ้นกับสหประชาชาติเมื่อปี ค.ศ. 1991 หน่วยงานและกระทรวงบางแห่งของรัฐบาลกัมพูชาได้ตกอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลขององค์กรบริหารชั่วคราวแห่งสหประชาชาติในกัมพูชา (United Nations Transitional Authority in Cambodia (“UNTAC”)) มีการก่อตั้งหน่วยงานที่ออกกฎหมายและนโยบายหน่วยงานใหม่ที่ชื่อว่าสภาสูงสุดแห่งชาติกัมพูชา (Supreme National Council (“SNC”)) ซึ่งได้ออกกฎหมายหลายฉบับ รวมถึงกฎหมายอาญาและกฎหมายตุลาการ และกฎหมายสื่อ โดย SNC ประกอบไปด้วยตัวแทนจาก UNTAC และกลุ่มทางการเมืองสี่กลุ่มที่เป็นที่ยอมรับตามข้อตกลงสันติภาพปารีส (Paris Peace Agreement)

6. ค.ศ. 1993 - ปัจจุบัน: ราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional monarchy)

ราชอาณาจักรกัมพูชาและรัฐบาลกัมพูชา (the Royal Government of Cambodia) ถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1993 โดยมีระบบการปกครองแบบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศใช้บังคับเมื่อวันที่ 21 กันยายน ค.ศ. 1993 ในฐานะกฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งได้แยกฝ่ายตุลาการออกเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติของรัฐบาล ฝ่ายบริหารหรือซึ่งรู้จักกันในนามรัฐบาลกัมพูชา ประกอบไปด้วยนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี หน่วยงานรัฐส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานรัฐอื่นๆ อีกหลายหน่วยงาน ฝ่ายนิติบัญญัติประกอบด้วยสมาชิกสภาแห่งชาติ (National Assembly) จำนวน 123 คน และสมาชิกวุฒิสภา (Senate) จำนวน 61 คน ซึ่ง

จัดตั้งขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมปี ค.ศ. 1999 ฝ่ายตุลาการประกอบด้วยศาลจังหวัดและศาลตำบล (municipal and provincial court) ศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) และศาลฎีกา (the Supreme Court) รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาแห่งชาติอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกรอบห้าปี จากนั้นสภาแห่งชาติจะเป็นผู้คัดเลือกนายกรัฐมนตรีจากเสียงข้างมากสองในสามส่วน

ในการเลือกตั้งระดับชาติเมื่อปี ค.ศ. 1993 ไม่มีพรรคการเมืองใดชนะการเลือกตั้งโดยได้รับเสียงข้างมาก แม้ว่าพรรคพุนซินเปก (FUNCINPEC) จะได้รับคะแนนเสียงมากกว่าพรรคอื่นๆก็ตาม เพราะเหตุนี้และปัจจัยอื่นๆ พรรคพุนซินเปกจึงได้ร่วมมือกับพรรคประชาชนกัมพูชา (Cambodian People's Party ("CPP") สมเด็จพระนโรดม รณฤทธิ์ (HRH Samdech Krom Preah Norodom Ranariddh) แห่งพรรคพุนซินเปกได้เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนแรกของกัมพูชา และสมเด็จพระฮุนเซน (HE Samdech Hun Sen) แห่งพรรคประชาชนกัมพูชา ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่สอง ส่วนตำแหน่งรัฐมนตรีและตำแหน่งอื่นๆในรัฐบาลได้ถูกแบ่งไปให้พรรคต่างๆตามข้อตกลงแบ่งปันอำนาจ รัฐบาลกัมพูชาที่จัดตั้งใหม่ประกาศความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าในการดำเนินระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี (market economy) ให้ได้อย่างเต็มรูปแบบ และเปลี่ยนแปลงบทบาทของรัฐบาลถึงรากฐาน

7. ค.ศ. 1998 - 2003: รัฐบาลเศรษฐกิจ (The economic government)

การเลือกตั้งแห่งชาติได้จัดขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1998 โดยพรรคประชาชนกัมพูชาชนะการเลือกตั้งได้รับคะแนนเสียงข้างมากและครองเสียงข้างมากในสภาแห่งชาติ อย่างไรก็ตามเนื่องจากพรรคการเมืองจำเป็นต้องได้รับคะแนนเสียงสองในสามจากสมาชิกสภาแห่งชาติเพื่อจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ พรรคประชาชนกัมพูชาและพรรคพุนซินเปกจึงได้ร่วมมือกันก่อตั้งรัฐบาลผสม โดยมีสมเด็จพระเจ้าอัครมหาเสนาบดีเตโชฮุนเซน (Samdech Akeak Moha Sena Padey Techo Hun Sen) เป็นนายกรัฐมนตรีแต่เพียงผู้เดียว สมเด็จพระนโรดม รณฤทธิ์ (HRH Samdech Krom Preah Norodom Ranariddh) เป็นประธานสภาแห่งชาติ และสมเด็จพระเจียซิม (HE Chea Sim) หัวหน้าพรรคประชาชนกัมพูชาและอดีตรัฐมนตรีสภาแห่งชาติ เป็นประธานวุฒิสภาที่ก่อตั้งขึ้นใหม่ สมาชิกพรรคประชาชนกัมพูชาและพรรคพุนซินเปกได้เข้าดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีและตำแหน่งอื่นๆในรัฐบาล

ภายใต้รัฐธรรมนูญ ค.ศ. 1993 องค์กฤษฎีกาได้ดำเนินการในระบบสภาเดียว (unicameral body) ที่มีชื่อว่าสภาแห่งชาติ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้รับการอนุมัติเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. 1999 ได้ทำให้เกิดองค์กรกฤษฎีกาที่สองขึ้นเรียกว่าวุฒิสภา ในปัจจุบัน สมาชิก

วุฒิสภาจำนวน 61 คนได้รับการเลือกจากพระมหากษัตริย์และพรรคการเมืองที่มีที่นั่งในสภาแห่งชาติ และในภายภาคหน้า สมาชิกวุฒิสภาจะถูกเลือกโดยประชาชน

วุฒิสภามีสิทธิที่จะพิจารณาและทบทวนกฎหมายทุกฉบับที่สภาแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบ และมีสิทธิเสนอกฎหมายของตนเอง แม้ว่าจะไม่มีสิทธิยับยั้งการออกกฎหมายก็ตาม อย่างไรก็ตาม สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิที่จะให้สภาแห่งชาติพิจารณากฎหมายฉบับใดก็ได้อีกครั้ง หากสภาแห่งชาติให้ความเห็นชอบกฎหมายเป็นครั้งที่สอง กฎหมายจะมีผลบังคับใช้ภายใน 10 ถึง 20 วันหลังจากพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย โดยไม่จำเป็นต้องได้รับการทบทวนเพิ่มเติมจากสมาชิกวุฒิสภา

8. ค.ศ. 2003 - ปัจจุบัน: รัฐบาลองค์การการค้าโลก

ในการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 2013 มีจำนวนที่นั่งในสภาแห่งชาติทั้งสิ้น 123 ที่นั่ง พรรคประชาชนกัมพูชาชนะการเลือกตั้งได้ 68 ที่นั่ง ส่วนพรรคกู้ชาติกัมพูชา (Cambodia National Rescue Party (“CNRP”)) ได้ 55 (จาก 123) ที่นั่งในสภาแห่งชาติ แม้ว่าจะมีความขัดแย้งระหว่างพรรคการเมืองหลักสองพรรคเรื่องผลการเลือกตั้ง แต่ผลตัดสินก็กำหนดให้พรรคประชาชนกัมพูชาเป็นผู้ชนะการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 2013 และสมเด็จพระราชาธิบดีเดโชฮุนเซนก็ได้เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งเมื่อวันที่ 23 กันยายน ค.ศ. 2013 แม้ว่าจะเกิดการชุมนุมประท้วงใหญ่และพรรคคู่แข่งได้ต่อต้านรัฐสภาเป็นระยะเวลาหนึ่ง แต่สถานการณ์การเมืองในกัมพูชาก็ยังถูกมองว่ามีความมั่นคง และกระบวนการเลือกตั้งส่วนใหญ่แล้วเป็นไปอย่างสันติและตามหลักประชาธิปไตย

หลังจากการเลือกตั้งได้ผ่านพ้นไป สมเด็จพระราชาธิบดีเดโชฮุนเซน (Samdech Akeak Moha Sena Padey Techo Hun Sen) ยังคงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ประธานสภาแห่งชาติคือสมเด็จเฮง สัมริน (HE Heng Samrin) อดีตรองประธานสภาแห่งชาติ และสมาชิกพรรคประชาชนกัมพูชา และสมเด็จสายชุม (HE Say Chhum) ก็ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานวุฒิสภาแทนสมเด็จเจีย ซิม (HE Chea Sim) (อดีตหัวหน้าพรรคประชาชนกัมพูชาและประธานวุฒิสภา)

2. การปฏิรูปกฎหมายและแนวโน้มในอนาคต

ก่อนที่กัมพูชาจะเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization (“WTO”)) ระบบกฎหมายและสถาบันด้านกฎหมายของประเทศไทยนั้นค่อนข้างจะซับซ้อน อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ได้คลายความสับสนลง หลังจากที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิก WTO และได้ออกกฎหมายสำคัญๆ หลายฉบับ

การเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องของประเทศไทยสู่ระบบประชาธิปไตยและระบบทุนนิยมแบบการค้ำเสริมกันได้ส่งผลให้มีการออกกฎหมายและข้อบังคับหลายฉบับ นโยบายใหม่หลายนโยบาย และการเปลี่ยนแปลงในสถาบันตุลาการ

จากแรงผลักดันเนื่องจากการที่กัมพูชาเข้าเป็นหนึ่งในสมาชิก WTO ได้ส่งผลให้รัฐบาลมีความประสงค์จะร่างกฎหมายและเสนอกฎหมายหลายฉบับต่อสภาแห่งชาติเพื่อให้มีผลเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานทางกฎหมายของกัมพูชา กฎหมายและกฎเกณฑ์ฉบับใหม่ๆได้รวบรวมลักษณะต่างๆ ของระบบประมวลกฎหมายแพ่งของฝรั่งเศสก่อนปี ค.ศ. 1975 (pre-1975 French Civil Code system) เข้ากับหลักการของระบบกฎหมายจารีตประเพณี (common law system)

ประเทศไทยกำลังให้ความสำคัญกับการทำให้ระบบกฎหมายกัมพูชาเข้ากันได้โดยสมบูรณ์กับระบบกฎหมายของประเทศไทยอื่นๆ ในสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations (“ASEAN”))

สภาแห่งชาติได้ประกาศใช้กฎหมายหลายฉบับนับตั้งแต่ถูกก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1993 ตัวอย่างสำคัญๆ ได้แก่กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจทางพาณิชย์ (the Law on Commercial Enterprises) (เทียบเท่ากับ “กฎหมายว่าด้วยบริษัท” หรือ “กฎหมายว่าด้วยองค์กร” ในประเทศอื่นๆ) ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยตราสารที่เปลี่ยนมือได้และธุรกรรมทางการเงิน (the Law on Negotiable Instruments and Payment Transactions) กฎหมายว่าด้วยหลักประกัน (the Secured Transactions Law) ประมวลกฎหมายแพ่ง (the Civil Code) กฎหมายศุลกากร (the Customs Law) กฎหมายว่าด้วยมาตรฐาน (the Law on Standards) กฎหมายล้มละลาย (the Insolvency Law) กฎหมายต่อต้านการทุจริต (the Anti-Corruption Law) และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (the Law on Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism)

เสาหลักสำคัญของการปฏิรูปกฎหมายและตุลาการในกัมพูชา ได้กระทำการออกประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและอาญาเมื่อไม่นานที่ผ่านมา ประมวลกฎหมายแพ่งฉบับใหม่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ. 2007 และมีผลบังคับใช้เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 2011 ส่วนประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่มีผลบังคับใช้เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 2010 และเมื่อไม่นานมานี้ กัมพูชายังได้มีการประกาศใช้กฎหมายฉบับอื่นๆ ที่มีความสำคัญ เช่น กฎหมายว่าด้วยกรรมสิทธิ์ของต่างชาติ (the Foreign Ownership Law) กฎหมายว่าด้วยการเวนคืน (the Expropriation Law) กฎหมายว่าด้วยการเช่าทางการเงิน (the Financial Leasing Law) กฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (Anti-corruption Law) นอกจากนี้ยังคาดว่าจะมีการออกกฎหมายฉบับอื่นๆ อีกในเร็ววันนี้ ซึ่งรวมถึงกฎหมายว่าด้วยโนตารี พับลิค (the Notary Public Law) กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค (the Consumer Protection Law) กฎหมายการแข่งขันทางการค้า (the Competition Law) และกฎหมายสัญญาพาณิชย์ฉบับใหม่ (the Commercial Contract Law) ตลอดจนกฎหมายฉบับอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางธุรกิจในแต่ละทุกๆ ด้าน ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ในขั้นตอนการยกร่างโดยกระทรวงต่างๆ ภายใต้ความช่วยเหลือทางเทคนิคจากประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน (donor countries)

3. ที่มาของกฎหมาย

คำว่า “ที่มา” ในส่วนนี้หมายถึงต้นกำเนิดของหลักนิติธรรม (legal rules) ซึ่งรวมถึงหน่วยงานราชการของกัมพูชาที่เกี่ยวข้อง และที่มาของกฎหมายอื่นๆที่กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ได้ยอมรับ คำว่า “กฎหมาย” ในบริบทของประเทศไทยความหมายรวมถึงทั้งกฎหมายกัมพูชาและกฎหมายต่างประเทศ²³ ตามกฎหมายและข้อบังคับกัมพูชาและแนวปฏิบัติในปัจจุบัน ที่มาของกฎหมายในกัมพูชาแบ่งออกเป็นกฎหมายปฐมภูมิ (primary sources) ซึ่งหมายถึงตราสารกฎหมาย (legal instrument) ทั้งหมดของหน่วยงานรัฐบาลที่มีเขตอำนาจแห่งรัฐ²⁴ หรือกฎหมายทุติยภูมิ (secondary sources) ซึ่งหมายถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี มโนธรรม และความยุติธรรม คำวินิจฉัยของศาล คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ และหลักเกณฑ์กฎหมาย

สำหรับคดีแพ่ง ในกรณีที่กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งหรือมีช่องว่างแห่งกฎหมาย (เช่น ไม่มีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับสถานการณ์ในกรณีใดกรณีหนึ่ง) ศาลที่ตัดสินสามารถดำเนินการไต่สวนและตัดสินคดีตามขนบธรรมเนียมประเพณี มโนธรรม และความยุติธรรม²⁵ โดยที่คำพิพากษาของศาลกัมพูชามักจะไม่อ้างคำพิพากษาในคดีก่อน เว้นแต่ศาลผสม (hybrid court) ใหม่ กล่าวคือ ชุมนุมข้าราชการวิสามัญแห่งตุลาการกัมพูชา (the Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia (“ECCC”))²⁶

อย่างไรก็ดี คำพิพากษาในคดีก่อนที่ใช้พิพากษาคดีถูกจัดทำเป็นอย่างดีโดยสภาอนุญาโตตุลาการ องค์การกึ่งตุลาการที่มีเขตอำนาจศาลเหนือข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มลู้จ้าง²⁷ หลักเกณฑ์ทางกฎหมายของกัมพูชามักจะมีที่มาจากผลงานตีพิมพ์ที่มีชื่อเสียงของนักวิชาการกฎหมายกัมพูชา นักวิชาการเหล่านี้ได้ระบุว่าหลักนิติธรรมที่มาจากหน่วยงานราชการในกัมพูชา ดังต่อไปนี้ว่าเป็นกฎหมายปฐมภูมิ อาทิ

²³ คำตัดสินสภารัฐธรรมนูญที่ 092/003/2007 CC.D วันที่ 10 กรกฎาคม ค.ศ. 2007 คดีเลขที่ 131/003/2007 ลงวันที่ 26 มิถุนายน ค.ศ. 2007.

²⁴ มาตรา 91 ของรัฐธรรมนูญ (ฉบับใหม่) ค.ศ. 1993 ที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมในปี ค.ศ. 1999 (สมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาแห่งชาติ และนายกรัฐมนตรีมีสิทธิที่จะออกกฎหมายได้ ส่วนผู้รักษาการแทนจะมีสิทธิเสนอแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับใดก็ได้ แต่คำเสนอจะไม่เป็นที่ยอมรับ หากมีจุดมุ่งหมายในการลดรายได้แผ่นดินหรือเพิ่มภาระให้ประชาชน) กฎหมายว่าด้วยองค์กรและหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี (Law on the Organization and Functioning of the Council of Ministers) (ค.ศ. 1994) และกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการเมืองหลวง จังหวัด เทศบาล ตำบลและคาน (Law on Administrative Management of the Capital, provinces, Municipalities, Districts, and Khans) (ค.ศ. 2008) ข้อที่ 32, 53, และ 61

²⁵ กฎหมายองค์กรศาล (Law on Court Organization), ข้อ 4 (1993)

²⁶ ECCC เป็นศาลพิเศษของกัมพูชาที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศผ่านความช่วยเหลือของสหประชาชาติแก่การดำเนินคดีเขมรแดง (United Nations Assistance to the Khmer Rouge Trials (“UNAKRT”)) และมักเรียกกันอย่างไม่เป็นทางการว่าศาลคดีเขมรแดง (Khmer Rouge Tribunal หรือ the Cambodia Tribunal)

²⁷ สภาอนุญาโตตุลาการเป็นสถาบันแห่งชาติที่มีบทบาทในการระงับข้อพิพาทแรงงานโดยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและการอนุญาโตตุลาการ สภาก่อตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวง (Prakas) เมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2003 และได้รับการกำหนดไว้ตามกฎหมายแรงงานกัมพูชา สภาอนุญาโตตุลาการส่งเสริมแรงงานสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพโดยการจัดเวทีให้แรงงานและลูกจ้างกัมพูชาหาหนทางระงับข้อพิพาทแรงงานอย่างยุติธรรมและเสมอภาค ข้อพิพาทดังกล่าวได้รับการจัดการอย่างทันทางที่และโปร่งใส โดยมีการพิจารณาและออกคำชี้ขาดอนุญาโตตุลาการที่ได้ดุล มีเหตุผล และยุติธรรมตามกฎหมาย สภาอนุญาโตตุลาการมิใช่ศาล แต่ตามกฎหมายกัมพูชาแล้ว มีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายในคดีพิพาทเกี่ยวกับกลุ่มลู้จ้าง

- รัฐธรรมนูญ
- สนธิสัญญาระหว่างประเทศ
- กฎหมาย (Chbab)
- พระราชกฤษฎีกา (Preah Reach Kret)
- อนุกฤษฎีกา (Anu-kret)
- ประกาศ (Prakas)
- คำตัดสิน (Sech Kdei Samrach)
- หนังสือเวียน (Sarachor)
- เทศบัญญัติ (Deika)

4. ศักดิ์และลำดับชั้นของกฎหมาย

ตราสารกฎหมายจำเป็นต้องพิจารณาตามลำดับศักดิ์และลำดับชั้นของกฎหมาย โดยหลักการพื้นฐานทางกฎหมายได้กำหนดไว้ว่ากฎหมายที่มีลำดับศักดิ์ต่ำกว่าย่อมต้องเป็นไปตามกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์สูงกว่า นอกจากนี้ยังมีลำดับศักดิ์ของกฎหมายแบบเด็ดขาด กล่าวคือ ในลำดับศักดิ์และชั้นของกฎหมายสามารถอนุมานได้ว่ากฎหมายและข้อบังคับทั้งหมดจะต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญของกัมพูชา

4.1 รัฐธรรมนูญ (Constitution)

ลำดับศักดิ์และชั้นของกฎหมายเป็นที่มาของการมีอำนาจสูงสุดของรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญคือกฎหมายสูงสุดของราชอาณาจักรกัมพูชา กฎหมายและข้อบังคับทุกประเภทจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ²⁸

รัฐธรรมนูญโดยตัวเองจะขึ้นอยู่กับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเท่านั้น พระมหากษัตริย์ นายกรัฐมนตรี และประธานสภาแห่งชาติมีอำนาจที่จะเสนอให้มีการพิจารณาทบทวนหรือแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยการเสนอของสมาชิกสภาไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญจะถูกประกาศใช้เป็นกฎหมายโดยรัฐธรรมนูญก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบโดยเสียงส่วนใหญ่ของสภาแห่งชาติไม่น้อยกว่าสองในสาม ทั้งนี้ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญที่จะกระทบต่อประชาธิปไตยแบบเสรีนิยมและพหุนิยมและระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญไม่สามารถกระทำได้²⁹ ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้เป็นหลักตลอดกาล

²⁸ รัฐธรรมนูญ (ฉบับใหม่), มาตรา 150

²⁹ รัฐธรรมนูญ, มาตรา 153

4.2 สนธิสัญญาระหว่างประเทศ (International Treaties หรือบางครั้งเรียกว่า Conventions, Pacts or Accords)

กฎหมายระหว่างประเทศ (International Treaties หรือบางครั้งเรียกว่า Conventions, Pacts or Accords) เป็นสัญญาระหว่างรัฐกับรัฐ (ทวิภาคี) ระหว่างรัฐหลายรัฐ (พหุภาคี) หรือระหว่างรัฐและองค์กรระหว่างประเทศอื่นๆ (องค์กรระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ (United Nations)) ในลำดับศักดิ์และชั้นของกฎหมาย สนธิสัญญาได้ถูกจัดลำดับไว้ถัดจากรัฐธรรมนูญภายใต้เงื่อนไขที่ว่าสนธิสัญญานั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาและประกาศใช้โดยพระมหากษัตริย์ ตัวอย่างเช่น สัญญาคือความร่วมมือ (Cooperation Agreement) ระหว่างสหภาพยุโรปและราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งลงนามเมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 1997 กลับถูกแปลงเป็นกฎหมายภายในของกัมพูชาโดยกฎหมายว่าด้วยการอนุมัติการตามสัญญาคือความร่วมมือระหว่างสหภาพยุโรปและราชอาณาจักรกัมพูชา (Law on the Adoption of the Cooperation Agreement between the European Union and the Kingdom of Cambodia) ในปี ค.ศ. 1999

ภายใต้มาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญ “พระมหากษัตริย์จะทรงลงพระปรมาภิไธยและให้สัตยาบันสนธิสัญญาระหว่างประเทศและอนุสัญญาภายหลังจากได้รับคำแนะนำเห็นชอบจากสภาแห่งชาติและวุฒิสภา” ภายหลังจากการให้สัตยาบันดังกล่าว ให้ถือว่าสนธิสัญญาและอนุสัญญาระหว่างประเทศเป็นกฎหมายและสามารถใช้เป็นหลักในการพิจารณาคดีของศาลได้

ในส่วนของผู้ที่มิใช่พลเมืองซึ่งระบุในกฎหมายระหว่างประเทศ ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายกัมพูชาทันทีโดยไม่ต้องให้สัตยาบัน หลักการดังกล่าวนี้ได้ระบุอยู่ในมาตรา 31 (1) ของรัฐธรรมนูญ “ราชอาณาจักรกัมพูชา รับรู้และเคารพต่อหลักสิทธิมนุษยชนซึ่งกำหนดไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และข้อตกลงและอนุสัญญาใดๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน สิทธิสตรีและเด็ก”

ในปี ค.ศ. 2007 สภารัฐธรรมนูญ (Constitutional Council) ได้ออกคำตัดสินยืนยันว่ากฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสิทธิมนุษยชนให้ถือว่ามีผลบังคับใช้กับกัมพูชาได้โดยตรง โดยสภาได้ยื่นเตือนให้ผู้พิพากษาพิจารณาใช้กฎหมายระหว่างประเทศในกระบวนการพิจารณาคดี³⁰

³⁰ คำตัดสินของสภารัฐธรรมนูญ เลขที่ 092/003/2007 ที่มาของคำตัดสินมาจากการฟ้องร้องขององค์กรประชาสังคมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดโทษคุมขังของเยาวชนซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปี กฎหมายว่าด้วยเหตุการณ์รุนแรงที่ทำให้เกิดการกระทำความผิด (The Law on Aggravating Circumstances for Felonies) ถูกกล่าวหาว่าไม่เพียงแต่จะขัดกับรัฐธรรมนูญของกัมพูชาแต่ยังขัดกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) อีกด้วย สภารัฐธรรมนูญสนับสนุนกฎหมายดังกล่าว แต่สภาก็ยังได้ตัดสินด้วยว่าเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายไม่สามารถขัดหรือแย้งกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

4.3 กฎหมาย (Chbab)

สภาแห่งชาติมีอำนาจนิติบัญญัติในการออกกฎหมายใหม่หรือแก้ไขกฎหมายเดิม³¹ หลังจากการออกกฎหมายใหม่ วุฒิสภาก็จะพิจารณากฎหมาย³² หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบกฎหมายที่ออกใหม่ดังกล่าว วุฒิสภาก็จะส่งร่างกฎหมายให้แก่พระมหากษัตริย์เพื่อให้ทรงประกาศใช้³³ การประกาศใช้กฎหมาย (Promulgation) นั้นถือเป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ซึ่งต้องผ่านกระบวนการตรากฎหมายในระบบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญที่สอดคล้องกับข้อบังคับพิธีการทั้งหมดที่วางไว้แล้ว กระบวนการผ่านร่างกฎหมายนั้นเรียกในภาษากัมพูชาว่า *Preah Reach Kram*

4.4 พระราชกฤษฎีกา (Preah Reach Kret)

พระราชกฤษฎีกา หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า Royal Decree และในภาษากัมพูชาเรียกว่า *Preah Reach Kret* เป็นรูปแบบของข้อบังคับของฝ่ายบริหาร ซึ่งออกโดยพระมหากษัตริย์เพื่อจัดระเบียบหน้าที่ของสถาบันของรัฐ จัดตั้งหน่วยงานของรัฐ หรือแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รัฐ ทูต และผู้พิพากษาเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ

พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชกฤษฎีกาตามการนำเสนอของหน่วยงานต่างๆ ภายใต้รัฐธรรมนูญ แต่พระองค์ไม่มีสิทธิตรากฎหมายเพื่อปกครองรัฐผ่านกฤษฎีกาด้วยตัวเอง³⁴ หลักการนี้เป็นไปตามมาตรา 7(1) ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งระบุว่า “พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่ไม่มีอำนาจปกครอง”

พระราชกฤษฎีกาสามารถแบ่งออกเป็นสองประเภท กล่าวคือ พระราชกฤษฎีกาโดยเฉพาะเจาะจง และ พระราชกฤษฎีกาทั่วไป

พระราชกฤษฎีกาโดยเฉพาะเจาะจง – พระราชกฤษฎีกาโดยเฉพาะเจาะจง ให้ความหมายรวมถึงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย (1) สถานะของเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูง ผู้พิพากษา และพระสงฆ์ (2) การมอบสัญชาติกัมพูชา และ (3) การมอบอิสริยยศ ออกญา (Oknha) หรือเนี้ยะออกญา (Nak Oknha) โดยตัวอย่างของการออกพระราชกฤษฎีกาเพื่อจัดตั้งสถาบัน ได้แก่ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการก่อตั้งคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยในองค์กรระดับต่ำกว่ารัฐ (Royal Decree on Establishment of National Committee for Sub-National Democratic Development) ตัวอย่างของการออกพระราชกฤษฎีกาเพื่อยกเลิกสถาบัน คือ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการยกเลิกสภาสูงสุดเพื่อการปฏิรูปประเทศและสภาพัฒนาการปฏิรูปทั่วไป ลงวันที่ 1 ตุลาคม

³¹ รัฐธรรมนูญ, มาตรา 90(1)

³² รัฐธรรมนูญ, มาตรา 113

³³ หากวุฒิสภาได้เสนอขอให้มีการแก้ไขร่างกฎหมาย กระบวนการจะมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ในส่วนของรายละเอียด กรุณาอ้างอิงข้อ 5.2.2, 5.2.3 และ 5.2.4 (การพิจารณาในชั้นวุฒิสภา)

³⁴ ข้อยกเว้นเพียงหนึ่งเดียวของหลักการนี้คือ การพระราชทานอภัยโทษ (Royal Pardon) (มาตรา 27 ของรัฐธรรมนูญ) แต่อย่างไรก็ตาม เป็นที่เข้าใจกันว่าพระมหากษัตริย์ก็ยังคงสมควรต้องปรึกษากับรัฐบาลเสียก่อนแม้ในกรณีดังกล่าว

ค.ศ. 2013 (Royal Decree Dissolving Supreme Council for State Reform and Council of General Reforms dated 01 October 2013) และท้ายสุดนี้ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดผู้ชนะจากการเลือกตั้งและให้สิทธิจัดตั้งรัฐบาล³⁵

พระราชกฤษฎีกาทั่วไป – พระราชกฤษฎีกาทั่วไปนั้นมีหลายประเภท โดยพระราชกฤษฎีกาสามารถตราขึ้นเพื่อระบุปัญหาภายใต้เขตอำนาจของรัฐบาลกัมพูชา ซึ่งในกรณีนี้เราจะเห็นได้ว่าพระราชกฤษฎีกาจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับกฎหมาย เหตุที่พระราชกฤษฎีกามีขอบวัตถุประสงค์อย่างกว้างนั้นก็เนื่องมาจากมาตรา 28 (1) (ฉบับใหม่) ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งระบุไว้ว่า “พระมหากษัตริย์จะทรงลงพระปรมาภิไธยเพื่อตราพระราชกฤษฎีกาซึ่งเสนอโดยคณะรัฐมนตรี” โดยหากรัฐบาลกัมพูชาจะนำร่างพระราชกฤษฎีกาขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อให้พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย รัฐบาลกัมพูชาจะต้องแนบสาเหตุโดยย่อ เพื่อสรุปเหตุผลและผลกระทบที่เป็นไปได้ อันอาจเกิดขึ้นจากการออกพระราชกฤษฎีกานี้ นอกจากนี้ พระราชกฤษฎีกายังสามารถออกเพื่อเป็นการให้รายละเอียดการบังคับใช้กฎหมายปัจจุบัน รวมถึงประเด็นองค์กร และท้ายสุดนี้พระมหากษัตริย์ยังอาจทรงตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อประกาศเหตุจำเป็นเร่งด่วนแห่งรัฐจากการอนุมัติร่วมกันของนายกรัฐมนตรี ประธานสภาแห่งชาติ และประธานวุฒิสภา³⁶

4.5 อนุกฤษฎีกา (Anukret)

อนุกฤษฎีกา หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า Sub-Decree และในภาษากัมพูชาเรียกว่า Anukret เป็นรูปแบบของข้อบังคับของฝ่ายบริหารที่มักจะจัดทำโดยกระทรวง ประกาศใช้โดยคณะรัฐมนตรี และลงนามโดยนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีมีอำนาจที่จะออกอนุกฤษฎีกาตามอำนาจของตนที่มีไว้ในกฎหมาย³⁷ อนุกฤษฎีกาสามารถแบ่งออกเป็นสองประเภท กล่าวคือ อนุกฤษฎีกาโดยเฉพาะเจาะจง และอนุกฤษฎีกาทั่วไป

อนุกฤษฎีกาโดยเฉพาะเจาะจง – ตราขึ้นเพื่อควบคุมสถานะของบุคคล อนุกฤษฎีกาจะทำหน้าที่แต่งตั้งโยกย้าย และ/หรือ ถอดถอนเจ้าหน้าที่รัฐในตำแหน่งตั้งแต่หัวหน้ากรมไปจนถึงตำแหน่งสุดท้ายก่อนที่จะขึ้นเป็นอธิบดี หรือ ผู้ว่าราชการ³⁸

อนุกฤษฎีกาทั่วไป – ตราขึ้นเพื่อระบุรายละเอียดทางเทคนิคในการบังคับใช้กฎหมายซึ่งประกาศใช้อย่างเป็นทางการแล้ว รวมถึงประเด็นทางด้านองค์กร ตัวอย่างเช่น อนุกฤษฎีกาว่าด้วยองค์กรและหน้าที่ของกรมทั่วไปของเจ้าหน้าที่อัสรา (APSARA) (Sub-Decree on Organization and Functioning of the General

³⁵ รัฐธรรมนูญ, มาตรา 119

³⁶ รัฐธรรมนูญ, มาตรา 22

³⁷ นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลสามารถออกคำสั่งให้กับกระทรวงได้ จากข้อเท็จจริงที่ว่านายกรัฐมนตรีเป็นบุคคลซึ่งมาจากการเลือกตั้ง ดังนั้นนายกรัฐมนตรีจึงมีสถานะมั่นคงตามระบบนี้ คำสั่งของนายกรัฐมนตรีอาจเป็นได้ตั้งแต่ต้นนโยบายทั่วไปจนถึงคำสั่งแก่บุคคลเฉพาะราย ตัวอย่างอำนาจนี้ได้รับไว้ในมาตรา 16 ของกฎหมายว่าด้วยองค์กรและหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี (Law on the Organization and Functioning of the Council of Ministers) (ค.ศ. 1994)

³⁸ กฎหมายว่าด้วยองค์กรและหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี (Law on the Organization and Functioning of the Council of Ministers) (ค.ศ. 1994), ข้อ 15

Department of the APSARA Authority) โดยอำนาจในการตราอนุสัญญานี้จะต้องระบุไว้ในกฎหมายนั้นๆ เช่น มาตรา 32 หมวด 3 กฎหมายว่าด้วยองค์กรของศาล (ค.ศ. 2014) (Law on the Organization of the Courts) ระบุว่า การจัดระเบียบองค์กรและหน้าที่ของเลขาธิการฝ่ายบริหาร ... จะต้องกำหนดโดยอนุสัญญานี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมร้องขอ

4.6 ประกาศกระทรวง (Prakas)

ประกาศกระทรวง หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า Proclamation และในภาษากัมพูชาเรียกว่า Prakas เป็น ข้อบังคับของฝ่ายบริหารที่จัดทำขึ้นในระดับกระทรวงโดยกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และลงนามโดยรัฐมนตรีผู้มี หน้าที่รับผิดชอบ เพื่อบังคับใช้และให้รายละเอียดของกฎเกณฑ์บางประการในกฎหมายที่อยู่ลำดับขั้นสูงกว่า รวมถึงออกคำสั่ง ประกาศกระทรวงสามารถแบ่งออกเป็นสองประเภท กล่าวคือ ประกาศกระทรวงโดย เฉพาะเจาะจง และประกาศกระทรวงทั่วไป

ประกาศกระทรวงโดยเฉพาะเจาะจง – ตราขึ้นเพื่อกำหนดสถานะของบุคคล เช่น เพื่อแต่งตั้ง โยกย้าย และ/ หรือ ถอดถอน เจ้าหน้าที่รัฐในตำแหน่งต่ำกว่าหัวหน้ากรม³⁹

ประกาศกระทรวงทั่วไป – ตราขึ้นเพื่อบอกวิธีการบังคับใช้กฎหมายหรือแจกแจงเนื้อหากฎหมาย

ทั้งนี้ อำนาจในการตราอนุสัญญาและประกาศกระทรวงจะต้องมีระบุไว้ในกฎหมายนั้นๆ

4.7 คำตัดสิน (Sechkdei Samrech)⁴⁰

คำตัดสิน⁴¹ หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า Decision และในภาษากัมพูชาเรียกว่า Sechkdei Samrech เป็น ข้อบังคับของฝ่ายบริหารที่ออกโดยนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจส่วนตัวของนายกรัฐมนตรี และคำตัดสิน (Prakas-Deika) ของรัฐมนตรีหรือผู้ว่าราชการ โดยออกคำตัดสินตามอำนาจของตนที่มีไว้ใน กฎหมาย และยังอาจออกคำตัดสินเพื่อวัตถุประสงค์ชั่วคราว ซึ่งคำตัดสินจะสิ้นสุดไปก็ต่อเมื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ชั่วคราวนั้นแล้ว ทั้งนี้ คำตัดสินซึ่งออกโดยรัฐบาลจะมีลักษณะเป็นการชั่วคราว เช่น คณะทำงานจะถูกจัดตั้งขึ้น โดยคำตัดสินเนื่องจากคณะทำงานมีวัตถุประสงค์เป็นการชั่วคราวเท่านั้น

³⁹ กฎหมายว่าด้วยองค์กรและหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี (Law on the Organization and Functioning of the Council of Ministers) (ค.ศ. 1994), ข้อ 28

⁴⁰ คำวินิจฉัยของสภารัฐธรรมนูญถือเป็นที่สุดและมีผลผูกพันและมีผลสูงสุดภายในระบบกฎหมาย ซึ่งหมายความว่า กฎหมายและระเบียบทั้งหมดจะต้องเป็นไป ตามคำวินิจฉัยของสภารัฐธรรมนูญ

⁴¹ รัฐธรรมนูญ (ฉบับใหม่), มาตรา 150

4.8 หนังสือเวียน (Sarachor)

หนังสือเวียน หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า Circular และในภาษากัมพูชาเรียกว่า Sarachor เป็นข้อบังคับของฝ่ายบริหาร โดยทั่วไปแล้ว ออกโดยนายกรัฐมนตรี ในฐานะที่เป็นหัวหน้ารัฐบาล และโดยรัฐมนตรี เพื่ออธิบายให้รายละเอียดเนื้อหากฎหมาย ตีความกฎหมายในลำดับขั้นสูงกว่า หรือระบุวิธีการในการบังคับใช้กฎหมาย หนังสือเวียนซึ่งออกโดยหัวหน้ารัฐบาลนั้นให้ถือเป็นคำสั่งแก่กระทรวง เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่ออธิบายวิธีการบังคับใช้กฎหมาย⁴²

4.9 ระเบียบ (Deika)

ระเบียบ หรือในภาษาอังกฤษเรียกว่า Bylaw และในภาษากัมพูชาเรียกว่า Deika เป็นหลักนิติธรรมที่ได้รับความเห็นชอบจากสภาในองค์กรระดับต่ำกว่ารัฐ คำว่า “สภาระดับต่ำกว่ารัฐ” ในที่นี้หมายถึงสภาเมืองหลวง (Capital council) สภาจังหวัด (Provincial Council) สภาเทศบาล (Municipal Council) สภาตำบล (District Council) สภาคาน (Khan Council) สภาสังกัด (Sangkat Council) สภาท้องถิ่น (Commune Council) สภาเหล่านี้มีอำนาจในการออกระเบียบได้⁴³ เป็นระเบียบซึ่งใช้โดยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสภาท้องถิ่นที่ระดับภูมิภาคภายในขอบเขตทางภูมิศาสตร์ของตน และเนื่องจากข้อบังคับดังกล่าวนี้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายภายในพื้นที่ซึ่งอยู่ในอำนาจของสภาท้องถิ่น ดังนั้น จึงไม่อาจขัดหรือแย้งกับกฎระเบียบในระดับรัฐได้

5. กระบวนการนิติบัญญัติ⁴⁴

กระบวนการนิติบัญญัติหรือกระบวนการในการตรากฎหมายนั้นมีขอบเขตเฉพาะ (1) การจัดเตรียมร่างกฎหมาย และ (2) การออกกฎหมาย (enactment) ทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าวจะครอบคลุมถึง (ก) การได้รับความเห็นชอบจากสภาแห่งชาติ (ข) การได้รับการพิจารณาโดยวุฒิสภา (ค) การประกาศใช้โดยพระมหากษัตริย์ (promulgation) และ (ง) การประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ กรอบทางกฎหมายของกระบวนการนิติบัญญัตินั้นได้ถูกระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยสภานิติบัญญัติจะเป็นผู้จัดเตรียมกระบวนการภายในสำหรับกระบวนการนิติบัญญัติดังกล่าว⁴⁵

⁴² กฎหมายว่าด้วยองค์กรและหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี (Law on the Organization and Functioning of the Council of Ministers) (ค.ศ. 1994), ข้อ 29. หนังสือเวียนซึ่งออกโดยกระทรวงมีขึ้นเพื่อชี้แจงกฎหมายและระเบียบภายในเขตอำนาจของกระทรวงนั้นๆ

⁴³ ข้อ 48 (ค.ศ. 2001) ของกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการท้องถิ่น (Law on the Administration and Management of Commune/Sangkat) และข้อ 32, 53 และ 61 ของกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการเมืองหลวง จังหวัด เทศบาล ตำบล และคาน (Law on Administrative Management of the Capital, Provinces, Municipalities, Districts, and Khans)

⁴⁴ ภายใต้รัฐธรรมนูญ รัฐบาล สภาแห่งชาติ และวุฒิสภาเป็นผู้เสนอออกกฎหมาย ศัพท์บัญญัติทางกฎหมายสำหรับร่างกฎหมายที่เสนอโดยสภาแห่งชาติและวุฒิสภาเสนอกฎหมายจะเรียกว่า proposed law และในกรณีที่รัฐบาลเสนอจะเรียกว่า draft law

⁴⁵ อ้างถึงระเบียบภายในของสภาแห่งชาติ (internal regulations for the National Assembly) ฉบับแก้ไข (ค.ศ. 2015) และระเบียบภายในของวุฒิสภา (internal regulation for the Senate) ฉบับแก้ไข (ค.ศ. 2012)

ในระหว่างปี ค.ศ. 1993 ถึง 1999 กัมพูชา มีระบบสภาเดียว (unicameral Parliament) ซึ่งก็คือ สภาแห่งชาติ จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1999 รัฐธรรมนูญจึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขและได้จัดตั้งวุฒิสภาขึ้น นับจากนั้นเป็นต้นมา กัมพูชาจึงมีสองสภา กล่าวคือ สภาแห่งชาติ และวุฒิสภา ซึ่งทั้งสองสภามีหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชนชาวกัมพูชาและมีอำนาจออกกฎหมายร่วมกัน

5.1 หน่วยงานนิติบัญญัติ

5.1.1 สภาแห่งชาติ (National Assembly)⁴⁶

สภาแห่งชาติทำหน้าที่เป็นตัวแทนเจตนารมณ์และการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนชาวกัมพูชา ประกอบไปด้วยสมาชิกหนึ่งร้อยยี่สิบคน⁴⁷ โดยจำนวนสมาชิกอาจมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรและเหตุการณ์ด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ⁴⁸ สมาชิกสภาแห่งชาติจะมาจากการเลือกตั้งของประชาชนซึ่งมีสิทธิออกเสียงโดยอิสระ ยุติธรรม เป็นสากล มีความเท่าเทียม โดยตรง และเป็นความลับ และเนื่องจากรัฐสภา มีระยะเวลาเพียงห้าปี ดังนั้น การเลือกตั้งสภาแห่งชาติจะมีกำหนดจัดขึ้นทุกๆห้าปีเช่นกัน

หน้าที่ในกระบวนการตรากฎหมาย

หน้าที่หลักของสภาแห่งชาติในกระบวนการตรากฎหมาย คือ (1) การเสนอร่างกฎหมาย และ (2) การออกกฎหมาย (enactment) สมาชิกของสภาแห่งชาติแต่ละคนรวมถึงกลุ่มรัฐสภา (parliamentary groups) มีสิทธิในการเสนอร่างกฎหมาย⁴⁹ อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ดังกล่าวนี้เกิดขึ้นได้ยากมาก ส่วน

⁴⁶ องค์กรและกระบวนการที่ควบคุมการทำงานของสภาแห่งชาติได้ถูกกำหนดอยู่ในระเบียบภายใน (Internal Regulations) ซึ่งปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายเมื่อปี ค.ศ. 2015 สภาแห่งชาติประกอบด้วย ประธาน เลขาธิการ (general secretary) คณะกรรมการสามัญ (standing committee) และคณะกรรมการต่างๆ (commission) ภายใต้ระเบียบภายในฉบับแก้ไข สภาแห่งชาติจะมีคณะกรรมการเทคนิคเฉพาะทางทั้งหมดสิบคณะ ได้แก่ (1) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน การร้องทุกข์ และสภาแห่งชาติ-วุฒิสภาสัมพันธ์ (Commission of Human Rights, Complaints and National Assembly – Senate Relations), (2) คณะกรรมการเศรษฐกิจ การเงิน การธนาคาร และการตรวจสอบ (Commission of Economy, Finance, Bank and Audit), (3) คณะกรรมการการวางแผน การลงทุน เกษตรกรรม การพัฒนาชนบท ทรัพยากรน้ำและสิ่งแวดล้อม (Commission of Planning, Investment, Agriculture, Rural Development, Environment and Water resources), (4) คณะกรรมการมหาดไทย การป้องกันประเทศ และการบริการประชาชน (Commission of Interior, National Defense and Civil Services), (5) คณะกรรมการการต่างประเทศ ความร่วมมือนานาชาติ การโฆษณาและข้อมูล (Commission of Foreign Affairs, International Co-operation, Propaganda and Information), (6) คณะกรรมการร่างกฎหมายและความยุติธรรม (Commission of Legislation and Justice), (7) คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา การท่องเที่ยว และวัฒนธรรม (Commission of Education, Religious Affairs, Culture and Tourism), (8) คณะกรรมการสาธารณสุข สังคม การทำงาน และสตรี (Commission of Health Care, Social Affairs, Work and Women's Affairs), (9) คณะกรรมการสาธารณูปโภค การขนส่ง การสื่อสาร การไปรษณีย์ อุตสาหกรรม พลังงาน การพาณิชย์ และการวางแผนพัฒนาที่ดินชุมชนและการก่อสร้าง (Commission of Public Works, Transportation, Telecommunication, Post, Industry, Energy, Commerce and Land Management Urban Planning and Construction), และ (10) คณะกรรมการการตรวจสอบและต่อต้านคอร์รัปชัน (Commission of Investigation and Anti-Corruption)

⁴⁷ รัฐธรรมนูญ, มาตรา 76

⁴⁸ กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนสภาแห่งชาติและการแก้ไขเพิ่มเติม (Law on the Election of Members of the National Assembly of Representatives and Amendments)

⁴⁹ รัฐธรรมนูญ, มาตรา 91

ใหญ่แล้วกฎหมายนั้นจะถูกเสนอขึ้นโดยฝ่ายบริหาร สภาแห่งชาติจะใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านการออกกฎหมาย⁵⁰ กระบวนการตรากฎหมายนั้นระบุไว้ในรัฐธรรมนูญและระเบียบภายในแห่งสภาแห่งชาติ (Internal Regulations of the National Assembly) ซึ่งแก้ไขปรับปรุงในปี ค.ศ. 2015 การอภิปรายและการรับร่างกฎหมายจะจัดทำขึ้นในการประชุมสมัชชาใหญ่สภาแห่งชาติ ภายหลังจากหนึ่งในสี่ของคณะกรรมการพิเศษได้รายงานร่างกฎหมายให้แก่สภาแล้ว

กฎหมายซึ่งออกโดยสภาแห่งชาตินั้นยังรวมถึงรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายทั่วไป นอกจากนี้ สภาแห่งชาติดังนี้ยังให้ความเห็นชอบแก่สัญญาที่พาดพิงระหว่างประเทศและสนธิสัญญาซึ่งได้ตกลงไว้โดยรัฐบาลเพื่อให้มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายภายในประเทศ (เว้นแต่สนธิสัญญาระหว่างประเทศซึ่งได้ระบุไว้ใน มาตรา 31 ของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ สนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งสามารถบังคับใช้ได้ทันทีโดยไม่ต้องผ่านความเห็นชอบ)

กระบวนการตรากฎหมาย

กระบวนการตรากฎหมายนั้นประกอบไปด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ (1) ส่งร่างกฎหมายให้แก่คณะกรรมการถาวร (Permanent Committee) (2) คณะกรรมการถาวรส่งต่อร่างกฎหมายให้แก่คณะกรรมการพิเศษเพื่อทำการปรึกษาหารือ (3) สมัชชาใหญ่ทำการอภิปรายร่างกฎหมาย (4) ลงคะแนนเสียง ซึ่งโดยมากจะใช้เสียงส่วนใหญ่ และ (5) ส่งร่างกฎหมายให้วุฒิสภา

5.1.2 วุฒิสภา (Senate)⁵¹

วุฒิสภาก่อนหน้านั้นเป็นสภาซึ่งสูงกว่ารัฐสภา หน้าที่หลักของวุฒิสภาในกระบวนการตรากฎหมายคือ (1) การเสนอร่างกฎหมาย และ (2) การพิจารณากฎหมาย

เช่นเดียวกับสภาแห่งชาติ วุฒิสภาเองก็มีอำนาจนิติบัญญัติ โดยมาตรา 99 ของรัฐธรรมนูญระบุว่า “วุฒิสภาเป็นหน่วยงานซึ่งมีอำนาจนิติบัญญัติและใช้อำนาจหน้าที่ของตนตามที่ได้ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่มีผลบังคับใช้”

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับอำนาจนิติบัญญัติของสภาแห่งชาติแล้ว อำนาจนิติบัญญัติของวุฒิสภายังคงถูกควบคุม กล่าวคือวุฒิสภามีอิทธิพลเหนือกระบวนการนิติบัญญัติในช่วงแรกเท่านั้นซึ่ง

⁵⁰ รัฐธรรมนูญ, มาตรา 90 และ 93

⁵¹ องค์การและกระบวนการที่ควบคุมการทำงานของวุฒิสภาได้ถูกกำหนดอยู่ในระเบียบภายใน (Internal Regulations) ซึ่งปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายเมื่อปี ค.ศ. 2014 ระเบียบว่าด้วยขั้นตอนและโครงสร้างมีความคล้ายคลึงกับสภาแห่งชาติ วุฒิสภาประกอบด้วย ประธาน รองประธานสองคน เลขานุการ (general secretary) คณะกรรมการสามัญ (standing committee) และคณะกรรมการเทคนิคเฉพาะทางทั้งหมดสิบคณะ (ซึ่งขอบข่ายของงานมีความคล้ายคลึงกันอย่างมากกับสิบคณะกรรมการของสภาแห่งชาติ)

แตกต่างจากสภาแห่งชาติ นอกจากนี้ วุฒิสภายังไม่มีสิทธิมีเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกของรัฐบาล วุฒิสภามีสิทธิในการเสนอร่างกฎหมาย⁵² แต่ไม่สามารถตั้งคำถาม อภิปรายไม่ไว้วางใจ หรือ ถอดถอนรัฐบาลหรือสมาชิกของรัฐบาล อาจกล่าวได้ว่า วุฒิสภามีหน้าที่ในฐานะที่ปรึกษาและให้คำแนะนำมากกว่า ในขณะที่อำนาจในการตรากฎหมายและรับร่างกฎหมายนั้นแท้จริงขึ้นอยู่กับสภาแห่งชาติ⁵³

หน้าที่ในกระบวนการตรากฎหมาย

หน้าที่หลักของวุฒิสภาในกระบวนการตรากฎหมาย ได้แก่ (1) การเสนอร่างกฎหมาย และ (2) การพิจารณากฎหมาย (กล่าวคือ ให้คำแนะนำหรือเสนอขอให้มีการแก้ไข)

วุฒิสภาอาจเสนอร่างกฎหมาย และใช้อำนาจนิติบัญญัติของตนผ่านการตรวจสอบร่างกฎหมายภายหลังจากที่สภาแห่งชาติให้ความเห็นชอบให้ตราขึ้นเป็นกฎหมาย วุฒิสภาจะให้คำแนะนำและแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามที่เห็นสมควร⁵⁴ นอกจากนี้ วุฒิสภาอาจช่วยเหลือสภาแห่งชาติในการทำหน้าที่นิติบัญญัติโดยการเสนอให้คำแนะนำทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับร่างกฎหมาย แต่อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ดังกล่าวนี้เกิดขึ้นได้ยากมากในทางปฏิบัติ

กระบวนการในการพิจารณากฎหมาย

รัฐธรรมนูญกำหนดกระบวนการไว้สองแบบสำหรับวุฒิสภาและสภาแห่งชาติในการลงคะแนนเสียงในร่างกฎหมาย กล่าวคือ กระบวนการทั่วไป และกระบวนการเร่งด่วน

กระบวนการทั่วไป – วุฒิสภาจะพิจารณาร่างกฎหมายและให้คำแนะนำให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งเดือน โดยหากวุฒิสภาเห็นชอบกับร่างกฎหมายหรือไม่มีความคิดเห็นประการใดกฎหมายจึงจะถูกประกาศใช้ ในกรณีเร่งด่วน วุฒิสภาจะพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 5 วัน

กระบวนการเร่งด่วน – ในกรณีที่วุฒิสภาเสนอให้มีการแก้ไขร่างกฎหมาย สภาแห่งชาติจะพิจารณาร่างกฎหมายอีกครั้งโดยทันที การพิจารณาร่างกฎหมายอีกครั้งโดยสภาแห่งชาติจะจำกัดอยู่แค่มาตราหรือเรื่องทีละข้อโดยวุฒิสภา โดยสภาแห่งชาติอาจจะปฏิเสธหรือจัดให้มีการแก้ไขทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่ได้รับคำแนะนำจากวุฒิสภา และเมื่อร่างกฎหมายได้ถูกนำเสนอขึ้นสู่สภาแห่งชาติเป็นครั้งที่สองนี้ นั้น การรับร่างกฎหมายจะต้องเป็นไปโดยคะแนนเสียงข้างมากเด็ดขาดของสมาชิกสภาที่เข้าร่วมประชุมเท่านั้น

⁵² รัฐธรรมนูญ, มาตรา 90(1)

⁵³ มาตรา 113 (7) ของรัฐธรรมนูญ ระบุว่า “ในกรณีที่สภาพิจารณาร่างกฎหมายเป็นครั้งที่สองภายหลังจากวุฒิสภาได้มีการเสนอให้มีการแก้ไข สภาจะต้องให้ความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงข้างมากเด็ดขาด”

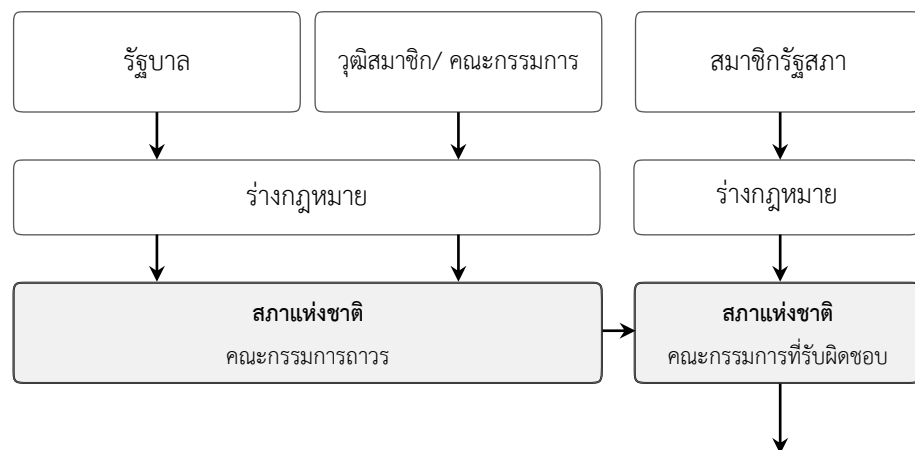
⁵⁴ รัฐธรรมนูญ, มาตรา 93 และ 113

5.2 รายละเอียดกระบวนการนิติบัญญัติ

ตามที่ได้กล่าวถึงข้างต้นนั้น บุคคลที่มีสิทธิเสนอร่างกฎหมายได้นั้นสามารถแบ่งออกเป็นสามกลุ่ม กล่าวคือ สมาชิกทุกคนของสภาแห่งชาติ นายกรัฐมนตรี และวุฒิสภา ซึ่งรัฐบาล(โดยนายกรัฐมนตรี) หรือวุฒิสภาจะต้องส่งร่างกฎหมายให้แก่สภาแห่งชาติก่อน ในขณะที่สภาแห่งชาติเองนั้นมีสิทธิเสนอร่างกฎหมายได้ด้วยตัวเอง⁵⁵

5.2.1 การเสนอและส่งร่างกฎหมาย

รัฐบาล(โดยนายกรัฐมนตรี) หรือวุฒิสภาจะส่งร่างกฎหมายให้แก่สภาแห่งชาติ/คณะกรรมการถาวร (Permanent Committee) ซึ่งร่างดังกล่าวจะถูกส่งต่อไปให้แก่หนึ่งในสิบของคณะกรรมการของสภาแห่งชาติ แต่หากสภาแห่งชาติเป็นผู้เสนอร่างกฎหมายเอง ร่างกฎหมายดังกล่าวก็จะถูกส่งต่อไปให้คณะกรรมการที่รับผิดชอบโดยตรงทันที

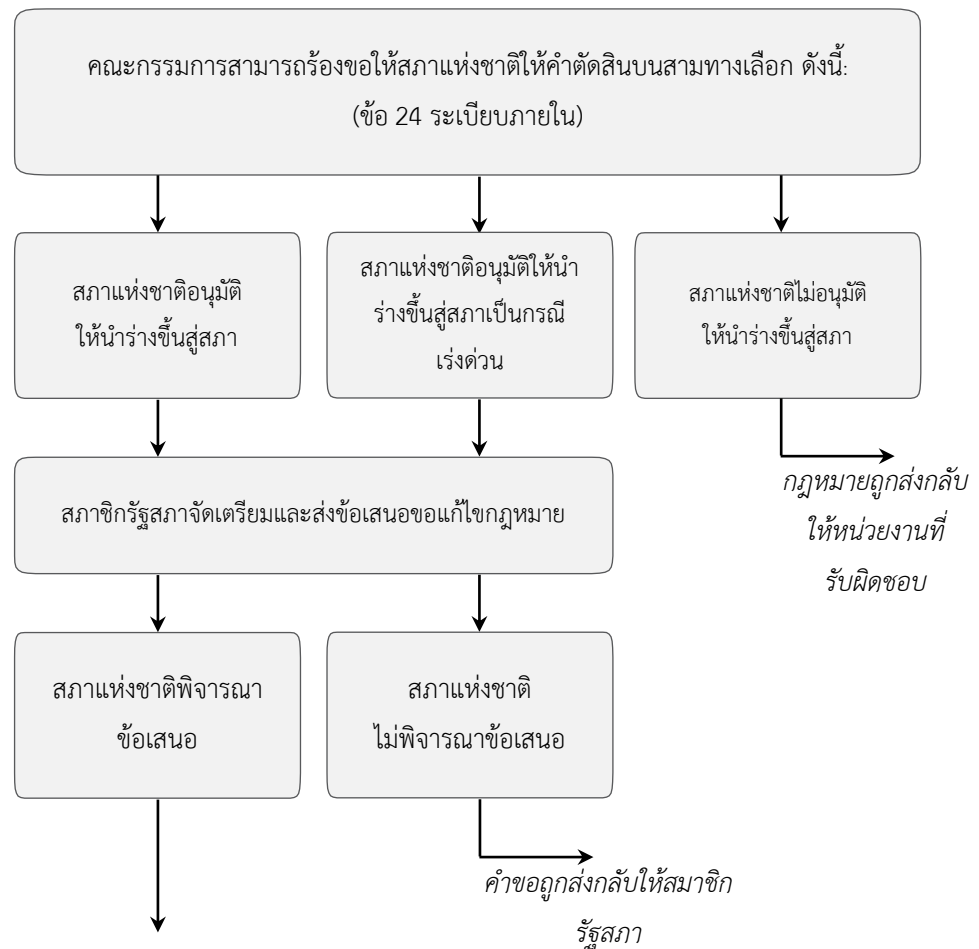

อ้างอิงแผนภูมิด้านล่างสำหรับกระบวนการถัดไป

คณะกรรมการที่รับผิดชอบสามารถร้องขอให้สภาแห่งชาติพิจารณาร่างกฎหมายและให้คำตัดสินบนสามทางเลือกดังต่อไปนี้ (1) ไม่รับพิจารณากฎหมาย (2) รับพิจารณากฎหมาย และ (3) รับพิจารณาร่างกฎหมายเป็นกรณีเร่งด่วน ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวนี้ทำให้สามารถอนุมานได้ว่าก่อนที่กฎหมายจะถูกพิจารณานั้นสภาแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบให้นำร่างกฎหมายนั้นขึ้นสู่สภาก่อนแล้ว และเมื่อสภาแห่งชาติได้ตัดสินใจที่จะให้นำร่างกฎหมายนั้นขึ้นสู่สภาเพื่อพิจารณา สมาชิกรัฐสภา (Members of Parliament (“MPs”)) จึงจะสามารถเสนอขอให้มีการแก้ไขร่างได้ ในกรณีนี้สมาชิกรัฐสภา หรือ MPs จะต้องได้รับสำเนาร่างกฎหมายก่อนที่จะสามารถพิจารณาและเสนอขอให้มีการแก้ไข

⁵⁵ รัฐธรรมนูญ, มาตรา 91

การประชุมใหญ่ของสภาแห่งชาติจะตัดสินใจว่าจะพิจารณาข้อเสนอขอให้มีการแก้ไขหรือไม่⁵⁶

อ้างอิงแผนภูมิด้านล่างสำหรับกระบวนการถัดไป

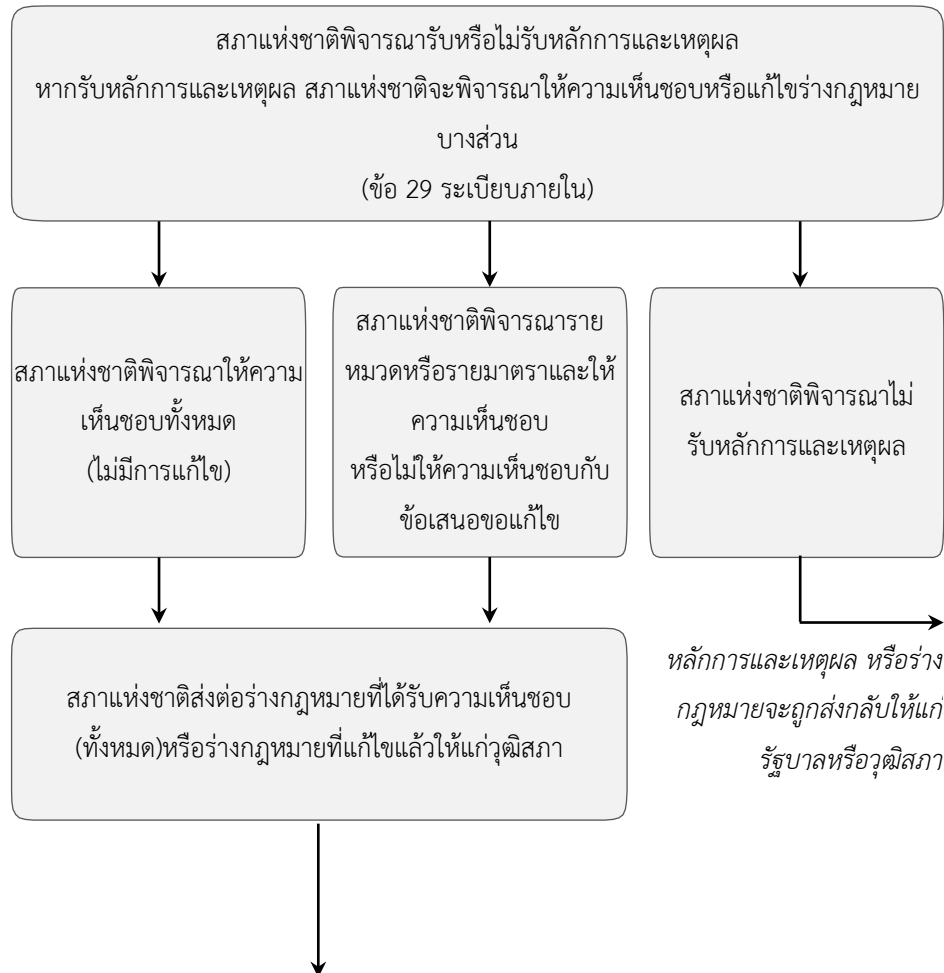
ภายหลังจากมีการกำหนดวันอภิปราย กฎหมายหรือคำเสนอขอแก้ไขจึงจะได้รับการพิจารณา

สภาแห่งชาติจะพิจารณาว่าจะรับหรือไม่รับหลักการและเหตุผล (statement of cause) โดยหากสภาแห่งชาติไม่รับหลักการและเหตุผล กฎหมายจะถูกส่งกลับไปยังหน่วยงานที่ยื่นเรื่องขอเสนอกฎหมาย

หากสภาแห่งชาติรับหลักการและเหตุผล ในลำดับถัดไป สภาแห่งชาติจะทำการพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายทั้งหมดหรือบางส่วน กล่าวคือ ร่างกฎหมายต้นฉบับจะถูกส่งต่อให้วุฒิสภาโดยไม่มีการแก้ไข หรือ สภาแห่งชาติจะพิจารณาและแก้ไขร่างกฎหมายโดยให้เป็นไปตามข้อเสนอขอแก้ไข

⁵⁶ ระเบียบภายในแห่งสภาแห่งชาติ (Internal Regulations of the National Assembly) (“ระเบียบภายใน”), ข้อ 27

เปลี่ยนแปลงที่มีการเสนอไว้ ข้อเสนอขอแก้ไขร่างกฎหมายแต่ละอันอาจได้รับความเห็นชอบหรือไม่
ได้รับความเห็นชอบก็ได้ โดยหากการแก้ไขได้รับความเห็นชอบ สภาแห่งชาติจะส่งร่างกฎหมายที่มีการ
แก้ไขนั้นให้แก่วุฒิสภา

อ้างอิงแผนภูมิต่างล่างสำหรับกระบวนการถัดไป

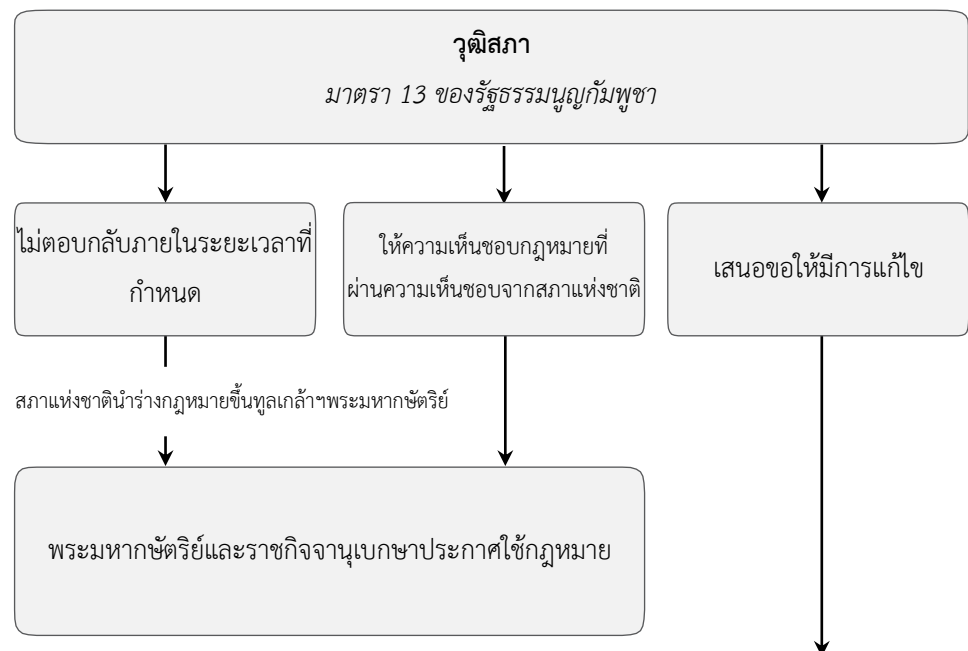
5.2.2 การพิจารณาในชั้นวุฒิสภา

ภายหลังจากสภาแห่งชาติส่งร่างกฎหมายฉบับแรก (ฉบับให้ความเห็นชอบหรือฉบับแก้ไข) ให้แก่วุฒิสภา วุฒิสภาจะมีสามทางเลือก ดังต่อไปนี้

- ไม่ตอบกลับภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา 113 (3) ของรัฐธรรมนูญ (ระยะเวลามีกำหนด 1 เดือน หรือ 10 วันในกรณีเร่งด่วน)

- พิจารณาและให้ความเห็นชอบกฎหมาย⁵⁷
- พิจารณาและเสนอขอให้มีการแก้ไขกฎหมาย⁵⁸

ในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบในร่างกฎหมายฉบับแรกที่ถูกส่งมาจากสภาแห่งชาติ ร่างกฎหมายดังกล่าวจะถูกนำขึ้นทูลเกล้าฯ พระมหากษัตริย์เพื่อให้ทรงประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

อ้างอิงแผนภูมิด้านล่างสำหรับกระบวนการถัดไป

5.2.3 การพิจารณาในที่หนึ่งของสภาแห่งชาติ

ภายหลังจากวุฒิสภาเสนอให้มีการแก้ไขร่างกฎหมาย วุฒิสภาจะส่งร่างกฎหมายที่ทำการแก้ไขแล้วกลับสู่สภาแห่งชาติเพื่อพิจารณาในที่หนึ่ง ในกรณีนี้ สภาแห่งชาติจะมีสามทางเลือกดังต่อไปนี้

- ให้ความเห็นชอบกับการแก้ไขที่เสนอโดยวุฒิสภา ในกรณีนี้สภาแห่งชาติจะนำร่างกฎหมายที่แก้ไขนั้นขึ้นทูลเกล้าฯ พระมหากษัตริย์เพื่อให้ทรงประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

⁵⁷ รัฐธรรมนูญ, มาตรา 113 (2)

⁵⁸ รัฐธรรมนูญ, มาตรา 113 (3)

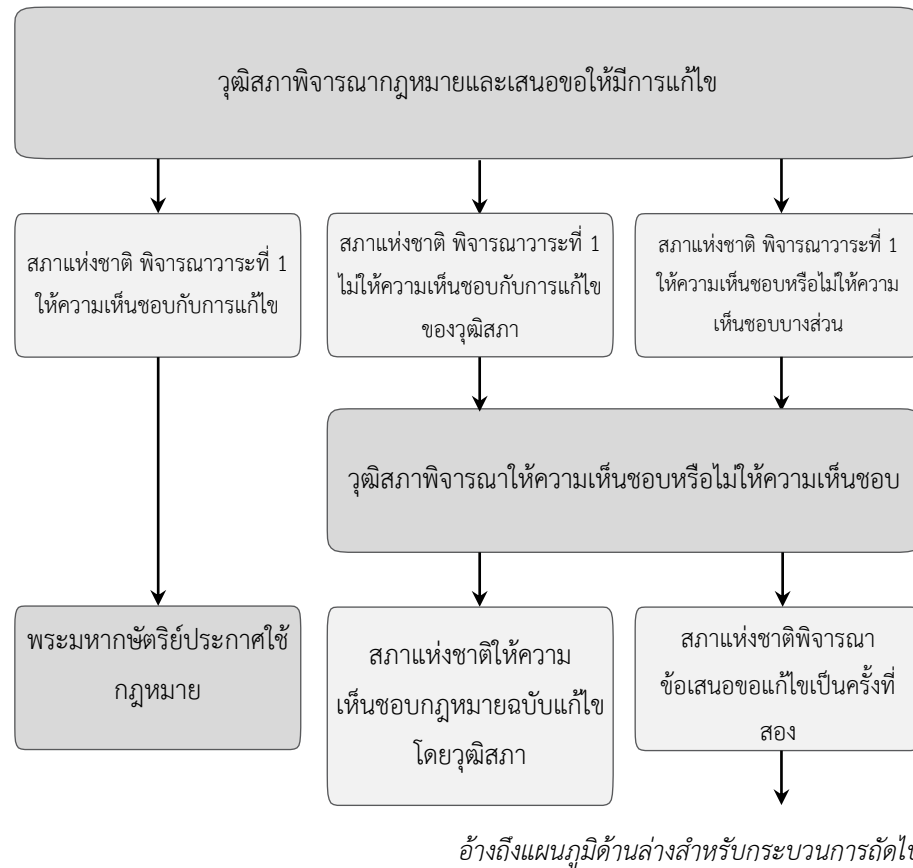
- ให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบกับการแก้ไขบางส่วนตามที่เสนอโดยวุฒิสภา และส่งร่างกฎหมายกลับวุฒิสภาเพื่อให้พิจารณาอีกครั้ง
- ไม่ให้ความเห็นชอบกับการแก้ไขทั้งหมดตามที่เสนอโดยวุฒิสภา และส่งร่างกฎหมายกลับวุฒิสภาเพื่อให้พิจารณาอีกครั้ง

หากภายหลังจากการพิจารณาวาระที่หนึ่ง สภาแห่งชาติไม่ให้ความเห็นชอบการแก้ไขทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่ได้มีการเสนอโดยวุฒิสภา วุฒิสภามีสองทางเลือก กล่าวคือ

- ยอมรับมติของสภาแห่งชาติที่ไม่ให้ความเห็นชอบการแก้ไขกฎหมายทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่เสนอโดยวุฒิสภา ในกรณีนี้ วุฒิสภานำร่างกฎหมายฉบับแรกขึ้นทูลเกล้าฯ พระมหากษัตริย์เพื่อให้ทรงประกาศใช้เป็นกฎหมาย
- ข้อเสนอขอให้มีการแก้ไขร่างกฎหมาย และนำส่งร่างกฎหมายให้แก่สภาแห่งชาติอีกครั้ง

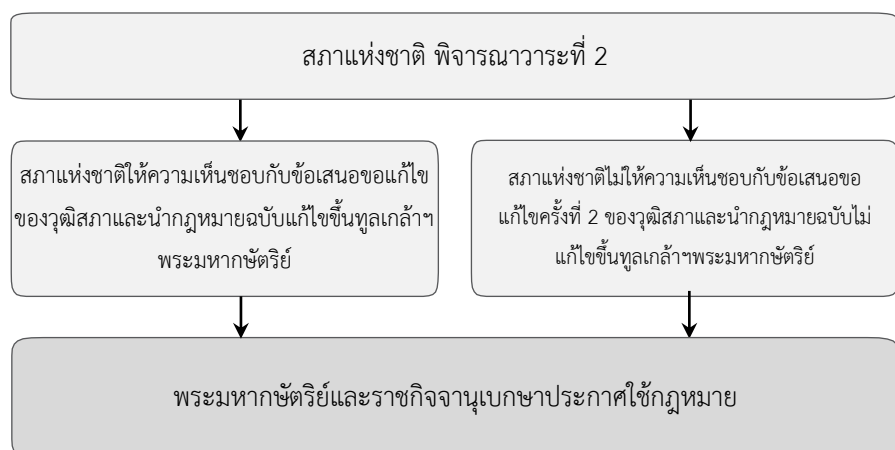
หากวุฒิสภานำส่งกฎหมายพร้อมกับข้อเสนอขอให้มีการแก้ไขอีกครั้ง สภาแห่งชาติจะมีสองทางเลือก กล่าวคือ

- ให้ความเห็นชอบกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงที่เสนอโดยวุฒิสภา และนำร่างกฎหมายที่แก้ไขนี้แล้วนั้นขึ้นทูลเกล้าฯ พระมหากษัตริย์เพื่อให้ทรงประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป
- พิจารณาข้อเสนอขอแก้ไขกฎหมายเป็นครั้งที่สอง

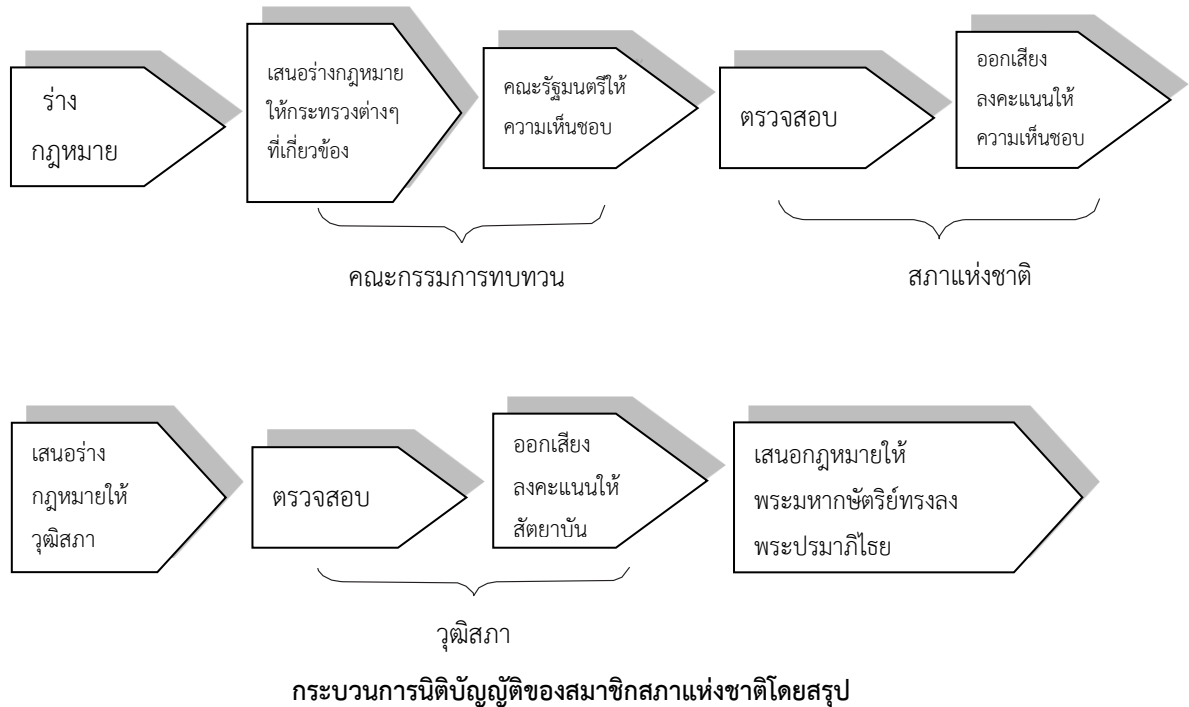

5.2.4 การพิจารณาวาระที่สองของสภาแห่งชาติ

หากวุฒิสภายืนยันในข้อเสนอขอแก้ไขและสภาแห่งชาติพิจารณาข้อเสนอขอแก้ไขเป็นครั้งที่สอง สภาแห่งชาติอาจจะให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบกับข้อเสนอขอแก้ไขก็ได้ และไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม กฎหมายจะถูกนำขึ้นทูลเกล้าฯ พระมหากษัตริย์เพื่อให้ทรงประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

ทั้งนี้ กระบวนการนิติบัญญัติของสภาแห่งชาติเป็นไปตามแผนภูมิด้านล่างนี้ กล่าวคือ หลังจากที่สภาแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบในการออกกฎหมายแล้ว วุฒิสภาก็จะทบทวนกฎหมาย ก่อนที่พระมหากษัตริย์จะทรงออกพระราชกฤษฎีกา (Royal Kram) เพื่อประกาศใช้กฎหมายต่อไป

6. ระบบตุลาการ

ระบบศาลของกัมพูชาได้มีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้งหลังจากถูกเพิกเฉยมาเกือบสามศตวรรษ โดยสาเหตุหลักนั้นก็เนื่องมาจากตุลาการระบบฝรั่งเศส และการมีพัฒนาการอย่างเชื่องช้าในช่วงระบอบคอมมิวนิสต์ในปี ค.ศ. 1980 ซึ่งจุดเริ่มต้นของการมีโครงสร้างตุลาการและกรอบองค์กรศาลนั้นมาจากการตรากฎหมายว่าด้วยองค์กรและหน้าที่ของศาลยุติธรรม ค.ศ. 1993 (The 1993 Law on the Organization and Functioning of Adjudicate Courts) ที่ตราขึ้นโดยรัฐสภาชั่วคราวในช่วงระหว่างยุครัฐกัมพูชา (State of Cambodia) และกฎหมายขององค์กรการบริหารชั่วคราวแห่งสหประชาชาติในกัมพูชา หรือ UNTAC⁵⁹ โดยการออกกฎหมายว่าด้วยสภาสูงสุดของศาล (Supreme Council of Magistracy)⁶⁰ นั้นก็ได้กำหนดขั้นตอนการจัดระเบียบ

⁵⁹ บทบัญญัติของ UNTAC ว่าด้วยตุลาการและกฎหมายอาญาและวิธีพิจารณาความที่บังคับใช้ในกัมพูชาในช่วงระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Period) วันที่ 10 กันยายน ค.ศ. 1992

⁶⁰ กฎหมายว่าด้วยองค์กรและหน้าที่ของสภาสูงสุดของศาล (Law on the Organization and the Functioning of the Supreme Council of Magistracy), ค.ศ. 1994

องค์กรตุลาการ โดยเริ่มจากการจัดตั้งสภารัฐธรรมนูญ (Constitutional Council)⁶¹ ซึ่งเป็นหน่วยงานสูงสุดตามที่กำหนดให้มีขึ้นในรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1993

6.1 สภารัฐธรรมนูญ (Constitutional Council)

ระบบการควบคุมรัฐธรรมนูญนั้นไม่เคยปรากฏขึ้นในประวัติศาสตร์ของกัมพูชา รัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1947 ซึ่งได้มีการปรับปรุงแก้ไขในปี ค.ศ. 1964 เพียงแต่กำหนดหลักการตีความรัฐธรรมนูญให้แก่สภาแห่งชาติแต่ไม่ได้กำหนดการควบคุมรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1972 (The 1972 Constitution of the Khmer Republic) ได้กำหนดระบบควบคุมรัฐธรรมนูญภายใต้ชื่อว่าศาลรัฐธรรมนูญ (constitutional court) โดยหากเราไม่พิจารณาชื่อขององค์กรจะพบว่าหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญนั้นแตกต่างจากอำนาจตุลาการโดยสิ้นเชิง รัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1981 (The 1981 Constitution of the People's Republic of Kampuchea) มอบอำนาจในการตีความกฎหมายให้แก่คณะกรรมการกฤษฎีกา (Council of State) ซึ่งทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการสามัญ (Standing Committee) ประจำสภาแห่งชาติ รัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1989 (The 1989 Constitution of the State of Cambodia) ได้กำหนดให้การตีความกฎหมายกระทำโดยคณะกรรมการถาวร (Permanent Committee) ประจำสภาแห่งชาติ แต่ไม่ได้กำหนดเรื่องการตีความรัฐธรรมนูญหรือการควบคุมรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1993 ซึ่งออกโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ (Constituent Assembly) นั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่สหประชาชาติให้ความสนับสนุนในการเลือกตั้งและยังสะท้อนอิทธิพลของชาติตะวันตกอย่างชัดเจน⁶² หมวด 12 ของรัฐธรรมนูญได้กำหนดเรื่องการจัดตั้งสภารัฐธรรมนูญ (Constitutional Council) ซึ่งในหลายแง่มุมมีความคล้ายคลึงกับสภารัฐธรรมนูญของฝรั่งเศส สภารัฐธรรมนูญไม่ใช่ศาลยุติธรรมซึ่งรับพิจารณาคดีแต่เป็นหน่วยงานซึ่งให้คำวินิจฉัยเฉพาะกฎหมายอันเกี่ยวเนื่องกับรัฐธรรมนูญเท่านั้น⁶³ นอกจากนี้จะพบว่าที่ยืนยันการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ สภารัฐธรรมนูญยังรับผิดชอบในการพิจารณาและการตัดสินใจพิพาทอันเนื่องมาจากการเลือกตั้ง เช่น สิทธิในการลงคะแนนเสียง คະណេเสียงของผู้สมัครและพรรคการเมือง การทุจริตการเลือกตั้งและการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบการเลือกตั้งก็อาจนำขึ้นสู่สภารัฐธรรมนูญเพื่อให้ทำการตัดสินได้เช่นกัน

⁶¹ กฎหมายว่าด้วยองค์กรและหน้าที่ของสภารัฐธรรมนูญ (Law on the Organization and Functioning of the Constitutional Council) ค.ศ. 1998

⁶² นับตั้งแต่มีการประกาศใช้ รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1993 ได้มีการแก้ไขมาแล้วสองครั้ง ครั้งแรกเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม ค.ศ. 1994 ว่าด้วยการลดทอนอำนาจของพระบรมราชินีให้แก่ผู้ทำหน้าที่ประมุขของรัฐ (Head of State) และครั้งที่สองเมื่อวันที่ 8 มีนาคม ค.ศ. 1999 สำหรับการตั้งวุฒิสภา

⁶³ การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญโดยสภารัฐธรรมนูญสามารถกระทำได้เฉพาะภายใต้สามกรณี ดังต่อไปนี้ (1) กฎหมายซึ่งผ่านความเห็นชอบจากสภาแห่งชาติจะสามารถส่งต่อไปให้สภารัฐธรรมนูญเพื่อตรวจสอบก่อนที่จะประกาศใช้ อย่างไรก็ตาม เฉพาะพระมหากษัตริย์ นายกรัฐมนตรี ประธานสภาแห่งชาติ หรือหนึ่งในสิบของสมาชิกสภาแห่งชาติเท่านั้นที่สามารถเสนอขอให้มีการตรวจสอบได้ (2) กฎหมายซึ่งได้ประกาศใช้ อย่างไรก็ตาม เฉพาะพระมหากษัตริย์ นายกรัฐมนตรี ประธานสภาแห่งชาติ หนึ่งในสิบของสมาชิกสภาแห่งชาติ หรือศาลเท่านั้นที่สามารถเสนอขอให้มีการตรวจสอบได้ ประชาชนทั่วไปสามารถร้องขอให้มีการตรวจสอบได้ผ่านสมาชิกสภาแห่งชาติหนึ่งในสิบหรือผ่านประธานสภาแห่งชาติ และ (3) ระเบียบภายในของสภาแห่งชาติ (Internal Rules of the National Assembly) และกฎหมายประกอบจะต้องผ่านการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญโดยสภารัฐธรรมนูญก่อนมีการประกาศใช้

6.2 สภาสูงสุดของศาล (Supreme Council of Magistracy)

รัฐธรรมนูญได้มอบหน้าที่ในการดูแลความเป็นอิสระของผู้พิพากษาและระเบียบวินัยของผู้พิพากษาและอัยการให้แก่พระมหากษัตริย์ผ่านความช่วยเหลือของสภาสูงสุดของศาล (Supreme Council of Magistracy)⁶⁴ อำนาจในการบริหารระบบศาลได้ถูกแบ่งออกระหว่างสภาสูงสุดของศาลและกระทรวงยุติธรรมซึ่งทำหน้าที่ดูแลบริการการฟ้องร้องของเจ้าหน้าที่ศาล สภาสูงสุดของศาลมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะดูแลและวางระเบียบแก่ตุลาการในทุกแง่มุม รวมถึงการแต่งตั้งและเรื่องระเบียบวินัยของผู้พิพากษา สภาสูงสุดของศาลมีหน้าที่ตัดสินและเสนอรายชื่อบุคคลให้แก่พระมหากษัตริย์เพื่อให้ทรงแต่งตั้ง โยกย้าย ลาออกจากตำแหน่ง อธิบายหน้าที่เลื่อนตำแหน่ง หรือให้ออกจากตำแหน่งของผู้พิพากษาและอัยการทุกศาลและลงโทษทางวินัยแก่ผู้พิพากษาที่กระทำความผิด

กระทรวงยุติธรรม (Ministry of Justice (“MOJ”)) ควบคุมการให้บริการของอัยการ เจ้าหน้าที่ศาล และเจ้าพนักงานศาล นอกจากนี้กระทรวงยุติธรรมยังออกหนังสือเวียนเพื่อชี้แจงและตีความประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความของกัมพูชาซึ่งไม่ชัดเจนเพื่ออำนวยความสะดวกในการบริหารศาลให้เป็นไปอย่างราบรื่น อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีหนังสือเวียนดังกล่าว ในทางปฏิบัติ การบริหารของแต่ละศาลก็ยังคงมีความแตกต่างกันอยู่อย่างมากโดยขึ้นอยู่กับความใส่ใจของประธานศาลแต่ละศาลและการเรียกร้องของเจ้าหน้าที่ที่ศาล

6.3 ระบบศาลกัมพูชา

กัมพูชามีระบบศาลสามชั้น ประกอบด้วย ศาลจังหวัด/ตำบล (Provincial/Municipal Courts) ในชั้นแรก ศาลทหาร ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา โดยศาลจังหวัดหรือศาลตำบลซึ่งตั้งอยู่ในแต่ละจังหวัดและตำบล ถือว่าเป็นศาลที่มีอำนาจวินิจฉัยจำกัดอยู่ในเขตท้องที่ที่มีอำนาจศาลเท่านั้น ในขณะที่ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาซึ่งทั้งสองศาลตั้งอยู่ในกรุงพนมเปญจะมีสถานะสูงกว่าและมีเขตอำนาจทั่วราชอาณาจักร

คำพิพากษาของศาลตำบล (Municipal Court) สามารถอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ได้ทั้งในประเด็นข้อเท็จจริง (Ang Het) และประเด็นข้อกฎหมาย (Ang Chbab) ส่วนศาลฎีกาจะไต่สวนเฉพาะประเด็นข้อกฎหมายเท่านั้น เว้นแต่เป็นการส่งคดีกลับไปพิจารณาที่ศาลอุทธรณ์ ซึ่งศาลฎีกาอาจจะพิพากษาทั้งในประเด็นข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายกัมพูชาได้กำหนดจำนวนครั้งไม่กี่ครั้งที่ศาลสูงจะสามารถรับฟังคำอุทธรณ์ได้ หรือกำหนดระเบียบเกี่ยวกับคำสั่งในการกำหนดนัดหมายอุทธรณ์ ด้วยเหตุแห่งความคลุมเครือนี้เอง ในบางคดีจึงมีความล่าช้าเป็นปีกว่าศาลจะไต่สวนข้อเท็จจริงครบถ้วน

⁶⁴ กฎหมายว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษา ค.ศ. 1992 (The 1992 Law on Execution of Judgments) ได้กำหนดเรื่องการบังคับคดีของศาลทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา การบังคับคดีจะกระทำโดยศาลแต่ละศาลโดยการออกคำสั่งและอาจได้รับความช่วยเหลือจากตำรวจศาลในกรณีที่มีความจำเป็นต้องมีการสืบที่อยู่ ยึดทรัพย์ หรือเข้าจับกุม

ศาลทหารมีเขตอำนาจศาลเหนือคดีเกี่ยวกับการกระทำผิดของทหารเท่านั้น การกระทำผิดของทหารหมายถึงรวมถึงคดีเกี่ยวกับบุคลากรทางทหารไม่ว่าจะเป็นทหารอาชีพหรือทหารเกณฑ์ และเป็นคดีอื่นเกี่ยวกับวินัยภายในกองทัพ หรือการก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของกองทัพ ส่วนการกระทำผิดทั่วไปของบุคลากรทางทหารจะถูกพิจารณาโดยศาลทั่วไป (ศาลจังหวัด/ตำบล)

ทั้งนี้ กัมพูชายังไม่มีการจัดตั้งศาลพาณิชย์และศาลแรงงานซึ่งแตกต่างจากประเทศอื่นๆ ในแถบนี้

บทที่ 4

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

1. กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา

กฎหมายและข้อบังคับบางฉบับที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการศึกษาได้มีการอธิบายสรุปไว้ในตารางด้านล่างนี้

เลขที่	ประเภทและชื่อของกฎหมาย	สาระสำคัญ
1.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKT/0196/01 ว่าด้วยการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการก่อตั้ง กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬา (Royal Kram No. NS/RKT/0196/01 on Promulgation of Law on Establishment of the Ministry of Education, Youth and Sports) มีผลใช้บังคับเมื่อ 24 มกราคม ค.ศ. 1996	กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬา (The Ministry of Education, Youth, and Sports (“MEYS”)) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996 เพื่อที่จะควบคุมดูแลภาคการศึกษาในราชอาณาจักรกัมพูชา มีภาระหน้าที่ในการควบคุม จัดการและพัฒนาภาคการศึกษา เยาวชนและกีฬาของราชอาณาจักรกัมพูชา เพื่อให้ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศกัมพูชาและความก้าวหน้าทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก รัฐมนตรีเป็นผู้บริหารกระทรวง (ณ วันที่จัดทำรายงานฉบับนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬาคือ พณฯ ท่าน ดร. ฮอง จวน นารง (H.E Dr. Hang Chuon Naron) และมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงหรือ ปลัดกระทรวงเป็นผู้ช่วยเหลือตามความจำเป็น อนุกฤษฎีกาจะ กำหนดการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวง พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996
2.	อนุกฤษฎีกาฉบับที่ 156 ว่าด้วยการจัดระเบียบ และการดำเนินงานของ กระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬา (Sub-Decree No. 156 on the Organization and Functioning of the Ministry of Education, Youth & Sports) มีผลใช้บังคับเมื่อ 18 กรกฎาคม ค.ศ. 2016	การจัดระเบียบและการดำเนินงาน MEYS แต่เดิมได้ถูกกำหนดไว้ในอนุกฤษฎีกาที่ออกภายหลังในปี ค.ศ. 1998, 2009, 2015 และ 2016 อย่างไรก็ตาม อนุกฤษฎีกาฉบับปี ค.ศ. 1998, 2009 และ 2015 ได้ถูกยกเลิกในกาลต่อมา และการจัดระเบียบและการดำเนินงานของ MEYS ได้รับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงโดยอนุกฤษฎีกาฉบับที่ 156 ในท้ายที่สุด

เลขที่	ประเภทและชื่อของกฎหมาย	สาระสำคัญ
		อนุสัญญาภูมิภาคฉบับนี้ควบคุมดูแลภาคการศึกษา เยาวชน และกีฬา ในหน่วยงานทั้งหมดในระดับกลาง ระดับเมืองหลวง –ท้องถิ่น – ตำบล – คาน (Khan) และสถาบันอุดมศึกษา ตามอนุสัญญาฉบับนี้ MEYS มีภาระหน้าที่ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดอยู่เพียงแค่ - กำหนดนโยบายด้านการศึกษา เยาวชน และกีฬา โดยมีเป้าหมายเพื่อให้แน่ใจว่าจะมีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลอย่างยั่งยืน - ตรากฎหมายเพื่อพัฒนาภาคการศึกษา เยาวชน และกีฬา - ออกแผนเพื่อใช้ ติดตาม และประเมินนโยบายด้านการศึกษา เยาวชน และกีฬา เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลและเสนอแนะกระบวนการดำเนินการในอนาคต และใช้มาตรการแก้ไขเยียวยาในทุกหน่วยงานเฉพาะด้าน - ยกระดับคุณภาพภาคการศึกษา เยาวชน และกีฬา ที่ตอบสนองการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจระดับชาติและระดับนานาชาติในแต่ละขั้นตอนเพื่อพัฒนาความรู้ ความชำนาญ จริยธรรม/ศีลธรรม และการอยู่ร่วมกันอย่างปรองดอง - แนะแนวด้านวิชาชีพและความถนัดทางอาชีพ ทักษะชีวิต และการฝึกอบรมวิชาชีพในทุกระดับการศึกษา - พัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านเทคนิคความเป็นผู้ประกอบการ และเทคนิคศึกษาในภูมิภาค - ควบคุม ติดตาม ประเมินกระบวนการศึกษา การเขียน การตีพิมพ์ และการนำเข้าตำราเรียน และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในทุกระดับการศึกษา และกำหนดการลงโทษ - ตรวจสอบการออก การปฏิเสธ/การยกเลิก การยึดประกาศนียบัตรหรือปริญญา และประเมินระดับของประกาศนียบัตรและปริญญาที่โรงเรียนมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาออกให้ทั้งในและนอกประเทศ - ตรวจสอบและให้ความเห็นต่อนโยบาย กฎหมาย และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับภาคการศึกษา เยาวชน และกีฬา

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	ประเภทและชื่อของกฎหมาย	สาระสำคัญ
		และ ▪ ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆที่รัฐบาลกำหนดหมายให้ โปรดดูผังองค์กรของ MEYS ที่เอกสารแนบท้ายหมายเลข 1 ประกอบ อนุสัญญาฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม ค.ศ. 2016
3.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKM/1207/032 ว่าด้วยการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการศึกษา (Royal Kram No. NS/RKM/1207/032 on Promulgation of the Law on Education) มีผลใช้บังคับเมื่อ 8 ธันวาคม ค.ศ. 2007	เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรกำหนดมาตรการและหลักเกณฑ์ระดับชาติในการจัดทำระบบการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้หลักเสรีภาพของบุคคลและระบบการศึกษาเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา และเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติด้วยการมอบการศึกษาระยะยาวเพื่อให้ผู้เล่าเรียนจะได้รับความรู้ ทักษะ ความสามารถ ศักดิ์ศรี พฤติกรรมและคุณลักษณะทางคุณธรรมที่ดี เพื่อผลักดันให้ผู้เล่าเรียนรู้จักรักและปกป้องเอกลักษณ์ วัฒนธรรม และภาษาของชาติ พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ประกอบไปด้วย 11 บท 55 มาตรา ซึ่งครอบคลุมหลักสูตรการศึกษา การศึกษาวิจัย เทคนิคศึกษา อาชีวศึกษา และการฝึกอบรมทั้งหมดในทุกระดับของระบบการศึกษาของภาครัฐและภาคเอกชน ไม่ว่าหลักสูตรการศึกษานั้นจะเป็นของสถาบันการศึกษาหรือของบุคลากรทางการศึกษาก็ตาม นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงการบริหารจัดการการศึกษาทุกระดับ ทั้งนี้ไม่รวมถึงการศึกษาคัมภีร์ทางศาสนา เทคนิคศึกษา การศึกษาด้านกลยุทธ์ทางทหารและความมั่นคงของชาติ การศึกษาด้านการจัดการการปกครองอาณาเขต การศึกษาของโรงเรียนหลวงด้านการบริหาร เทคนิคศึกษา (<i>Ecole Royale D'Administration</i>) และการศึกษาวิชาชีพสำหรับศาล ซึ่งจัดโดยสถานฝึกอบรมวิชาชีพกฎหมายและศาล นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงบุคคลเป็นรายบุคคลและบุคคลอื่นๆที่

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	ประเภทและชื่อของกฎหมาย	สาระสำคัญ
		เกี่ยวข้องกับ อาทิต เด็กที่อายุพร้อมเข้าเรียน ผู้เรียนรู้ พ่อแม่หรือผู้ปกครอง กลุ่มหรือสมาคมผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากใบอนุญาตการสอน ยกเว้นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาศาสนาและศาสนกิจ เทคนิค กลยุทธ์ทางทหารและความมั่นคง การจัดการการปกครองอาณาเขต โรงเรียนหลวงด้านการบริหารและวิชาชีพในศาล กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ. 2007
4.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKT/0303/129 ว่าด้วยการรับรองคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Royal Decree No. NS/RKT/0303/129 on Recognizing the Quality of High Education) มีผลใช้บังคับเมื่อ 31 มีนาคม ค.ศ. 2003	เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหน่วยงานทางกฎหมายเพื่อบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันระดับอุดมศึกษาทั้งหมดเพื่อรับรองและพัฒนาคุณภาพของสถาบันระดับอุดมศึกษาในรูปแบบที่มีประสิทธิภาพสูงเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และกำหนดโครงสร้าง บทบาท ภาระหน้าที่ในการบริหารจัดการและดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันระดับอุดมศึกษา ซึ่งมอบปริญญาดังแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปในราชอาณาจักรกัมพูชา หน่วยงานทางกฎหมายนี้มีชื่อว่า “คณะกรรมการรับรองคุณภาพการศึกษาของกัมพูชา (Accreditation Committee of Cambodia) ซึ่ง ณ ที่นี้เรียกว่า “ACC” สถาบันระดับอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในราชอาณาจักรกัมพูชาจะต้องผ่านการรับรองคุณภาพการศึกษา โดยจะต้องผ่านการประเมิน/วัดผลระบบบริหาร คุณภาพการศึกษา และหลักสูตรสถานศึกษา สถาบันที่ผ่านการรับรองเท่านั้นที่จะมีสิทธิมอบปริญญาดังได้ ทั้งปริญญาตรี โท และเอก พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 31 มีนาคม ค.ศ. 2003

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	ประเภทและชื่อของกฎหมาย	สาระสำคัญ
5.	อนุกฎีกาฉบับที่ 191 ว่าด้วยการมอบหมายหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา และการศึกษานอกระบบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ตำบล (Sub-Decree No. 191 on the Assignment of Duties Related to Management of Early Childhood Education, Primary Education, and Non-Formal Education to Municipal/District Administration) มีผลใช้บังคับเมื่อ 14 กันยายน ค.ศ. 2016	เหตุผลในการประกาศใช้อนุกฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และการศึกษานอกระบบในราชอาณาจักรกัมพูชา โดยการผลักดันอำนาจในการตัดสินใจและความรับผิดชอบในการมอบบริการทางการศึกษาดังกล่าวให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น อนุกฎีกาฉบับนี้ตราขึ้นเพื่อบริหารจัดการ การศึกษาระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และการศึกษานอกระบบ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ตำบล จัดหาทรัพยากรทางการเงิน สินทรัพย์ และทรัพยากรบุคคลให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ตำบล เพื่อปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวที่ได้รับมอบหมาย กำหนดความรับผิดชอบของรัฐมนตรี หน่วยงาน กรม หน่วยงานเฉพาะ และองค์กรปกครองส่วนภูมิภาคเพื่อสนับสนุน และดำเนินการจัดการ การศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา และการศึกษานอกระบบ และกำหนดหลักการ พิจารณา และกระบวนการในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ มีประสิทธิผลและเที่ยงธรรม อนุกฎีกาฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 14 กันยายน ค.ศ. 2016
6.	อนุกฎีกาฉบับที่ 309 ว่าด้วยการเตรียมการบริหารจัดการบริการการสอนในสถาบันระดับประถมศึกษาของรัฐ (Sub-Decree No. 309 on the Management Arrangement of Teaching Services in Public Primary Institution) มีผลใช้บังคับเมื่อ 3 ธันวาคม ค.ศ. 2014	เหตุผลในการประกาศใช้อนุกฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรเตรียมการบริหารจัดการและจัดระเบียบการสอนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาให้ยั่งยืนและมีประสิทธิผล ส่วนหนึ่งของอนุกฎีกาฉบับนี้ได้กำหนดเรื่องดังต่อไปนี้ ■ หน้าที่ของข้าราชการในการปกครองและการสอนที่สถานศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐ ■ พิจารณาและขั้นตอนในการใช้ครูอัตราจ้างเพื่อช่วยสอนเพิ่มเติมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐที่ขาดแคลนข้าราชการครู ■ หน้าที่เพิ่มเติมและหน้าที่ในชั้นเรียนผสม/คณะชั้นสำหรับข้าราชการที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ตามที่กำหนดไว้แล้ว

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	ประเภทและชื่อของกฎหมาย	สาระสำคัญ
		■ ค่าธรรมเนียม/ค่าจ้างสำหรับครูอัตราจ้างและข้าราชการที่ได้ปฏิบัติหน้าที่เพิ่มเติม หน้าที่ในชั้นเรียนผสม/คละชั้น ■ การจัดการ การติดตามความคืบหน้า การตรวจสอบและการประเมินงานสอนของครูอัตราจ้างและการปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนด หน้าที่เพิ่มเติม และหน้าที่ในชั้นเรียนผสม/คละชั้น อนุกฎีกาฉบับนี้ใช้บังคับกับข้าราชการที่ปฏิบัติงานบริหารและข้าราชการครู ครูอัตราจ้าง และการจัดการการสอนของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลภายใต้ความดูแลของ MEYS ข้าราชการที่ปฏิบัติงานที่สถานศึกษาระดับประถมศึกษาของรัฐบาลจะต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นระยะเวลา 8 (แปด) ชั่วโมงต่อวัน และห้าวันต่อสัปดาห์ หรือคิดเป็นระยะเวลา 40 (สี่สิบ) ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของโรงเรียน ซึ่งเป็นไปตามคำสั่งของ MEYS เพื่อยืนยันว่าทั้งงานบริหารและงานสอนนั้นจะเป็นไปอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ข้าราชการหรือครูที่มีหน้าที่สอนจะต้องสอนหนังสือนักเรียนทั้งในทางปฏิบัติและในทางความเป็นจริงตามระดับชั้นเรียนและระดับการศึกษา และปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องต่างๆในชั้นเรียนที่ตนรับผิดชอบอยู่ อนุกฎีกาฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ. 2014
7.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 904 ว่าด้วยสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรสำหรับสถานศึกษา (Prakas No. 904 on Tax Incentives for Educational Establishments) มีผลใช้บังคับเมื่อ 8 สิงหาคม ค.ศ. 2016	เหตุผลในการประกาศใช้ประกาศกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแก่การมอบสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรให้แก่ภาคการศึกษาเพื่อสนับสนุนด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีคุณวุฒิสสูง และเพื่อลดค่าใช้จ่ายของพ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียน “สถานศึกษา” ในประกาศฉบับนี้หมายถึงสถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่ให้บริการด้านการศึกษาทั่วไป ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา ตลอดจนสถานบันเทคนิคศึกษาและฝึกอบรม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	ประเภทและชื่อของกฎหมาย	สาระสำคัญ
		วิชาชีพ ประกาศกระทรวงฉบับนี้ส่งผลกระทบต่อ - ภาษีขั้นต่ำ ภาษีกำไร และภาษีกำไรจ่ายล่วงหน้า - ทุนการศึกษาแก่นักเรียน - ภาษีหัก ณ ที่จ่าย และ - ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีขั้นต่ำ ภาษีกำไร และภาษีกำไรจ่ายล่วงหน้า 1. ระเบียบการชำระภาษีขั้นต่ำในอัตราร้อยละ 1 ของรายได้ประจำปีจนถึงปลายปี ค.ศ. 2018 2. ระเบียบการชำระภาษีกำไรจ่ายล่วงหน้าจนถึงปลายปี ค.ศ. 2018 3. ชำระภาษีกำไรต่อเมื่อมีกำไรเท่านั้น ทุนการศึกษา การมอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนนักศึกษา โดยให้เปล่าหรือโดยมีส่วนลดจะไม่ถือว่าเป็นรายได้ที่จะต้องเสียภาษีเมื่อคำนวณภาษีกำไรประจำปี ภาษีหัก ณ ที่จ่าย สำหรับผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ (1) ได้รับการยกเว้นภาษีจากการบริการ บริหาร หรือให้คำปรึกษา หรือบริการอื่นๆที่คล้ายคลึงกัน ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของนักเรียนนักศึกษาโดยตรง และ (2) เสียภาษีหัก ณ ที่จ่ายสำหรับบริการก่อสร้าง วิศวกรรม สถาปัตยกรรม และบริการอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยทางอ้อม สำหรับผู้มีถิ่นที่อยู่นอกประเทศ (1) ได้รับการยกเว้นภาษีจากการบริการ บริหาร หรือบริการทางเทคนิค ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษา และ (2) เสียภาษีหัก ณ ที่จ่ายสำหรับดอกเบี้ย ค่านายหน้า ค่าเช่า และรายได้อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพย์สินและเงินปันผล

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	ประเภทและชื่อของกฎหมาย	สาระสำคัญ
		ภาษีมูลค่าเพิ่ม บริการทางการศึกษาและการจัดหาสินค้าและมอบบริการเพื่อการศึกษา ซึ่งรวมถึงอาคารและที่พักของนักเรียนจะได้รับการยกเว้นภาษี แม้ว่าสิ่งที่ได้รับการยกเว้นภาษีดังกล่าวอาจจะไม่อยู่ในรูปแบบของเงินกู้ก็ตาม แต่ก็สามารถลงบันทึกว่าเป็นค่าใช้จ่ายได้ หน้าที่ของสถานศึกษา - จัดทะเบียนภาษี - ยื่นแบบแสดงรายการภาษีแก่สำนักบริหารภาษี (เป็นรายเดือนและรายปี) - มีระบบบัญชีที่เหมาะสม และ - ยื่นรายงานผลการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีอิสระสำหรับสถานศึกษาที่มีรายได้ประจำปีมากกว่า 2,000 ล้านบาท ประกาศกระทรวงฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ. 2016
8.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 2429 ว่าด้วยการก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (Prakas No. 2429 on the Establishment of Community Learning Center) มีผลใช้บังคับเมื่อ 30 กรกฎาคม ค.ศ. 2015	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนก่อตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงฉบับนี้ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ MEYS เหตุผลในการประกาศใช้ประกาศกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควร (1) กำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำในการก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (2) สนับสนุนให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีการพัฒนาและมีความยั่งยืน และพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และ (3) มอบโอกาสให้พลเมืองเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกาศกระทรวงฉบับนี้ได้มีข้อกำหนดบางอย่างในการก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ข้อกำหนดส่วนหนึ่งรวมถึงสภาพมาตรฐานของโครงสร้างพื้นฐานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โครงสร้างการจัดการ ประมวลรายวิชา และวัสดุการศึกษา

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	ประเภทและชื่อของกฎหมาย	สาระสำคัญ
		กำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นตัวแทนของพลเมืองในชุมชน (หรือสังกัด (Sangkat) หรือของคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จะต้องยื่นคำร้องขออนุมัติก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไปยังสำนักงานศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬา (Office of Education, Youth and Sport) และผู้ว่าการ (Governor) ของสภาผู้ว่าการในระดับตำบลหรือคาน (Khan) จากนั้นจึงยื่นไปยังกรมศึกษาธิการ เยาวชนและกีฬา (Department of Education, Youth and Sport) และผู้ว่าการของสภาผู้ว่าการในระดับเมืองหรือจังหวัด และยื่นให้แก่ MEYS ในลำดับสุดท้าย สำหรับศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในปัจจุบันนี้จำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ได้ระบุไว้ในประกาศกระทรวงฉบับนี้ภายในระยะเวลาสองปีนับจากวันที่ประกาศกระทรวงฉบับนี้มีผลบังคับใช้ ประกาศกระทรวงฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม ค.ศ. 2015
9.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 1011 ว่าด้วยบริการสาธารณะของกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬา (Prakas No. 1011 on Public Services Provided by Ministry of Education, Youth, and Sports) มีผลใช้บังคับเมื่อ 28 ธันวาคม ค.ศ. 2012	เพื่อประโยชน์ของงบประมาณแผ่นดิน MEYS ได้รับอนุญาตตามประกาศกระทรวงฉบับนี้ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมบริการสาธารณะตามตารางค่าธรรมเนียมบริการสาธารณะซึ่งแนบมาพร้อมกับประกาศฉบับนี้ รวมถึงค่าธรรมเนียมบริการ ระยะเวลา และความถูกต้องตามประเภทบริการสาธารณะแต่ละประเภทตามที่ได้มีการระบุไว้ ตามประกาศฉบับนี้ ค่าธรรมเนียมบริการสาธารณะที่ MEYS กำหนดนั้นรวมถึง ค่าธรรมเนียมบริการสาธารณะสำหรับการอนุญาตให้ก่อตั้งโรงเรียนประถมศึกษา สถาบันการศึกษา โรงเรียนอนุบาลอื่นๆ การอนุญาตให้เปิดสมาคมกีฬา ฯลฯ สำหรับค่าธรรมเนียมบริการสาธารณะ MEYS จำเป็นต้องทำให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงประกาศกระทรวงฉบับนี้ได้ ประกาศฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม ค.ศ. 2012

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	ประเภทและชื่อของกฎหมาย	สาระสำคัญ
10.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 1435 ว่าด้วยข้อกำหนดด้านรายละเอียดและเกณฑ์ในการก่อตั้งสถาบันระดับอุดมศึกษา (Prakas No. 1435 on Detail Requirements and Criteria for Establishment of Higher Education Institutions) มีผลใช้บังคับเมื่อ 12 กันยายน ค.ศ. 2007	เหตุผลในการประกาศใช้ประกาศกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรกำหนดข้อกำหนดและหลักเกณฑ์โดยละเอียดในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนของราชอาณาจักรกัมพูชา นิติบุคคลภาครัฐหรือเอกชนและ/หรือ บุคคลธรรมดาที่มีสิทธิที่จะยื่นขออนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาจะต้องขออนุญาตก่อนที่จะคัดเลือกนักศึกษาและดำเนินงานของสถาบัน นิติบุคคลภาครัฐหรือเอกชนและ/หรือ บุคคลธรรมดาที่มีความประสงค์ที่จะจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดบางประการ สถาบันอุดมศึกษาแบ่งออกเป็นสองประเภท ได้แก่ มหาวิทยาลัย (university) และสถาบัน (institute) โครงสร้างทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยประกอบด้วยคณะและภาควิชาที่ขึ้นตรงต่อคณะ แต่ละคณะจะต้องมีภาควิชาอย่างน้อยสามภาควิชา ส่วนสถาบัน (institute) คือการผสมผสานของทักษะอย่างน้อยหนึ่งอย่างขึ้นไป คณะกรรมการบริหารจะเป็นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา โดยในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐนั้น โครงสร้างของคณะกรรมการบริหารจะต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยเขตอำนาจของสถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ ส่วนโครงสร้างของคณะกรรมการบริหารของสถาบันอุดมศึกษาของภาคเอกชนที่จัดตั้งใหม่จะต้องได้รับการอนุมัติจาก MEYS คณะกรรมการบริหารจะต้องมีสมาชิกอย่างน้อยห้าราย ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงประธานคณะกรรมการบริหาร สถาบันจะต้องแจ้งให้ MEYS ทราบด้วย อธิการบดีหรือผู้อำนวยการจะเป็นผู้บริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา โดยมีรองอธิการบดีหรือรองผู้อำนวยการเป็นผู้ช่วยเหลือตามความจำเป็น คณะบดีจะเป็นผู้บริหารจัดการคณะ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	ประเภทและชื่อของกฎหมาย	สาระสำคัญ
		โดยมีรองคณบดีเป็นผู้ช่วยเหลือตามความจำเป็น และหัวหน้าภาคจะเป็นผู้บริหารจัดการภาควิชา สำนักงาน หรือแผนก โดยมีรองหัวหน้าภาคเป็นผู้ช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ตามที่จำเป็น นอกจากนี้จะต้องมีกฎหมาย ข้อบังคับภายใน และกฎระเบียบมาตรฐานอื่นๆเพื่อรับประกันการดำเนินการ การบริหารจัดการ และการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา โดยกฎหมาย ข้อบังคับภายในและกฎระเบียบมาตรฐานดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานของ MEYS ประกาศกระทรวงฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 12 กันยายน ค.ศ. 2007

2. กฎหมายเกี่ยวกับแรงงาน

กฎหมายและข้อบังคับบางฉบับที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับแรงงานได้มีการอธิบายสรุปไว้ในตารางด้านล่าง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
1.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKM/0105/003 ว่าด้วยการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพ (Royal Kram No. NS/RKM/0105/003 on Promulgation of the Law on the Establishment of the Ministry of Labor and Vocational Training) มีผลใช้บังคับเมื่อ 17 มกราคม ค.ศ. 2005	กระทรวงแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพ (Ministry of Labor and Vocational Training (“MLVT”)) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 17 มกราคม ค.ศ. 2005 ตามพระราชกฤษฎีกา MLVT มีอำนาจในการควบคุมกำกับดูแลภาคแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพของราชอาณาจักรกัมพูชา โดยมีรัฐมนตรีเป็นผู้บริหารกระทรวง (ณ วันที่จัดทำรายงานฉบับนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพคนปัจจุบันคือ พล.ต.ท. ฮีต ซัม เฮง (H.E Ith Sam Heng) และมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงและ/หรือ ปลัดกระทรวงเป็นผู้ช่วยเหลือตามความจำเป็น อนุภาษีกฎจะจัดระเบียบและการดำเนินงานของ MLVT กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 17 มกราคม ค.ศ. 2005
2.	อนุภาษีกฎฉบับที่ 283 ว่าด้วยการจัด	อนุภาษีกฎฉบับนี้กำหนดการจัดระเบียบและการดำเนินงาน

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
	ระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพ (Sub-Decree No. 283 on the Organization and Functioning of the Ministry of Labor and Vocational Training) มีผลใช้บังคับเมื่อ 14 พฤศจิกายน ค.ศ. 2014	ของ MLVT รัฐบาลแห่งกัมพูชาได้มอบอำนาจหน้าที่ให้แก่ MLVT ในการควบคุมกำกับดูแลภาคแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพของราชอาณาจักรกัมพูชา และได้ยกเลิกอนุสัญญาภาคที่ 52 ว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของ MLVT (The Sub-Decree No. 52 on the organization and functioning of the MLVT) มีผลบังคับใช้วันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 2005 ซึ่งประกาศใช้หลังจากที่ก่อตั้ง MLVT ตามอนุสัญญาภาคที่ MLVT มีหน้าที่รวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะ ■ บังคับใช้กฎหมายแรงงานเพื่อรับประกันว่าจะมีการปรับปรุงความมั่นคงทางแรงงานและอนามัย สุขภาพของแรงงาน/ลูกจ้าง และสภาพการทำงานในวิสาหกิจและนิติบุคคล ■ ตรวจสอบวิสาหกิจและนิติบุคคลแต่ละแห่งตามข้อบังคับว่าด้วยการบริหารแรงงาน ■ ติดตามการบังคับใช้กฎหมายแรงงานและข้อบังคับอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการทำงาน สภาพการทำงาน ความมั่นคงทางแรงงานและอนามัย และการดูแลสุขภาพของแรงงาน/ลูกจ้าง ■ ระงับข้อพิพาทแรงงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มลูกจ้างหรือลูกจ้างรายบุคคลตามกระบวนการที่ได้มีการวางไว้ ■ จัดการการว่าจ้างแรงงานกัมพูชาทั้งในและนอกประเทศ และร่วมมือกันบริหารจัดการชาวต่างชาติที่มณฑานในกัมพูชา ■ ศึกษาและพัฒนานโยบายระดับชาติว่าด้วยการบริหารจัดการอาชีพและกำลังคน ■ บังคับใช้กฎหมายว่าด้วยประกันสังคมสำหรับทุกคนที่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงานและการดำเนินงานของกองทุนความมั่นคงทางสังคมแห่งชาติ (National Social Security Fund) ■ บังคับใช้นโยบายของรัฐบาล สนธิสัญญาและกติกา

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		ระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแรงงานเด็ก ■ ตรวจสอบคำขออนุญาตเปิดและรับรองสถาบัน ศูนย์ และหลักสูตรฝึกอบรมทางเทคนิคและฝึกอาชีพทุกประเภท ■ จัดการ ติดตามและประเมินสถาบันของรัฐและเอกชนที่ฝึกอบรมด้านเทคนิคและฝึกอาชีพ และ ■ ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกัมพูชา โปรดดูโครงสร้างองค์กรของ MLVT ในเอกสารแนบท้ายหมายเลข 3 ประกอบ อนุสัญญาฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน ค.ศ. 2014
3.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ CS/RKM/0397/01 ว่าด้วยการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยแรงงาน (Royal Kram No. CS/RKM/0397/01 Promulgating the Law on Labor) มีผลใช้บังคับเมื่อ 13 มีนาคม ค.ศ. 1997	กฎหมายแรงงานเป็นกฎหมายที่สำคัญที่สุดที่ควบคุมกิจกรรมด้านการจ้างงานทั้งหมดในราชอาณาจักรกัมพูชา MLVT เป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย กฎหมายแรงงานฉบับนี้เข้าแทนที่กฎหมายแรงงาน ปี ค.ศ. 1992 และได้ยกระดับสิทธิของลูกจ้างในการต่อรองร่วมกัน จัดตั้งสหภาพ และประท้วง ซึ่งทำให้กฎหมายฉบับนี้บรรลุมาตรฐานสากล และทำให้ประเทศกัมพูชาบรรลุข้อกำหนดของสหรัฐอเมริกาในการได้รับสถานะชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favored Nation (MFN)) และระบบสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (General System of Preferences (GSP)) กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับกับวิสาหกิจหรือสถานประกอบการทุกแห่ง ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม การทำเหมือง การพาณิชย์ งานฝีมือ การเกษตร บริการ การขนส่งทางบกหรือทางน้ำก็ตาม ไม่ว่าจะของรัฐ ของรัฐหรือของเอกชนก็ตาม ไม่ว่าจะเป็ของศาสนาหรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าจะเป็นการศึกษาวิชาชีพหรือการกุศล ตลอดจนวิชาชีพอิสระ (liberal profession) สมาคม หรือกลุ่มไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม นอกจากนี้ยังใช้บังคับกับบุคลากรทุกคนที่ไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยสถานะทั่วไปของข้าราชการ (Law on

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		Common Statute of Civil Servants) หรือไม่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยสถานะทางทหาร และข้าราชการเจ้าหน้าที่บริการสาธารณะที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นการชั่วคราว กฎหมายฉบับนี้ไม่ใช้บังคับกับ (1) ผู้พิพากษาในฝ่ายตุลาการ (2) บุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งในตำแหน่งประจำในด้านบริการสาธารณะ (3) บุคลากรตำรวจ บุคลากรกองทัพ สารวัตรทหารที่ได้รับการควบคุมจากกฎหมายฉบับอื่น (4) บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นลูกเรือในอุตสาหกรรมขนส่งทางอากาศและทางน้ำ ที่ได้รับการควบคุมจากกฎหมายพิเศษ และ (5) แรงงานทำงานบ้าน ยกเว้นเมื่อได้มีการระบุให้ครอบคลุมอย่างชัดเจน กฎหมายฉบับนี้โดยส่วนหนึ่งประกอบไปด้วย กระบวนการในการเปิดและปิดวิสาหกิจ การย้ายพนักงาน การฝึกงาน ประเพณีสัญญาแรงงาน ข้อตกลงแรงงานร่วม สภาพการทำงาน อนามัยและความปลอดภัยของพนักงาน อุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน การบรรจุและสรรหาพนักงาน เสรีภาพของสหภาพแรงงาน การเป็นตัวแทนลูกจ้างในวิสาหกิจ การระงับข้อพิพาทแรงงาน การประท้วง การปิดโรงงานในช่วงที่มีการประท้วง การตรวจสอบแรงงาน ฯลฯ พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 13 มีนาคม ค.ศ. 1997
4.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKM/0516/007 ว่าด้วยกฎหมายด้านสหภาพแรงงาน (Royal Kram No. NS/RKM/0516/007 on Trade Union Law) มีผลใช้บังคับเมื่อ 17 พฤษภาคม ค.ศ. 2016	เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยสหภาพแรงงาน คือ โดยที่เป็นการสมควร (1) มอบสิทธิและเสรีภาพให้แก่วิสาหกิจ สถานประกอบการ และบุคคลที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายแรงงาน (ค.ศ. 1997) และบุคคลที่ปฏิบัติงานด้านการขนส่งทางอากาศและทางทะเล และ (2) กำหนดการจัดระเบียบและการดำเนินงานขององค์กรวิชาชีพของลูกจ้างและนายจ้าง พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ โดยส่วนหนึ่งมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้ง การดำเนินงาน การเลิกวิสาหกิจ สิทธิและหน้าที่ และการระงับข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับองค์กรวิชาชีพของลูกจ้างและนายจ้าง พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		ยังมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับตัวแทนพนักงาน สหภาพแรงงานที่มีสถานะเป็นตัวแทนมากที่สุด กระบวนการเลิกจ้างงานของลูกจ้างที่ได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษ และการเจรจาต่อรองร่วมกัน พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ด้านคุณสมบัติของตัวแทนลูกจ้าง เมื่อเทียบกับกฎหมายแรงงาน (ค.ศ. 1997) กล่าวคือ ตามกฎหมายฉบับนี้ ลูกจ้างที่มีอายุ 18 ปี มีอายุงานมากกว่าสาม (3) เดือน และสามารถอ่านและเขียนภาษาเขมรได้ (คุณสมบัติเพิ่มเติม) มีคุณสมบัติที่จะสมัครเป็นตัวแทนลูกจ้างได้ ตัวแทนลูกจ้างอาจได้รับการคัดเลือกจากผู้สมัครที่สหภาพท้องถิ่นเสนอชื่อ หรือจากลูกจ้างที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสหภาพท้องถิ่น แต่อาสาที่จะเป็นผู้สมัคร ดังนั้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ จึงกำหนดให้บริษัทใดๆ ที่ว่าจ้างลูกจ้างแปด (8) รายหรือมากกว่าเตรียมการเลือกตั้งตัวแทนลูกจ้างหลังจากที่ได้ดำเนินการกิจการมาเกินกว่าสาม (3) เดือน เพื่อให้ให้ผู้สมัครเป็นตัวแทนลูกจ้าง ตัวแทนลูกจ้างที่ได้รับการเลือกตั้ง ตัวแทนหัวหน้าสหภาพและหัวหน้าสหภาพที่ได้รับการคัดเลือกมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองไม่ให้มีการบอกเลิกสัญญาจ้าง กฎหมายฉบับนี้จึงได้มีการกำหนดกลไกและกระบวนการในการคุ้มครองเป็นพิเศษไม่ให้มีการบอกเลิกสัญญาภายใต้กฎหมายแรงงาน (ค.ศ. 1997) และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องทราบว่า ณ ปัจจุบัน นอกจากสหภาพท้องถิ่นจะมีหน้าที่ต้องยื่นรายชื่อบุคคลที่มีสิทธิได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษก่อนนายจ้างแล้ว ก็ยังมีหน้าที่ต้องยื่นรายชื่อดังกล่าวต่อ MLVT ด้วย เรื่องสำคัญที่วิสาหกิจควรต้องทราบคือกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ตัวแทนของสหภาพท้องถิ่นต้องขออนุมัติจากนายจ้างก่อนที่จะปฏิบัติหน้าที่สหภาพในวิสาหกิจได้ นายจ้างจะต้องไม่ยับยั้งการอนุมัติ เว้นเสียแต่ว่าการอนุมัติจะขัดขวางการดำเนินงานตามปกติของวิสาหกิจ แต่ทั้งนี้ ยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่า

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		ตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้แล้ว คำนิยามของตัวแทนของสหภาพท้องถิ่นคืออะไร และหัวหน้าสหภาพจำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดนี้ด้วยหรือไม่ ผู้บริหารสหภาพที่ถูกเลิกจ้างโดยชอบจะยังคงมีสิทธิในการเข้าไปในวิสาหกิจชั่วคราว เป็นเวลา 60 วันนับจากวันที่เลิกจ้าง สิทธิในการเข้าไปในวิสาหกิจหลังจากถูกเลิกจ้างนี้ไม่ใช่บังคับกับการเลิกจ้างเนื่องจากการกระทำ ความผิดอย่างร้ายแรง สุดท้ายนี้ นายจ้างถูกห้ามไม่ให้แก้แค้นผู้ร้องเรียน (whistleblower) ที่รายงานหรือให้หลักฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติ ตามข้อกำหนดด้านแรงงานของวิสาหกิจ การฝ่าฝืนข้อกำหนดดังกล่าวอาจทำให้เสียค่าปรับไม่เกิน 5,000,000 บาท (ประมาณ 1,250 ดอลลาร์สหรัฐ) พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม ค.ศ. 2016
5.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKT/1201/450 ว่าด้วยเงินเดือนพื้นฐานและเบี้ยเลี้ยงอื่นๆ ของข้าราชการ (Royal Decree No. NS/RKT/1201/450 on Basic Salary and other Allowances of Civil Servants, dated 1 December 2001) มีผลใช้บังคับเมื่อ 1 ธันวาคม ค.ศ. 2001	พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2002 โดยได้บัญญัติเงินเดือนพื้นฐาน และเบี้ยเลี้ยงอื่นๆ ตลอดจนเบี้ยเลี้ยงตามหน้าที่ ผลตอบแทนเพื่อชดเชยกับความ เสี่ยง และเบี้ยเลี้ยงสำหรับครอบครัว ตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ เงินเดือนพื้นฐานและเบี้ยเลี้ยงอื่นๆ หมายถึงค่าครองชีพราย เดือนที่รัฐบาลมอบให้แก่ข้าราชการที่อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วย สถานะทั่วไปของข้าราชการ (Law on Common Statute of Civil Servants)⁶⁵ ภายใต้บังคับแห่งพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ เงินเดือนพื้นฐานของ ข้าราชการนั้นแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับประเภท ตำแหน่ง และ ลำดับชั้นของข้าราชการ ข้าราชการแบ่งออกเป็น 4 ประเภท (ก ข ค และ ง) 12 ตำแหน่ง (rank) และ 14 ลำดับชั้น (class) จาก

⁶⁵ โปรดดูสรุปกฎหมายว่าด้วยสถานะทั่วไปของข้าราชการในบทที่ 6 ของรายงานกฎหมายกัมพูชาเกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพของระบบราชการ วิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ และความรับผิดชอบทางละเมิดของ เจ้าหน้าที่ ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และการป้องกันและปราบปรามการ ทุจริต

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		การศึกษาพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้และอนุกฤษฎีกาฉบับที่ 279 ANK.BK ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงหน่วยราคาดัชนีเงินเดือนพื้นฐานของข้าราชการกัมพูชา (Sub-Decree No. 279 ANK.BK on Modification of Unit Price of Index of the basic Salary of Civil Servants of Cambodia dated 29 December 2016) ซึ่งมีผลบังคับใช้วันที่ 29 ธันวาคม ค.ศ. 2016 ควบคู่กัน เราได้ตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับเงินเดือนพื้นฐานขั้นต่ำของข้าราชการดูเหมือนจะอยู่ที่ 170,000 เรียลกัมพูชา (เทียบเท่ากับ 42.5 ดอลลาร์สหรัฐ) นอกจากเงินเดือนพื้นฐานแล้ว ข้าราชการยังได้รับเบี้ยเลี้ยงดังต่อไปนี้ ได้แก่ เบี้ยเลี้ยงตามหน้าที่ ผลตอบแทนเพื่อชดเชยกับความเสี่ยง และเบี้ยเลี้ยงสำหรับครอบครัว ตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ เบี้ยเลี้ยงตามหน้าที่หมายถึงจำนวนเงินนอกเหนือจากเงินเดือนพื้นฐานรายเดือน ซึ่งมอบให้แก่ข้าราชการประเภท ก ข และ ค เบี้ยเลี้ยงตามหน้าที่ดังกล่าวแบ่งออกเป็น 5 ระดับและให้ตามลำดับอาวุโสและประสบการณ์ดังนี้ ■ ระดับ 5 สำหรับผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 3 ปี ■ ระดับ 4 สำหรับผู้ที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 3 ถึง 6 ปี ■ ระดับ 3 สำหรับผู้ที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 6 ถึง 10 ปี ■ ระดับ 2 สำหรับผู้ที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ถึง 16 ปี ■ ระดับ 1 สำหรับผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า 16 ปี ผลตอบแทนเพื่อชดเชยกับความเสี่ยงตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้หมายถึงเงินรายเดือนที่จ่ายให้แก่ข้าราชการใดๆ ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในสถานที่อันตราย มีโรคระบาด โรคภัยไข้เจ็บ หรือปฏิบัติงานที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพหรือทำลายสุขภาพ เช่น บริเวณพื้นที่อากาศร้อน เปียกชื้น เป็นพิษ หรือมีฝุ่นเยอะ มีไอที่เป็นพิษหรือมีสารเคมี เสียงดัง มีกลิ่นเหม็น และมีโรคมาลาเรีย ผลตอบแทนเพื่อชดเชยกับความเสี่ยงแบ่งออกเป็นสองประเภท ได้แก่ ผลตอบแทนเพื่อชดเชยกับความเสี่ยงต่อ

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		สุขภาพ และผลตอบแทนเพื่อชดเชยกับการทำงานในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง (หมายถึงจะจ่ายผลตอบแทนเพื่อชดเชยให้แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง) จากการที่ได้ศึกษาพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ควบคู่กันกับพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKT/0114/017 ว่าด้วยการแก้ไขมาตรา 25 ของพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKT/1201/450 (Royal Decree No. NS/RKT/0114/017 on Adjustment of Article 25 of Royal Decree No. NS/RKT/1201/450) มีผลบังคับใช้วันที่ 4 มกราคม ค.ศ. 2014 เบี้ยเลี้ยงสำหรับครอบครัวหมายถึงจำนวนเงินรายเดือนที่มอบให้แก่ภริยาและบุตร (รวมถึงบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย) ของข้าราชการที่เป็นหัวหน้าครอบครัว โดยจะต้องจ่ายเบี้ยเลี้ยงรายเดือนให้แก่ภริยาเป็นจำนวนระหว่าง 6,000 เรียลกัมพูชา (เทียบเท่ากับ 1.5 ดอลลาร์สหรัฐ) ถึง 15,000 เรียลกัมพูชา (เทียบเท่ากับ 3.75 ดอลลาร์สหรัฐ) และให้แก่บุตรเป็นจำนวนระหว่าง 5,000 เรียลกัมพูชา ถึง 10,000 เรียลกัมพูชา (เทียบเท่ากับ 1.25 ดอลลาร์สหรัฐ) พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม ค.ศ. 2001
6.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 352 ว่าด้วยการใช้ระบบจัดการข้อมูลแรงงานออนไลน์ (Prakas No. 352 on Launch of Workforce Data Management Online) มีผลใช้บังคับเมื่อ 17 สิงหาคม ค.ศ. 2016	MLVT ได้เสนอระบบจัดการรวมศูนย์ข้อมูลสำหรับการนำเข้าแรงงานต่างชาติ (the Foreign Workers Centralized Management System) ในประกาศฉบับที่ 352 เพื่อจัดการการว่าจ้างลูกจ้างต่างชาติในกัมพูชาผ่านระบบออนไลน์ ระบบออนไลน์นี้จะใช้ผ่านเว็บไซต์ (www.fwcms.mlvt.gov.kh) และระบบออนไลน์นี้ได้เริ่มใช้งานแล้วตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน ค.ศ. 2016 นายจ้างจำเป็นต้องทำตามพิธีการเพื่อขออนุมัติโควต้าลูกจ้างต่างชาติผ่านระบบออนไลน์ใหม่ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน ค.ศ. 2016 ในทำนองเดียวกัน ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศกัมพูชาจำเป็นต้องปฏิบัติตามพิธีการเพื่อขอบัตรการจ้างงานและ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		สมุดการจ้างงานผ่านระบบออนไลน์ใหม่ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน ค.ศ. 2016 ในบางกรณี MLVT หรือ DLVT อาจขอให้ผู้สมัครมาพบที่สำนักงานของ MLVT หรือ DLVT หรือให้ยื่นเอกสารจำเป็นอื่นๆ ระบบออนไลน์ใหม่นี้ทำให้ผู้สมัครจำเป็นต้องจ่ายค่าธรรมเนียมออนไลน์เป็นจำนวนเงิน 30 ดอลลาร์สหรัฐต่อใบสมัครนอกเหนือไปจากค่าธรรมเนียมการยื่นคำขอของทางราชการ ณ ปัจจุบัน ภายใต้ประกาศกระทรวงฉบับที่ 352 ชาวต่างชาติมีสิทธิยื่นใบรับรองสุขภาพเพื่อขอรับบัตรการจ้างงานและสมุดการจ้างงาน ใบรับรองสุขภาพจะต้องได้รับการรับรองจากกรมแพทย์แรงงาน (Labor Medical Department) ภายใต้ MLVT (โดยเสียค่าธรรมเนียม 5 ดอลลาร์สหรัฐ) ประกาศกระทรวงฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม ค.ศ. 2016
7.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 414 ว่าด้วยการกำหนดค่าแรงขั้นต่ำสำหรับแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เสื้อผ้า และรองเท้า สำหรับปี ค.ศ. 2017 (Prakas No. 414 on Minimum Wage for Workers in Textile, Garment, and Footwear Industry for 2017) มีผลใช้บังคับเมื่อ 29 กันยายน ค.ศ. 2016	เหตุผลในการประกาศใช้ประกาศกระทรวงฉบับที่ 414 โดย MLVT คือ โดยที่เป็นการสมควรกำหนดค่าแรงรายเดือนขั้นต่ำสำหรับแรงงานสิ่งทอ เสื้อผ้า และรองเท้า สำหรับ ค.ศ. 2017 ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2017 เป็นต้นไป ตามประกาศกระทรวงฉบับนี้ ค่าแรงขั้นต่ำรายเดือนสำหรับแรงงานสิ่งทอ เสื้อผ้า และรองเท้าคือ 153 ดอลลาร์สหรัฐสำหรับคนงานประจำ และ 148 ดอลลาร์สหรัฐสำหรับคนงานที่ยังอยู่ในช่วงทดลองงาน นอกจากนี้ ประกาศกระทรวงฉบับนี้ยังได้กำหนดค่าแรงขั้นต่ำรายเดือนสำหรับคนงานที่เงินเดือนคำนวณจากปริมาณผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ (ชิ้นงาน) เงินเดือนของคนงานที่ได้รับค่าจ้างเป็นรายชิ้นงานจะได้รับการกำหนดจากปริมาณผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้จริงแต่อยู่ภายในเงื่อนไขที่ว่าคนงานนั้นได้รับเงินเดือนเกิน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		ค่าแรงขั้นต่ำรายเดือนแล้ว ส่วนในกรณีที่คนงานได้รับเงินเดือนต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำรายเดือน นายจ้างยังคง ต้องจ่ายค่าแรงขั้นต่ำรายเดือนให้แก่คนงานประจำ 153 ดอลลาร์สหรัฐ และแก่คนงานที่ยังอยู่ในช่วงทดลองงาน 148 ดอลลาร์สหรัฐ นอกจากค่าแรงขั้นต่ำรายเดือนแล้ว นายจ้างจะต้องรักษาข้อกำหนดด้านสวัสดิการอื่นๆในปัจจุบันให้แก่คนงานด้วยเช่นกัน ประกาศกระทรวงฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 29 กันยายน ค.ศ. 2016
8.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 2703P ว่าด้วยการเสริมสร้างการตรวจสอบแรงงานต่างชาติในราชอาณาจักรกัมพูชา (Prakas No. 2703P on Strengthening the Foreign Manpower Inspection in the Kingdom of Cambodia) มีผลใช้บังคับเมื่อ 10 มีนาคม ค.ศ. 2016	เหตุผลในการประกาศใช้ประกาศกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรกำหนดกฎระเบียบและเงื่อนไขทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการตรวจสอบแรงงานต่างชาติสำหรับเจ้าของหรือกรรมการในวิสาหกิจหรือสถานประกอบการ และชาวต่างชาติที่ลงทุนหรือประกอบธุรกิจในราชอาณาจักรกัมพูชา เจ้าของหรือกรรมการวิสาหกิจหรือสถานประกอบการจะต้องแสดงเอกสารที่จำเป็นดังต่อไปนี้ให้แก่กลุ่มร่วมตรวจสอบแรงงานต่างชาติ (Foreign Manpower Inspection Joint Group) 1. ต้นฉบับข้อบังคับของบริษัท/วิสาหกิจ/สถานประกอบการ 2. ต้นฉบับใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนบริษัทที่กระทรวงพาณิชย์ออกให้หรือหนังสืออย่างอื่นที่เทียบเท่า 3. ต้นฉบับคำรับรองของลูกจ้างครั้งแรก 4. ต้นฉบับคำรับรองของลูกจ้างที่ย้าย “เข้า” และย้าย “ออก” 5. ต้นฉบับหนังสืออนุญาตให้ว่าจ้างลูกจ้างต่างชาติ “โควต้าลูกจ้าง” 6. ต้นฉบับสัญญาจ้างภาษาเขมรของลูกจ้างต่างชาติแต่

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		ละคราย ที่จัดทะเบียนกับ MLVT หรือกรมแรงงาน และการฝึกอบรมวิชาชีพ ประจำจังหวัด (Department of Labour and Vocational Training) 7. สำเนาวีซ่าเข้าออกประเทศและวีซ่าที่ต่อล่าสุดของ ลูกจ้างต่างชาติแต่ละราย 8. ใบอนุญาตทำงานและสมุดการจ้างงานของลูกจ้าง ต่างชาติแต่ละราย 9. เอกสารอื่นๆ ประกาศกระทรวงฉบับนี้มอบอำนาจให้กลุ่มร่วมตรวจสอบ แรงงานต่างชาติแต่เพียงหน่วยงานเดียวในการตรวจสอบแรงงาน ต่างชาติของบริษัทและวิสาหกิจตามหนังสืออนุญาตร่วมที่กรม แรงงานทั่วไป (General Department of Labour) และกรม ตรวจคนเข้าเมืองทั่วไป (General Department of Immigration) ออกให้ ทั้งนี้ การตรวจสอบโดยกลุ่มร่วม ตรวจสอบแรงงานต่างชาติดังกล่าวอาจกระทำได้โดยไม่ต้องบอก กล่าวล่วงหน้า ทั้งนี้ ประกาศกระทรวงฉบับนี้ยังได้เน้นย้ำว่าเจ้าของหรือ กรรมการของวิสาหกิจหรือสถานประกอบการที่ว่าจ้าง ชาวต่างชาติ หรือชาวต่างชาติที่ทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน และสมุดการจ้างงานจะต้องได้รับโทษตามที่กำหนดไว้ใน บทบัญญัติบทที่ 16 ของกฎหมายแรงงาน (ค.ศ. 1997) และบท ที่ 6 ของกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง (Law on Immigration) ทั้งนี้ ประกาศกระทรวงฉบับที่ 2662 ว่าด้วยการตรวจสอบ แรงงานต่างชาติ (Joint Prakas No. 2662 on Foreign Manpower Inspection Work) มีผลบังคับใช้วันที่ 16 กรกฎาคม ค.ศ. 2014 ประกาศหรือคำตัดสินใดๆที่ขัดหรือแย้ง กับประกาศฉบับนี้จะถูกยกเลิก ประกาศกระทรวงฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 2016

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
9.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 467/15 ว่าด้วยกระบวนการว่าจ้างแรงงานเด็กในวิสาหกิจและสถานประกอบการ (Prakas No. 467/15 on Procedures for Recruiting Young Workers in Enterprise and Establishment) มีผลใช้บังคับเมื่อ 20 พฤศจิกายน ค.ศ. 2015	ประกาศกระทรวงฉบับนี้กำหนดขั้นตอนในการสรรหาแรงงานเด็กในโรงงาน วิสาหกิจ และสถานประกอบการ คำนิยามของแรงงานเด็กคือแรงงานที่มีอายุขั้นต่ำ 15 ปีแต่น้อยกว่า 18 ปี ตามมาตรา 177 ของกฎหมายแรงงานกัมพูชา นายจ้างห้ามจ้างแรงงานเด็กเพื่อให้ทำงานในสภาพการทำงานที่อันตรายและมีการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด โดยก่อนที่จะสรรหาแรงงานเด็ก นายจ้างจำเป็นต้องปฏิบัติตามขั้นตอนบางอย่างที่ประกาศกระทรวงฉบับนี้กำหนด ซึ่งโดยส่วนหนึ่ง รวมถึงการขอคำยินยอมจากพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กในแง่สัญญาจ้าง การขออนุมัติจากกรมแรงงานเด็ก (Department of Child Labor) ภายใต้ MLVT สำหรับการว่าจ้างแรงงานเด็ก และการเก็บสมุดบันทึกที่มีรายชื่อแรงงานเด็กไว้ที่วิสาหกิจ หากฝ่าฝืนขั้นตอนการสรรหาแรงงานตามที่ระบุไว้ในประกาศกระทรวงนี้ นายจ้างของโรงงาน วิสาหกิจ หรือสถานประกอบการจะต้องถูกลงโทษตามบทที่ 16 แห่งกฎหมายแรงงาน (ค.ศ. 1997) ประกาศกระทรวงฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน ค.ศ. 2015
10.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 341 ว่าด้วยการแบ่งอำนาจในการกำกับดูแลระหว่างกระทรวงแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพและกรมแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพ (Prakas No. 341 on Division of Regulatory Authority between the Ministry of Labor and Vocational Training and Department of Labor and Vocational Training) มีผลใช้บังคับเมื่อ 10 สิงหาคม ค.ศ. 2016	MLVT ได้ออกประกาศกระทรวงฉบับที่ 341 เพื่อกำหนดการแบ่งแยกอำนาจในการกำกับดูแลระหว่าง MLVT และกรมแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพแห่งกรุงพนมเปญ (Department of Labor and Vocational Training (“DLVT”)) ในส่วนของวิสาหกิจที่ตั้งอยู่ภายในกรุงพนมเปญ ตามประกาศฉบับที่ 341 วิสาหกิจที่มีรายชื่ออยู่ในภาคผนวกของประกาศกระทรวงฉบับนี้ (ประมาณ 2,000 แห่ง) จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ MLVT ส่วนวิสาหกิจอื่นๆที่ไม่มีรายชื่ออยู่ในภาคผนวกเดียวกันจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ DLVT ประกาศกระทรวงฉบับนี้ได้เพิกถอนประกาศกระทรวงฉบับที่

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		185 ว่าด้วยการกำหนดการกำกับดูแลลูกจ้างในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ตั้งอยู่ในกรุงพนมเปญ (Prakas No. 185 on the Determination of Supervision on Employees in Small and Medium Sized Enterprise Located in Phnom Penh) มีผลบังคับใช้วันที่ 28 สิงหาคม ค.ศ. 2008 ซึ่งใช้จำนวนรวมลูกจ้างในวิสาหกิจเป็นเกณฑ์กำหนดว่าวิสาหกิจนั้นอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ MLVT หรือ DLVT ตามประกาศกระทรวงฉบับที่ 341 โดยไม่คำนึงถึงจำนวนรวมของลูกจ้าง วิสาหกิจปัจจุบันแต่ละแห่งที่ตั้งอยู่ในกรุงพนมเปญและมีรายชื่ออยู่ในภาคผนวกของประกาศฉบับนี้ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ MLVT ส่วนวิสาหกิจที่เหลืออยู่ ภายใต้การกำกับดูแลของ DLVT หากภาคผนวกกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงอำนาจในการกำกับดูแลจาก DLVT เป็น MLVT วิสาหกิจจะต้องโอนข้อมูลการจดทะเบียนแรงงานจาก DLVT เป็น MLVT อย่างไรก็ดี ประกาศฉบับที่ 341 ไม่ได้ระบุขั้นตอนในการโอนข้อมูลจดทะเบียนแรงงานไว้ วิสาหกิจที่ก่อตั้งใหม่และประกอบธุรกิจหนึ่งใน 9 (เก้า) ของภาคธุรกิจดังต่อไปนี้จะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ MLVT: (1) การผลิตแรงงานสิ่งทอ เสื้อผ้า และรองเท้า (2) อุตสาหกรรม (3) บริษัทที่จัดหาแรงงานเพื่อไปทำงานต่างประเทศ (4) องค์กรเอกชนเพื่อสาธารณประโยชน์ (NGOs) (5) การก่อสร้าง (6) การโรงแรม (7) การธนาคาร (8) การบิน (9) การเดินเรือ ประกาศกระทรวงฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม ค.ศ. 2016

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
11.	ประกาศกระทรวงรวมฉบับที่ 659 ว่าด้วยค่าปรับสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมายแรงงาน (Joint Prakas No. 659 on Monetary Fines for Those Who Violate the Labor Law) มีผลใช้บังคับเมื่อ 6 มิถุนายน ค.ศ. 2016	MLVT และกระทรวงเศรษฐกิจและการเงิน (Ministry of Economy and Finance (“MEF”)) ได้ออกประกาศกระทรวงรวมฉบับที่ 659 เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ. 2016 เพื่อกำหนดความผิดเกี่ยวกับกฎหมายแรงงาน 105 ประเภท พร้อมค่าปรับค่าปรับแบ่งออกเป็นสอง (2) ประเภทได้แก่ (1) ค่าปรับภายใต้เขตอำนาจของ MLVT และ (2) ค่าปรับภายใต้เขตอำนาจศาล โปรดดูเอกสารแนบท้ายหมายเลข 2 ประกอบ สำหรับตารางความผิดที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ในการจดทะเบียนแรงงาน ประกาศกระทรวงรวมฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ. 2016
12.	คำสั่งที่ 142/15 ว่าด้วยการใช้ประกาศฉบับที่ 004 มีผลบังคับใช้วันที่ 5 มกราคม ค.ศ. 2000 ว่าด้วยการฝึกอบรมผู้ฝึกหัดงาน (Instruction No. 142/15 on the Implementation of Prakas No. 004 dated 5 January 2000 on the Training of Apprentices) มีผลใช้บังคับเมื่อ 27 พฤศจิกายน ค.ศ. 2015	คำสั่งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะเตือนให้วิสาหกิจทุกแห่งที่กำหนดอยู่ในมาตรา 1 ของกฎหมายแรงงานกัมพูชา (Cambodian Labor Law) ที่ว่าจ้างแรงงานมากกว่า 60 คน จัดการฝึกอบรมผู้ฝึกหัดงานประจำปีตามประกาศกระทรวงฉบับที่ 004 โดยคำนวณจากสัดส่วนแรงงานทั้งหมดของวิสาหกิจนั้นๆ (1) 10% สำหรับวิสาหกิจที่จ้างแรงงาน 60 ถึง 200 คน (2) 8% สำหรับวิสาหกิจที่จ้างแรงงาน 201 ถึง 500 คน และ (3) เพิ่มอีก 4% สำหรับแรงงานทุกๆ 500 คนของวิสาหกิจที่จ้างแรงงานมากกว่า 501 คน แต่ทั้งนี้จำนวนผู้ฝึกหัดงานมากที่สุดที่วิสาหกิจจะฝึกหัดได้ในหนึ่งปีคือ 110 คน เพื่อเสริมสร้างการบังคับใช้ประกาศฉบับที่ 004 MLVT ได้ออกคำสั่งโดยเฉพาะ ซึ่งรวมถึงเรื่องดังต่อไปนี้ (1) การคัดเลือกผู้ฝึกหัดงาน ซึ่งทำให้วิสาหกิจสามารถเลือกจ้างแรงงานที่อยู่ในช่วงทดลองงาน หรือแรงงานที่จำเป็นต้องฝึกทักษะใหม่ๆ เพื่อเป็นผู้ฝึกหัดงาน (2) ระยะเวลาของการฝึกหัดงาน ตั้งแต่ 1 มกราคม ถึง 31 ตุลาคม ในแต่ละปีปฏิทิน (3) การจดทะเบียนหลักสูตรฝึกหัดงานที่ MLVT หรือกรมแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพ (4) คุณสมบัติของหลักสูตรฝึกหัดงาน และ (5) ข้อบังคับภายในเพื่อควบคุมดูแลผู้ฝึกหัดงาน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		เรื่องสำคัญที่ควรทราบ คือ สำหรับวิสาหกิจที่ไม่ได้ฝึกอบรมผู้ฝึกหัดงานจะต้องทำข้อเสนอให้ MLVT เพื่อขอชำระภาษี ซึ่งมีมูลค่าเทียบเท่ากับร้อยละ 1 ของเงินเดือนทั้งปีของแรงงานทั้งหมดที่ถูกจ้างในวิสาหกิจนั้น แทนการปฏิบัติตามหน้าที่ในการฝึกอบรมผู้ฝึกหัดงาน วิสาหกิจที่ไม่ได้ฝึกอบรมผู้ฝึกหัดงานจะต้องถูกลงโทษตามบทที่ 16 ของกฎหมายแรงงาน (ค.ศ. 1997) คำสั่งฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน ค.ศ. 2015

3. กฎหมายเกี่ยวกับการสาธารณสุข

กฎหมายและข้อบังคับบางฉบับที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขได้มีการอธิบายสรุปไว้ในตารางด้านล่าง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
1.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKM/0196.06 ว่าด้วยการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงสาธารณสุข (Royal Kram No. NS/RKM/0196.06 on Promulgation of the Law on the Establishment of Ministry of Health) มีผลใช้บังคับเมื่อ 24 มกราคม ค.ศ. 1996	กระทรวงสาธารณสุข (Ministry of Health (“MOH”)) ก่อตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้และมีอำนาจในการเป็นผู้นำและควบคุมดูแลภาคส่วนสาธารณสุขของราชอาณาจักรกัมพูชา รัฐมนตรี (ณ วันที่จัดทำรายงานฉบับนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขคนปัจจุบันคือ พณฯท่าน มาม บุน เฮง (H.E Mam Bun Heng) จะเป็นผู้นำกระทรวง MOH โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง และ/หรือ ปลัดกระทรวงเป็นผู้ช่วยเหลือตามความจำเป็นอนุกฤษฎีกาจะจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวง กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996
2.	อนุกฤษฎีกาฉบับที่ 67 ว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข (Sub-Decree No. 67 on the Organization and Functioning of the Ministry of Health) มีผลใช้บังคับเมื่อ 22 ตุลาคม ค.ศ. 1997	เหตุผลในการประกาศใช้อนุกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรกำหนดการจัดระเบียบหน่วยงานของ MOH พันธกิจและหน้าที่ของ MOH MOH ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกัมพูชา โดยมีพันธกิจในการเป็นผู้นำจัดการภาคส่วนสาธารณสุขของราชอาณาจักรกัมพูชา

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		และมีหน้าที่รวมถึง - กำหนดนโยบายด้านสาธารณสุขตามโครงการของรัฐบาล ซึ่งมีเป้าหมายที่จะพัฒนาสุขภาพและสวัสดิการของประชาชน - กำหนดกลยุทธ์สำหรับภาคส่วนสาธารณสุข - ติดตาม เตือน ควบคุม และประเมินงานจัดการและงานด้านเทคนิคของหน่วยงานทางสาธารณสุขเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับที่ประกาศใช้อย่างเป็นทางการแล้ว - จัดการระบบผลิตยา ธุรกิจและการจัดจำหน่ายยาและอุปกรณ์ของนักปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ให้แก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งหมด และ - ตรวจสอบและติดตามความปลอดภัยอาหาร โปรดดูโครงสร้างองค์กรของ MOH ในเอกสารแนบท้ายหมายเลข 4 ประกอบ อนุสัญญาฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม ค.ศ. 1997
3.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKM/0116/003 ว่าด้วยการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยสุขภาพสัตว์และการผลิตสัตว์ (Royal Kram No. NS/RKM/0116/003 on Promulgation of the Law on Animal Health and Production) มีผลใช้บังคับเมื่อ 28 มกราคม ค.ศ. 2016	เหตุผลในการประกาศใช้ประกาศกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรกำหนดการจัดการสุขภาพสัตว์และผลิตภัณฑ์สัตว์ในราชอาณาจักรกัมพูชาเพื่อ (1) รับประกันการบริหารจัดการและการพัฒนาสุขภาพสัตว์และผลิตภัณฑ์สัตว์ (2) ปกป้องสุขภาพมนุษย์ สุขภาพสัตว์ ความเป็นอยู่ของสัตว์ และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (3) ป้องกันและกำจัดโรคติดต่อของสัตว์ (4) คุ้มครองทรัพยากรสัตว์และชนิดพันธุ์สัตว์แห่งชาติ และ (5) รับประกันว่าคุณภาพและความปลอดภัยของอุปทานผลิตภัณฑ์สัตว์หรือตลาดท้องถิ่นหรือการส่งออกจะเป็นไปอย่างยั่งยืน ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องทำแผนพัฒนาเพื่อจัดการสุขภาพสัตว์และภาคผลิตภัณฑ์สัตว์ ซึ่งระบุนโยบาย กลยุทธ์ และการพัฒนาระดับชาติเกี่ยวกับสุขภาพสัตว์และผลิตภัณฑ์สัตว์ โดยที่ผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดเข้ามีส่วนร่วม โดยแผนพัฒนานี้รัฐบาลจะเป็นคนตัดสินใจและเปิดเผยแก่

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		สาธารณะ กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 28 มกราคม ค.ศ. 2016
4.	อนุกฎีกาฉบับที่ 47 ว่าด้วยการสุขาภิบาลอาหารของมนุษย์ (Sub-Decree No. 47 on Food Sanitation for Humans) มีผลใช้บังคับเมื่อ 12 มิถุนายน ค.ศ. 2003	อนุกฎีกาฉบับนี้บัญญัติกฎระเบียบทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับสุขลักษณะของผลิตภัณฑ์เพื่อให้มนุษย์บริโภค กฎระเบียบดังกล่าวใช้บังคับกับผู้ผลิตอาหารหรือเจ้าหน้าที่ของผู้ผลิตอาหาร การจัดการ ลักษณะทางจุลชีววิทยา และสุขลักษณะของอาหาร ขอบเขตของกฎีกาฉบับนี้ครอบคลุมทุกขั้นตอนตั้งแต่การผลิตขั้นแรก (primary production) การเก็บเกี่ยว การประมง การเชือดสัตว์ การรีดนม การเตรียมการผลิตขั้นสุดท้าย การแปรรูป การบรรจุภัณฑ์ การจัดเก็บ การขนส่ง การจัดจำหน่าย การบรรจุของ การทำตลาดสินค้า การขาย วัตถุดิบ และการส่งผลิตภัณฑ์ให้ผู้บริโภค กฎดังกล่าวมีจุดประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงการปนเปื้อน การลดหรือสูญเสียคุณภาพ หรือการกระจายเชื้อไมโครแบคทีเรียทุกประเภทในกิจกรรมดังกล่าวทั้งหมด อนุกฎีกาฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน ค.ศ. 2003
5.	พระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/RKM/0515/004 ว่าด้วยการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ (Royal Kram No. NS/RKM/0515/004 on Promulgation of the Law on Control of Tobacco products) มีผลใช้บังคับเมื่อ 18 พฤษภาคม ค.ศ. 2015	เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรคุ้มครองสาธารณสุขและลดผลกระทบต่อสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์ยาสูบ จุดประสงค์ของกฎหมายมีดังต่อไปนี้ (ก.) เพื่อกำหนดมาตรการในการจัดการและควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ (ข.) สร้างการรับรู้ และเพิ่มความร่วมมือของสาธารณะเกี่ยวกับอันตรายจากการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ และ (ค.) ร่วมมือกับกระทรวงต่างๆ สถาบันระดับชาติและระดับสากล และองค์กรความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบและลดการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้จะขยายขอบเขตการดำเนินงานไปยัง

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		ผลิตภัณฑ์ยาสูบทุกประเภท ที่ผลิตในประเทศ หรือที่นำเข้ามาจากต่างประเทศเพื่อจัดจำหน่าย ขาย และบริโภคในราชอาณาจักรกัมพูชา กระทรวงสาธารณสุข (Ministry of Health) จะเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการควบคุมกิจกรรมทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ยาสูบ ตามที่ได้กำหนดไว้ในบทบัญญัติแห่งกฎหมายฉบับนี้ กระทรวงสาธารณสุขจะเป็นหน่วยงานหลักที่ประสานงานระหว่างรัฐบาลกัมพูชาและรัฐภาคีของอนุสัญญาควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (WHO Convention on Tobacco Control) สำนักเลขาธิการอนุสัญญา องค์การระดับชาติ และระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้อง รัฐบาลจะต้องจัดตั้งคณะกรรมการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ เพื่อให้ความรู้และลดการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ ผู้ผลิตและผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบทุกประเภทในประเทศเพื่อการจัดจำหน่ายและขายในราชอาณาจักรกัมพูชาจะต้องพิมพ์คำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพเป็นภาษาเขมร และพิมพ์ภาพคำเตือนเกี่ยวกับอันตรายของการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบบนบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ยาสูบ การโฆษณาผลิตภัณฑ์ยาสูบผ่านโซเชี่ยลมีเดีย อาทิ วิทยู โททส์น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ซีดี วีซีดี ดีวีดี บริการไปรษณีย์ บริการโทรคมนาคม และในรูปแบบอื่นๆผ่านรูปภาพ คำพูด เสียง เป็นเรื่องต้องห้าม การโฆษณาผลิตภัณฑ์ยาสูบต่อสาธารณชนบนป้ายประกาศ ป้ายโฆษณากลางแจ้ง ภาพวาด หรือโบรชัวร์แบบอื่นใดเพื่อการโฆษณาผลิตภัณฑ์ยาสูบในรูปแบบของภาพเคลื่อนไหวบนกระดานหรือยานพาหนะทุกประเภท หรือการขนส่งเป็นเรื่องต้องห้าม การสนับสนุนกิจกรรมในคอนเสิร์ต หรือกิจกรรมกีฬา หรือกิจกรรมสาธารณะอื่นๆในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ยาสูบ หรืออย่างอื่นที่คล้ายคลึงกัน โดยมีชื่อยี่ห้อของผลิตภัณฑ์ยาสูบเป็นเรื่องต้องห้าม อนุสัญญาฯ จะกำหนดการจัดการและควบคุมการค้าปลีก การจัดจำหน่าย และการค้าส่งผลิตภัณฑ์ยาสูบทุกประเภท กระทรวงสาธารณสุขจะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เฉพาะด้าน ซึ่งเป็นผู้ตรวจสอบผลิตภัณฑ์ยาสูบ เป็นผู้ติดตาม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		ตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ เอกสารทางกฎหมาย/บรรทัดฐานทางตุลาการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีอยู่ยังคงมีผลสมบูรณ์ต่อไปจนกว่าจะมีการออกหนังสือบรรทัดฐานทางตุลาการฉบับใหม่เข้าแทนที่อันเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายฉบับนี้ พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม ค.ศ. 2015
6.	อนุภาษีกว่าด้วยการพิมพ์รูปภาพและคำเตือนเป็นภาษาเขมรเกี่ยวกับสุขภาพบนหีบห่อผลิตภัณฑ์ยาสูบ (Sub-Decree No. 149 on Labeling Tobacco Products Package with Pictorial Health Warning in Khmer) มีผลใช้บังคับเมื่อ 22 ตุลาคม ค.ศ. 2015	เหตุผลในการประกาศใช้อนุภาษีกาฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรคุ้มครองสาธารณสุขและลดผลกระทบต่อสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ยาสูบ เหตุผลในการประกาศใช้อนุภาษีกาฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควร (ก.) กำหนดมาตรการเพื่อจัดการการพิมพ์ภาพและข้อความภาษาเขมรเพื่อเตือนเกี่ยวกับสุขภาพบนผลิตภัณฑ์ยาสูบ (ข.) เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ยาสูบ เพื่อลดการใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบ และ (ค.) ป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบ อนุภาษีกาฉบับนี้ใช้บังคับกับหีบห่อยาสูบทุกประเภทที่จัดจำหน่าย ขาย และใช้ในราชอาณาจักรกัมพูชา และจะถูกควบคุมดูแลโดยกระทรวงสาธารณสุข บนพื้นที่ส่วนใหญ่ของหีบห่อยาสูบและด้านหลังจะต้องมีคำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพเป็นรูปภาพ 50% และเป็นภาษาเขมร 5% และคำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพเป็นภาษาเขมรจะต้องพิมพ์เป็นตัวอักษรหนาสีขาวบนฉากหลังสีดำเหนือรูปภาพเตือนเกี่ยวกับสุขภาพ คำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพซึ่งเป็นรูปภาพและภาษาเขมรจะต้องไม่ถูกบดบังโดยหีบห่อบรรจุภัณฑ์ หมายเหตุ หรือป้ายระบุที่ขัดแย้งกับจุดประสงค์ของการเตือนเรื่องสุขภาพตามที่ได้รับอนุญาตในอนุภาษีกาฉบับนี้ ยกเว้นกรณีการติดอากรแสตมป์ รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับคำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพที่เป็น

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		รูปภาพและภาษาเขมรนั้นจะกำหนดโดยประกาศกระทรวงสาธารณสุข ผู้ผลิตและผู้นำเข้าในประเทศเพื่อจัดจำหน่ายและขายผลิตภัณฑ์ยาสูบในราชอาณาจักรกัมพูชาจะต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาฉบับนี้ภายในระยะเวลา 9 เดือนนับจากวันที่อนุสัญญาฉบับนี้มีผลบังคับใช้ อนุสัญญาฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม ค.ศ. 2015
7.	อนุสัญญาฉบับที่ 43 ว่าด้วยมาตรการห้ามสูบบุหรี่ในสถานที่ทำงานหรือสถานที่สาธารณะ (Sub-Decree No. 43 on Measures to Prohibition of Smoking or Puffing Tobacco Products at Work Place or Public Space) มีผลใช้บังคับเมื่อ 16 มีนาคม ค.ศ. 2016	เหตุผลในการประกาศใช้อนุสัญญาฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชน ป้องกันและห้ามการสูบบุหรี่ที่เสี่ยงต่อสุขภาพของบุคคลรอบข้าง/ใกล้ชิด และสิ่งแวดล้อม และเพื่อลดการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ อนุสัญญาฉบับนี้มีเป้าหมายที่จะกำหนดมาตรการห้ามสูบบุหรี่ในสถานที่ทำงานหรือสถานที่สาธารณะ และกำหนดสถานที่ห้ามสูบบุหรี่/ปลอดเขตบุหรี่ กระทรวงสาธารณสุข หรือ MOH เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการสั่ง เผยแพร่ ใช้และควบคุมการใช้บังคับการห้ามสูบบุหรี่ในสถานที่ทำงานหรือสถานที่สาธารณะ และหากจำเป็น MOH จะร่วมมือกับกระทรวง หน่วยงาน และองค์กรระดับชาติและระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้อง อนุสัญญาฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 16 มีนาคม ค.ศ. 2016
8.	อนุสัญญาฉบับที่ 181 ว่าด้วยการพิมพ์คำเตือนเรื่องสุขภาพบนหีบห่อบุหรี่ (Sub-Decree No.181 on Printing of Health Warning Messages on Cigarette Packs) มีผลใช้บังคับเมื่อ 20 ตุลาคม ค.ศ. 2009	เหตุผลในการประกาศใช้อนุสัญญาฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรพิมพ์ข้อความเตือนเกี่ยวกับสุขภาพบนหีบห่อบุหรี่ในราชอาณาจักรกัมพูชา จุดประสงค์ของอนุสัญญาฉบับนี้คือการคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชน ปรับปรุงประสิทธิภาพของการตรวจสอบหีบห่อบุหรี่ ลดการบริโภคยาสูบ และสร้างการรับรู้ด้านผลกระทบจากการบริโภคยาสูบ อนุสัญญาฉบับนี้ควบคุมหีบห่อบุหรี่ทุกประเภทที่จัดจำหน่ายและขายในราชอาณาจักรกัมพูชา บุหรี่ที่ผลิตในประเทศหรือนำเข้ามาเพื่อจัดจำหน่ายและขายในราชอาณาจักรกัมพูชา

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
		จะต้องพิมพ์ข้อความเตือนเกี่ยวกับสุขภาพเป็นภาษาเขมร โดยระบุถึงอันตรายที่เกิดจากการบริโภคยาสูบ ข้อความเตือนเกี่ยวกับสุขภาพจะต้องอ่านและเข้าใจได้ง่าย ชัดเจน สีสันตึก/ไม่จืดจางและลบไม่ออก ตัวอย่างข้อความเตือนเกี่ยวกับสุขภาพตามอนุสัญญากฎฉบับนี้และวิธีเปลี่ยนตัวอย่างข้อความเตือนเกี่ยวกับสุขภาพนั้นจะกำหนดโดยประกาศของ MOH นอกจากนี้ ผู้ผลิตในประเทศและผู้นำเข้ามาเพื่อจัดจำหน่ายและขายที่ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งอนุสัญญากฎฉบับนี้จะต้องถูกลงโทษ ซึ่งรวมถึงการได้รับหนังสือตักเตือน การถูกสั่งให้ปิดกิจการชั่วคราวหรือถาวรก็ได้ ในกรณีที่มีคำสั่งให้ปิดกิจการชั่วคราวหรือถาวร จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากรัฐบาลแห่งกัมพูชาเสียก่อน อนุสัญญากฎฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม ค.ศ. 2009
9.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 1162 ว่าด้วยการดำเนินการพิมพ์คำเตือนเรื่องสุขภาพบนหีบห่อบุหรี่ (Prakas No.1162 on the Implementation of the Printing of Health Warning Messages on Cigarette Packs) มีผลใช้บังคับเมื่อ 16 ธันวาคม ค.ศ. 2009	เหตุผลในการประกาศใช้ประกาศกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรกำหนดตัวอย่างและขนาดคำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพบนหีบห่อบุหรี่ที่ผลิตในประเทศหรือนำเข้ามาเพื่อจัดจำหน่ายและขายในราชอาณาจักรกัมพูชา ตามประกาศนี้ มีคำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพ 5 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ (1) การสูบบุหรี่ก่อให้เกิดโรคมะเร็งปอด (2) การสูบบุหรี่ก่อให้เกิดโรคถุงลมโป่งพอง (3) การสูบบุหรี่ก่อให้เกิดโรคหัวใจ (4) การสูบบุหรี่ก่อให้เกิดโรคหลอดเลือดในสมอง และ (5) การสูบบุหรี่ทำให้ฟันผุ ขนาดของคำเตือนเกี่ยวกับสุขภาพได้ถูกกำหนดไว้ในประกาศ ประกาศฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม ค.ศ. 2009
10.	ประกาศกระทรวงฉบับที่ 273 ว่าด้วยการห้ามสูบบุหรี่หรือผลิตภัณท์ยาสูบ (Prakas	เหตุผลในการประกาศใช้ประกาศกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรกำหนดตัวอย่างและกระบวนการในการติดป้ายห้าม

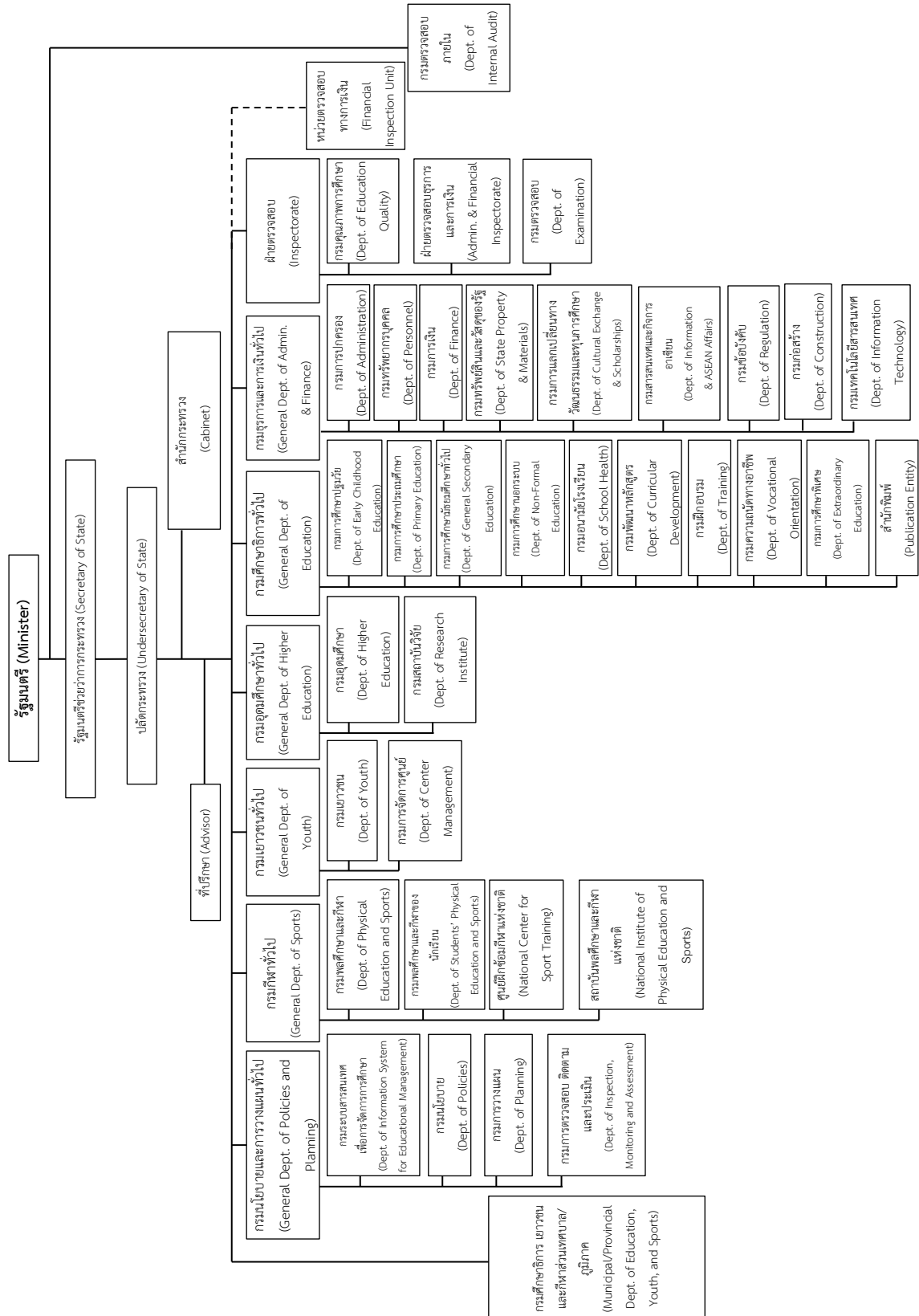
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เลขที่	กฎหมายและข้อบังคับ	บทสรุป
	No.273 on Smoking Ban or Smoke of Tobacco Product) มีผลใช้บังคับเมื่อ 18 พฤษภาคม ค.ศ. 2016	สูบบุหรี่หรือห้ามสูบบุหรี่ผลิตภัณฑ์ยาสูบในสถานที่ทำงานและที่สาธารณะ ป้ายดังกล่าวจะต้องทำเป็นภาษาเขมรและภาษาอังกฤษ และต้องติดป้ายในสถานที่ที่มองเห็นได้ ประกาศฉบับนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม ค.ศ. 2016

เอกสารแนบท้ายหมายเลข 1

โครงสร้างองค์กรกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬา

(Organizational Chart of the Ministry of Education, Youth and Sport)

เอกสารแนบท้ายหมายเลข 2

ค่าปรับสำหรับการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายแรงงานภายใต้ประกาศกระทรวงร่วมฉบับที่ 659

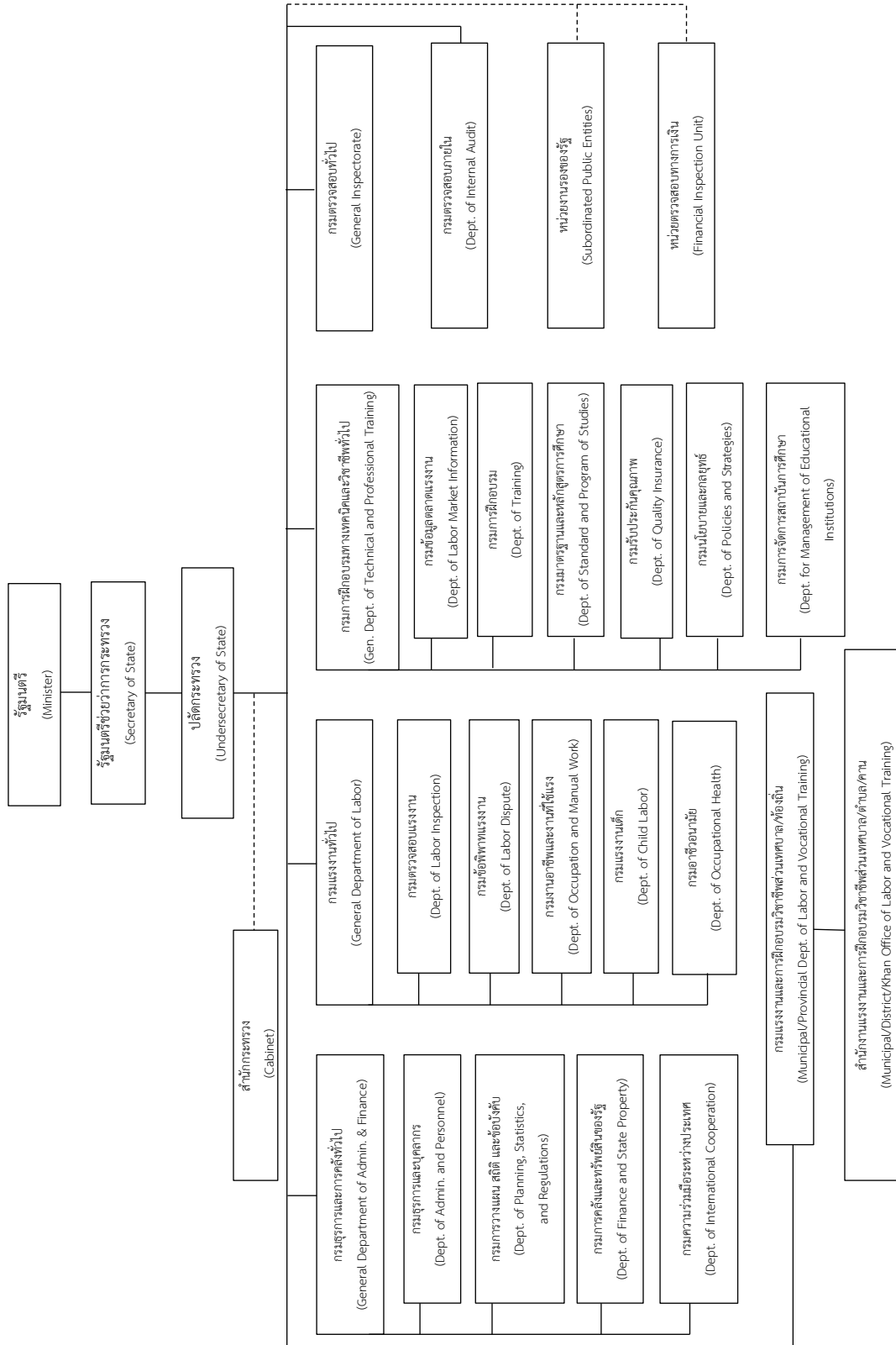
รายละเอียด	ค่าแรงรายวัน	ค่าปรับที่ MLVT กำหนด		ค่าปรับตามคำตัดสินศาล	
	(เรียล)	จำนวนวันที่ปรับ	จำนวนค่าปรับ (เรียล)	จำนวนวันที่ปรับ	จำนวนค่าปรับ (เรียล)
	1	2	1 x 2	4	1 x 4
การไม่แจ้งเปิดและปิดvisaหกิจ	40,000	63	2,520,000	61 - 90	2,440,000 - 3,600,000
การไม่จดทะเบียนหนังสือจัดตั้งvisaหกิจ	40,000	21	840,000	10 - 30	400,000 - 1,200,000
การไม่มีระบบเงินเดือน	40,000	63	2,520,000	61 - 90	2,440,000 - 3,600,000
การไม่แจ้งการย้าย (เข้า) ย้าย (ออก) ของพนักงาน	40,000	42	1,680,000	31 - 60	1,240,000 - 2,400,000
การไม่ขอวีซ่าสำหรับเข้าหรือออกประเทศในสมุดการจ้างงานสำหรับการเข้าหรือออกประเทศของลูกจ้างชาวกัมพูชา	40,000	21	840,000	10 - 30	400,000 - 1,200,000
การไม่เลือกตั้งตัวแทนลูกจ้าง (ผู้แทนสหภาพแรงงาน) หรือไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนการเลือกตั้งตัวแทนลูกจ้าง	40,000	63	2,520,000	61 - 90	2,440,000 - 3,600,000
การไม่เลือกตั้งตัวแทนลูกจ้างและรองตัวแทนลูกจ้างสำหรับวาระถัดไป	40,000	63	2,520,000	61 - 90	2,440,000 - 3,600,000
การไม่มีข้อบังคับภายในองค์กร	40,000	21	840,000	10 - 30	400,000 - 1,200,000
การไม่ขออนุมัติโควต้าว่าจ้างแรงงานต่างชาติ	40,000	63	2,520,000	61 - 90	2,440,000 - 3,600,000
การว่าจ้างลูกจ้างชาวต่างชาติโดยไม่มีใบอนุญาตทำงานที่สมบูรณ์ถูกต้อง	40,000	63	2,520,000	61 - 90	2,440,000 - 3,600,000

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

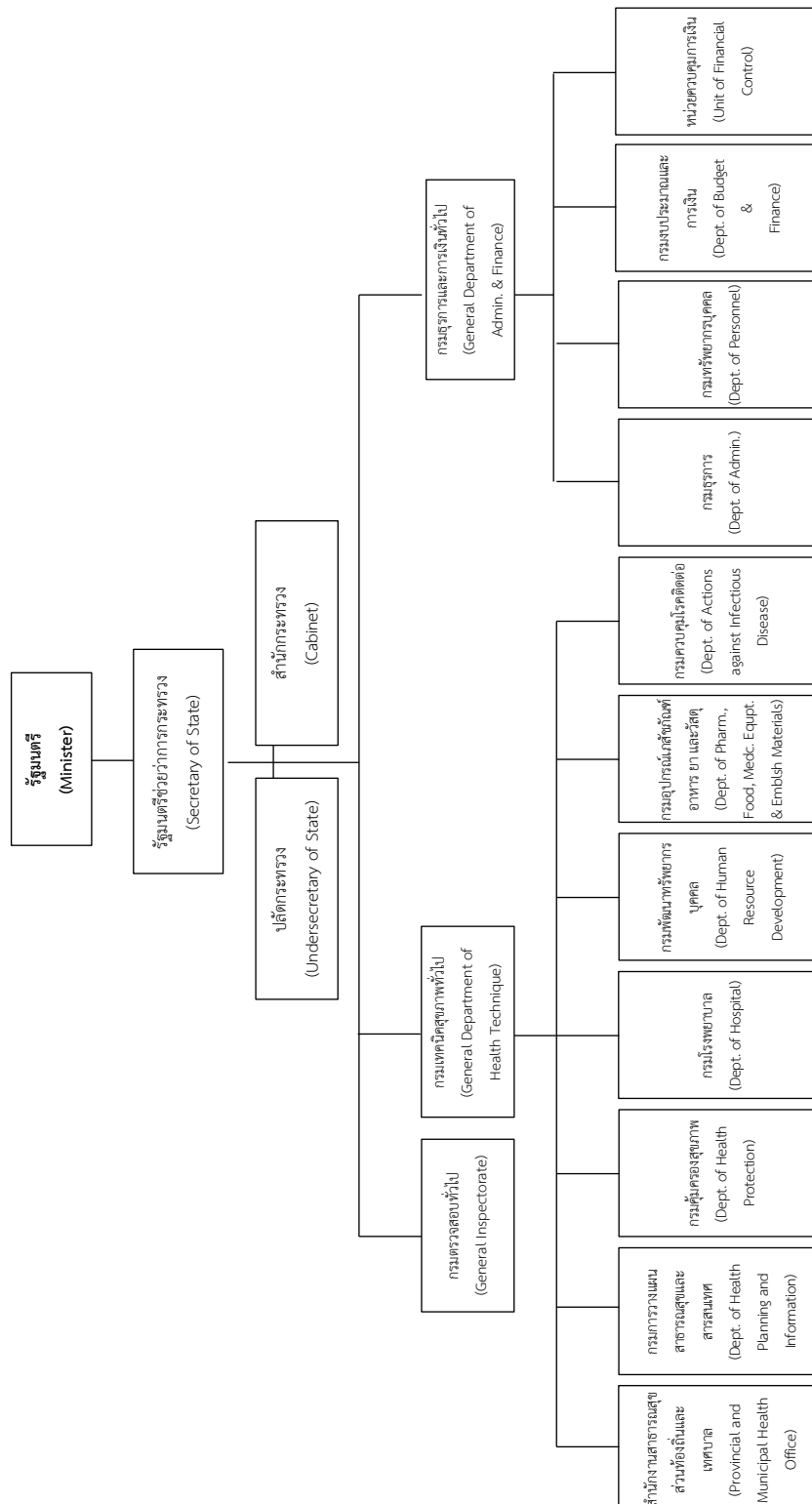
เอกสารแนบท้ายหมายเลข 3

โครงสร้างองค์กรกระทรวงแรงงานและการฝึกอบรมวิชาชีพ

(Organizational Chart of the Ministry of Labor and Vocational Training)

เอกสารแนบท้ายหมายเลข 4
โครงสร้างองค์กรกระทรวงสาธารณสุข
(Organizational Chart of the Ministry of Health)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

4. กฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม⁶⁶

สาระสำคัญของกฎหมายและข้อบังคับทุกฉบับที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคม ปรากฏตามรายละเอียดที่ดังต่อไปนี้

1. กฎหมายว่าด้วยแผนประกันสังคมสำหรับบุคคลที่กำหนดโดยบทบัญญัติของกฎหมายแรงงาน ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 25 กันยายน ค.ศ. 2002

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างระบบประกันสังคมที่ใช้บังคับกับประชาชนทุกคนที่อยู่ภายใต้บังคับ บทบัญญัติแห่งกฎหมายแรงงาน ระบบประกันสังคมดังกล่าวนี้ประกอบด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญ ประกันภัย ความเสี่ยงจากอาชีพ และการรักษาพยาบาล ซึ่งจะต้องได้รับการบริหารจัดการโดยกองทุนประกันสังคม แห่งชาติ (National Social Security Fund (“NSSF”)) ซึ่งเป็นกองทุนของรัฐบาล และนายจ้าง ลูกจ้าง และ แรงงานทุกคนมีหน้าที่ต้องจ่ายเงินสมทบให้กับกองทุนดังกล่าว

ระบบประกันสังคมตามกฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับกับบุคคลดังต่อไปนี้ ทั้งนี้ เป็นการมีผลบังคับโดยไม่คำนึงถึง เชื้อชาติ สีผิว เพศ ความเชื่อ ศาสนา ความเห็นทางการเมือง ชชาติกำเนิด ที่มาทางสังคม การเป็นสมาชิก สหภาพแรงงาน หรือการเข้าร่วมกิจกรรมของสหภาพ (1) แรงงานและลูกจ้างทุกรายที่อยู่ภายใต้บังคับ บทบัญญัติของกฎหมายแรงงาน ในกรณีที่ปฏิบัติงานภายในอาณาเขตของราชอาณาจักรกัมพูชาเพื่อประโยชน์ ของนายจ้างหนึ่งรายหรือมากกว่าหนึ่งราย ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงถึงประเภทของสัญญา รูปแบบและความสมบูรณ์ ของสัญญาตามกฎหมาย หรือประเภทของงานที่แรงงานได้กระทำและค่าจ้างที่ได้รับ (2) ข้าราชการและลูกจ้าง ของรัฐบาลที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์การมหาชน รวมทั้งพนักงานทั้งหมดที่ไม่ได้อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายข้าราชการ หรือกฎหมายทางการทูต ตลอดจนตัวแทนที่ได้รับการแต่งตั้งชั่วคราวของกลุ่มงานบริการสาธารณะ (3) ให้ถือ ว่า นักเรียนโรงเรียนฝึกวิชาชีพ ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานในศูนย์ฝึกอบรม ศูนย์ประสานงาน และฟื้นฟู สมรรถภาพด้านอาชีพ รวมทั้งผู้ฝึกหัดงานเป็นแรงงานและลูกจ้าง (4) บุคคลที่ให้บริการวิชาชีพโดยไม่มี ค่าตอบแทน ตามที่ประกาศของ MLVT กำหนด ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องระบบประกันสังคม และ (5) แรงงาน และลูกจ้างที่ทำงานชั่วคราวหรือตามฤดูกาล

2. กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงกิจการสังคม ทหารผ่านศึก และการฟื้นฟูเยาวชน ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 2005

กระทรวงกิจการสังคม ทหารผ่านศึก และการฟื้นฟูเยาวชน (the Ministry of Social Affairs, Veterans and Youth Rehabilitation “MSAVY”) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 17 มกราคม ค.ศ. 2005 และมีหน้าที่ในการเป็นผู้นำ และควบคุมกิจการสังคม ทหารผ่านศึก และการฟื้นฟูเยาวชน ในราชอาณาจักรกัมพูชา โดยมีรัฐมนตรีเป็นผู้นำ ในการดำเนินงานของกระทรวง และมีรัฐมนตรีช่วย และ/หรือปลัดกระทรวงเป็นผู้ช่วยงานตามที่จำเป็น โครงสร้างและการดำเนินงานของกระทรวง MSAVY นี้ได้รับการกำหนดไว้ในอนุสัญญา และ ณ วันที่ระบุใน

⁶⁶ ผู้วิจัยของแจ้งให้ทราบว่า MLVT เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลเรื่องสวัสดิการสังคมสำหรับบุคคลตามกฎหมายแรงงานของประเทศกัมพูชา สำหรับรายละเอียด การดำเนินงานและโครงสร้างของหน่วยงาน MLVT กรุณาศึกษารายละเอียดจากบทที่ 3 ของรายงานเรื่องกฎหมายกัมพูชาทั่วไป กระทรวงกิจการสังคม ทหารผ่านศึก และการฟื้นฟูเยาวชน (“MSAVY”) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องสวัสดิการสังคมของข้าราชการ

รายงานฉบับนี้ กระทรวง MSAVY มีนายวง โซท (His Excellency Vong Soth) ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี
กระทรวง

**3. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยแผนประกันสังคมสำหรับข้าราชการ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 18
มกราคม ค.ศ. 2008**

พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดรายละเอียดในเรื่องแผนประกันสังคมสำหรับข้าราชการ
หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการ และเงินสนับสนุนแผนประกันสังคมสำหรับข้าราชการ แผน
ประกันสังคมที่ระบุในพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ แก่ผู้ประกันตนในกรณีต่างๆ ดังต่อไปนี้
(1) กรณีเกษียณอายุ (2) กรณีทุพพลภาพ (3) กรณีคลอดบุตร (4) กรณีประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน (5)
กรณีเสียชีวิต และ (6) กรณีสงเคราะห์ผู้อยู่ในอุปการะ

ผู้ที่มีสิทธิรับผลประโยชน์จากโครงการประกันสังคมสำหรับข้าราชการประกอบไปด้วยข้าราชการ ผู้เกษียณอายุ
ผู้ทุพพลภาพรวมทั้งผู้ที่อยู่ในอุปการะของบุคคลต่างๆ ดังกล่าว โดยมีกองทุนประกันสังคมแห่งชาติสำหรับ
ข้าราชการ (the National Social Security Fund for Civil Servants “NCS”) ซึ่งเป็นหน่วยงานทาง
ปกครองของรัฐก่อตั้งขึ้นตามอนุสัญญาเป็นผู้บริหารจัดการและกำกับดูแลโครงการประกันสังคมดังกล่าว

รัฐบาลได้ให้อำนาจกระทรวง MSAVY ในการก่อตั้งกองทุน NCS

รัฐบาล ข้าราชการ ผู้เกษียณอายุ ผู้ทุพพลภาพ รวมทั้งผู้อยู่ในอุปการะของบุคคลต่างๆ ดังกล่าว มีหน้าที่ต้อง
จ่ายเงินสมทบให้แก่กองทุน NSSF ตามสัดส่วนของเงินเดือนสุทธิที่ตนได้รับ

**4. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงกิจการสังคม การฟื้นฟูเยาวชน และ
ทหารผ่านศึก (the Ministry of Social Affairs, Veterans and Youth Rehabilitation “MSAVY”)
ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 8 เมษายน ค.ศ. 2005**

อนุสัญญาฉบับนี้ได้กำหนดการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวง MSAVY ไว้ โดยกระทรวง
ดังกล่าวได้รับมอบหมายหน้าที่จากรัฐบาลกำหนดยุทธศาสตร์และบริหารจัดการกิจการสังคม ทหารผ่านศึก และ
การฟื้นฟูเยาวชนของราชอาณาจักรกัมพูชา กระทรวง MSAVY มีหน้าที่ต่างๆ ตามที่ระบุในอนุสัญญาฉบับนี้
ซึ่งประกอบด้วย

- จัดเตรียมนโยบายในเรื่องครอบครัวและผู้สูงอายุ
- ประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการใช้สิทธิต่างๆ ของเยาวชน
- บริหารจัดการแผนประกันสังคมสำหรับข้าราชการที่ยังไม่เกษียณอายุราชการ
- บริหารจัดการแผนประกันสังคมสำหรับบุตรของข้าราชการที่ต้องตกเป็นบุตรกำพร้า เนื่องจาก
ข้าราชการเสียชีวิต

- เสนอแนวทางเพื่อให้ทหารผ่านศึกตระหนักถึงคุณค่า หน้าที่ และบทบาทที่ตนมีต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อการพัฒนาตนเอง
- บริหารจัดการเงินบำนาญเกษียณอายุราชการ และเงินบำนาญกรณีทุพพลภาพของทหารในกองทัพ กัมพูชา
- ก่อตั้งศูนย์การศึกษาสำหรับเยาวชนที่กระทำความผิด เพื่อควบคุมดูแล ให้การศึกษา และฝึกอบรม เยาวชนดังกล่าว
- ประสานงานกับกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์กรในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างหลักสูตรการศึกษาและหลักสูตรการฝึกอบรมให้กับเยาวชน และ
- พัฒนากฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารจัดการการฟื้นฟูเยาวชน

แผนผังโครงสร้างองค์กรของกระทรวง MSAVY มีรายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบท้าย 5 ของรายงานฉบับนี้

5. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดทำแผนประกันสังคมแห่งชาติสำหรับข้าราชการ ตามที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2008

แผนประกันสังคมแห่งชาติสำหรับข้าราชการ (National Social Security Scheme for Civil Servants “NCS”) ก่อตั้งขึ้นตามอนุสัญญากฎฉบับนี้ มีหน้าที่แนะนำ จัดการ และทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่ากฎหมายได้กำหนดสิทธิประกันสังคมให้กับข้าราชการ ผู้เกษียณอายุ ผู้ทุพพลภาพ กรณีคลอดบุตร ประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน และเสียชีวิต รวมทั้งผู้ที่อยู่ในอุปการะของบุคคลต่างๆ ดังกล่าว ในเวลาที่เหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อลดภาระให้แก่ข้าราชการ ผู้เกษียณอายุ และผู้ทุพพลภาพดังกล่าว โดยได้รับคำแนะนำทางเทคนิคจากกระทรวง MSAVY และเงินสนับสนุนจากกระทรวงเศรษฐกิจและการเงิน (Ministry of Economy and Finance (“MEF”)) NCS มีหน้าที่ต่างๆ ตามที่ระบุในอนุสัญญากฎฉบับนี้ ซึ่งประกอบด้วย

- จัดระเบียบและบริหารจัดการแผนประกันสังคมตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติว่าด้วยแผนประกันสังคมสำหรับข้าราชการ (Royal Decree No. NS/RKT/0108/039 related to the social security for civil servants) ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 18 มกราคม ค.ศ. 2008
- บริหารจัดการเงินของ NCS ตามหลักธรรมาภิบาล
- วิจัยและพัฒนากฎเกณฑ์ข้อบังคับต่างๆ ของ NCS
- จัดเก็บค่าธรรมเนียมการเป็นสมาชิกจากสมาชิก รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลและรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากหน่วยงานอื่นๆ และ
- รับผิดชอบเรื่องการจ่ายผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกของ NCS และยืนยันว่าสมาชิกดังกล่าวได้รับผลประโยชน์ต่างๆ อันพึงได้

6. อนุสัญญาว่าด้วยการเพิ่มเงินประกันสังคมให้แก่อัตราการและทหารผ่านศึก ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 2015

อนุสัญญากฎฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดัดแปรการและทหารผ่านศึกได้รับสิทธิประโยชน์ในรูปแบบของเงินประกันสังคมรายเดือน ซึ่งเป็นสวัสดิการที่ได้รับเพิ่มเติม นอกเหนือไปจากสิทธิประโยชน์จากการเกษียณอายุ สิทธิประโยชน์จากการสูญเสียความสามารถในการประกอบอาชีพ สิทธิประโยชน์กรณีพิการและทุพพลภาพ โดยอนุสัญญากฎฉบับนี้ใช้บังคับกับ (1) ผู้ที่เกษียณอายุและผู้สูญเสียความสามารถในการประกอบอาชีพซึ่งเป็นอดีตข้าราชการ (2) ผู้ที่เกษียณอายุ ผู้ทุพพลภาพ ผู้พิการ ที่เป็นทหารผ่านศึก และ (3) ใช้บังคับในเรื่องเงินประกันสังคมรายเดือน ซึ่งเป็นสวัสดิการที่เพิ่มเติมขึ้นมานอกจากสิทธิประโยชน์จากการเกษียณอายุ สิทธิประโยชน์จากการสูญเสียความสามารถในการประกอบอาชีพ สิทธิประโยชน์จากความพิการและความทุพพลภาพ โดยอนุสัญญากฎฉบับนี้จะให้เงินประกันสังคมรายเดือนแก่อัตราการและทหารผ่านศึกดังกล่าวเป็นจำนวน 20,000 ถึง 30,000 เรียล (เท่ากับ 5 และ 7.5 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกาตามลำดับ) ทั้งนี้ จำนวนเงินดังกล่าวอาจมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับสวัสดิการทางด้านประกันสังคมที่ข้าราชการและทหารผ่านศึกได้รับในทุกๆ เดือน ณ ขณะนั้น

7. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดทำแผนประกันสังคม “แผนสาธารณสุข” สำหรับบุคคลที่กำหนดโดยบทบัญญัติของกฎหมายแรงงาน ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อฉบับวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 2016

อนุสัญญากฎฉบับนี้เป็นกฎหมายที่นำแผนสาธารณสุขมาใช้บังคับเป็นครั้งแรก โดยเป็นแผนที่ให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ แก่ประชาชนในเรื่องบริการป้องกันโรค บริการรักษาพยาบาลและบริการทางการแพทย์ รวมทั้งให้เบี้ยเลี้ยงรายวัน กรณีหยุดงานเนื่องจากพักรักษาตัวจากอาการป่วยหรืออุบัติเหตุ ซึ่งเป็นกรณีที่เพิ่มเติมขึ้นมาจากกรณีความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่และกรณีคลอดบุตร บุคคลที่มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ ตามแผนสาธารณสุขคือบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน รวมถึง คู่สมรสและบุตรในอุปการะของแรงงานที่เป็นสมาชิกกองทุนประกันสังคมแห่งชาติ (NSSF) และสมาชิก NSSF ที่ได้รับเงินบำนาญเนื่องจากพิการถาวรและยังมีชีวิตอยู่

8. ประกาศว่าด้วยการกำหนดระยะเวลาและวันที่ในการบังคับใช้แผนประกันสังคมในด้านสาธารณสุข ฉบับวันที่ 7 มีนาคม ค.ศ. 2016

ประกาศฉบับนี้กำหนดระยะเวลาในการบังคับใช้แผนประกันสังคมในด้านสาธารณสุขกับบุคคลที่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายแรงงานกัมพูชา โดยการบังคับใช้แผนประกันสังคมดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 ช่วงดังนี้

- การบังคับใช้ในช่วงแรกจะเริ่มบังคับใช้กับสมาชิกกองทุนประกันสังคมแห่งชาติ (NSSF) ที่ได้ลงทะเบียนขอรับสิทธิประโยชน์ภายใต้แผนสาธารณสุข, ผู้พิการถาวรและยังมีชีวิตอยู่ (รวมถึงคู่สมรสและบุตรที่อยู่ในอุปการะโดยตรงของสมาชิก NSSF ที่เสียชีวิตเนื่องจากประสบเหตุความเสี่ยงภัยในการปฏิบัติหน้าที่) โดยแผนการในช่วงแรกนี้จะเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ. 2016 เป็นต้นไป

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

- การบังคับใช้ในช่วงที่สองจะนำมาใช้กับผู้อยู่ในอุปการะของสมาชิก NSSF รวมถึง คู่สมรสและบุตร
ขณะนี้ ยังไม่มีกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการนำแผนการในช่วงนี้มาบังคับใช้

รัฐบาลก็เริ่มได้เริ่มนำแผนประกันสังคมในด้านสาธารณสุขมาบังคับใช้ โดยเน้นที่หน่วยงานธุรกิจ/สถานประกอบการบางแห่งที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งอยู่ในขั้นตอนทดลองก่อนจะนำมาบังคับใช้จริง NSSF จะมีหนังสือแจ้งไปยังหน่วยงานธุรกิจ/สถานประกอบการที่มีคุณสมบัติครบตามที่ NSSF กำหนดให้เข้าร่วมใช้แผนประกันสังคมในด้านสาธารณสุขดังกล่าว

9. ประกาศว่าด้วยการกำหนดอัตราเงินสมทบ ระเบียบและขั้นตอนในการจ่ายเงินสมทบ ให้โครงการประกันความเสี่ยงภัยจากการปฏิบัติหน้าที่และโครงการสาธารณสุขสำหรับบุคคลที่กฎหมายแรงงานให้ความคุ้มครอง ฉบับลงวันที่ 10 พฤศจิกายน ค.ศ. 2017

ประกาศฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการกำหนดอัตราเงินสมทบ ระเบียบและขั้นตอนในการจ่ายเงินสมทบให้กับโครงการประกันสังคมเพื่อประกันความเสี่ยงภัยจากการปฏิบัติหน้าที่และโครงการประกันสังคมในด้านสาธารณสุขสำหรับแรงงาน โดยทั้งสองโครงการดังกล่าวได้บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยโครงการประกันสังคมสำหรับบุคคลที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายแรงงาน ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 25 กันยายน ค.ศ. 2002

ตามประกาศฉบับนี้ นายจ้างหรือเจ้าของหน่วยงานธุรกิจ/สถานประกอบการทุกรายต้องชำระเงินสมทบให้แก่โครงการประกันความเสี่ยงภัยจากการปฏิบัติหน้าที่ และโครงการด้านสาธารณสุข ในอัตราดังต่อไปนี้

- สำหรับกรณีโครงการประกันความเสี่ยงภัยจากการปฏิบัติหน้าที่ นายจ้างหรือเจ้าของหน่วยงานธุรกิจ/สถานประกอบการต้องชำระเงินสมทบในอัตราร้อยละ 0.8 ของประมาณการค่าจ้างก่อนหักค่าใช้จ่ายของแรงงาน และ
- สำหรับกรณีโครงการด้านสาธารณสุข นายจ้างหรือเจ้าของหน่วยงานธุรกิจ/สถานประกอบการต้องชำระเงินสมทบในอัตราร้อยละ 2.6 ของประมาณการค่าจ้างก่อนหักค่าใช้จ่ายของแรงงาน

สมาชิก NSSF ที่ได้รับเงินบำนาญและสวัสดิการกรณีพิการการและยังมีชีวิตอยู่จะต้องจ่ายเงินสมทบในอัตราร้อยละ 1.3 ของเงินบำนาญที่ได้รับจาก NSSF

นายจ้างหรือเจ้าของหน่วยงานธุรกิจ/สถานประกอบการทุกรายต้องจ่ายเงินสมทบให้กับโครงการประกันสังคมกรณีโครงการประกันความเสี่ยงภัยจากการปฏิบัติหน้าที่และโครงการด้านสาธารณสุขเป็นรายเดือน โดยจะต้องชำระพร้อมกัน ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป การไม่ชำระเงินสมทบภายในระยะเวลาดังกล่าวจะก่อให้เกิด

ดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 1.5 คิดจากจำนวนเงินสมทบที่ต้องชำระจริงในแต่ละเดือน พร้อมทั้งชำระเบี้ยปรับตามมาตรา 36⁶⁷ ของกฎหมายว่าด้วยโครงการประกันสังคมสำหรับบุคคลที่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงาน

นายจ้างหรือเจ้าของหน่วยงานธุรกิจ/สถานประกอบการต้องชำระเงินสมทบ โดยโอนตรงไปยังบัญชีตามที่กองทุนประกันสังคมแห่งชาติกำหนด ทั้งนี้ นายจ้างหรือเจ้าของหน่วยงานธุรกิจ/สถานประกอบการเงินสมทบสามารถชำระเงินสมทบได้โดยวิธีการดังต่อไปนี้

- ชำระโดยตรงที่ธนาคารตามที่กำหนด
- ชำระผ่านระบบธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ (e-banking) หรือระบบ unity system โดยนายจ้างต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าธรรมเนียมการให้บริการ และ
- ชำระผ่านระบบอื่นๆ ตามที่กองทุนประกันสังคมแห่งชาติกำหนด

5. กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร⁶⁸

⁶⁷ มาตรา 36 ของกฎหมายว่าด้วยโครงการประกันสังคมสำหรับบุคคลที่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงาน ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 25 กันยายน ค.ศ. 2002 บัญญัติไว้ว่า “นายจ้างรายใดก็ตาม (...) จะต้องชำระเบี้ยปรับในอัตราตั้งแต่ 10 ถึง 30 วันของค่าจ้างรายวัน หรือในกรณีที่กระทำผิดซ้ำ จะต้องชำระเบี้ยปรับในอัตราตั้งแต่ 30 ถึง 90 วันของค่าจ้างรายวัน”

⁶⁸ รัฐบาลกัมพูชา (Royal Government of Cambodia (“RGC”)) ได้ประกาศใช้นโยบายว่าด้วยการพัฒนาโทรคมนาคม สารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสาร (“ICT”) ประจำปี ค.ศ. 2020 ในเดือนเมษายน ค.ศ. 2016 (“นโยบาย”) เนื่องจากกิจการโทรคมนาคมและสารสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสาร หรือเทคโนโลยี ICT เป็นเสาหลักสำคัญประการหนึ่งสำหรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศกัมพูชา รัฐบาลกัมพูชาจึงได้พัฒนา “นโยบายการพัฒนาโทรคมนาคมและเทคโนโลยี ICT (Telecommunication and ICT Development Policy)” เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาโทรคมนาคมและเทคโนโลยี ICT ในประเทศกัมพูชา ซึ่งจะมีส่วนก่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและประชาชนมีส่วนร่วม นโยบายนี้ได้รับการพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อแผนกลยุทธ์ของเครือข่ายโทรคมนาคมแห่งเอเชีย-แปซิฟิก ค.ศ. 2015-2017 (Asia-Pacific Telecommunity 2015-2017) ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างเศรษฐกิจอัจฉริยะในรูปแบบดิจิทัล (Smart Digital Economy) ผ่านการใช้เทคโนโลยี ICT ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก เพื่อยืนยันว่ามีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้คนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ผ่านการบังคับใช้นโยบายและข้อบังคับเพื่อสร้างเศรษฐกิจดิจิทัลแนวใหม่และเตรียมโครงสร้างพื้นฐานรองรับเศรษฐกิจดิจิทัลดังกล่าว นอกจากนี้ ตามกรอบความร่วมมือของอาเซียน ข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีความสำคัญในการสนับสนุนการบูรณาการและการติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงในระดับภูมิภาค นโยบายนี้ยังได้รับการพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อแผนแม่บทด้านเทคโนโลยี ICT ปี ค.ศ. 2020 ของอาเซียน ซึ่งประกาศใช้อย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 2015 โดยมุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจอาเซียนให้เป็นเศรษฐกิจดิจิทัล นอกจากนี้ นโยบายนี้ยังได้รับการพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อมาตรการที่มีความสำคัญเร่งด่วนมาตรการหนึ่งของรัฐบาลกัมพูชา ซึ่งเป็นมาตรการที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการพัฒนาอีกต่อไปในอนาคต การทำให้เทคโนโลยี ICT มีความทันสมัย และการปรับปรุงคุณภาพของเทคโนโลยี ICT เพื่อให้ได้มาตรฐานสากล มีราคาที่เหมาะสมได้ และให้บริการครอบคลุมทั่วประเทศ ซึ่งทำให้ประชาชนทุกคนสามารถใช้บริการและได้รับผลประโยชน์จากบริการดังกล่าวได้

นโยบายพัฒนาโทรคมนาคมและเทคโนโลยี ICT มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาในประเด็นต่างๆ ตามที่ระบุด้านล่างเป็นสำคัญ ได้แก่

- กรอบทางกฎหมายที่เกี่ยวกับโทรคมนาคมและเทคโนโลยี ICT ซึ่งรวมถึงนโยบายและกรอบทางกฎหมายเพื่อรับรองประสิทธิภาพ ความมั่นคง ความปลอดภัย และการบูรณาการในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านโทรคมนาคมและการใช้เทคโนโลยี ICT เพื่อยืนยันว่าผู้ใช้มีความมั่นใจ เพื่อดึงดูดการลงทุน และเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันของโทรคมนาคมและเทคโนโลยี ICT ตลอดจนรักษาความได้เปรียบในการแข่งขัน (competitive advantage) ของกัมพูชาทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก
- โครงสร้างพื้นฐานและการให้บริการ ICT และ
- การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี ICT ซึ่งจะพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาในเรื่องนี้

1. **กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996**

กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม (The Ministry of Posts and Telecommunications (“MPT”)) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996 โดยมีพันธกิจในการเป็นผู้นำและกำกับดูแลกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคมในราชอาณาจักรกัมพูชา โดยมีรัฐมนตรีเป็นผู้บริหารกระทรวง และมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงและ/หรือปลัดกระทรวงเป็นผู้ช่วยเหลือตามความจำเป็น อนุสัญญาเป็นกฎหมายที่กำหนดการจัดระเบียบและหน้าที่ของกระทรวง MPT ณ วันที่ระบุในรายงานฉบับนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง MPT คือ His Excellency Tram Ev Tek

2. **พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการก่อตั้งหน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมในประเทศกัมพูชา ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 1 มีนาคม ค.ศ. 2012**

พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้รับการประกาศใช้เพื่อก่อตั้งหน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมของประเทศกัมพูชา (Telecommunication Regulator of Cambodia “TRC”) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในการควบคุมดูแลทางเทคนิคและการบริหารจัดการ รวมถึงการบริหารจัดการด้านการก่อสร้าง การดำเนินการ การให้บริการ และการใช้เครือข่ายโทรคมนาคมและบริการโทรคมนาคม ตลอดจนเทคโนโลยีด้านการติดต่อสื่อสารและสารสนเทศ ณ วันที่จัดทำรายงานฉบับนี้ ประธานหน่วยงาน TRC คือ Moa Chakrya

หน่วยงาน TRC มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- นำนโยบายของหน่วยงานโทรคมนาคมที่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคมมาปฏิบัติ
- ส่งเสริมและสนับสนุนบรรยากาศทางการตลาดของธุรกิจโทรคมนาคมเพื่อก่อให้เกิดการแข่งขันในภาคธุรกิจโทรคมนาคมที่เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ
- กำหนดเครือข่ายโทรคมนาคมและบริการโทรคมนาคมที่จำเป็นต้องใช้ใบอนุญาตมาตรฐานหรือใบอนุญาตเฉพาะราย และกำหนดคุณสมบัติ/เกณฑ์ในการออกใบอนุญาตดังกล่าว
- เสนอวิธีการกำหนดค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาตไม่ว่าประเภทใดก็ตาม และใบอนุญาตต่างๆ ทั้งหมด
- ออกข้อกำหนดและข้อบังคับที่เหมาะสม และออกคำสั่งให้ระงับการปฏิบัติการของเครือข่ายโทรคมนาคมและการให้บริการโทรคมนาคม ไม่ว่าชั่วคราวหรือถาวรก็ตาม
- เรียกเก็บค่าปรับในการดำเนินการ ระงับการให้บริการโทรคมนาคมและการใช้บริการโทรคมนาคม ระงับหรือเพิกถอนใบอนุญาตเนื่องจากการละเมิดกฎหมายหรือข้อกำหนดของหน่วยงาน TRC
- สนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศ และอุตสาหกรรมโทรคมนาคม
- ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกัมพูชา (Royal Government of Cambodia (“RGC”)) และตามกฎหมายที่มีผลบังคับใช้

3. กฎหมายว่าด้วยโทรคมนาคม ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ. 2015

กฎหมายว่าด้วยโทรคมนาคมตราขึ้นในปี ค.ศ. 2015 โดยอาศัยความตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ โดยนอกจากวัตถุประสงค์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว กฎหมายดังกล่าวยังมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ก.) ยืนยันว่ามีการใช้โครงสร้างพื้นฐาน/สิ่งอำนวยความสะดวก และเครือข่ายโทรคมนาคมต่างๆ และมีการให้บริการโทรคมนาคมที่มีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัย มีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือและในราคาที่สมเหตุสมผล ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ
- ข.) รับรองการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและสนับสนุนให้ภาคเอกชนพัฒนาธุรกิจโทรคมนาคม และยืนยันว่ามีการดำเนินการที่ชอบด้วยกฎหมายและมีประสิทธิภาพ และ
- ค.) รับรองและคุ้มครองผู้ใช้และส่งเสริมการจัดเก็บงบประมาณรายได้ของแผ่นดิน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ระบุข้างต้น กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนด

- (1) อำนาจหน้าที่ของกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม (Ministry of Posts and Telecommunications)
- (2) หน้าที่ของฝ่ายกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมของกัมพูชา (Telecommunications Regulator of Cambodia)
- (3) การแบ่งประเภทและประเภทของหนังสืออนุญาต หนังสือรับรอง และใบอนุญาตต่างๆ
- (4) การจัดการกับประสิทธิภาพและการใช้โครงสร้างพื้นฐานและเครือข่ายโทรคมนาคมต่างๆ
- (5) มาตรฐานคุณภาพของบริการและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในกิจการโทรคมนาคม
- (6) ข้อผูกพันในการเข้าใช้บริการโทรคมนาคมอย่างทั่วถึง (universal access obligation)⁶⁹
- (7) การสร้างประสิทธิภาพ และการวิจัยและพัฒนาในด้านโทรคมนาคม
- (8) แผนงานด้านการกำหนดหมายเลขโทรศัพท์ในประเทศและที่อยู่อิเล็กทรอนิกส์
- (9) กฎระเบียบต่างๆ ว่าด้วยค่าบริการโทรคมนาคมและการแข่งขันทางธุรกิจที่เป็นธรรมและชอบด้วยกฎหมาย
- (10) สิทธิของผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโทรคมนาคม
- (11) สิทธิของผู้ใช้บริการโทรคมนาคม

กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับกับการประกอบกิจการโทรคมนาคมทั้งหมดในราชอาณาจักรกัมพูชา ยกเว้นในกิจการความมั่นคงของชาติและป้องกันประเทศ ตามกฎหมายฉบับนี้ ห้ามมิให้บุคคลใดก็ตามมีสิทธิในการประกอบกิจการโทรคมนาคม หรือเป็นผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคม หรือเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโทรคมนาคม หากมิได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร หรือได้รับใบรับรองหรือใบอนุญาตประกอบกิจการจาก

⁶⁹ ข้อผูกพันในการเข้าใช้บริการโทรคมนาคมอย่างทั่วถึง หมายถึง ข้อผูกพันของผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศรวมถึงเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารในการให้บริการโทรคมนาคมขั้นพื้นฐานและบริการเสริมแก่ประชาชน โดยเป็นบริการที่มีคุณภาพ และอยู่ในราคาที่เหมาะสม โดยประชาชนจะต้องเข้าถึงบริการดังกล่าวได้ทั่วราชอาณาจักรกัมพูชา

หน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคม (Telecommunication Regulator (“TRC”)) ของประเทศกัมพูชาตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้และเงื่อนไขที่ระบุในข้อบังคับอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ภายใน 1 (หนึ่ง) ปีหลังจากที่กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ ผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคมหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโทรคมนาคมจะต้องปฏิบัติตามระเบียบพิธีการที่หน่วยงาน TRC ได้กำหนดขึ้นมาใหม่ ในการขออนุญาต ใบรับรอง หรือใบอนุญาตตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้และข้อบังคับอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การขออนุญาต ใบรับรอง หรือใบอนุญาตที่ยังคงมีผลบังคับหลังจากที่กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ จะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้และเงื่อนไขที่ระบุในข้อบังคับอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. อนุสัญญีกว่าด้วยการกำหนดสถานะโทรคมนาคมกัมพูชาเป็นรัฐวิสาหกิจ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 12 มกราคม ค.ศ. 2005

อนุสัญญีกฎฉบับนี้ได้กำหนดให้หน่วยงานโทรคมนาคมกัมพูชา (Telecom Cambodia) มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ โดยเป็นหน่วยงานที่ควบคุมโดยรัฐบาล หรือ State Company โดยมีกระทรวงเศรษฐกิจและการคลัง (Ministry of Economy and Finance (“MEF”)) เป็นผู้ควบคุมดูแลด้านการเงิน

หน่วยงานโทรคมนาคมกัมพูชามีบทบาทหน้าที่ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ดำเนินการเป็นผู้ประกอบกิจการและให้บริการเครือข่ายโทรคมนาคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผ่านทางการสื่อสารวิทยุ ดาวเทียม สายใยแก้วนำแสง และสายเคเบิลใต้น้ำ ซึ่งรวมถึงการติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์และโทรสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล ระบบอินเทอร์เน็ตและจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และบริการวงจรเช่าส่วนบุคคล (private leased circuit (PLC))
- ให้บริการส่งสัญญาณโทรศัพท์จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง
- ให้บริการโทรคมนาคมอื่นๆ
- ร่วมมือกับบริษัทท้องถิ่นและบริษัทต่างชาติในการให้บริการทางธุรกิจ
- เข้าทำสัญญาเพื่อว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญตามความจำเป็น
- เข้าทำสัญญาเพื่อซื้อระบบโทรคมนาคมกับบริษัทท้องถิ่นหรือบริษัทต่างชาติ
- กำหนดค่าบริการโทรศัพท์ในประเทศ ส่วนค่าบริการโทรศัพท์ต่างประเทศนั้น ให้เป็นไปตามที่กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม (The Ministry of Posts and Telecommunications (“MPT”)) กำหนด
- ก่อตั้งสำนักงานสาขาในราชอาณาจักรกัมพูชา และ
- เข้าทำสัญญากับบริษัทในประเทศและต่างประเทศเพื่อผลิตและติดตั้งอุปกรณ์โทรคมนาคมและอุปกรณ์ด้าน IT

ข้อกำหนดบางข้อที่ระบุในอนุสัญญีกฎฉบับนี้ได้รับการแก้ไขโดยอนุสัญญีกฎฉบับที่ 28 ว่าด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมข้อ 6 9 และ 10 ที่ระบุในอนุสัญญีกฎฉบับที่ 01 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 12 มกราคม

ค.ศ. 2005 ว่าด้วยการกำหนดสถานะหน่วยงานโทรคมนาคมกัมพูชาให้เป็นรัฐวิสาหกิจ ซึ่งอนุสัญญากฎบัตรฉบับที่ 28 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2016

5. อนุสัญญา ว่าด้วยการจัดระเบียบและการทำงานของกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 28 มกราคม ค.ศ. 2014

อนุสัญญากฎบัตรฉบับนี้ได้กำหนดรายละเอียดเรื่องการจัดระเบียบและการทำงานของกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม (The Ministry of Posts and Telecommunications (“MPT”)) รัฐบาลกัมพูชามอบหมายให้กระทรวง MPT เป็นผู้นำและกำกับดูแลกิจการในด้านไปรษณีย์และโทรคมนาคมในราชอาณาจักรกัมพูชา ทั้งนี้ อนุสัญญากฎบัตรฉบับนี้ ซึ่งเป็นฉบับที่ 39 ได้ยกเลิกอนุสัญญากฎบัตรฉบับที่ 66 ว่าด้วยการจัดระเบียบและการทำงานของกระทรวง MPT ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม ค.ศ. 1997 ซึ่งมีผลบังคับใช้หลังจากที่กระทรวง MPT ได้รับการก่อตั้งขึ้น

ตามอนุสัญญากฎบัตรฉบับนี้ กระทรวง MPT มีหน้าที่ต่างๆ ดังต่อไปนี้

- จัดทำ ใช้ และติดตามการใช้นโยบายและแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติเพื่อการพัฒนากิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคม ตลอดจนการโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ
- จัดทำ ใช้ และติดตามการใช้ข้อบังคับกับกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคม ตลอดจนการโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ
- กำหนดนโยบายเพื่อการออกใบอนุญาต
- ร่วมมือกับกระทรวง/สถาบันที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นผู้นำและเข้าร่วมในการจัดระเบียบและการนำนโยบายด้านกลยุทธ์ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือในระดับนานาชาติในกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคมมาปฏิบัติ ซึ่งรวมถึงนโยบายด้านการโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการประสานความร่วมมือของราชอาณาจักรกัมพูชาในเรื่องดังกล่าวเข้ากับกรอบการดำเนินงานขององค์กรต่างๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ระดับภูมิภาค และระดับโลก รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศ
- กำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลสำหรับกิจการไปรษณีย์และโทรคมนาคม ตลอดจนการโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ
- บริหารจัดการมาตรฐานของหน่วยงานภาคไปรษณีย์และโทรคมนาคม ตลอดจนการโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ตรวจสอบการจัดการบริหารงานของหน่วยงานภาคไปรษณีย์และโทรคมนาคม ตลอดจนการโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ

กรณีศึกษารายละเอียดแผนผังองค์กรของกระทรวง MPT ได้จากเอกสารแนบท้าย 6 ของรายงานฉบับนี้

ทั้งนี้ ข้อกำหนดบางข้อที่ระบุในอนุสัญญากฎบัตรฉบับนี้ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมโดยอนุสัญญากฎบัตรฉบับที่ 74 ANK.BK ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน ค.ศ. 2015 ว่าด้วยการแก้ไขข้อ 26 27 28 29 และส่วน

เพิ่มเติมข้อ 29 ที่ระบุในอนุสัญญากฎบัตรที่ 39 ANK.BK ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 28 มกราคม ค.ศ. 2014 ว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวง MPT (Sub-Decree No. 74 ANK.BK on the Amendment to Articles 26, 27, 28 and 29 and supplement to Article 29 of Sub-Decree No. 39 ANK.BK effective on 28 January 2014 on the Organization and Functioning of the MPT, effective on 8 June 2015.)

6. อนุสัญญากฎบัตรว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของหน่วยงานกำกับดูแลกิจการโทรคมนาคมในประเทศกัมพูชา (Telecommunication Regulator of Cambodia “TRC”) ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 16 มีนาคม ค.ศ. 2016

อนุสัญญากฎบัตรนี้ได้กำหนดการจัดระเบียบและการดำเนินงานของหน่วยงาน TRC ซึ่งประกอบด้วยประธาน 1 (หนึ่ง) คนทำหน้าที่เป็นผู้นำ และมีจำนวนสมาชิกตามที่จำเป็นในการดำเนินงาน ประธานและสมาชิก TRC จะมีระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 3 (สาม) ปีและต่อวาระได้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคมร้องขอต่อนายกรัฐมนตรีของรัฐบาลกัมพูชา (RGC)

ประธานหน่วยงาน TRC จะมีสิทธิโดยสมบูรณ์ในการจัดการและปฏิบัติงานตามที่กฎหมายบัญญัติและตามข้อบังคับต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโทรคมนาคมได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ ยังมีบทบาทและหน้าที่ต่างๆ ดังต่อไปนี้

- บริหารจัดการงานประจำวันของหน่วยงาน TRC
- จัดทำกลยุทธ์และแผนงานเพื่อกำหนดข้อบังคับต่างๆ ที่จะส่งเสริมการพัฒนากิจการในภาคโทรคมนาคม
- ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของหน่วยงาน TRC เพื่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก อาทิ หน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ และภาคเอกชน เพื่อเสริมความแข็งแกร่งและขยายความร่วมมือในด้านกฎระเบียบข้อบังคับด้านโทรคมนาคม
- บริหารจัดการงบประมาณและทรัพย์สินของ TRC ตามขั้นตอนและข้อบังคับต่างๆ ที่มีผลบังคับใช้
- จัดทำรายงานงบการเงินประจำปีและส่งให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม (Minister of Post and Telecommunication) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและเศรษฐกิจ (Minister of Economy and Finance) พิจารณาตรวจสอบและอนุมัติ

กรรณศึกษารายละเอียดแผนผังองค์กรของหน่วยงาน TRC ได้จากเอกสารแนบท้าย 7 ของรายงานฉบับนี้

7. ประกาศร่วมเรื่องการให้บริการสาธารณะของกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม (Ministry of Post and Telecommunications “MPT”) ฉบับวันที่ 23 กรกฎาคม ค.ศ. 2013

เพื่อประโยชน์แห่งงบประมาณแผ่นดิน กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม (Ministry of Post and Telecommunications “MPT”) ได้รับอนุญาตตามประกาศฉบับนี้ในการเรียกเก็บค่าบริการสาธารณะ โดย

ตารางค่าบริการสาธารณะได้แนบท้ายกับประกาศฉบับนี้ ซึ่งรวมถึงมีการกำหนดค่าบริการสาธารณะ ระยะเวลา และความสมบูรณ์ของบริการสาธารณะทุกประเภทที่จะมอบให้แก่ประชาชน

8. หนังสือเวียนระหว่างกระทรวงเรื่องมาตรการป้องกันการแข่งขันทางธุรกิจที่ไม่เป็นธรรมในอุตสาหกรรมโทรคมนาคม ฉบับวันที่ 29 กันยายน ค.ศ. 2009

เพื่อเป็นการป้องกันวิกฤตโทรคมนาคมในราชอาณาจักรกัมพูชาอย่างทั่วถึง และเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อบริษัทรายได้อื่นๆ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีอำนาจ ซึ่งรวมถึงกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม (Ministry of Post and Telecommunications “MPT”) และกระทรวงเศรษฐกิจและการคลัง (Ministry of Economy and Finance (“MEF”)) ได้ออกหนังสือเวียนระหว่างกระทรวงฉบับนี้เพื่อกำหนดมาตรการบางประการเพื่อป้องกันการแข่งขันทางธุรกิจที่ไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการโทรคมนาคม อาทิเช่น (1) การออกคำสั่งให้หยุดรายการส่งเสริมการขายต่างๆ ทั้งหมดที่ก่อให้เกิดวิกฤตทางกิจการโทรคมนาคมโดยทันที โดยเฉพาะรายการส่งเสริมการขายที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณรายได้ของแผ่นดิน และ (2) รายการส่งเสริมการขายทั้งหมดจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกัมพูชาได้บัญญัติไว้

9. หนังสือเวียนระหว่างกระทรวง เรื่องการบริหารจัดการธุรกิจและการใช้บริการโทรคมนาคม ฉบับวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2012

หนังสือเวียนฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดและอาชญากรรายใดๆ ก็ตามใช้บริการโทรคมนาคมเพื่อประกอบกิจกรรมใดๆ ที่ละเมิดกฎหมาย อาทิเช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามแดน อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การติดตั้งและการให้บริการโทรคมนาคมที่ผิดกฎหมายไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยทางสังคม เพื่อเป็นการยกระดับความมั่นคงแห่งชาติ ความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยของประชาชน ให้กระทรวงต่างๆ ทั้งหมดที่มีอำนาจ รวมถึงกระทรวงกลาโหม กระทรวง MPT เป็นผู้ตัดสินใจมีคำสั่งให้ผู้ประกอบการในกิจการโทรคมนาคม ห้างร้านค้าปลีกและจัดจำหน่ายที่เป็นสาขา รวมทั้งผู้ใช้บริการโทรคมนาคมทุกรายปฏิบัติตามหนังสือเวียนฉบับนี้อย่างเคร่งครัดและเหมาะสม โดยผู้ให้บริการโทรคมนาคมมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนพิธีการต่างๆ ตามที่หนังสือเวียนฉบับนี้กำหนด และต้องยื่นเอกสารส่วนบุคคลอย่างเพียงพอ ส่วนผู้ประกอบการโทรคมนาคม และห้างร้านค้าปลีกและจัดจำหน่ายที่เป็นสาขาทุกรายมีหน้าที่ต้องจดทะเบียนธุรกิจในที่สถานประกอบการของตนตั้งอยู่

10. คำตัดสินเรื่องข้อกำหนดองค์ประกอบคณะกรรมการของโครงการโทรคมนาคมสำหรับภาคป้องกันประเทศและความมั่นคง โดยความร่วมมือด้านการเงินระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับราชอาณาจักรกัมพูชา ฉบับลงวันที่ 19 มีนาคม ค.ศ. 2015

ตามคำตัดสินนี้ รัฐบาลกัมพูชาได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการโครงการระบบโทรคมนาคมสำหรับกิจการกลาโหมและความมั่นคงของประเทศ ภายใต้ความร่วมมือด้านการเงินระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับราชอาณาจักรกัมพูชา โดยคณะกรรมการชุดนี้มีพันธกิจในการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้มีระบบ

โทรคมนาคมพร้อมสำหรับกิจการกลาโหมและความมั่นคงของประเทศ โดยสมาชิกของคณะกรรมการชุดนี้ ประกอบไปด้วยประธาน 1 คน รองประธาน 1 คน และสมาชิก 5 คน คณะกรรมการมีสิทธิที่จะแต่งตั้งทีมงานด้านเทคนิคเพื่อช่วยเหลืองานที่เกี่ยวข้องกับโครงการระบบโทรคมนาคม

6. กฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนาและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สาระสำคัญของกฎหมายและข้อบังคับทุกฉบับที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปรากฏตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ.1996

กระทรวงสิ่งแวดล้อม (The Ministry of Environment (“MoE”)) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996 โดยมีพันธกิจหลักในการเป็นผู้นำและควบคุมดูแลกิจการในด้านสิ่งแวดล้อมของราชอาณาจักรกัมพูชา กระทรวง MoE มีรัฐมนตรีเป็นผู้นำในการบริหารงานของกระทรวง และมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงและ/หรือปลัดกระทรวงเป็นผู้ช่วยเหลือตามความจำเป็น อนุสัญญาเป็นกฎหมายที่ใช้กำหนดการจัดระเบียบและ การดำเนินงานของกระทรวง MoE ณ วันที่ระบุในรายงานฉบับนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง MoE คือ His Excellency Say Samal

2. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการรักษาสีน้ำและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม ค.ศ. 1996

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์คือ (1) รักษาและส่งเสริมคุณภาพของสีน้ำและสุขภาพของประชาชน โดยการป้องกัน ลด และควบคุมมลภาวะ (2) ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมก่อนที่รัฐบาลจะมีคำสั่งอนุมัติ โครงการที่เสนอทุกโครงการ (3) ยืนยันว่าทรัพยากรธรรมชาติในราชอาณาจักรกัมพูชาจะได้รับการอนุรักษ์ พัฒนา บริหารจัดการ และใช้ อย่างถูกต้อง ยั่งยืนและถาวร (4) ส่งเสริมและทำให้ประชาชนสามารถร่วมรักษาสีน้ำและร่วมบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และ (5) ปราบปรามการกระทำใดๆที่ส่งผลกระทบต่อสีน้ำ

3. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการบริหารจัดการและการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งประเทศกัมพูชา ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2012

พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้แต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติขึ้นมาหนึ่งคณะเพื่อบริหารจัดการและพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งของประเทศกัมพูชาในลักษณะมั่นคงยั่งยืนและมีความรับผิดชอบ คณะกรรมการแห่งชาติดังกล่าว ประกอบไปด้วยประธานกิตติมศักดิ์ 1 คน ประธาน 1 คน รองประธาน 2 คน และสมาชิกอีก 19 คน

คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการบริหารจัดการและพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งประเทศกัมพูชา (Cambodian National Committee for Coastal Area Management and Development of Cambodia) มีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

- พัฒนานโยบาย แผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บท แผนการดำเนินงาน หลักสูตร และโครงการงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่ง
- พัฒนามาตรฐานทางกฎหมายและหลักการอื่นๆที่จำเป็นเพื่อยืนยันว่ามีระบบการบริหารจัดการการอนุรักษ์ และการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งที่โปร่งใส มีความชอบธรรม และยั่งยืนในทางสิ่งแวดล้อม
- ติดตาม ป้องกัน และดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำใดๆที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชายฝั่ง
- ทบทวนและประเมินโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทั้งหมดและดำเนินโครงการดังกล่าวตามหลักการของรัฐบาลที่ออกมาเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่ง
- ประสานความร่วมมือกับสมาคมชายหาดที่สวยงามที่สุดของโลก (Club of World's Most Beautiful Beach) รวมทั้งหน่วยงานระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้องอื่นๆเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่ง
- ให้ความรู้และฝึกอบรมทรัพยากรบุคคลเพื่อให้บรรลุความต้องการด้านการจัดการและการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่ง
- ร่วมมือกับกระทรวง หน่วยงาน ภาคเอกชน และผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ ทั้งหมดเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น และ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกัมพูชา

4. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 27 เมษายน ค.ศ. 1999

อนุสัญญากฎฉบับนี้มีจุดประสงค์ในการกำกับดูแลการจัดการขยะมูลฝอยอย่างปลอดภัย โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อยืนยันว่าสุขอนามัยของประชาชน คุณภาพสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ได้รับความคุ้มครอง โดยอนุสัญญากฎฉบับนี้มีผลบังคับกับการดำเนินการต่างๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการกำจัด การจัดเก็บ การเก็บรวบรวม การขนส่ง การนำกลับมาใช้ใหม่ และการทิ้งขยะและขยะมีพิษ กระทรวงสิ่งแวดล้อม (The Ministry of Environment (“MoE”) จึงจำเป็นต้องกำหนดแนวทางเรื่องการกำจัด การเก็บรวบรวม การขนส่ง การจัดเก็บ การนำกลับมาใช้ใหม่ การลดจำนวนให้เหลือน้อยที่สุด และการทิ้งขยะจากบ้านเรือนในจังหวัดและเมืองต่างๆ ของประเทศกัมพูชาเพื่อยืนยันว่าขยะจากครัวเรือนได้รับการบริหารจัดการอย่างปลอดภัย นอกจากนี้ กระทรวง MoE จะต้องจัดทำแนวทางเรื่องการจัดการกับขยะมีพิษเพื่อยืนยันว่าขยะดังกล่าวได้รับการบริหารจัดการอย่างปลอดภัย

5. **อนุสัญญาว่าด้วยกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม ค.ศ. 1999**

อนุสัญญากฎฉบับนี้ได้รับการบัญญัติขึ้นเพื่อ (1) กำหนดแนวทางในการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (environmental impact assessment (“EIA”)) ในโครงการหรือการดำเนินงานของรัฐและเอกชนทั้งหมด และกระทรวงสิ่งแวดล้อม หรือ Ministry of Environment “MoE” จะต้องตรวจสอบการประเมินดังกล่าว ก่อนที่จะเสนอให้รัฐบาลกัมพูชาพิจารณาอนุมัติ (2) กำหนดประเภทและขนาดของโครงการและการดำเนินงาน ที่เสนอ ตลอดจนการดำเนินงานต่างๆ ทั้งที่ยังมีอยู่ในปัจจุบันและที่กำลังดำเนินต่อเนื่องทั้งในภาครัฐบาลและ เอกชนก่อนที่จะดำเนินการตามขั้นตอนของ EIA และ (3) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการตาม ขั้นตอน EIA และให้นำแนวความคิดและข้อเสนอต่างๆ ที่ตนเสนอกลับไปพิจารณาทบทวนใหม่อีกครั้ง ก่อนที่จะดำเนินโครงการใดๆ

อนุสัญญากฎฉบับนี้มีผลบังคับใช้กับทุกโครงการที่เสนอ รวมทั้งการดำเนินงานต่างๆ ทั้งที่ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน และที่กำลังดำเนินอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะโดยบุคคลธรรมดา บริษัทเอกชน กิจการร่วมค้า บริษัทที่รัฐบาลเป็น เจ้าของ หรือหน่วยงานในรูปแบบกระทรวง-รัฐ ทั้งนี้ ยกเว้นโครงการพิเศษและสำคัญซึ่งต้องได้รับอนุมัติจาก รัฐบาลกัมพูชา

6. **อนุสัญญาว่าด้วยการตรวจสอบมลภาวะทางอากาศและมลภาวะทางเสียง ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม ค.ศ. 2000**

อนุสัญญากฎฉบับนี้ได้รับการบัญญัติขึ้นมาเพื่อกำหนดการตรวจสอบมลภาวะทางอากาศและมลภาวะทางเสียง เพื่อป้องกันและลดสารต่างๆ ที่ก่อให้เกิดมลภาวะทางอากาศและมลภาวะทางเสียงในชั้นบรรยากาศเพื่อรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อม และสุขอนามัยของประชาชน นอกจากนี้ขอบเขตของอนุสัญญากฎฉบับนี้ยังครอบคลุมถึง มาตรการใดๆ ก็ตามที่ทำเนิการเพื่อกำจัดแหล่งกำเนิดมลภาวะทั้งทางอากาศและทางเสียงต่างๆ ทั้งหมด ทั้งที่เป็นแหล่งที่สามารถเคลื่อนที่ได้ และเป็นแหล่งที่อยู่กับที่

7. **อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ชุมชน ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม ค.ศ. 2015**

อนุสัญญากฎฉบับนี้ได้รับการบัญญัติขึ้นมาเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการขยะ/ของเสียในเขตเมืองที่มี ประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมให้สะอาดสวยงามและ รักษาสุขอนามัยที่ดีของประชาชน อนุสัญญากฎฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพิ่มความรับผิดชอบต่อ กระทรวง สถาบัน หน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญ หน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาค และผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ ในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตเมือง (2) มอบหมายหน้าที่ในการจัดการขยะ/ของเสียในพื้นที่เขตเมือง ให้แก่หน่วยงานเทศบาลและอำเภอ และรับมอบหมายหน้าที่ดังกล่าวนี้จากหน่วยงานเทศบาลเพื่อมอบหมาย ต่อไปยังหน่วยงาน Khan (3) กำหนดมาตรการที่จำเป็นในการส่งเสริมประสิทธิภาพและความปลอดภัยในการ

จัดการขยะ/ของเสียในพื้นที่เขตเมือง และ (4) สร้างจิตสำนึกสาธารณะและกระตุ้นให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการจัดทำและใช้มาตรการในการจัดการขยะ/ของเสียในพื้นที่เขตเมือง

อนุสัญญากฎบัตรนี้มีผลบังคับกับการแยกประเภท การจัดเก็บ การทำความสะอาด การรวบรวม การขนส่ง การดำเนินการ และการบริหารจัดการพื้นที่จัดเก็บ ในกรณีที่ขยะ/ของเสียอยู่ในพื้นที่เขตเมืองของราชอาณาจักรกัมพูชา แต่ไม่มีผลบังคับกับการจัดการของเสียจากภาคอุตสาหกรรมและขยะมีพิษ

8. อนุสัญญากฎบัตรว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม ค.ศ. 2016

การจัดระเบียบด้านโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของกระทรวงสิ่งแวดล้อม (Ministry of Environment “MoE”) ได้รับการกำหนดไว้ในอนุสัญญากฎบัตร ค.ศ. 1997 และ 2015 ซึ่งเป็นอนุสัญญากฎบัตรที่บัญญัติขึ้นในภายหลัง แต่อย่างไรก็ตาม อนุสัญญากฎบัตรทั้งสองฉบับดังกล่าวถูกยกเลิกในภายหลัง ดังนั้น การจัดระเบียบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของกระทรวง MoE จึงได้รับการปรับเปลี่ยนใหม่ โดยอนุสัญญากฎบัตรที่ 135 นี้

ตามอนุสัญญากฎบัตรนี้ กระทรวง MoE ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกัมพูชาให้เป็นผู้นำและบริหารจัดการการรักษาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมและยั่งยืน และแนวปฏิบัติในการใช้ชีวิตอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชาวกัมพูชาทุกเพศทุกวัยที่อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรกัมพูชาในระยะยาว

กระทรวง MoE ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานบริการ (Etat-Major) ของรัฐบาลกัมพูชาและมีหน้าที่ต่างๆ ดังต่อไปนี้

- พัฒนาแนวคิด นโยบายและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ตลอดจนกำหนดลำดับความสำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยร่วมมือกับกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- จัดทำและบังคับใช้ข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและเหมาะสม และแนวปฏิบัติในการใช้ชีวิตอย่างยั่งยืน
- จัดการข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการทางการศึกษาและแคมเปญต่างๆ ทางด้านสิ่งแวดล้อม และจัดงานสัมมนาหรืองานอีเวนต์ที่สำคัญๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
- สร้างจิตสำนึกสาธารณะในเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้องและยั่งยืน และแนวปฏิบัติในการใช้ชีวิตอย่างยั่งยืนโดยการเผยแพร่ข้อมูลและกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกดังกล่าว
- จัดทำและบังคับใช้ข้อบังคับและขั้นตอนต่างๆ ในการประเมินสิ่งแวดล้อมในเชิงกลยุทธ์และการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของโครงการลงทุนของรัฐบาลและของเอกชน

- ให้ความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคและในระดับสากล องค์การระดับชาติและระดับนานาชาติ และองค์กรระดับชุมชนท้องถิ่นเพื่อยืนยันการรักษาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและเหมาะสม และแนวปฏิบัติในการใช้ชีวิตอย่างยั่งยืน และ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกัมพูชา

กรุณาศึกษาข้อมูลโครงสร้างองค์กรของกระทรวง MoE ตามรายละเอียดที่ปรากฏในเอกสารแนบท้ายหมายเลข 8

9. **ประกาศร่วมว่าด้วยการให้บริการสาธารณะของกระทรวงสิ่งแวดล้อม ฉบับวันที่ 28 ธันวาคม ค.ศ. 2012**
เพื่อประโยชน์แห่งงบประมาณแผ่นดิน กระทรวงสิ่งแวดล้อม หรือ Ministry of Environment “MoE” จึงได้รับอนุญาตตามประกาศร่วมฉบับนี้ให้จัดเก็บค่าบริการสาธารณะ รายละเอียดค่าบริการสาธารณะปรากฏตามเอกสารแนบท้ายประกาศร่วมฉบับนี้ ซึ่งระบุรายละเอียดค่าบริการ ระยะเวลา และการมีผลบังคับของบริการสาธารณะแต่ละประเภทที่จะมอบให้ประชาชน ตามประกาศฉบับนี้ ค่าบริการสาธารณะที่กระทรวง MoE จะเรียกเก็บนั้นครอบคลุมถึงค่าบริการสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติ การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการควบคุมการดำเนินงานของโครงการ ห้องทดลอง และบริการอื่นๆ โดยกระทรวง MoE มีหน้าที่จะต้องเผยแพร่ประกาศร่วมฉบับนี้ให้แก่ประชาชนรับทราบ
10. **ประกาศระหว่างกระทรวงฉบับวันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ. 2016 เรื่องการนำ "หลักปฏิบัติบริเวณชายหาด" (Coastal Code of Conduct) มาปฏิบัติ**
ประกาศระหว่างกระทรวงฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการบังคับใช้ "หลักปฏิบัติบริเวณชายหาด (Coastal Code of Conduct)" ซึ่งออกโดยคณะกรรมการแห่งชาติกัมพูชาเพื่อการจัดการและพัฒนาพื้นที่ชายฝั่ง (the Cambodian National Committee for Management and Development of Coastal Areas) เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม ค.ศ. 2016 ตามประกาศระหว่างกระทรวงฉบับนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมการรักษาไว้ซึ่งความสะอาด ความสมบูรณ์ของป่าบริเวณชายหาด ความสวยงาม สุขลักษณะ ความสงบเรียบร้อย ความมั่นคง-ความปลอดภัยบริเวณชายหาด ซึ่งเป็นชายหาดที่ได้รับการจัดอันดับในระดับสากล จึงมีการกำหนดกฎเกณฑ์บางประการที่บังคับใช้กับประชาชน เช่น กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการรับประทานอาหารบริเวณชายหาด การห้ามพกอาวุธระเบิดและประทัด การใช้ชายหาดสาธารณะของรัฐ การทิ้งขยะ การเล่นน้ำทะเล การใช้ถุงพลาสติก การโฆษณา การใช้ยานพาหนะ การพักผ่อนบริเวณชายหาด ฯลฯ
11. **หนังสือเวียนเรื่องมาตรฐานที่จำเป็นในการส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ฉบับวันที่ 22 กันยายน ค.ศ. 2016**
เพื่อเป็นการยืนยันความมีประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ รัฐบาลกัมพูชาจึงได้นำมาตรการต่างๆ ตามที่จำเป็นมาใช้บังคับเป็นครั้งแรก โดยผู้ว่าราชการเมืองหลวง จังหวัด เทศบาล อำเภอ และคาน

(khan) จะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตนอย่างเหมาะสมในการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยการกำหนดมาตรการป้องกันที่เข้มงวดในการควบคุม ปรามปราม และกำจัดอาชญากรรมใดๆ และทั้งหมดที่กระทำต่อทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการบุกรุกที่ดินที่อยู่ในเขตสงวนและเขตอนุรักษ์ธรรมชาติที่อยู่ในเขตอำนาจของตน นอกจากนี้ ผู้ว่าราชการเมืองหลวง จังหวัด เทศบาล อำเภอ และคานจะต้องอนุญาตและส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่น องค์กรภาคประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียอื่นมีส่วนร่วมในการควบคุมและกำจัดอาชญากรรมใดๆ และทั้งหมดที่กระทำต่อทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่สงวนและเขตอนุรักษ์ธรรมชาติที่อยู่ภายในเขตอำนาจของตน

ตามหนังสือเวียนฉบับนี้ รัฐบาลกัมพูชาได้มอบอำนาจให้แก่หน่วยงานปกครองของเมืองหลวง จังหวัด เทศบาล อำเภอ และคานให้ดำเนินการดังต่อไปนี้อย่างแข็งขันและเคร่งครัด

- บริหารจัดการการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรจากการประมงที่ได้รับอนุญาต และควบคุมและกำจัดการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรจากการประมงที่ไม่ได้รับอนุญาต
- ดำเนินมาตรการเพื่อควบคุมและปรามปรามการส่งออกไม้ป่าและผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ได้จากป่าไม้มิ่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม รวมถึงสัตว์ป่าไปขายยังต่างประเทศที่ผิดกฎหมายให้หมดสิ้นไป
- ควบคุมและดำเนินการมาตรการต่างๆ เพื่อปรามปรามการขนส่งและการกักตุนอันมิชอบด้วยกฎหมายซึ่งไม้ป่าไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม ที่เกิดขึ้นภายในเขตอำนาจของตน ให้หมดสิ้นไป

7. กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิต

สาระสำคัญของกฎหมายและข้อบังคับทุกฉบับที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและการอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ปรากฏตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงวัฒนธรรมและศิลปะ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996

กระทรวงวัฒนธรรมและศิลปะ (The Ministry of Cultures and Fine Arts (“MCFA”)) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996 และมีพันธกิจในการเป็นผู้นำและกำกับดูแลกิจการในส่วน of วัฒนธรรมและศิลปะของราชอาณาจักรกัมพูชา กระทรวง MCFA มีรัฐมนตรีเป็นผู้ในการบริหารงานของกระทรวง และมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงและ/หรือปลัดกระทรวงเป็นผู้ช่วยเหลืองานตามความจำเป็น อนุสัญญาเป็นกฎหมายที่จะกำหนดการจัดระเบียบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของกระทรวง MCFA ณ วันที่ระบุในรายงานฉบับนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง MCFA คือ Her Excellency Phoeurng Sackona

2. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 25 มกราคม ค.ศ. 1996

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และทรัพย์สินทางวัฒนธรรม โดยทั่วไปไม่ให้อายุทำลาย แก้วไข เปลี่ยนแปลง ชุด โอนกรรมสิทธิ์ ส่งออกหรือนำเข้าที่ขัดต่อกฎหมาย ตามกฎหมายฉบับนี้ คำว่า มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ หมายถึงทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่สร้างหรือค้นพบในอาณาเขตของประเทศกัมพูชา กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้กับทรัพย์สินทางวัฒนธรรม ทั้งที่เป็นสิ่งหาปริมาณได้และสิ่งหาปริมาณไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชนก็ตาม ที่ได้รับการคุ้มครองเพื่อประโยชน์สาธารณะ ถ้ามีได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในข้อบังคับอื่นใด ให้กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้กับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติเท่านั้น

3. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการมรดกโลกแห่งชาติ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม ค.ศ. 2009

พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้เป็นกฎหมายที่อนุญาตให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการมรดกโลกแห่งชาติ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ของประเทศกัมพูชา เพื่อคุ้มครองและพัฒนาทรัพย์สินทางวัฒนธรรมชาติและทรัพย์สินทางวัฒนธรรมแห่งชาติ ทั้งที่เป็นทรัพย์สินที่จับต้องได้และทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ ภายใต้กรอบความร่วมมือระดับนานาชาติ

คณะกรรมการแห่งชาติดังกล่าวประกอบด้วยประธาน 1 คน รองประธาน 2 คน และสมาชิกอีก 6 คน โดยมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ติดตามการรวบรวม หรือการประเมินรายงานเรื่องสภาพการอนุรักษ์ทรัพย์สินตามธรรมชาติและทรัพย์สินทางวัฒนธรรมแห่งชาติ ทั้งที่เป็นทรัพย์สินที่จับต้องได้และทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ ที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก
- ยกย่องการประสานความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือระดับนานาชาติกับคณะกรรมการมรดกโลกแห่งชาติของประเทศอื่นๆ และรักษาสถานะของรัฐบาลกัมพูชาในการบริหารจัดการทรัพย์สินทางวัฒนธรรมชาติและทรัพย์สินทางวัฒนธรรมแห่งชาติ ทั้งที่เป็นทรัพย์สินที่จับต้องได้และทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ ต่อสถาบันทางวัฒนธรรมระดับนานาชาติ
- ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อยกระดับและส่งเสริมคุณค่าอันเป็นเอกลักษณ์และเป็นที่ยอมรับในระดับสากลทั้งหมดที่มีอยู่ในมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมกัมพูชา ทั้งที่เป็นมรดกที่จับต้องได้และมรดกที่จับต้องไม่ได้ ให้แพร่กระจายไปทั่วทุกมุมโลก
- ประสานความร่วมมือกับกระทรวง สถาบัน และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ในเวทีระดับชาติและระดับนานาชาติที่มีประสิทธิภาพ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

4. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยระบบการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ของราชอาณาจักร
กัมพูชา ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2010

พระราชกฤษฎีกานี้ได้รับการบัญญัติขึ้น โดยมีจุดประสงค์ในการกำหนดระบบการจัดการมรดกทาง
วัฒนธรรมของผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ของราชอาณาจักรกัมพูชา โดยมีจุดประสงค์คือ (1) ยืนยันว่ามรดกทางวัฒนธรรม
อันยาวนานได้รับการอนุรักษ์และคุ้มครอง (2) อนุรักษ์และพัฒนาการมรดกทางวัฒนธรรมของผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ทั่ว
ประเทศโดยการสร้างมาตรการในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติและการพัฒนาความรู้ ทักษะ
พรสวรรค์ และหลักเทคนิคอย่างยั่งยืน สร้างระบบในการสืบทอดและส่งต่อความรู้ ทักษะ พรสวรรค์ และหลัก
เทคนิคที่มีอยู่ในมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ไปสู่คนรุ่นใหม่ และ (3) ยกระดับความร่วมมือระหว่าง
กระทรวงวัฒนธรรมและศิลปะ (Ministry of Culture and Fine Arts “MCFA”) ประชาชน และองค์กร
ต่างๆ ทั้งในระดับประเทศและระดับโลกในการยืนยันว่ามรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยเฉพาะมรดกทาง
วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้รับการอนุรักษ์และพัฒนา พระราชกฤษฎีกานี้มีผลบังคับกับพลเมืองกัมพูชา
ทุกคน

5. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเพื่อคุ้มครองและพัฒนา
ปราสาทสมโบร์ไพรพุก ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ. 2015

เพื่อเป็นการคุ้มครองและพัฒนาปราสาทสมโบร์ไพรพุก รัฐบาลกัมพูชาจึงได้แต่งตั้งหน่วยงานแห่งชาติที่มีชื่อว่า
หน่วยงานแห่งชาติเพื่อการคุ้มครองและพัฒนาปราสาทสมโบร์ไพรพุก โดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชกฤษฎีกา
ฉบับนี้ โดยหน่วยงานดังกล่าวอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวงวัฒนธรรมและศิลปะ (Ministry of
Culture and Fine Arts “MCFA”) และมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ปกป้อง คุ้มครอง อนุรักษ์ และส่งเสริมสถานที่ทางโบราณคดี ทางวัฒนธรรม ทางสิ่งแวดล้อมและ
ทางประวัติศาสตร์ของปราสาทสมโบร์ไพรพุก
- จัดการและเตรียมการใช้ที่ดินที่อยู่ในพื้นที่ปราสาทสมโบร์ไพรพุก
- ป้องกันมิให้เกิดการกระทำบุกรุกต่อป่าไม้ภายในพื้นที่ปราสาทสมโบร์ไพรพุก รวมทั้งจัดเตรียม
ให้มีหน่วยงานดูแลปราสาทดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา
- มีส่วนร่วมในการใช้นโยบายบรรเทาความยากจนของรัฐบาลกัมพูชาในพื้นที่สมโบร์ไพรพุก
- ร่วมมือกับคณะกรรมการพัฒนาของกัมพูชาในการอนุมัติโครงการลงทุนทั้งหมดที่เกี่ยวกับสมโบร์
ไพรพุก
- เข้าทำสัญญาเพื่อดำเนินการในโครงการใดๆ กับองค์กรระดับประเทศหรือระดับนานาชาติ
- เข้าทำสัญญากับหน่วยงานราชการทุกระดับในเรื่องการวางแผนชุมชนเมือง โครงการพัฒนาชนบท
และให้บริการอื่นๆ และ
- ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล

6. อนุสัญญากว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 17 กันยายน ค.ศ. 2002

อนุสัญญากฎฉบับนี้ได้รับการบัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึงทรัพย์สินทางวัฒนธรรม การขุดค้นหาวัตถุโบราณ พิธีการในการดำเนินธุรกิจค้าขายวัตถุโบราณ พิธีการในการนำเข้าและส่งออก ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม ตามอนุสัญญากฎฉบับนี้ มรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงทรัพย์สินทางวัฒนธรรมทุกประเภท ที่มีลักษณะบ่งจำเพาะเท่านั้น โดยไม่รวมถึงทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่ขาดลักษณะบ่งจำเพาะดังกล่าว

บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลใดๆ ที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจเกี่ยวกับทรัพย์สินทางวัฒนธรรมจะต้องขออนุมัติจาก กระทรวงวัฒนธรรมและศิลปะ หรือ Ministry of Culture and Fine Arts “MCFA” พร้อมทั้งยื่นเอกสารตามที่กระทรวง MCFA กำหนด นอกจากนี้ องค์กรในระดับประเทศหรือระดับนานาชาติองค์กรใดก็ตามที่ประสงค์ที่จะขุดค้นหาวัตถุโบราณโดยใช้วิธีขุดตามที่เหมาะสมและวิธีขุดลงไปในพื้นที่เปลือกโลกบนอาณาเขตดินแดนของราชอาณาจักรกัมพูชาจะต้องขออนุมัติจากกระทรวง MCFA และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเสียก่อน พร้อมทั้งยื่นเอกสารตามที่กำหนด

กฎหมายกัมพูชาห้ามมิให้มีการส่งออกทรัพย์สินทางวัฒนธรรมใดๆ ก็ตามออกไปยังต่างประเทศ ยกเว้นกรณีที่มีใบอนุญาตพิเศษ คำขอทั้งหมดในเรื่องการส่งออกทรัพย์สินทางวัฒนธรรมออกไปยังต่างประเทศนั้น ผู้ยื่นคำขอหรือตัวแทนของผู้ยื่นคำขอจะต้องยื่นคำขอดังกล่าวต่อกระทรวง MCFA

อนุสัญญากฎฉบับนี้กำหนดให้เจ้าของทรัพย์สินทางวัฒนธรรมต้องสำแดงทรัพย์สินทางวัฒนธรรมทั้งหมดที่นำเข้ามายังประเทศกัมพูชาต่อศุลกากรและหน่วยงานทางภาษีอากร ในกรณีที่นำทรัพย์สินดังกล่าวเข้ามาในประเทศกัมพูชา โดยมีได้สำแดงต่อศุลกากรและหน่วยงานทางภาษีอากร หรือในกรณีที่ทรัพย์สินดังกล่าวถูกขโมยมาและนำเข้ามายังประเทศกัมพูชาในลักษณะฉ้อฉล ให้ถือว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นสิ่งผิดกฎหมาย

7. อนุสัญญากว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงวัฒนธรรมและศิลปะ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 19 มีนาคม ค.ศ. 2007

หลังจากที่มีการก่อตั้งกระทรวงวัฒนธรรมและศิลปะ (Ministry of Culture and Fine Arts “MCFA”) อนุสัญญากฎฉบับที่ 62 ว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของ MCFA ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม ค.ศ. 1997 (Sub-Decree No. 62 ANK.BK on the Organization and Functioning of the MCFA, dated 14 October 1997 (“อนุสัญญากฎ ค.ศ. 1997”)) ได้กำหนดการจัดระเบียบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของกระทรวง MCFA อย่างไรก็ตาม อนุสัญญากฎฉบับนี้ซึ่งเป็นฉบับที่ 24 ได้ยกเลิกอนุสัญญากฎ ค.ศ. 1997 ดังกล่าว

อนุสัญญากฎฉบับนี้ได้รับการบัญญัติขึ้นเพื่อจัดระเบียบหน่วยงานของกระทรวง MCFA และกำหนดพันธกิจหลักของกระทรวง รวมทั้งหน้าที่ของกรมทั่วไป กรม และหน่วยงานอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวง MCFA ตามอนุสัญญากฎฉบับนี้ กระทรวง MCFA ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกัมพูชาให้รับผิดชอบในการเป็น

ผู้นำและควบคุมดูแลกิจการต่างๆ ในด้านภาควัฒนธรรมและศิลปะในราชอาณาจักรกัมพูชา โดยกระทรวง
MCFA มีบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- นำนโยบายในการคุ้มครอง อนุรักษ์ และส่งเสริมคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมแห่งชาติและ
ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมทั่วไปของราชอาณาจักรกัมพูชามาปฏิบัติ และบริหารจัดการสถานที่ทาง
วัฒนธรรม ทางโบราณคดี ทางมานุษยวิทยา และทางประวัติศาสตร์
- ให้นิยามใหม่และส่งเสริมคุณค่าทางวัฒนธรรม ความเชื่อ จารีตและประเพณีของชาติ กระตุ้นให้เกิด
การสร้างสรรค์ผลงาน โฆษณาประชาสัมพันธ์และพัฒนากิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม
- เป็นผู้ให้ความคุ้มครองทางเทคนิคแก่มหาวิทยาลัยทางศิลปะที่มีชื่อว่า Royal University of Fine
Art ในด้านการฝึกอบรมศิลปิน นักดนตรี สถาปนิก นักโบราณคดี และผู้เชี่ยวชาญในสาขาอื่นที่
เกี่ยวข้องในด้านวัฒนธรรม โดยร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชน และกีฬา

การศึกษาโครงสร้างองค์กรของกระทรวง MCFA ตามรายละเอียดที่ปรากฏในเอกสารแนบท้ายหมายเลข 9

8. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดระเบียบและการจัดการพื้นที่ริสอร์ทเขาพระวิหาร ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 31 มกราคม ค.ศ. 2014

อนุสัญญากฎฉบับนี้ได้รับการบัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดการจัดระเบียบและการบริหารจัดการปราสาทเขาพระวิหาร ซึ่งการจัดระเบียบและการบริหารจัดการดังกล่าวนี้เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานด้านการคุ้มครองและพัฒนาพื้นที่ริสอร์ทเขาพระวิหาร ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับประเทศ และก่อตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ NS/0606/248 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 2006 โดยร่วมมือกับสถาบันและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป้าหมายของหน่วยงานดังกล่าวคือ (1) ดำรงไว้ซึ่งคุณค่าอันโดดเด่นในการเป็นมรดกโลกของเขาวัดเขาพระวิหารและบริเวณโดยรอบ (2) อนุรักษ์และส่งเสริมคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม โบราณคดี ชาติพันธุ์ และทรัพยากรธรรมชาติ (3) ยืนยันว่าพื้นที่ริสอร์ทเขาพระวิหารและบริเวณโดยรอบได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ (4) ส่งเสริมการผลิตทางการเกษตร การใช้พลังงานทดแทน การพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ โดยดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการที่ได้รับการยอมรับจากองค์การ UNESCO และตามแผนพัฒนาพื้นที่เขาพระวิหาร

9. อนุสัญญาว่าด้วยการบริหารจัดการอุตสาหกรรมภาพยนตร์ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ. 2016

อนุสัญญากฎฉบับนี้ ซึ่งเป็นฉบับที่ 234 ได้รับการบัญญัติขึ้นเพื่อยืนยันว่าอุตสาหกรรมภาพยนตร์ในประเทศกัมพูชาได้รับการบริหารจัดการและพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อนุสัญญากฎฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการการถ่ายทำภาพยนตร์ในประเทศ การถ่ายทำภาพยนตร์จากต่างชาติที่เข้ามาถ่ายทำในประเทศกัมพูชา การนำเข้าและส่งออกภาพยนตร์ การดำเนินการในเชิงพาณิชย์ในเรื่องการให้บริการถ่ายทำภาพยนตร์ การเผยแพร่ภาพยนตร์ การสอนการถ่ายทำภาพยนตร์ในรูปแบบของโรงเรียน นอกจากนี้ อนุสัญญากฎฉบับนี้ยังมี

วัตถุประสงค์ในการสนับสนุนให้มีการผลิตภาพยนตร์ใหม่ๆ และดำเนินคดีกับผู้ละเมิดข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทำภาพยนตร์

อนุสัญญากฎฉบับนี้มีผลบังคับกับการดำเนินการทุกอย่างที่กระทำในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ในกัมพูชา ยกเว้นการผลิต การจัดจำหน่าย การเผยแพร่ภาพยนตร์ และการเผยแพร่ภาพยนตร์ในรูปแบบของสิ่งตีพิมพ์ที่กระทำโดยกระทรวงและนิติบุคคลโดยไม่หวังผลกำไร

อนุสัญญากฎฉบับนี้กำหนดให้บุคคลใดๆ ก็ตามที่ประกอบธุรกิจผลิตภาพยนตร์ ธุรกิจถ่ายทำภาพยนตร์ ธุรกิจโรงภาพยนตร์ ธุรกิจจัดหาวัสดุอุปกรณ์สำหรับการผลิตหรือถ่ายทำภาพยนตร์ ธุรกิจให้บริการตัดต่อภาพยนตร์ (รูปภาพและเสียง) ธุรกิจทำซ้ำภาพยนตร์ ธุรกิจให้บริการการแปลและพากย์เสียง ธุรกิจให้บริการโรงถ่ายทำภาพยนตร์ และธุรกิจสอนการถ่ายทำภาพยนตร์ในลักษณะโรงเรียน ต้องขออนุญาตจากกระทรวงวัฒนธรรมและศิลปะ (Ministry of Culture and Fine Art “MCFA”) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับควบคุมดูแลอุตสาหกรรมภาพยนตร์ในกัมพูชา นอกจากนี้ ภาพยนตร์ที่ผลิตและถ่ายทำในประเทศและภาพยนตร์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของภาพยนตร์และกระทรวง MCFA ก่อนที่จะให้เช่า ขาย ฉาย และเผยแพร่ไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม นอกจากนี้ภาพยนตร์ที่จะส่งออกไปจากประเทศกัมพูชาก็จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของและกระทรวง MCFA ล่วงหน้าด้วยเช่นกัน

ประเด็นสำคัญที่ขอแจ้งให้ทราบคือผู้ผลิตภาพยนตร์หรือบุคคลใดๆ ก็ตามที่ประกอบธุรกิจภาพยนตร์หรือให้บริการที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ที่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในอนุสัญญากฎฉบับนี้จะต้องขออนุมัติจากกระทรวง MCFA ภายในระยะเวลา 6 (หก) เดือน นับจากวันที่อนุสัญญากฎฉบับนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (วันที่ 8 พฤศจิกายน ค.ศ. 2016)

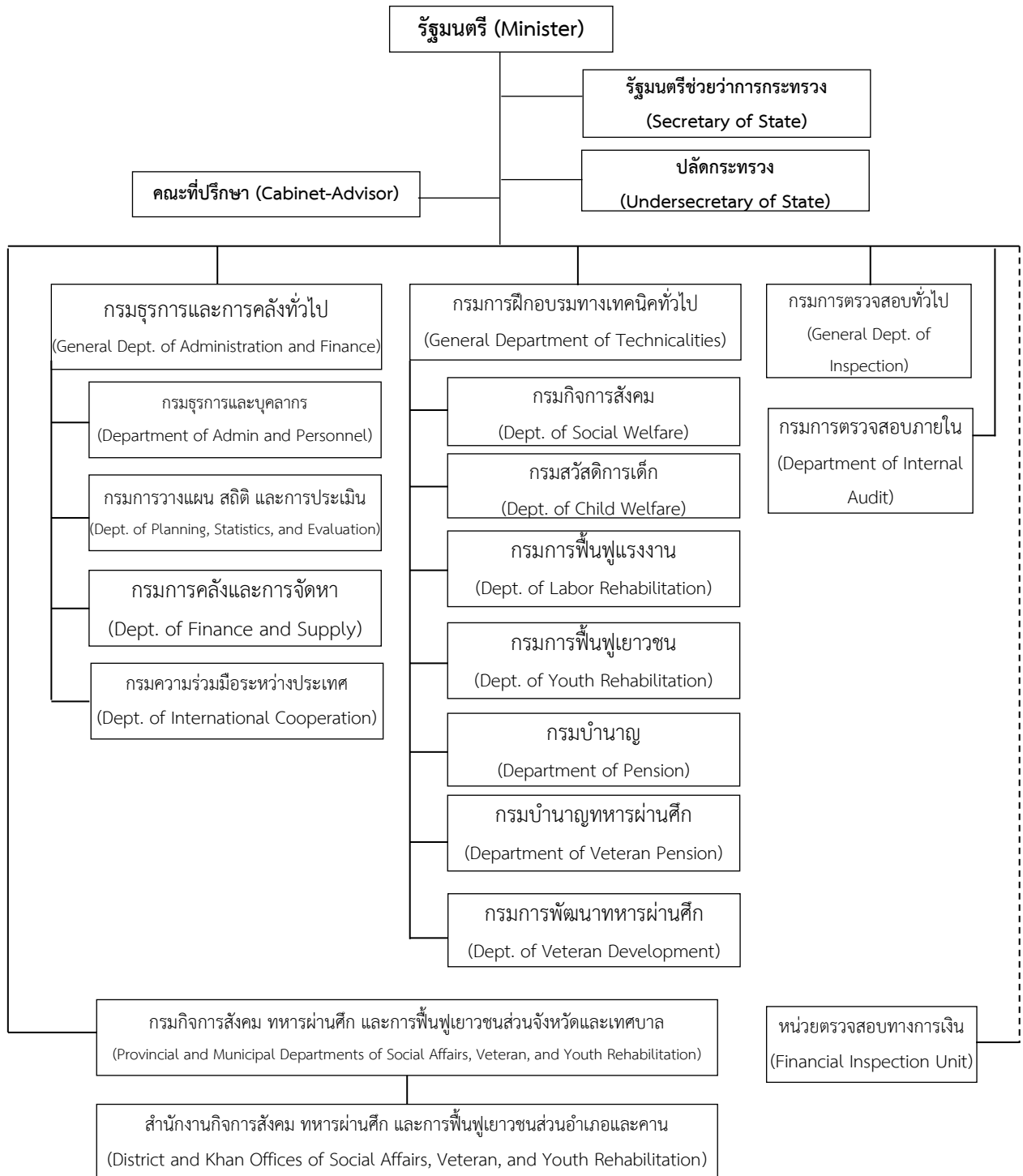
10. ประกาศร่วม เรื่องการให้บริการสาธารณะของกระทรวงวัฒนธรรมและศิลปะ ฉบับวันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ. 2016

เพื่อประโยชน์แห่งงบประมาณแผ่นดิน ประกาศฉบับนี้ได้อนุญาตให้กระทรวง MCFA จัดเก็บค่าธรรมเนียมในการให้บริการสาธารณะ โดยตารางที่แนบมากับประกาศฉบับนี้ให้รายละเอียดค่าบริการ ระยะเวลาและการมีผลบังคับของบริการทุกประเภทที่จะมอบให้ประชาชน ตามประกาศฉบับนี้ ค่าธรรมเนียมในการให้บริการสาธารณะที่กระทรวง MCFA จะเรียกเก็บนั้นครอบคลุมถึงค่าตัวเข้าชมพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ ค่าธรรมเนียมในการอนุมัติลิขสิทธิ์และสิทธิอื่นๆ ในทำนองเดียวกัน ค่าธรรมเนียมในการให้ใบอนุญาตสำหรับภาพยนตร์และโฆษณาทางวัฒนธรรม ฯลฯ กระทรวง MCFA จะต้องเผยแพร่ประกาศฉบับนี้เพื่อให้ประชาชนรับทราบถึงค่าธรรมเนียมในการให้บริการสาธารณะดังกล่าว

เอกสารแนบท้ายหมายเลข 5

โครงสร้างองค์กรกระทรวงกิจการสังคม ทหารผ่านศึก และการฟื้นฟูเยาวชน

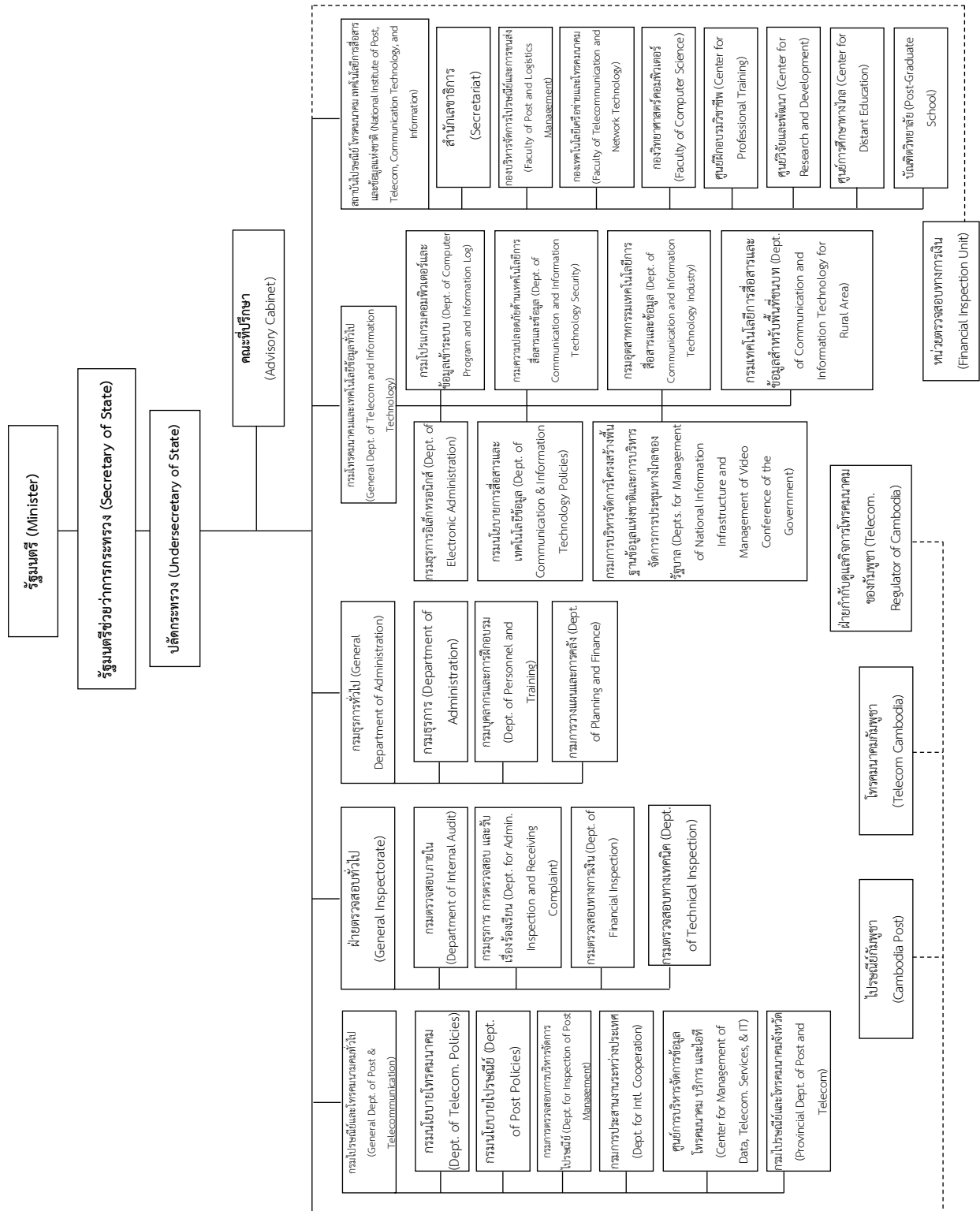
(Organizational Chart of the Ministry of Social Affairs, Veterans, and Youth Rehabilitation)

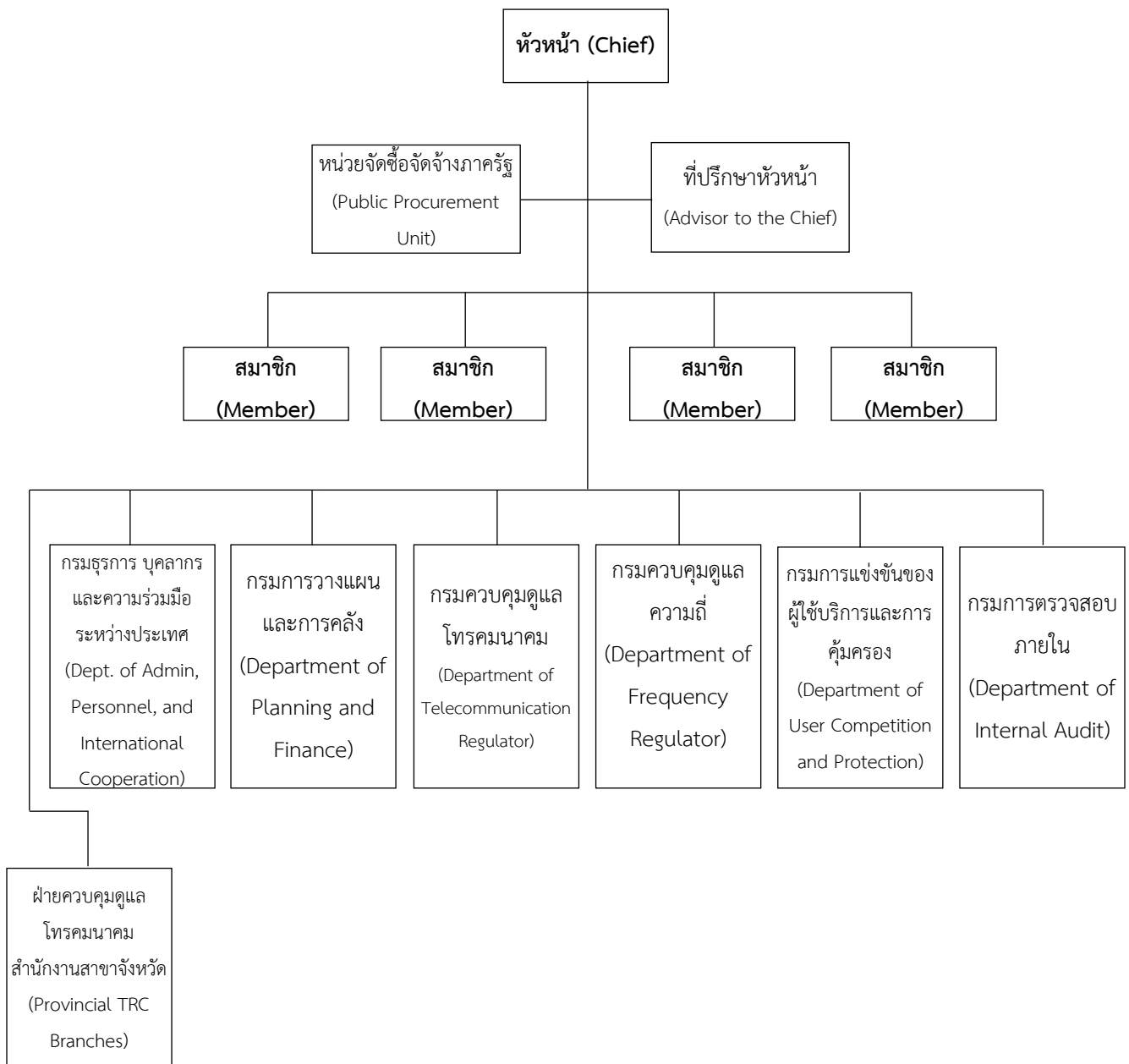
เอกสารแนบท้ายหมายเลข 6

โครงสร้างองค์กรกระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม

(Organizational Chart of the Ministry of Posts and Telecommunications)

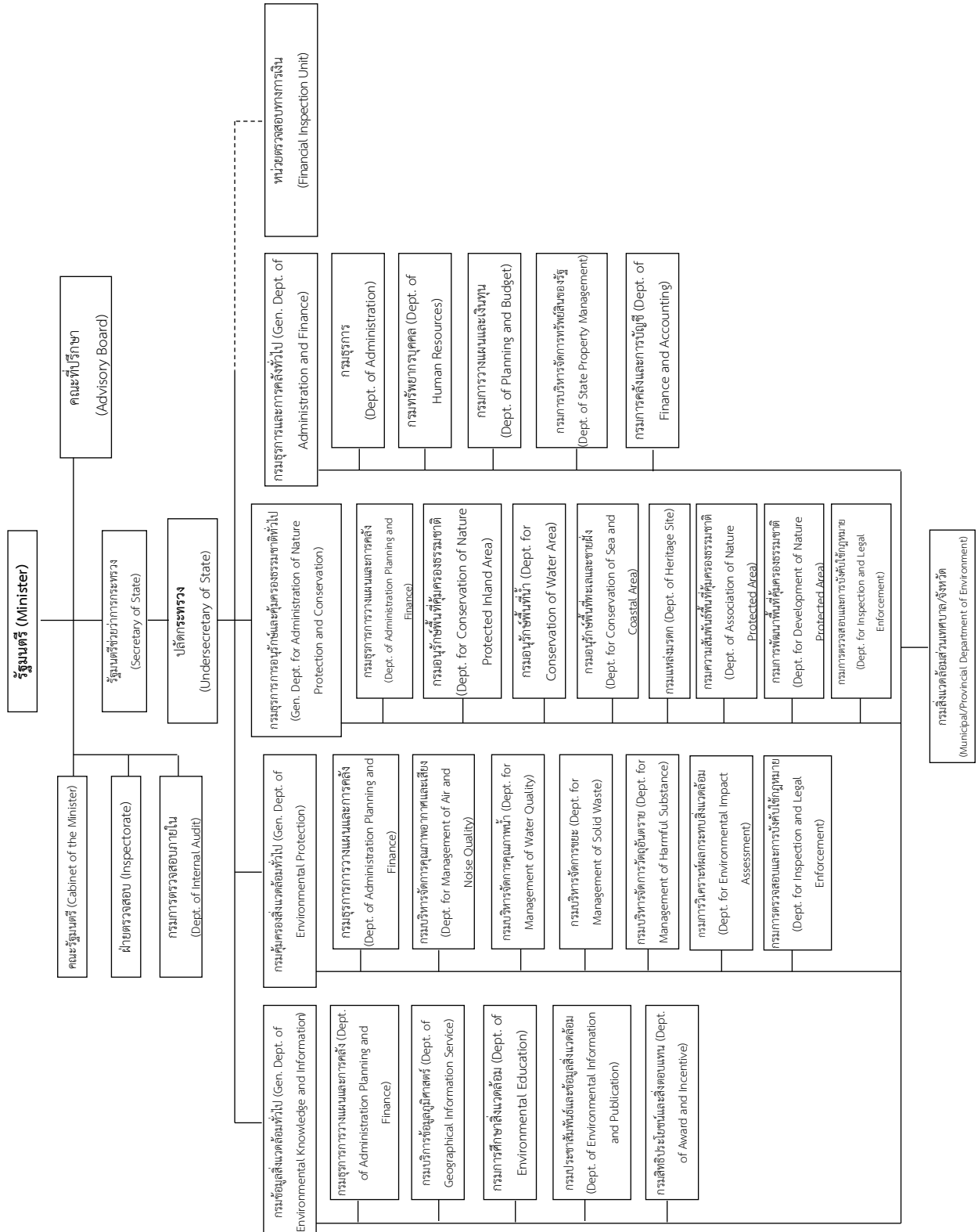

เอกสารแนบท้ายหมายเลข 7
โครงสร้างองค์กรฝ่ายควบคุมดูแลโทรคมนาคมกัมพูชา
(Organizational Chart of the Telecommunication Regulator of Cambodia)

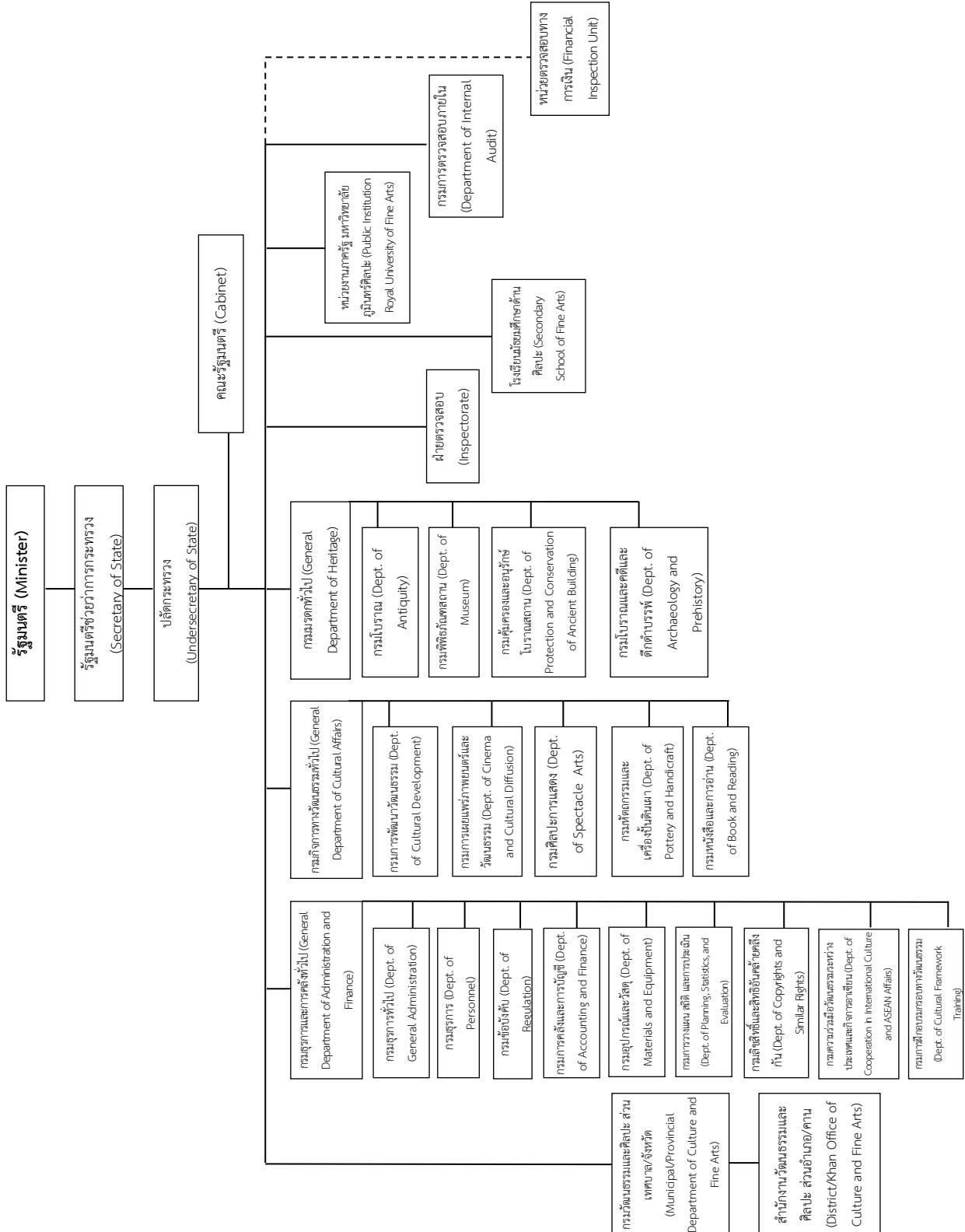
กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เอกสารแนบท้ายหมายเลข 8
โครงสร้างองค์กรกระทรวงสิ่งแวดล้อม
(Organizational chart of the Ministry of Environment)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

เอกสารแนบท้ายหมายเลข 9
โครงสร้างองค์กรกระทรวงวัฒนธรรมและศิลปะ
(Organizational Chart of Ministry of Culture and Fine Arts)

8. กฎหมายกัมพูชาเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบและขั้นตอนราชการ

สาระสำคัญของบทสรุปกฎหมายและข้อบังคับแต่ละฉบับที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงระบบและขั้นตอนราชการปรากฏตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รัฐธรรมนูญซึ่งประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 24 กันยายน ค.ศ. 1993

ราชอาณาจักรกัมพูชา (“กัมพูชา”) ถือกำเนิดขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1993 ภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ (constitutional monarchy) โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ได้รับความเห็นชอบเมื่อวันที่ 21 กันยายน ค.ศ. 1993 รัฐธรรมนูญดังกล่าว นอกเหนือจากการกำหนดสิทธิอื่นๆ ของประชาชนแล้ว ยังได้กำหนดอำนาจอธิปไตย พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองกัมพูชา ระบบการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม กิจกรรมทางสังคม บทบาทหน้าที่ของสภาแห่งชาติ วุฒิสภา การประชุมของสภาแห่งชาติและวุฒิสภา การประชุมของรัฐบาล การประชุมของฝ่ายตุลาการ การประชุมของสภารัฐธรรมนูญ และการปกครอง

นับตั้งแต่ ค.ศ. 1993 รัฐธรรมนูญกัมพูชาถูกแก้ไขทั้งหมด 6 ครั้ง รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดการแบ่งแยกอำนาจออกเป็น อำนาจตุลาการ บริหาร และนิติบัญญัติออกจากกัน ฝ่ายบริหาร หรือที่เรียกว่ารัฐบาลกัมพูชา (Royal Government of Cambodia (“RGC”)) ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี หน่วยงานระดับในระดับจังหวัดและเทศบาล และหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐบาล ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขปี ค.ศ. 1999 ฝ่ายนิติบัญญัติประกอบด้วยสมาชิกสภาแห่งชาติ 123 คน และสมาชิกวุฒิสภา 61 คน ส่วนฝ่ายตุลาการประกอบด้วย ศาลเทศบาลและศาลจังหวัด ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา

ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ประเทศกัมพูชาได้ประกาศใช้นโยบายเสรีนิยมประชาธิปไตยแบบมีหลายพรรคการเมือง โดยที่ประชาชนกัมพูชาเป็นเจ้าของประเทศและอำนาจทั้งหมดเป็นของประชาชน ประชาชนจะใช้อำนาจของตนผ่านสภาแห่งชาติ วุฒิสภา รัฐบาล และฝ่ายตุลาการ รัฐบาลกัมพูชามีหน้าที่ต้องต้องป้องกัน รักษาเอกราช อำนาจอธิปไตย และความเป็นปึกแผ่นของดินแดนกัมพูชา นอกจากนี้ รัฐบาลกัมพูชาได้ประกาศใช้นโยบายความเป็นกลาง (neutrality) และไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (non-alignment) อย่างถาวร ประเทศกัมพูชายังดำเนินการตามนโยบายการอยู่ร่วมกันอย่างสันติกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่นๆ ทั่วโลกอีกด้วย ในการนี้ รัฐบาลประกาศห้ามมิให้ผู้ใดผลิต ใช้ และจัดเก็บอาวุธนิวเคลียร์ อาวุธเคมี หรืออาวุธชีวภาพโดยเด็ดขาด หากมีสนธิสัญญาและข้อตกลงใดๆ ที่ขัดหรือแย้งกับเอกราช อำนาจอธิปไตย ความเป็นปึกแผ่น ความเป็นกลาง และเอกภาพแห่งชาติของกัมพูชา ให้ถือว่าสนธิสัญญาและข้อตกลงดังกล่าวนั้นสิ้นผลบังคับลง

2. กฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของคณะรัฐมนตรี ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ. 1994

ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ คณะรัฐมนตรีได้รับมอบหมายให้เป็นผู้บริหารประเทศ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำในการบริหารประเทศ และมีรองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีอาวุโส รัฐมนตรี และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้ช่วยเหลือ นายกรัฐมนตรีเป็นสมาชิกของสภาแห่งชาติ นอกจากนี้ สมาชิกทั้งในและนอกสภาแห่งชาติสามารถได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกของรัฐบาลกัมพูชาหรือ Royal Government of Cambodia “RGC” ได้⁷⁰ แต่จะต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนในสภาแห่งชาติ สมาชิกของ RGC ทุกคนจะต้องได้รับการเสนอชื่อไว้ในพระราชกฤษฎีกา กฎหมายกัมพูชาถือว่าปลัดกระทรวงไม่ใช่ทั้งสมาชิกของ RGC และไม่ใช่ผู้แทนทางการปกครองที่ดำรงตำแหน่งถาวร ดังนั้น เมื่อ RGC ครบวาระหรือยุบลง ปลัดกระทรวงก็จะไม่ได้ดำรงตำแหน่งใดๆ ใน RGC อีกต่อไป ปลัดกระทรวงจะต้องได้รับการเสนอชื่อไว้ในพระราชกฤษฎีกา

ตามกฎหมายฉบับนี้ นายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้นำของรัฐบาล หรือ RGC และรับผิดชอบการบริหารประเทศร่วมกับสมาชิก RGC ต่อสภาแห่งชาติ ในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองและการดำเนินงานโดยทั่วไปของ RGC โดย RGC มีหน้าที่กำหนดและนำนโยบายของรัฐตามรัฐธรรมนูญมาปฏิบัติให้เกิดผล RGC มีหน้าที่ยืนยันว่ามีภารกิจบังคับใช้กฎหมายและตนเป็นผู้กำหนดแนวทางการดำเนินกิจการทั่วไปของรัฐ ยกเว้นกิจการที่เป็นอำนาจหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการ RGC ได้รับมอบอำนาจให้จัดการ ใช้ สั่งการ ทหาร ตำรวจ และกองกำลังอื่นๆ และสถาบันทางการปกครองในการดำเนินกิจการของตน นายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำ RGC และกำหนดทิศทางการดำเนินงานของสำนักงานคณะรัฐมนตรี หรือ Office of the Council of Ministers “OCM” นอกจากนี้ ยังเป็นผู้สั่งการให้ RGC ดำเนินกิจการต่างๆ ในทุกๆ ด้าน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการปกครองประเทศนั้น นายกรัฐมนตรีมีสิทธิลงนามในอนุสัญญา คำตัดสิน และหนังสือเวียน นอกจากนี้ยังมีสิทธิในการมอบหมาย เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการทำงาน/หน้าที่ของสมาชิก RGC ได้

นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ นอกจากจะกำหนดเรื่องอื่นๆ แล้ว ยังกำหนดในเรื่องหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของ RGC ซึ่งรวมถึงกระทรวงหรือสำนักเลขาธิการแห่งรัฐต่างๆ ซึ่งควบคุมดูแลโดยรัฐมนตรีหรือเลขาธิการแห่งรัฐ กระทรวงและสำนักเลขาธิการแห่งรัฐเหล่านี้จะได้รับการจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย บทบาทและสิทธิของผู้นำของหน่วยงานดังกล่าวซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของ RGC และตามสมาชิก RGC คนอื่นๆ

3. กฎหมายว่าด้วยสถานะทั่วไปของข้าราชการ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม ค.ศ. 1994

กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้กับข้าราชการทุกคนในประเทศกัมพูชา ยกเว้นข้าราชการฝ่ายตุลาการและฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขพิเศษ กฎหมายฉบับนี้ นอกจากกำหนดเรื่องอื่นๆ แล้ว ยังกำหนดเงื่อนไขและวิธีการในการว่าจ้าง การฝึกงาน การบรรจุและเลิกจ้างข้าราชการให้เข้ารับหรือออกจากตำแหน่งงานประจำ

⁷⁰ สมาชิกของรัฐบาลกัมพูชา หรือ Royal Government of Cambodia “RGC” หมายถึงนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีอาวุโส รัฐมนตรี และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง

การเลื่อนตำแหน่ง/ระดับข้าราชการ ระเบียบที่ข้าราชการต้องปฏิบัติตาม การฟ้องร้องข้าราชการผ่านกระบวนการตุลาการ การเกษียณอายุของข้าราชการ และการระงับข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของข้าราชการ

ตามกฎหมายฉบับนี้ บุคคลทั้งชายและหญิงสามารถเข้ารับราชการได้ หากมีคุณสมบัติครบตามที่กำหนด ได้แก่ สัญชาติ อายุ คุณวุฒิทางการศึกษา และความถนัดทางอาชีพ โดยหลักการแล้ว ผู้สมัครเข้ารับราชการจะต้องผ่านการสอบคัดเลือก ยกเว้นกรณีที่รัฐบาลกัมพูชา หรือ RGC กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ผู้ที่สามารถผ่านการสอบคัดเลือกดังกล่าวไปได้จะต้องทดลองงานเป็นระยะเวลา 12 (สิบสอง) เดือน แต่ระยะเวลาทดลองงานนี้จะไม่ผลบังคับกับข้าราชการที่ได้รับการบรรจุแล้วและสอบผ่านเพื่อเลื่อนตำแหน่ง/ระดับให้สูงขึ้นกว่าตำแหน่ง/ระดับในปัจจุบัน ข้าราชการจะได้รับการเลื่อนตำแหน่งโดยการคัดเลือกหรือจากความอาวุโสในตำแหน่งงานโดยทั่วไปแล้ว ข้าราชการจะได้รับการเลื่อนตำแหน่ง ก็ต่อเมื่อทำงานครบ 2 (สอง) ปีเป็นอย่างน้อย ในกรณีที่ข้าราชการมีผลงานโดดเด่นจนได้รับการยอมรับชื่นชม ข้าราชการเจ้าของผลงานดังกล่าวก็จะได้รับการเลื่อนตำแหน่งโดยอัตโนมัติ โดยไม่พิจารณาถึงความอาวุโสในตำแหน่งงาน

นอกเหนือจากข้อห้ามอื่นๆ ตามที่กำหนดไว้ ห้ามมิให้ข้าราชการกระทำการดังต่อไปนี้โดยเด็ดขาด ทำงานส่วนตัวในเวลางาน ใช้อิทธิพลและอำนาจที่ได้รับจากตำแหน่งหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อข่มขู่หรือละเมิดสิทธิของผู้อื่น และประกอบอาชีพที่ถูกระเบียบของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ห้ามไว้ไปพร้อมๆ กับการเป็นข้าราชการ ข้าราชการที่กระทำผิดจะต้องถูกลงโทษทางวินัยเช่น การถูกกล่าวหาว่าดักเตือน การถูกถอดถอน ออกจากรายชื่อผู้ที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่ง การโยกย้ายตำแหน่งโดยอัตโนมัติโดยใช้มาตรการทางวินัย การลดตำแหน่งลงป็นหนึ่งหรือหลายลำดับขั้นหรือลำดับขั้น และการให้เกษียณอายุโดยอัตโนมัติ หรือการเลิกจ้าง

ข้าราชการที่ถูกฟ้องร้องฐานกระทำความผิดอาญาหรือความผิดอาญาประเภทโทษอาญาถูกพักงานในระหว่างที่ศาลพิจารณาคดี หากจำเป็น ข้าราชการผู้ใดที่ถูกพิพากษาลงโทษทางอาญาหรืออาญาประเภทโทษใดๆ โดยที่ศาลไม่รอลงอาญาจะต้องถูกปลดออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่คำพิพากษาดังกล่าวถึงที่สุด

ข้าราชการทั้งชายและหญิงจะต้องเกษียณอายุราชการเมื่ออายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ และอาจขยายอายุเกษียณออกไปจาก 55 ถึง 60 ปี ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นต่างหาก ข้าราชการจะมีสิทธิได้รับเงินบำนาญกรณีเกษียณอายุราชการ ในกรณีที่มิคุณสมบัติครบตามที่กำหนด เช่นมีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ หรือมีอาวุโสในตำแหน่งงานครบ 30 ปี

ข้าราชการมีสิทธิยื่นฟ้องต่อศาลในกรณีพิพาทเกี่ยวกับข้าราชการพลเรือน อย่างไรก็ตาม ข้าราชการผู้พิพาทจะต้องระงับข้อพิพาทโดยวิธีการทางการปกครองก่อนที่จะยื่นฟ้องต่อศาล ตามกฎหมายฉบับนี้ หน่วยงานทางการปกครองที่มีอำนาจในการระงับข้อพิพาทที่เกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนคือคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างถาวรที่เรียกว่า คณะกรรมการไกล่เกลี่ยคดีความที่เกี่ยวกับข้าราชการพลเรือน “Conciliation

Committee on Litigation related to Civil Service” โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเลขาธิการรัฐของข้าราชการพลเรือน (ปัจจุบันเรียกว่า กระทรวงข้าราชการพลเรือน (Ministry of Civil Service))

4. กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งสำนักงานคณะรัฐมนตรี ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ.1996

สำนักงานคณะรัฐมนตรี (Office of the Council of Ministers (“OCM”)) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1996 และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลกัมพูชา หรือ Royal Government of Cambodia สำนักงาน OCM มีหน้าที่จัดการงานต่างๆ ของหน่วยงาน รวมทั้งในทุกๆ วัน สำนักงาน OCM ยังต้องประสานงานต่างๆ ของคณะรัฐมนตรี ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของนายกรัฐมนตรีอีกด้วย ทั้งนี้ สำนักงาน OCM บริหารงานโดยรัฐมนตรีร่วม⁷¹ หรือรัฐมนตรี ตลอดจนรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง ปลัดกระทรวง และเลขาธิการของรัฐบาลกัมพูชา หรือ RGC อนุสัญญาเป็นกฎหมายที่บัญญัติการจตุระและดำเนินการดำเนินงานของ OCM ไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ณ วันที่ระบุในรายงานฉบับนี้ ผู้วิจัยยังไม่พบว่ารัฐบาลกัมพูชาได้ประกาศใช้อนุสัญญากฎฉบับดังกล่าว

5. กฎหมายว่าด้วยการบริหารการปกครองตำบล/สังกัด (Khum/Sangkat) ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 19 มีนาคม ค.ศ. 2001

กฎหมายฉบับนี้มีเป้าหมายในการกำหนดการบริหารการปกครองตำบล (Khum) /สังกัด (Sangkat) ต่างๆ ทั้งหมดในประเทศกัมพูชา หลังจากที่รัฐบาลประกาศใช้นโยบายกระจายอำนาจออกจากศูนย์กลาง (decentralization policy) โดยจะนำระบอบการปกครองท้องถิ่นมาบังคับใช้กับการปกครองในระดับตำบล (Khum)/ สังกัด (Sangkat) ส่วนอำนาจในการปกครองตำบล/สังกัดจะได้อำนาจจากการเลือกตั้งในแต่ละตำบล/สังกัด ซึ่งเป็นการเลือกตั้งที่เป็นสากล อิสระ ถูกต้อง ยุติธรรม ปราศจากการเลือกปฏิบัติ ตรงไปตรงมา และเป็นความลับ ตำบล/สังกัดทุกแห่งจะมีสภาของตนเองเรียกว่า “สภาตำบล/สังกัด” ซึ่งเป็นสถาบันที่เป็นผู้แทนของประชาชนในตำบล/สังกัดนั้นๆ และมีภารกิจในการให้บริการเพื่อประโยชน์สาธารณะในตำบล/สังกัดดังกล่าว

ตามกฎหมายฉบับนี้ ตำบล/สังกัดถือเป็นนิติบุคคล โดยมีสภาตำบล/สังกัด ซึ่งมีหัวหน้าสภา หรือที่เรียกว่าหัวหน้าตำบล/สังกัด เป็นผู้นำการปกครองตำบล/สังกัด การปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบล/สังกัดนี้มีบทบาทในเบื้องต้นได้แก่

- ดำเนินงานเพื่อผลประโยชน์แก่ตำบล/สังกัดและประชาชนที่อาศัยในตำบล/สังกัดนั้นๆ
- เป็นผู้แทนของรัฐบาล โดยได้รับการแต่งตั้งและมอบอำนาจจากรัฐบาล

⁷¹ หลังจากการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 1993 รัฐบาลกัมพูชา มีผู้นำ/นายกรัฐมนตรี 2 (สอง) คน และกระทรวงต่างๆ ทุกกระทรวงรวมถึงสำนักงานคณะรัฐมนตรีหรือ Office of Council of Ministers ล้วนมีผู้นำ 2 คน เป็นผู้ควบคุมดูแลการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม การควบคุมการดำเนินงานโดยผู้นำ 2 คนดังกล่าวสิ้นสุดลงหลังจากการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 1998

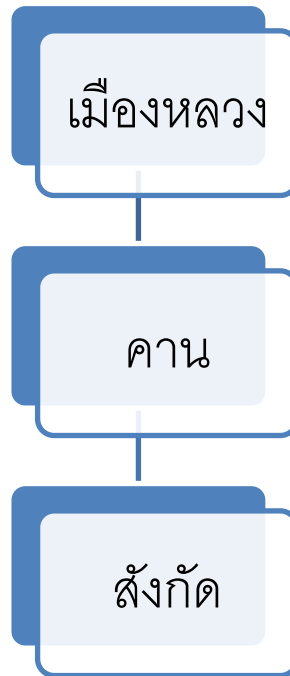
6. กฎหมายว่าด้วยการบริหารการปกครองเมืองหลวง จังหวัด เทศบาล อำเภอ และคาน ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ค.ศ. 2008

กฎหมายฉบับนี้มีเป้าหมายในการกำหนดการบริหารเมืองหลวง จังหวัด เทศบาล อำเภอ และคาน (เรียกรวมกันว่า “หน่วยงานปกครอง”) หน่วยงานปกครองต่างๆ เหล่านี้จะต้องได้รับการควบคุมดูแลตามหลักปกครองเดียวกันที่ใช้ทั่วประเทศ เพื่อกำหนด ส่งเสริม และคงไว้ซึ่งการพัฒนาที่เป็นไปตามหลักประชาธิปไตย ผ่านนโยบายกระจายอำนาจการปกครองออกจากศูนย์กลาง (decentralization) และนโยบายการแบ่งอำนาจปกครอง (deconcentration)

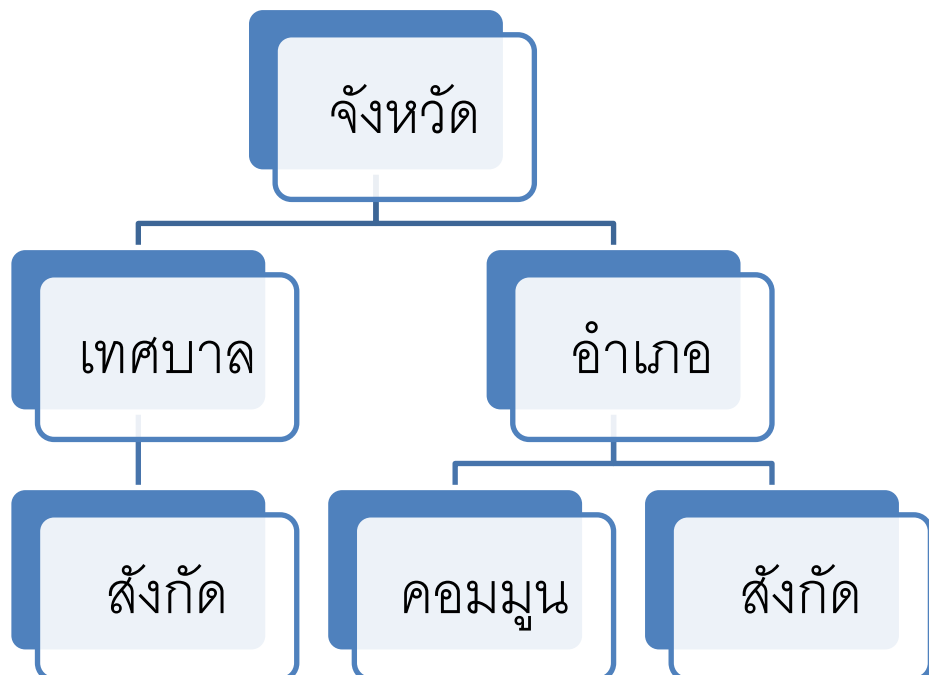
กฎหมายฉบับนี้แบ่งหน่วยงานปกครองออกเป็นดังนี้

- กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศกัมพูชา
 - กรุงเทพมหานครแบ่งออกเป็นคาน (Khan)
 - คานแบ่งออกเป็นสังกัด (Sangkat)
- จังหวัดแบ่งออกเป็นเทศบาล (Municipality) และอำเภอ (District)
 - เทศบาลแบ่งออกเป็นสังกัด
 - อำเภอแบ่งออกเป็นเขตการปกครองท้องถิ่นแบบคอมมูน (Communes/Khum) และสังกัด

หน่วยงานปกครองส่วนเมืองหลวง

หน่วยงานปกครองส่วนจังหวัด

หน่วยงานปกครองแต่ละแห่งจะมีสภาเป็นผู้แทน ซึ่งจะได้รับการเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งของ สภาเมืองหลวง สภาจังหวัด สภาท้องถิ่น สภาอำเภอ และสภาคาน⁷² (เรียกรวมกันว่า “สภา”) ตามกฎหมายฉบับนี้ สภามีหน้าที่ในการดำเนินการต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์ในการก่อให้เกิด ส่งเสริม และคงไว้ซึ่งการพัฒนาตามแนวทางประชาธิปไตย และเพื่อดำเนินงานและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายผ่านกฎหมายฉบับนี้ หรือเป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้ สภามีอำนาจในการตัดสินใจทางนิติบัญญัติและบริหารราชการแผ่นดิน โดยสภาใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยการออกข้อบัญญัติขององค์กรส่วนท้องถิ่น (Deika) และใช้อำนาจการบริหารราชการแผ่นดินผ่านการลงมติในที่ประชุมสภา สภาจะต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อประชาชนทุกคนในเรื่องการลงมติในเรื่องที่มีความสำคัญ และยืนยันว่ามีการพัฒนาตามแนวทางประชาธิปไตยภายในขอบเขตอำนาจของตน

นอกเหนือจากเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดบทบาท หน้าที่ และอำนาจของสภา การตัดสินใจของสภา กฎระเบียบและการประชุมภายในสภา การกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายของสภาหรือเจ้าหน้าที่ของสภา การยุติความขัดแย้งระดับท้องถิ่น บทบัญญัติพิเศษของสภาอำเภอ สภาตำบล/สังกัดในอำเภอ คณะกรรมการสภา และคณะผู้ปกครอง

7. กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองหลวง จังหวัด เทศบาล อำเภอ และคาน ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ค.ศ. 2008

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการกำหนดการจัดระเบียบ การปกครอง และการเลือกตั้งสมาชิกสภาโดยทางอ้อม ตามกฎหมายฉบับนี้ สมาชิกสภาจะมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 5 (ห้า) ปี และจะสิ้นสุดเมื่อมีสมาชิกสภาคนใหม่เข้ามารับตำแหน่งแทน วาระการดำรงตำแหน่งเริ่มตั้งแต่วันที่เลือกตั้งสมาชิกสภา และสิ้นสุดลงในวันที่เลือกตั้งสมาชิกสภาคราวถัดไป สมาชิกสภาจะได้รับการเลือกตั้งโดยการเลือกตั้งทางอ้อมที่เป็นอิสระและยุติธรรม ซึ่งจะดำเนินการโดยการลงคะแนนเลือกตั้งลับ

จำนวนของสมาชิกสภาจะกำหนดจากปัจจัยทางประชากรและทางภูมิศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- กรุงเทพมหานครต้องมีสมาชิกไม่เกิน 21 (ยี่สิบเอ็ด) คน
- สภาจังหวัดจะต้องมีสมาชิกตั้งแต่ 9 (เก้า) ถึง 21 (ยี่สิบเอ็ด) คน
- สภาเทศบาลจะต้องมีสมาชิกตั้งแต่ 7 (เจ็ด) ถึง 15 (สิบห้า) คน
- สภาอำเภอและคานจะต้องมีสมาชิกตั้งแต่ 7 (เจ็ด) ถึง 19 (สิบเก้า) คน

บุคคลใดต้องการจะลงสมัครเป็นสมาชิกสภาต้องลงทะเบียนในบัญชีรายชื่อผู้สมัครของพรรคการเมือง โดยผู้มีสัญชาติกัมพูชาทั้งเพศชายและเพศหญิงมีสิทธิที่จะลงสมัครอย่างเท่าเทียมและไม่แบ่งแยก บุคคลที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้คือผู้ที่มีสิทธิลงสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา

- สมาชิกสภาแห่งชาติ สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภารัฐธรรมนูญ สมาชิกรัฐบาล และ ผู้พิพากษา

⁷² กรุณาศึกษาข้อมูลจากข้อ (10) ของบทนี้

- ผู้ว่าราชการและรองผู้ว่าราชการของเมืองหลวง จังหวัด เทศบาล อำเภอ และ คอมมูน
- สมาชิกสภาคอมมูน/สังกัด
- สมาชิกคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติและเจ้าหน้าที่ผู้ทำงานให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติทุกตำแหน่ง
- ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ศาล สมาชิกของหน่วยงานตำรวจและทหารแห่งชาติที่ยังรับราชการอยู่
- พนักงาน เจ้าหน้าที่ของสภาทุกตำแหน่ง
- ผู้ที่เคยถูกตัดสิทธิและถูกเพิกถอนสิทธิในการเลือกตั้ง
- พระและนักบวช

อย่างไรก็ตาม ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ศาล สมาชิกของหน่วยงานตำรวจและทหารแห่งชาติที่ยังรับราชการอยู่และเจ้าหน้าที่ของสภาทุกตำแหน่ง ที่มีความประสงค์จะลงสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจะได้รับการยกเว้นคณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติมีอำนาจในการจัดการการเลือกตั้งสภาและการระงับข้อพิพาทที่เกิดจากการเลือกตั้งสภา นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติยังมีหน้าที่จัดเตรียมบัญชีรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งจะระบุถึงสมาชิกสภาของแต่ละคอมมูน/สังกัดผู้ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งทางอ้อม ผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีชื่อนั้นเท่านั้นจึงจะมีสิทธิที่จะเลือกตั้งในครั้งนี้

นอกเหนือจากเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภา ระบบและขั้นตอนเลือกตั้ง การขึ้นทะเบียนพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง บัญชีรายชื่อเลือกตั้ง สถานที่เลือกตั้ง การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง และผลการเลือกตั้ง

8. กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบล/สังกัด ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 11 ธันวาคม ค.ศ. 2015

กฎหมายฉบับนี้มีเป้าหมายในการกำหนดขั้นตอนและการดำเนินงานเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบล/สังกัด ตำบล/สังกัดแต่ละแห่งต้องมีสภาซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบล/สังกัดนั้นๆ ตามขั้นตอนโดยทั่วไปที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล เป็นอิสระและยุติธรรม ปราศจากการเลือกปฏิบัติ ตรงไปตรงมา เป็นความลับ และเป็นไปตามขั้นตอนต่างๆ ตามที่กฎหมายนี้บัญญัติไว้ กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้กับตำบล/สังกัดต่างๆ ทั้งหมดในประเทศกัมพูชา การเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบล/สังกัดจะมีขึ้นทุกห้าปี และสมาชิกสภาจะดำรงตำแหน่งจนกว่าจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาใหม่ สมาชิกสภาตำบล/สังกัดจะต้องได้รับการเลือกตั้งตามระบบการเป็นผู้แทนประชาชนที่ได้สัดส่วน (proportional representation)

นอกเหนือจากเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบล/สังกัด ตลอดจนการเตรียมการ การจัดระเบียบ และการจัดการรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งการจัดการการเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบล/สังกัด ซึ่งเป็นการเลือกตั้งที่อยู่ภายในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเลือกตั้งแห่งชาติ ทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ระบบเลือกตั้ง และการ

แบ่งที่นั่ง สถานที่เลือกตั้ง สถานที่นับคะแนนเลือกตั้ง การขึ้นทะเบียนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบล/ สังกัดของพรรคการเมือง แคมเปญการหาเสียงเลือกตั้ง ตัวแทนพรรคการเมืองและผู้สังเกตการณ์ การจัดระเบียบ การบริหารจัดการ และการดำเนินงานเลือกตั้ง การปิดหีบการเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง และการรวบรวม การส่ง การรับเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ผลการเลือกตั้งชั่วคราว ผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ และการยื่นอุทธรณ์ผลการเลือกตั้ง การปิดสถานที่เลือกตั้งในกรณีฉุกเฉิน และการเลือกตั้งใหม่นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ยังได้บัญญัติบทลงโทษในกรณีไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนบทบัญญัติใดๆ ของกฎหมายฉบับนี้ อาทิเช่น การเสียค่าปรับ การถูกตัดชื่อออกจากทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือต้องโทษทางอาญา

การบริหารจัดการ และการเตรียมบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง รวมถึงการบริหารจัดการเลือกตั้งสภาของคอมมูนหรือสังกัดอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการจัดการเลือกตั้ง คณะกรรมการการจัดการเลือกตั้งต้องตรวจสอบความถูกต้องและประกาศรายชื่อของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งของคอมมูนหรือสังกัดล่วงหน้าอย่างน้อย 90 วัน ยิ่งไปกว่านั้น คณะกรรมการการจัดการเลือกตั้งต้องประกาศให้ทราบโดยทั่วกันถึงสถานที่ลงคะแนนแต่ละแห่ง ณ สถานที่จัดการลงคะแนนเสียงและสำนักงานคณะกรรมการประจำคอมมูนหรือสังกัดสำหรับการเลือกตั้ง เริ่มตั้งแต่วันที่ลงทะเบียนของผู้สมัครเลือกตั้งจนถึงวันที่ปิดคูหาในวันเลือกตั้ง การเลือกตั้งสภาคอมมูนหรือสังกัดจะใช้ระบบแบ่งสัดส่วนผ่านการแบ่งจำนวนที่นั่งตามค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดซึ่งคำนวณจากจำนวนที่นั่งทั้งหมดและผลของการเลือกตั้งของทุก ๆ เขตการเลือกตั้ง

ผู้สมัครเลือกตั้งสามารถเป็นได้ทั้งเพศชายและเพศหญิงและจะต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- มีสัญชาติกัมพูชา
- สามารถอ่านและเขียนภาษากัมพูชาได้
- มีชื่อลงทะเบียนในรายชื่อการเลือกตั้งของคอมมูนหรือสังกัดที่ผู้ลงสมัครต้องการจะลงสมัคร
- อายุขั้นต่ำ 25 (ยี่สิบห้า) ปี ณ วันเลือกตั้ง

บุคคลที่อยู่ในตำแหน่งดังต่อไปนี้ถูกห้ามไม่ให้ลงสมัครเลือกตั้งสภาคอมมูนหรือสังกัด

- เป็นสมาชิกสภาแห่งชาติ สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภารัฐธรรมนูญ สมาชิกรัฐบาลและผู้พิพากษา
- ผู้ว่าราชการและรองผู้ราชการของเมืองหลวง จังหวัด เทศบาล อำเภอ และ คอมมูน
- สมาชิกคณะกรรมการเลือกตั้งแห่งชาติและเจ้าหน้าที่ผู้ทำงานให้กับคณะกรรมการการจัดการเลือกตั้งแห่งชาติทุกตำแหน่ง
- ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ศาล สมาชิกของหน่วยงานตำรวจและทหารแห่งชาติที่ยังรับราชการอยู่
- พระและนักบวช
- เสມียนของคอมมูนหรือสังกัดใด ๆ

ผู้สมัครแต่ละคนสามารถขึ้นทะเบียนได้เพียงภายใต้สังกัดพรรคการเมืองเดียว ในการลงทะเบียนเป็นผู้ลงสมัครเลือกตั้ง ทางพรรคการเมืองจะต้องยื่นใบคำขอลงทะเบียนมาที่คณะกรรมการการจัดการเลือกตั้งประจำคอมมูนหรือ

สังกัดอย่างน้อย 90 วันก่อนวันเลือกตั้ง ใบคำขอจะต้องลงลายมือชื่อของหัวหน้าพรรคหรือของตัวแทนผู้รับมอบอำนาจเป็นลายลักษณ์อักษรจากหัวหน้าพรรคการเมืองนั้น

9. กฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงและสำนักเลขาธิการแห่งรัฐ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 30 เมษายน ค.ศ. 1996

ตามอนุสัญญากฎการฉบับนี้ หน่วยงานทางปกครองของรัฐทั้งหมดจะอยู่ภายใต้กระทรวงหรือสำนักเลขาธิการแห่งรัฐของกัมพูชา ยกเว้นหน่วยงานทางปกครองที่รายงานตรงต่อสำนักงานคณะรัฐมนตรี หรือ Office of the Council of Ministers “OCM” และหน่วยงานหรือองค์การราชการอิสระ อนุสัญญากฎการเป็นกฎหมายที่บัญญัติการจัดระเบียบและการดำเนินงานของหน่วยงานทางปกครองทั้งหมดไว้ โดยทั่วไปแล้ว รัฐมนตรีจะเป็นผู้นำในการบริหารงานของกระทรวง และเลขาธิการแห่งรัฐจะเป็นผู้นำในการดำเนินงานของสำนักงานเลขาธิการแห่งรัฐ อนุสัญญากฎการฉบับนี้ไม่มีผลบังคับใช้กับการจัดระเบียบและการดำเนินงานของสำนักงาน OCM กระทรวงมหาดไทย (Ministry of Interior) และกระทรวงกลาโหม (Ministry of National Defense)

ตามอนุสัญญากฎการฉบับนี้ โครงสร้างองค์กรของกระทรวงและสำนักงานเลขาธิการแห่งรัฐทุกแห่งจะต้องประกอบไปด้วย

- หน่วยงานส่วนกลางหนึ่งแห่งหรือหลายแห่งที่อยู่ภายใต้กระทรวงหรือสำนักงานเลขาธิการแห่งรัฐ
- หน่วยงานในส่วนท้องถิ่นของกระทรวงหรือสำนักงานเลขาธิการแห่งรัฐ
- สถาบันของรัฐภายใต้การดูแลของกระทรวงหรือสำนักงานเลขาธิการแห่งรัฐ
- คณะรัฐมนตรีหรือเลขาธิการแห่งรัฐที่ดำรงตำแหน่งผู้นำกระทรวงหรือผู้นำของสำนักงานเลขาธิการแห่งรัฐ

โครงสร้างองค์กรของหน่วยงานส่วนกลางอาจประกอบไปด้วย

- เลขาธิการใหญ่
- กรมงานทั่วไปตั้งแต่หนึ่งกรมขึ้นไป ซึ่งแบ่งออกเป็นแผนกต่างๆ
- กรมตรวจสอบทั่วไปหรือกรมตรวจสอบ
- กรมงานทั่วไปหรือกรมงานธุรการและงานทั่วไป
- กรมชำนาญพิเศษต่างๆ

โครงสร้างองค์กรของหน่วยงานในระดับท้องถิ่นอาจประกอบไปด้วย

- กรมในระดับจังหวัดและในระดับเทศบาล โดยมีหัวหน้ากรมเป็นผู้นำในการดำเนินงาน
- กรมในระดับจังหวัดและในระดับเทศบาลดังกล่าวจะแบ่งออกเป็น ส่วนงานต่างๆ
- สำนักงานคาน (Khan) และอำเภอจะแบ่งออกเป็นแผนกต่างๆ

10. อนุสัญญากว่าด้วยการกำหนดโครงสร้างการบริหารและตำแหน่งในโครงสร้างองค์กรของกระทรวง สถาบันระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 7 กันยายน ค.ศ. 2015⁷³

อนุสัญญากฎฉบับนี้มีเป้าหมายในการส่งเสริมความมีประสิทธิภาพในการจัดการ การปฏิบัติหน้าที่ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ การกำหนดความรับผิดชอบและภาระหน้าที่ตามลำดับชั้นของตำแหน่งในหน่วยงานภาครัฐโดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- ยืนยันว่าโครงสร้างองค์กรของกระทรวง รวมทั้ง สถาบันต่างๆ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด
- กำหนดว่าหน่วยงานข้าราชการพลเรือนสามารถบรรจุตำแหน่งงานได้สูงสุดที่ตำแหน่ง ไล่ตั้งแต่ตำแหน่งงานในระดับบนสุดไปจนถึงตำแหน่งงานในระดับล่างสุด และ
- กำหนดสายงานรับผิดชอบและหน้าที่ต่างๆ ของกระทรวงและสถาบันต่างๆ ในเรื่องการบริหารจัดการ การจัดระเบียบและการแต่งตั้งภายในโครงสร้างการบริหารจัดการของกระทรวง สถาบันระดับชาติ และระดับท้องถิ่น

อนุสัญญากฎฉบับนี้มีผลบังคับใช้กับโครงสร้างการบริหารจัดการและตำแหน่งงานในระดับบริหารทั้งหมดของหน่วยงานข้าราชการพลเรือนภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยสถานะทั่วไปของข้าราชการพลเรือนแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา (Law on Common Status of Civil Servants of Cambodia)⁷⁴ รวมถึงหัวหน้าและรองหัวหน้า หรือตำแหน่งอื่นๆ ในลักษณะเดียวกัน ที่ทำหน้าที่บริหารหน่วยงานย่อยที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวง สถาบันระดับชาติและระดับท้องถิ่น อนุสัญญากฎฉบับนี้ไม่มีผลบังคับกับโครงสร้างการจัดการและตำแหน่งงานในระดับบริหารของสถาบันตำรวจแห่งชาติ กองทัพกัมพูชา (Royal Cambodian Armed Forces) สำนักงานผู้แทนของกัมพูชาในต่างประเทศ ทั้งนี้ โครงสร้างการบริหารจัดการและตำแหน่งงานในระดับบริหารของกระทรวง สถาบันระดับชาติและระดับท้องถิ่นประกอบไปด้วย

- โครงสร้างงานบริหารและงานอื่นๆ ในระดับเดียวกัน
- ตำแหน่งงานในระดับบริหารและตำแหน่งอื่นๆ ในลักษณะเดียวกัน
- โครงสร้างการบริหารจัดการในระดับเทศบาล/จังหวัด
- ตำแหน่งในระดับบริหารในระดับเทศบาล/จังหวัดและตำแหน่งอื่นๆ ในลักษณะเดียวกัน
- โครงสร้างการบริหารจัดการในระดับเมือง/อำเภอ/คาน
- ตำแหน่งงานในระดับบริหารของเมือง/อำเภอ/คาน รวมทั้งตำแหน่งอื่นๆ ในลักษณะเดียวกัน
- โครงสร้างการบริหารจัดการ รวมทั้งตำแหน่งงานและตำแหน่งอื่นๆ ในลักษณะเดียวกันของหน่วยงานในระดับคอมมูน/สังกัด

⁷³ การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศกัมพูชาแบ่งออกเป็นสองประเภทด้วยกันคือ การบริหารราชการในส่วนกลาง และการบริหารราชการในส่วนท้องถิ่น การบริหารราชการในส่วนกลางได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานของกระทรวงและองค์กรอิสระ ส่วนการบริหารราชการในส่วนท้องถิ่นเป็นผลพวงมาจากการใช้นโยบายของรัฐบาลกลางกัมพูชา เรื่องการกระจายอำนาจออกจากศูนย์กลาง (decentralization)

⁷⁴ โปรดดูข้อ (6) ของบทนี้ด้านล่าง

ภายใต้อนุสัญญากฎบัตรฉบับนี้ การกำหนดโครงสร้างและจำนวนตำแหน่งงานในระดับบริหารของกระทรวง สถาบันระดับชาติและระดับท้องถิ่นจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของงาน งบประมาณ และจำนวนพนักงานในแต่ละกระทรวง สถาบันระดับชาติและระดับท้องถิ่น นอกจากนี้การแต่งตั้งให้ผู้ใดดำรงตำแหน่งงานในระดับบริหารในกระทรวง สถาบันระดับชาติและระดับท้องถิ่นใดๆ ก็ตาม ให้พิจารณาจากการมีตำแหน่งงานว่าง คุณสมบัติของผู้สมัคร ขอบเขตของงาน ความมีประสิทธิภาพในการผลิตผลงาน (productivity) งบประมาณที่มีอยู่ และการยืนยันจากผู้ที่จะเข้ารับตำแหน่งว่าจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้กับหน่วยงานดังกล่าวได้เป็นระยะเวลาหนึ่ง

9. กฎหมายเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ และความรับผิดชอบในการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่

ประเทศกัมพูชาต่างกับประเทศอื่นๆ ตรงที่ยังไม่ได้พัฒนาหลักการปกครอง รวมทั้งกรอบทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลักการปกครอง เช่น กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติทางการปกครอง และกฎหมายที่จะใช้บังคับกรณีทางปกครอง อาทิเช่น พระราชบัญญัติการปกครอง เพื่อพิจารณาว่าคำวินิจฉัยของหน่วยงานทางการปกครองนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ การไม่มีกฎหมายปกครองดังกล่าวถือเป็นช่องโหว่ทางกฎหมายที่มีผลกระทบสำคัญ เพราะความคุ้มครองทางกฎหมายต่อกรณีคำวินิจฉัยของฝ่ายปกครอง หรือการบังคับใช้มาตรการทางปกครองที่ไม่เป็นธรรม และความรับผิดชอบของรัฐต่อคำวินิจฉัยหรือการดำเนินการทางปกครองที่ไม่เป็นธรรมดังกล่าวล้วนขึ้นอยู่กับพิจารณาว่าคำวินิจฉัยของฝ่ายปกครองนั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เนื่องจากไม่มีกฎหมายปกครองที่จะกำหนดหลักการปกครองหรือทำให้กระบวนการปกครองมีมาตรฐาน ดังนั้น จึงไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดความชอบด้วยกฎหมายของมาตรการปกครอง และไม่มีกระบวนการที่จะกำหนดความชอบด้วยกฎหมายของคำวินิจฉัยของฝ่ายปกครอง อาทิเช่น พระราชบัญญัติการปกครอง นอกจากนี้ ยังไม่มีกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ประชาชนร้องเรียนกรณีคำวินิจฉัยของฝ่ายปกครองที่ไม่เป็นธรรม ประชาชนไม่มีช่องทางในการเข้าถึงความยุติธรรมในทางการปกครอง และไม่มีกฎระเบียบที่กำหนดขึ้นมาเพื่อกำหนดความรับผิดชอบของรัฐในเรื่องนี้

ขั้นตอนในการวินิจฉัยกรณีปกครองนั้น จะอยู่ในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ กล่าวคือจะกำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะหรือพิจารณาตามกระบวนการปกครองโดยทั่วไป โดยกระบวนการในการวินิจฉัยกรณีปกครองดังกล่าวมักรวมถึงขั้นตอนดังต่อไปนี้ การยื่นคำร้อง การพิจารณาคดี การวินิจฉัย และการใช้มาตรการทางปกครองตามลำดับ (เช่น พระราชบัญญัติทางการปกครอง) การปฏิบัติตามคำวินิจฉัย ค่าใช้จ่ายต่างๆ การประกาศแจ้งคำวินิจฉัย และการบังคับตามคำวินิจฉัย รัฐธรรมนูญของกัมพูชากำหนดกรอบความคุ้มครองตามกฎหมายต่อคำวินิจฉัยของฝ่ายปกครอง อาทิสิทธิในการร้องเรียน (มาตรา 39 (1) และสิทธิในการขอให้ศาลตรวจสอบคำวินิจฉัยของหน่วยงานปกครอง (judicial review) (มาตรา 39 (2) และ 128 (3)) ระบบความคุ้มครองตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญดังกล่าวทำให้ประชาชนมีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายต่อมาตรการทางการปกครองที่ไม่เป็นธรรม และควบคุมอำนาจบริหาร/การปกครองผ่านศาลยุติธรรมที่มีความเป็นอิสระ ระบบความคุ้มครองนี้ถือเป็นหลักการใหม่ในประวัติศาสตร์กัมพูชา เนื่องจากเป็นระบบทำให้สิทธิขั้นพื้นฐาน (fundamental rights) ของประชาชนเป็นสิทธิขั้นสูงสุด ซึ่งหน่วยงานของรัฐทั้งหมดจะต้องยอมรับและปฏิบัติตาม รัฐธรรมนูญกำหนดให้บุคคลธรรมดาเป็นบุคคลตามกฎหมายที่มีสิทธิขั้นพื้นฐาน และยัง

ได้ให้รายละเอียดระบบที่จะคุ้มครองสิทธิพื้นฐานซึ่งเป็นสิทธิของประชาชนทุกคนอีกด้วย โดยมาตรา 39 ของรัฐธรรมนูญได้ให้รายละเอียดหลักการทางกฎหมายของระบบดังกล่าวนี้ ซึ่งกำหนดไว้โดยชัดแจ้งว่าประชาชนสามารถร้องเรียน กรณีที่ตนไม่ได้รับความเป็นธรรมทางการปกครองได้ โดยมีข้อความว่า “ประชาชนกัมพูชามีสิทธิ (...) ในการร้องเรียน”

ผู้วิจัยสังเกตว่าแผนปฏิบัติการในการดำเนินการตามกลยุทธ์ในการปฏิรูปทางกฎหมายและตุลาการ (ค.ศ. 2005) (Plan of Action for Implementing the Legal and Judicial Reform Strategy (2005)) เป็นแผนที่คาดการณ์ว่าจะก่อให้เกิดระบบกฎหมายปกครองที่สมบูรณ์ ซึ่งรวมถึงการบังคับใช้กฎหมายและการก่อตั้งสถาบันทางกฎหมายดังต่อไปนี้เป็นครั้งแรก: กฎหมายปกครอง กลไกการร้องเรียน ความรับผิดชอบของรัฐ กฎหมายพื้นฐานของรัฐที่ใช้ในการจัดระบบและองค์กรของรัฐ (organic law) ว่าด้วยสถาบันปกครองและสถาบันยุติธรรม ตัวอย่างเช่น ศาลปกครอง ศาลอุทธรณ์สำหรับคดีปกครอง กฎหมายว่าด้วยการเข้าถึงข้อมูล และกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลปกครอง แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลกัมพูชายังไม่ประกาศใช้กฎหมาย หรือประกาศจัดตั้งหน่วยงานทางกฎหมายดังกล่าวจนถึงทุกวันนี้

10. กฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ประเทศกัมพูชายังไม่ได้ประกาศบังคับใช้กฎหมายเฉพาะว่าด้วยความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ซึ่งแตกต่างจากประเทศอื่น อย่างไรก็ตาม แนวคิดเรื่องความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองได้แทรกซึมเข้าไปในกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงมหาดไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996

พระราชกฤษฎีกานี้เป็นกฎหมายที่ประกาศจัดตั้งกระทรวงมหาดไทย หรือ Ministry of Interior “MOI” ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996 รัฐบาลกัมพูชา หรือ Royal Government of Cambodia “RGC” ได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่ในการเป็นผู้นำและควบคุมดูแลการบริหารราชการในประเทศ นโยบายระดับชาติ ความมั่นคง ความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยของสังคมในทุกระดับของกัมพูชา รัฐมนตรีร่วม⁷⁵ หรือรัฐมนตรีเป็นผู้นำในการบริหารงานของกระทรวง MOI โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง และ/หรือปลัดกระทรวงเป็นผู้ช่วยเหลือตามความจำเป็น อนุสัญญาเป็นกฎหมายที่กำหนดการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวง MOI

ณ วันที่ระบุในรายงานฉบับนี้ รัฐมนตรีกระทรวง MOI คือ His Excellency Sar Kheng

⁷⁵ โปรดดูเชิงอรรถ (1) ข้างบน

2. กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งกระทรวงกลาโหม ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996

พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ประกาศจัดตั้งกระทรวงกลาโหม หรือ Ministry of National Defense “MND” ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 24 มกราคม ค.ศ. 1996 รัฐบาลกัมพูชาได้มอบหมายให้กระทรวง MND เป็นผู้นำและควบคุมดูแลกิจการในภาคกลาโหมในกัมพูชา ผู้นำกระทรวง MND อาจจะเป็นรัฐมนตรีร่วม⁷⁶ หรือ รัฐมนตรี โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง และ/หรือ ปลัดกระทรวงเป็นผู้ช่วยเหลือตามความจำเป็น อนุ กฤษฎีกาเป็นกฎหมายที่กำหนดการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวง MND

ณ วันที่ระบุในรายงานฉบับนี้ รัฐมนตรีกระทรวง MND คือ His Excellency Tea Banh

3. กฎหมายว่าด้วยการจัดการอาวุธ วัตถุระเบิด และเครื่องกระสุน ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 2005

กฎหมายฉบับนี้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 2005 วัตถุประสงค์ของพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้คือ กำหนดการจัดการอาวุธ วัตถุระเบิด และเครื่องกระสุนทุกประเภทในประเทศกัมพูชา กฎหมายฉบับนี้มี วัตถุประสงค์ในเรื่องการควบคุมการจัดหา การครอบครอง การพกติดตัว การใช้ การซื้อ การขาย การ แลกเปลี่ยน การให้ยืม การโอน การจัดจำหน่าย การให้เช่า การผลิต การประดิษฐ์ การซ่อมแซม การขนส่ง การพักระหว่างขนส่ง การนำเข้า การส่งออก และการกักตุนซึ่งอาวุธ วัตถุระเบิด และเครื่องกระสุนทุกประเภท ในประเทศกัมพูชา ห้ามมิให้ประชาชนดำเนินการตามที่กล่าวมา แต่อย่างไรก็ตาม ประชาชนได้รับอนุญาตให้ ใช้ปืน เครื่องกระสุน และวัตถุระเบิดบางประเภทตามที่กฎหมายฉบับนี้มีได้บัญญัติห้ามไว้

นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดให้กระทรวงกลาโหม (Ministry of National Defense (“MND”)) และ กระทรวงมหาดไทย (Ministry of Interior (“MOI”)) เท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้มีสโมสรและสนามในการซ้อม ยิงเป้า กระทรวงทั้งสองมีอำนาจในการขึ้นทะเบียนอาวุธ วัตถุระเบิด และเครื่องกระสุนทุกประเภทในประเทศ กัมพูชา กระทรวง MND และกระทรวง MOI ได้รับการมอบอำนาจที่แยกเป็นต่างหากออกจากกันในเรื่องการ จัดการอาวุธ วัตถุระเบิด และเครื่องกระสุนทุกประเภท โดยกระทรวง MND นอกจากหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับ มอบหมายแล้ว ยังมีหน้าที่ในการจัดหา ควบคุม และจัดการอาวุธ วัตถุระเบิด และเครื่องกระสุนทุกประเภท ของกองทัวกัมพูชา (Royal Cambodian Armed Forces (“RCAF”)) รวมถึงออกใบอนุญาตให้ RCAF ใช้ อาวุธ วัตถุระเบิด และเครื่องกระสุนทุกประเภท ส่วนกระทรวง MOI นอกจากหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับ มอบหมายแล้ว ยังมีหน้าที่ในการจัดหา ควบคุม และจัดการอาวุธ วัตถุระเบิด และเครื่องกระสุนทุกประเภท ของกองกำลังตำรวจแห่งชาติ (National Police Forces) หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่รัฐ และประชาชน และ ออกใบอนุญาตให้กองกำลังตำรวจแห่งชาติ หน่วยงานของรัฐบาล เจ้าหน้าที่รัฐ และประชาชนใช้อาวุธ วัตถุ ระเบิด และเครื่องกระสุนทุกประเภท

⁷⁶ โปรดดูเชิงอรรถ (1) ข้างบน

ตามกฎหมายฉบับนี้ ชาวต่างชาติไม่มีสิทธิครอบครองหรือใช้อาวุธ วัตถุระเบิด และเครื่องกระสุนทุกประเภทในประเทศกัมพูชา ยกเว้นชาวต่างชาติที่เป็นผู้คุ้มกันของผู้นำประเทศต่างๆที่เดินทางมาเยือนประเทศกัมพูชา

4. กฎหมายว่าด้วยการก่อตั้งสถาบันแห่งชาติเพื่อป้องกันอาวุธเคมี อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธชีวภาพ และอาวุธกัมมันตรังสี ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน ค.ศ. 2006

สถาบันแห่งชาติเพื่อการป้องกันการแพร่ขยายของอาวุธเคมี อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธชีวภาพ และอาวุธกัมมันตรังสี ที่มีชื่อว่า “สถาบันอาวุธเคมีแห่งชาติ (National Authority for Chemical Weapon)” หรือ สถาบัน “NACW” ก่อตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในระดับประเทศในการประสานความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพกับองค์กรหรือรัฐอื่นๆ และเพื่อทำหน้าที่ควบคุมและป้องกันการแพร่ขยายของอาวุธเคมี อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธชีวภาพ และอาวุธกัมมันตรังสี สถาบัน NCAW นี้มีสมาชิกซึ่งประกอบไปด้วยประธาน 1 คน รองประธาน 4 (สี่) คน และสมาชิกอีก 12 (สิบสอง) คน

พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้กำหนดให้สถาบัน NACW มีบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ควบคุมการดำเนินการต่างๆ ทั้งหมดในการยับยั้งและควบคุมการแพร่ขยายอาวุธเคมี อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธชีวภาพ และอาวุธกัมมันตรังสี รวมทั้งสารเคมีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตอาวุธดังกล่าว
- ดำเนินการเป็นสถาบันระดับประเทศเพียงแห่งเดียวที่ผู้แทนรัฐบาลกัมพูชาในการประชุมระดับนานาชาติต่างๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการยับยั้งและควบคุมการแพร่ขยายอาวุธเคมี อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธชีวภาพ และอาวุธกัมมันตรังสี
- ดำเนินการในนามรัฐบาลกัมพูชาในการเจรจาต่อรองและลงนามกับองค์กรระหว่างประเทศหรือรัฐอื่นๆ ที่เข้าร่วมเป็นภาคีในพิธีสารหรือความตกลงต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาวุธเคมี อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธชีวภาพ และอาวุธกัมมันตรังสี ทั้งนี้ สถาบัน NACW ได้รับมอบอำนาจในการดำเนินการดังกล่าวจากหัวหน้ารัฐบาลกัมพูชาอย่างสมบูรณ์
- ดำเนินการในนามรัฐบาลกัมพูชาเพื่อลงนามในบันทึกความเข้าใจ สัญญา งานโครงการความช่วยเหลือระดับทวิภาคีและพหุภาคี ตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้ารัฐบาลกัมพูชา เพื่อยับยั้งและควบคุมการแพร่ขยายอาวุธเคมี อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธชีวภาพ และอาวุธกัมมันตรังสี
- ออกแบบนโยบาย กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการและยับยั้งควบคุมการแพร่ขยายของอาวุธเคมี อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธชีวภาพ และอาวุธกัมมันตรังสี
- เผยแพร่ และยืนยันว่านโยบาย กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการทั้งหมดที่รัฐบาลกัมพูชาได้กำหนดขึ้นนั้น ได้รับการปฏิบัติตาม ตรวจสอบ และทบทวนอยู่เสมอ
- ประสานความร่วมมือกับองค์กรทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติหรือรัฐภาคีอื่นๆ เพื่อปฏิบัติตามสนธิสัญญาหรือความตกลงที่เกี่ยวข้องกับอาวุธเคมี อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธชีวภาพ และอาวุธกัมมันตรังสี
- ดำเนินการตามมาตรการต่างๆ เพื่อควบคุมและยับยั้งการแพร่ขยายของอาวุธเคมี อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธชีวภาพ และอาวุธกัมมันตรังสี

- ประสานความร่วมมือกับกระทรวง สถาบัน หน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐที่มีอำนาจ หน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐที่ให้บริการประชาชน รวมทั้งสถานประกอบการ และบริษัทเอกชนต่างๆ เพื่อกำหนดข้อจำกัดด้านการส่งออก นำเข้า และขนส่งสารเคมีและสารชีวภาพ และสารอื่นๆ ที่เกี่ยวกับนิวเคลียร์ และกัมมันตรังสี
- ควบคุมดูแลการปฏิบัติตามกฎหมายและอนุสัญญาอื่นใดที่เกี่ยวกับการยับยั้งและควบคุมการแพร่ขยายอาวุธเคมี อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธชีวภาพ และอาวุธกัมมันตรังสี และ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกัมพูชา

5. กฎหมายว่าด้วยการห้ามใช้อาวุธเคมี อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธชีวภาพ และอาวุธกัมมันตรังสี ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ. 2009

กฎหมายฉบับนี้บัญญัติขึ้น โดยมีเป้าหมายในการห้ามการผลิต การดำเนินการกับการรับ การโอน การจัดเก็บ การขนส่ง และการใช้อาวุธเคมี อาวุธนิวเคลียร์ อาวุธชีวภาพ อาวุธกัมมันตรังสี และสารเคมีที่เกี่ยวข้องกับการผลิตอาวุธดังกล่าวในประเทศกัมพูชาโดยเด็ดขาด ยกเว้นสารเคมี สารที่เกี่ยวกับนิวเคลียร์ สารชีวภาพ และสารกัมมันตรังสีที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงและสถาบันที่เกี่ยวข้องและมีอำนาจในการดำเนินการกับสารต่างๆ ดังกล่าวเพื่อนำมาใช้งานเฉพาะในบางสาขา อาทิเช่น สุขภาพ อุตสาหกรรม เหมือง พลังงาน เกษตรกรรม และการวิจัย กฎหมายฉบับนี้บัญญัติขึ้นเพื่อรับรองความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อยของประชาชน การรักษาสิ่งแวดล้อม และสวัสดิภาพของประชาชน ตลอดจนรักษาความปลอดภัยและสันติภาพ ทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับโลก

กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับกับ

- ชาวกัมพูชา ทั้งที่อาศัยอยู่ในและนอกประเทศ
- ชาวต่างชาติที่เข้ามาหรืออาศัยอยู่ในประเทศกัมพูชา
- สถาบัน หน่วยงานของรัฐ ข้าราชการ และกองกำลังติดอาวุธของกัมพูชา
- บริษัทหรือบริษัท หรือนิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศกัมพูชา และมีสาขาหรือบริษัทย่อยทั้งในหรือนอกประเทศ
- เรือ เครื่องบิน และยานพาหนะเพื่อการคมนาคมทุกประเภท ที่จดทะเบียนในประเทศกัมพูชา โดยไม่พิจารณาว่ายานพาหนะดังกล่าวจะเดินทางไปยังที่ใด และ
- เรือ เครื่องบิน และยานพาหนะเพื่อการคมนาคมทุกประเภท ที่จดทะเบียนในประเทศอื่น แต่เดินทางเข้ามามายังประเทศกัมพูชาเพื่อดำเนินการขนส่ง

6. กฎหมายว่าด้วยการประท้วงอย่างสันติ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม ค.ศ. 2009

กฎหมายฉบับนี้มีเป้าหมายในการกำหนดการจัดระเบียบและการดำเนินการประท้วงอย่างสันติในประเทศกัมพูชา กฎหมายฉบับนี้บัญญัติขึ้นเพื่อรับรองเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนกัมพูชา โดยการประท้วงด้วยแนวทางอย่างสันติ แต่กฎหมายห้ามมิให้ใช้สิทธินี้โดยมิชอบ โดยไปกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ และเกียรติยศ

ของผู้อื่น ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของประเทศกัมพูชา ความสงบเรียบร้อยของประชาชนและความมั่นคงของชาติ ตามกฎหมายฉบับนี้ การประท้วงอย่างสันติหมายถึงการชุมนุมกันหรือการเดินขบวนของกลุ่มบุคคลเพื่อเรียกร้อง ประท้วง หรือแสดงออกซึ่งความรู้สึก ความคิดเห็นหรือเจตจำนงต่อสาธารณะ ในรูปแบบหรือแนวทางต่างๆ อย่างสันติ

บุคคลใดก็ตามที่ประสงค์จะประท้วงอย่างสันติในที่สาธารณะใดๆ ก็ตามจำเป็นต้องแจ้งให้หน่วยงานราชการท้องถิ่นที่มีอำนาจทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ในกรณีที่ไม่ได้แจ้ง นอกเหนือจากมาตรการลงโทษอื่นๆ แล้ว หน่วยงานราชการดังกล่าวอาจพิจารณาส่งหนังสือเตือนไปยังผู้นำการประท้วง หรือยึดทรัพย์สิน หรือควบคุมตัวผู้นำการประท้วงดังกล่าว

กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับกับการชุมนุมหรือการเดินขบวนอย่างสันติต่างๆ ทั้งหมดที่เกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการประท้วง/การชุมนุมในประเทศกัมพูชา แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับนี้ไม่มีผลบังคับกับ

- การประชุม การชุมนุม หรือการเดินขบวนในระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
- การชุมนุมที่เกิดขึ้นข้างในหรือข้างนอก หรือติดรั้วของโรงงาน หรือองค์กร หรือสถาบันอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทแรงงาน ซึ่งได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน และ
- การเดินขบวน ขบวนแห่ศพ และการชุมนุมของประชาชนที่รวมตัวกันเพื่อประกอบกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีของประเทศกัมพูชา รวมทั้งเพื่อกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เพื่อประโยชน์ของสังคม

7. กฎหมายว่าด้วยสมาคมและองค์กรที่ทำงานโดยไม่แสวงหาผลกำไร ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ. 2015

กฎหมายฉบับนี้มีเป้าหมายในการรับรองสิทธิและเสรีภาพในการก่อตั้งสมาคมและองค์กรที่ทำงานโดยไม่แสวงหาผลกำไร (non-governmental organizations (“NGOs”)) ในประเทศกัมพูชา เพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ต่างๆ อันเป็นผลประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายขององค์กรดังกล่าว ปกป้องรักษาผลประโยชน์สาธารณะ รวมทั้งยกระดับความเป็นหุ้นส่วนและพัฒนาความร่วมมือระหว่างสมาคมและองค์กร NGOs ดังกล่าวกับหน่วยงานราชการ กฎหมายฉบับนี้บัญญัติขั้นตอนในการดำเนินการต่างๆ เพื่อรับรองสมาคมและองค์กร NGOs อย่างถูกต้องตามกฎหมาย รวมทั้งกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างสมาคมและองค์กร NGOs กับหน่วยงานภาครัฐเพื่อพัฒนาประเทศกัมพูชา กฎหมายฉบับนี้ได้ขยายขอบเขตการมีผลบังคับไปยังสมาคมและองค์กร NGOs ที่กำลังดำเนินการในประเทศกัมพูชาด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ ยกเว้นตามที่มิบบัญญัติอื่นของกฎหมายกำหนดไว้

กฎหมายฉบับนี้กำหนดว่า ในการก่อตั้งสมาคมหรือองค์กร NGOs ต้องมีสมาชิกผู้ก่อตั้ง ซึ่งเป็นบุคคลตามกฎหมายที่มีสัญชาติกัมพูชา และบุคคลอีกอย่างน้อย 3 คนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป โดยสมาคมหรือองค์กร NGOs ต้องขึ้นดังกล่าวจะต้องจดทะเบียนกับกระทรวงมหาดไทย หรือ Ministry of Interior “Moi”

กฎระเบียบของสมาคมหรือองค์กร NGOs ท้องถิ่นนั้นจะต้องมีสาระสำคัญที่ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นๆ ที่มีผลใช้บังคับในปัจจุบัน โดยกระทรวง Mol จะเป็นผู้ตรวจสอบเอกสารคำขอจัดตั้งของสมาคมหรือองค์กร NGOs ท้องถิ่น และภายในระยะเวลา 45 วันทำการ กระทรวง Mol จะแจ้งผลการพิจารณาว่าจะอนุญาตให้สมาคมหรือองค์กร NGOs ท้องถิ่นดังกล่าวจดทะเบียนจัดตั้งหรือไม่ ทั้งนี้ กระทรวง Mol อาจปฏิเสธไม่พิจารณาคำขอจดทะเบียนจัดตั้งของสมาคมหรือองค์กร NGOs ท้องถิ่นได้ ในกรณีที่พบว่าสมาคมหรือองค์กรดังกล่าวมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินการที่อาจจะกระทบต่อความมั่นคง เสถียรภาพ และความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรืออาจเป็นภัยอันตรายต่อความมั่นคงแห่งชาติ ความสามัคคีของประชาชนในประเทศ วัฒนธรรม หรือจารีตประเพณีอันดีงามของประเทศกัมพูชา ทั้งนี้ สมาคมหรือองค์กร NGOs ท้องถิ่นใดๆ ก็ตามที่ถูกกระทรวง Mol พิจารณาไม่อนุมัติการจดทะเบียนจัดตั้ง มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อศาลได้

สมาคมหรือองค์กร NGOs ท้องถิ่นที่ไม่ได้จดทะเบียนจะไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการในประเทศกัมพูชา นอกจากนี้ สมาคมหรือองค์กร NGOs ท้องถิ่นจะต้องทำหนังสือชี้แจงข้อมูลบัญชีทุกบัญชีที่เปิดไว้กับธนาคารในประเทศกัมพูชาให้กระทรวง Mol และกระทรวงเศรษฐกิจและการเงิน (Ministry of Economic and Finance) ทราบภายใน 30 วันนับจากวันที่จดทะเบียนจัดตั้งกับกระทรวง Mol เป็นที่เรียบร้อยแล้ว สำหรับเงื่อนไข รูปแบบ และขั้นตอนต่างๆ ในการจัดตั้งและจดทะเบียนสมาคมหรือองค์กร NGOs ท้องถิ่นสำหรับนิติบุคคลและชาวต่างชาตินั้น ให้เป็นไปตามประกาศของ Mol สมาคมหรือองค์กร NGOs ต่างประเทศใดๆ ที่ประสงค์ที่จะเริ่มดำเนินโครงการในประเทศกัมพูชาจะต้องจดทะเบียนกับกระทรวงการต่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศ (Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation) ในรูปแบบของบันทึกความเข้าใจ

ตามกฎหมายฉบับนี้ องค์กร NGOs องค์กร NGOs จากต่างประเทศ และสมาคมจากต่างประเทศทั้งหมด ต้องรักษาไว้ซึ่งความเป็นกลางทางการเมือง ไม่เข้ากับพรรคการเมืองใดๆ ของประเทศกัมพูชา สมาคมหรือองค์กร NGOs ใดๆ ก็ตามที่ทำเนิรกิจกรรมที่กระทบหรือเป็นภัยอันตรายต่อความมั่นคงแห่งชาติ หรือมีส่วนร่วมในการฟอกเงิน การให้การสนับสนุนทางการเงินเพื่อการก่อการร้าย หรือความผิดฐานก่อการร้าย หรือความผิดทางอาญาอื่นใด จะต้องรับโทษตามกฎหมายอาญาของประเทศกัมพูชาที่สามารถนำมาใช้บังคับแก่กรณีได้

8. **อนุสัญญากว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานกระทรวงมหาดไทย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม ค.ศ. 2015**

ก่อนที่อนุสัญญากฎฉบับนี้จะได้รับการบัญญัติขึ้น อนุสัญญากฎฉบับอื่นๆ ได้กำหนดการจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทยหรือ Ministry of Interior “Mol” ไว้ ซึ่งต่อมาได้มีการยกเลิกอนุสัญญากฎฉบับอื่นๆ ดังกล่าว อนุสัญญากฎฉบับที่ 109 นี้จึงเป็นกฎหมายที่ปรับปรุงและกำหนดการจัดระเบียบและการดำเนินการของกระทรวง Mol

ตามอนุสัญญากฎฉบับนี้ กระทรวง Mol ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกัมพูชา หรือ Royal Government of Cambodia หรือ RGC ให้เป็นผู้นำและบริหารจัดการเขตการปกครอง การเมืองในเชิงการปกครอง ดำรง

แห่งชาติ ความมั่นคงแห่งชาติ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน และความปลอดภัยในประเทศกัมพูชาในทุก
ระดับ อนุสัญญาภาคนี้มีเป้าหมายในการกำหนดบทบาท หน้าที่และโครงสร้างของกระทรวง Mol และมีผล
บังคับกับหน่วยงานปกครองระดับท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆ ทั้งหมดที่ขึ้นตรงต่อกระทรวง Mol

กระทรวง Mol ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานบริหารของรัฐบาล และได้รับมอบอำนาจจากรัฐบาลให้มีบทบาทและ
หน้าที่ความรับผิดชอบต่างๆ ดังต่อไปนี้

- เป็นผู้นำ ประสานงานกับ และช่วยเหลือหน่วยงานปกครองระดับท้องถิ่นเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ของตน
ตามที่กฎหมายว่าด้วยการบริหารการปกครองเทศบาล จังหวัด อำเภอและคาน กฎหมายว่าด้วยการ
บริหารการปกครองคอมมูนและสังกัด และข้อบังคับอื่นๆที่เกี่ยวข้องกำหนด
- สั่งการและเป็นผู้กำกับกำลังตำรวจแห่งชาติ คณะกรรมการในระดับเทศบาลและในระดับจังหวัด
ตลอดจนร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานราชการอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการรักษาความมั่นคง
แห่งชาติ ทำให้สังคมมีความสงบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้น และรับประกันความปลอดภัยของสังคมใน
ประเทศกัมพูชา
- สั่งการและเป็นผู้กำกับงานที่มีทักษะความสามารถในการดำเนินการเรื่องการพิสูจน์อัตลักษณ์และ
เรื่องสัญชาติ
- สั่งการและเป็นผู้กำกับงานที่มีทักษะความสามารถในการบริหารจัดการเรื่องการอพยพและผู้ลี้ภัย
- จัดทะเบียนพรรคการเมือง สมาคม และองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร และติดตามและตรวจสอบให้มี
การบังคับใช้กฎหมายที่มีผลใช้บังคับ รวมทั้งกฎหมายอื่นๆ ตามลำดับ อย่างเหมาะสม
- สั่งการ เป็นผู้กำกับ และบริหารจัดการเรือนจำต่างๆ ในกัมพูชา
- เสนอหลักการ มาตรการ และการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลลับของรัฐบาล โดยดำเนินการให้เป็นไป
ตามกฎหมาย
- ถวายการอารักขาคุ้มครองความปลอดภัยแด่องค์พระมหากษัตริย์ ผู้นำระดับสูง ไม่ว่าจะเป็นผู้นำใน
ประเทศหรือผู้นำจากต่างประเทศก็ตาม และรักษาความปลอดภัยให้แก่สถาบันทางการเมือง การทูต
เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การค้า และการท่องเที่ยวของประเทศ รวมทั้งรักษาความปลอดภัยให้กับงาน
สำคัญๆ ไม่ว่าจะเป็นในระดับประเทศหรือระดับนานาชาติ รักษาความปลอดภัยให้แก่ผู้แทนทั้งจากใน
ประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศกัมพูชา
- เป็นผู้กำกับการจัดการอาวุธ วัตถุระเบิด และดินปืนของกองกำลังตำรวจแห่งชาติ องค์กรของรัฐ
เจ้าหน้าที่ราชการ และพลเรือน รวมทั้งเป็นผู้กำกับการป้องกันอัคคีภัยและการดับเพลิง การกู้ภัย การ
ระบุตำแหน่งบุคคลสูญหาย การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและการรักษาความปลอดภัย
ให้กับเส้นทางจราจรบนท้องถนน เส้นทางสัญจรทางน้ำ และการสัญจรทางรถไฟตามที่กฎหมาย
กำหนด
- กำหนดมาตรการในการเป็นผู้กำกับและบริหารจัดการตำรวจชายแดน การมีส่วนร่วมในการรักษาความ
เป็นปึกแผ่นและอธิปไตยของประเทศกัมพูชาตามที่กฎหมายทั้งกฎหมายในประเทศและกฎหมาย
ต่างประเทศกำหนด ตลอดจนรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดน และ

- ปฏิบัติตามหน้าที่และสิทธิอื่นๆ ตามที่รัฐบาลกลางมอบหมาย

กรุณาศึกษารายละเอียดแผนผังองค์กรของกระทรวง MoI ตามที่ปรากฏในเอกสารแนบท้ายหมายเลข 10

9. อนุสัญญากว่าด้วยการจัดระเบียบและการดำเนินงานกระทรวงกลาโหม ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 14 กันยายน ค.ศ. 2000

นับตั้งแต่ที่กระทรวงกลาโหมหรือ Ministry of National Defense “MND” ได้รับการก่อตั้งขึ้น การจัดระเบียบและการดำเนินงานของกระทรวงได้รับการเปลี่ยนแปลงในภายหลัง โดยเป็นไปตามขอบข่ายงานของกระทรวง ในปี ค.ศ. 1995 มีการจัดตั้งคณะรัฐมนตรีและกรมต่างๆ เพื่อควบคุมดูแลกิจการกลาโหม ในปี ค.ศ. 1999 โครงสร้างองค์กรของกระทรวงได้รับการเปลี่ยนแปลงใหม่ โดยก่อตั้งกองงานและกรมงานทั่วไปเพิ่มขึ้น

เนื่องจากกระทรวงกลาโหมมีความจำเป็นในการควบคุมงานด้านกลาโหมเพิ่มมากขึ้น และเพื่อจัดให้มีการจัดระเบียบ ตลอดจนการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของกระทรวง MND ที่ชัดเจน กระทรวงกลาโหมจึงได้บัญญัติอนุสัญญากฎฉบับนี้ขึ้นมาเพื่อกำหนดการจัดระเบียบของหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวง MND ซึ่งรวมถึงกรมงานทั่วไปและกรมต่างๆ ตลอดจนภารกิจต่างๆ ของกระทรวง ภายใต้อนุสัญญากฎฉบับนี้ กระทรวง MND ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกัมพูชา ให้เป็นผู้นำและควบคุมกิจการด้านกลาโหมในประเทศกัมพูชา

กระทรวง MND ปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานบริหาร (Etat-Major) ของรัฐบาลกัมพูชา และนอกจากหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว กระทรวง MND ยังมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

- เป็นผู้นำ บริหารจัดการ และนำนโยบายด้านกลาโหมของรัฐบาลกัมพูชามาปฏิบัติ
- เสนอชื่อ เสนอแต่งตั้งพล และควบคุมจำนวนทหารในกองทัพ RAC ให้มีความเหมาะสม
- บริหารจัดการ จัดหา ควบคุมวัสดุ เครื่องมือทางเทคนิค สหกรณ์ทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ การก่อสร้างงบประมาณในการช่วยเหลือเรื่องค่าครองชีพและสาธารณสุขของทหารในกองทัพ RAC
- ฝึกอบรม พัฒนาทรัพยากรบุคคล และจัดหลักสูตรพัฒนาทักษะให้ทหารในกองทัพ RAC
- ปฏิบัติตามสนธิสัญญาและความร่วมมือทางทหารต่างๆ ทั้งหมดกับประเทศที่เป็นคู่สัญญากับรัฐบาลกัมพูชา และ
- ปฏิบัติตามหน้าที่/บทบาทอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกัมพูชา

กรุณาศึกษารายละเอียดโครงสร้างองค์กรของกระทรวง MND ตามที่ปรากฏในเอกสารแนบท้ายหมายเลข 11

10. อนุสัญญากว่าด้วยการจัดระเบียบและการทำงานของศูนย์แห่งชาติเพื่อการบริหารจัดการกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ การกวาดล้างทุ่นระเบิด และวัตถุระเบิดที่ตกค้างจากสงคราม ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม ค.ศ. 2009

อนุสัญญากฎฉบับนี้เป็นกฎหมายที่กำหนดการจัดระเบียบและการทำงานของศูนย์แห่งชาติเพื่อการบริหารจัดการกองกำลังปฏิบัติการรักษาสันติภาพ การกวาดล้างทุ่นระเบิด และวัตถุระเบิดที่ตกค้างจากสงคราม (The National Center For Peace Keeping Force, Mine and Explosive Remnants of War Clearance (“NPMEC”)) ศูนย์ NPMEC เป็นศูนย์แห่งชาติเพียงแห่งเดียวที่มีบทบาทในการส่งกองกำลังไปเพื่อร่วมปฏิบัติการกิจในการรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติ นอกเหนือจากหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว อนุสัญญากฎฉบับนี้ยังกำหนดให้ศูนย์ NPMEC มีหน้าที่ต่างๆ ดังต่อไปนี้

- จัดทำแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว ระยะกลาง และระยะสั้นของศูนย์ NPMEC สำหรับการกวาดล้างทุ่นระเบิด และวัตถุระเบิดที่ตกค้างจากสงคราม และการรักษาไว้ซึ่งสันติภาพในระดับโลก
- จัดทำแผนในการปฏิบัติการกวาดล้างทุ่นระเบิดและการรักษาไว้ซึ่งสันติภาพในระดับโลก ซึ่งรวมถึงการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การสังเกตการณ์ทางการทหาร กิจกรรมด้านการปกครอง กิจกรรมด้านภัยพิบัติ และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจปฏิบัติการรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติ
- กำหนดขั้นตอนการดำเนินการ หลักการและข้อบังคับทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในการรักษาสันติภาพและการกวาดล้างทุ่นระเบิด
- จัดทำโครงสร้างองค์กรสำหรับกองกำลังพิเศษ จัดทำเอกสาร วัสดุ กำหนดวิธีการ และสร้างอุปกรณ์ต่างๆ ตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติให้กับกองกำลังทั้งหมดที่ร่วมปฏิบัติการกิจรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติ
- ศึกษาวิจัยในด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศที่องค์การสหประชาชาติร้องขอให้เข้าร่วมปฏิบัติการกิจเพื่อรักษาสันติภาพ และคัดเลือกประเทศที่จะไปปฏิบัติการกิจรักษาสันติภาพที่เหมาะสมกับประเทศกัมพูชา และส่งรายงานการวิจัยและชื่อประเทศที่จะไปปฏิบัติการกิจรักษาสันติภาพให้คณะกรรมการแห่งชาติและกระทรวง MND
- ร่วมมือกับศูนย์ปฏิบัติการทุ่นระเบิดแห่งกัมพูชา (Mine Authority of Cambodia (“MAC”)) หน่วยงานบริหารอื่นๆ และองค์การสหประชาชาติในการศึกษาวิจัย จัดเตรียมเอกสาร บริหารจัดการ วิเคราะห์ และเปรียบเทียบข้อมูลและที่ตั้งของบริเวณที่มีทุ่นระเบิด วัตถุระเบิดที่ตกค้างจากสงคราม และดำเนินการสร้างการรับรู้ให้ประชาชนตระหนักถึงอันตรายที่เกิดจากทุ่นระเบิดและวัตถุระเบิดที่ตกค้างจากสงครามทั้งในประเทศกัมพูชา และในประเทศที่ครอบครองทุ่นระเบิด
- ศึกษาประเด็นต่างๆ ทางกฎหมาย ศึกษาอนุสัญญา และบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับการกิจในการรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติ
- ประสานความร่วมมือกับประเทศต่างๆ หน่วยงานพัฒนาต่างๆ ทั้งในระดับประเทศ/ระดับนานาชาติ สถาบันของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐและสถาบันเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวก รวมทั้ง

จัดเตรียมทรัพยากรต่างๆ ให้พร้อมเพื่อให้ความช่วยเหลือในด้านวัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ และอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการติดตั้ง งบประมาณ และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเทคโนโลยี โดยมีเป้าหมายเพื่อการรักษาสันติภาพและกวาดล้างทุ่นระเบิด

- ดำเนินการตามข้อตกลง/สนธิสัญญาต่อต้านว่าด้วยการห้าม การใช้ การกักตุน และการผลิตทุ่นระเบิดสังหารบุคคล (anti-personal mine) ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งของกองทัพบกในการกวาดล้างทุ่นระเบิด และวัตถุระเบิดที่ตกค้างจากสงคราม เพื่อมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการดำเนินการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ รวมถึงการกวาดล้างทุ่นระเบิดเพื่อสร้างถนนและเพื่อให้ประชาชนสามารถกลับมาอยู่อาศัย ตั้งรกรากอย่างถาวรได้อีกครั้ง
- ดำเนินมาตรการต่างๆ ที่เข้มงวด ติดตามงาน และรับรองความปลอดภัยในระดับสูงให้กับกองกำลังทุกกองของ RCAF ที่ปฏิบัติการกิจกวาดล้างทุ่นระเบิด และวัตถุระเบิดที่ตกค้างจากสงคราม และภารกิจรักษาสันติภาพ ตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานที่มีอำนาจสูงกว่า
- จัดการวัตถุระเบิดและอาวุธทุกประเภทที่ตนมีอยู่ เพื่อใช้ในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพและกวาดล้างทุ่นระเบิดและวัตถุระเบิดที่ตกค้างจากสงคราม ซึ่งเป็นภารกิจของ RCAF และ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวง MND และ/หรือคณะกรรมการแห่งชาติ

11. กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

สาระสำคัญของบทสรุปกฎหมายและข้อบังคับทุกฉบับที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ปรากฏตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการก่อการร้ายประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน ค.ศ. 2007

กฎหมายฉบับนี้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน ค.ศ. 2007 และมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรการในการปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินให้กับผู้ก่อการร้าย ตลอดจนจัดระเบียบและติดตามการบังคับใช้มาตรการดังกล่าว กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับกับบุคคลและบุคคลที่ประกอบอาชีพดังต่อไปนี้ (ซึ่งเรียกต่อไปว่า “บุคคลผู้มีหน้าที่ต้องรายงาน”):

(ก.) ธนาคาร รวมถึงสาขาของธนาคารต่างประเทศ (ข.) สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร รวมถึงบริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์และบริษัทประกันภัย (ค.) สถาบันการเงินขนาดเล็ก (micro-finance institutions) (ง.) สหกรณ์สินเชื่อ (จ.) บริษัทสินเชื่อ กองทุนบำเหน็จบำนาญ และบริษัทลงทุน และบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน (ฉ.) ธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตรา (ช.) ผู้ให้บริการโอนเงิน (ซ.) ตัวแทนขายอสังหาริมทรัพย์ อาคาร และที่ดิน (ฌ.) ผู้ค้าโลหะและหินมีค่า (ญ.) ที่ทำการไปรษณีย์ที่ให้บริการรับชำระเงิน (ฎ.) ทนายความ โนตารี พับลิก นักบัญชี ผู้สอบบัญชี ที่ปรึกษาทางการเงิน และผู้ควบคุมทรัพย์สิน ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวจัดเตรียมหรือดำเนินธุรกรรมที่เกี่ยวข้องให้ลูกค้าหรือลูกค้าของตน (ฏ.) คาสีโนและบ่อนการพนัน (ฐ.) องค์กรไม่

แสวงหาผลกำไรและองค์กรระดมทุน (ท.) บุคคลหรือบุคคลที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ตามที่หน่วยข่าวกรองทางการเงินของกัมพูชา (Cambodia Financial Intelligence Unit หรือ CAFIU) กำหนดไว้ตามขอบเขตของกฎหมาย

ตามกฎหมายฉบับนี้ นอกเหนือจากการดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องยังหมายความรวมถึง การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ การบริหารจัดการเงินสด หลักทรัพย์ หรือสินทรัพย์หมุนเวียนอื่นๆ ของลูกค้า การจัดตั้ง การดำเนินงาน หรือการบริหารจัดการนิติบุคคล หรือการประสานงานและการซื้อขายองค์กรธุรกิจ ทรัสต์ หรือบริษัทที่ให้บริการต่างๆ ในกรณีที่บริษัทต่างๆ ดังกล่าวมีแผนที่จะดำเนินการหรือดำเนินธุรกรรมที่เกี่ยวข้องให้กับลูกค้า อาทิ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนเพื่อก่อตั้งนิติบุคคล ทำหน้าที่หรือให้บุคคลใดๆ ก็ตามทำหน้าที่เป็นผู้จัดการบริษัท ทรัสต์ ทำหน้าที่หรือให้บุคคลใดๆ ก็ตามทำหน้าที่เป็นผู้ถือหุ้นที่แต่งตั้งมาเพื่อแทนที่อีกบุคคลหนึ่ง ฯลฯ

นอกเหนือจากข้อห้ามอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว กฎหมายฉบับนี้ยังห้ามมิให้บุคคลที่มีหน้าที่ต้องรายงานใช้ข้อมูลลับในทางธนาคารและในทางอาชีพเพื่อป้องกันมิให้มีการบังคับใช้กฎหมาย และเพื่อเป็นข้ออ้างในการปฏิเสธไม่ให้ข้อมูลแก่ CAFIU หน่วยงานกำกับดูแล⁷⁷ หรือศาล และห้ามมิให้เปิดเผยหรือคงไว้ซึ่งบัญชีธนาคารที่ไม่ระบุชื่อเจ้าของบัญชีหรือผลิตภัณฑ์ทางธนาคารในลักษณะเดียวกัน ยิ่งไปกว่านั้น นอกจากการดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว กฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดให้บุคคลที่มีหน้าที่ต้องรายงานต้องปฏิบัติตามมาตรการรู้จักตัวตนของลูกค้า (Know Your Customer measures) เพื่อระบุตัวตนของลูกค้าที่ประกอบธุรกรรมทางการเงิน ภายใต้ดวงเงินที่จำกัดไม่ว่าจะเท่าใดก็ตาม รวมทั้งเพื่อตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินบางธุรกรรมอีกด้วย

ตามกฎหมายฉบับนี้ หน่วยข่าวกรองทางการเงินของกัมพูชา (Cambodia Financial Intelligence Unit (“CAFIU”)) จะต้องได้รับการจัดตั้งขึ้น โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งชาติกัมพูชา (the National Bank of Cambodia (“NBC”)) และหน่วยงานดังกล่าวจะต้องมีทรัพยากรทางการเงินและอำนาจที่เพียงพอในการตัดสินใจเกี่ยวกับงานใดๆ ก็ตามที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนได้อย่างเป็นอิสระ CAFIU สามารถร่วมมือกับหน่วยข่าวกรองทางการเงินของต่างประเทศ โดยการลงนามในข้อตกลงความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ซึ่งกระทำตามข้อกำหนดในข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าวบุคคลใดๆ ก็ตามที่มีหน้าที่ตามกฎหมายฉบับนี้จะต้องรับโทษ เช่น การเตือน การดำเนินโทษ การสั่งห้ามไม่ให้ประกอบธุรกรรมใดๆ การขอให้เลิกจ้าง เจ้าหน้าที่หรือผู้จัดการที่เกี่ยวข้องของบุคคลที่มีหน้าที่ต้องรายงาน เสียค่าปรับ และ/หรือจำคุก

⁷⁷ ตามกฎหมายฉบับนี้ หน่วยงานกำกับดูแลหมายถึงธนาคารแห่งชาติกัมพูชา คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งกัมพูชา (Securities and Exchange Commission of Cambodia) และสถาบันอื่นๆ ที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลบุคคลที่มีหน้าที่ต้องรายงาน

กฎหมายฉบับนี้บางมาตราได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎหมายว่าด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการก่อการร้าย ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 3 มิถุนายน ค.ศ. 2013

2. ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศกัมพูชา ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน ค.ศ. 2009

พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้เป็นพระราชกฤษฎีกาที่ประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาในปี ค.ศ. 2009 ประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่ระบุการกระทำผิดในลักษณะต่างๆ กำหนดรายละเอียดของบุคคลที่สามารถระบุได้ว่าต้องรับผิดชอบต่อการกระทำที่ความผิดตามกฎหมาย รวมทั้งกำหนดบทลงโทษ ตลอดจนวิธีการในการบังคับตามบทลงโทษ ประมวลกฎหมายอาญาฉบับนี้แบ่งการกระทำความผิดออกเป็น 2 ประเภทตามความรุนแรงของความผิด โดยแบ่งออกเป็นความผิดอาญาอุกฉกรรจ์ หรือ felonies และความผิดอาญาประเภทลหุโทษ หรือ misdemeanors และ petty crimes

ประมวลกฎหมายอาญาฉบับนี้กำหนดความผิดฐานทุจริตบางประการและบทลงโทษที่มีผลบังคับกับการกระทำผิดฐานทุจริตดังกล่าว เช่น การทุจริตของลูกจ้าง การติดสินบนลูกจ้าง และการทุจริตของกรรมการ การฟอกเงิน การทุจริตของผู้พิพากษา การติดสินบนผู้พิพากษา การที่พยานรับสินบนเพื่อเบิกความเท็จ การติดสินบนพยาน การตกลงกันที่มีผลประโยชน์ส่วนตนมาเกี่ยวข้อง (influential deal) ทั้งทางตรงและทางอ้อม การรับสินบนของบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจเพื่อปลอมแปลงเอกสาร การติดสินบนบุคคลที่ได้รับมอบอำนาจเพื่อปลอมแปลงเอกสาร การรับสินบนของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อปลอมแปลงใบรับรอง การติดสินบนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อปลอมแปลงใบรับรอง การทุจริตของล่ำม/นักแปล การติดสินบนล่ำม/นักแปล การทุจริตของผู้เชี่ยวชาญ และการติดสินบนผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ

บุคคลใดๆ ก็ตามที่กระทำความผิดดังกล่าวข้างต้นจะต้องถูกลงโทษทั้งจำคุกและปรับ ส่วนค่าปรับและระยะเวลาจำคุกจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความผิดที่ได้กระทำและความรุนแรงของความผิดที่ได้กระทำ

3. กฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 17 เมษายน ค.ศ. 2010⁷⁸

กฎหมายฉบับนี้มีเป้าหมายในการส่งเสริมประสิทธิภาพในการให้บริการทุกรูปแบบ และเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาล (good governance) และหลักนิติธรรม (rule of law) ในด้านภาวะผู้นำ (leadership) และหลักธรรมาภิบาลของรัฐ ให้มีความแข็งแกร่ง ตลอดจนคงไว้ซึ่งหลักคุณธรรมความซื่อสัตย์ (integrity) และความยุติธรรม (justice) ซึ่งเป็นหลักการขั้นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาสังคมและการแก้ปัญหาความยากจน กฎหมายฉบับนี้มีเป้าหมายในการปราบปรามการทุจริต โดยการให้การศึกษากับประชาชน การป้องกัน และ

⁷⁸ กฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตฉบับนี้ตราขึ้นหลังจากที่กัมพูชาได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (ค.ศ. 2005) (UN Convention on Corruption (2005)) ซึ่งกำหนดให้รัฐบาลวางกรอบทางกฎหมายและจัดตั้งสถาบันเพื่อต่อต้านการทุจริต การประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตและการจัดตั้งหน่วยงานต่อต้านการทุจริตถือเป็นการตอบรับที่สำคัญของประเทศกัมพูชาที่จะปฏิบัติตามภาระผูกพันของตนในระดับนานาชาติที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้ ประเทศกัมพูชาได้ลงนามในอนุสัญญานี้เมื่อวันที่ 5 กันยายน ค.ศ. 2007

การบังคับใช้กฎหมาย โดยการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของประชาชน และความร่วมมือจากต่างประเทศ กฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับกับการทุจริตในทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนและในทุกระดับทั่วประเทศ กัมพูชา ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากกฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับ

เพื่อเป็นการควบคุมดูแลการดำเนินการเพื่อต่อต้านการทุจริต กฎหมายฉบับนี้จึงได้จัดตั้งสภาการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (National Council Against Corruption (“NCAC”)) และหน่วยงานต่อต้านการทุจริต (Anti-Corruption Unit (“ACU”)) ขึ้น (เรียกรวมกันตามกฎหมายฉบับนี้ว่า สถาบันต่อต้านการทุจริต (Anti-Corruption Institution (“ACI”))) กฎหมายฉบับนี้กำหนดพื้นฐานทางกฎหมายในการก่อตั้งหน่วยงานต่อต้านการทุจริตในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำการทุจริตที่มีตำแหน่งทางราชการและอนุญาตให้ประชาชนร้องเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีความผิดทางอาญา วิธีการต่างๆ เหล่านี้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยส่วนรวมในการดำเนินคดีต่อบุคคลที่กระทำความผิดอาญาที่มีตำแหน่งทางราชการ ตลอดจนปรามมิให้ข้าราชการใช้อำนาจในตำแหน่งราชการโดยมิชอบ และใช้เงินของรัฐบาลไปในทางมิชอบ

NCAC ก่อตั้งขึ้นเพื่อให้แนวทาง คำปรึกษา และคำแนะนำด้านการต่อต้านการทุจริต NCAC ประกอบด้วย สมาชิก 11 คน และสมาชิกดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายฉบับนี้กำหนด การดำเนินงานของ ACU อยู่ภายใต้การนำของประธานหนึ่งคน และรองประธานอีกจำนวนหนึ่ง

กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้บุคคลดังต่อไปนี้ต้องแสดงทรัพย์สินและหนี้สิน ไม่ว่าทรัพย์สินหรือหนี้สินดังกล่าวจะอยู่ภายในหรือนอกประเทศ และจะต้องยื่นแบบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเป็นลายลักษณ์อักษร หรือในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ พร้อมแนบเอกสารประกอบตามที่กำหนดให้แก่ ACU (ACI จะเป็นผู้กำหนดพิธีการและขั้นตอนในการแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน) ด้วยตนเอง ทั้งนี้ จะต้องยื่นเอกสารดังกล่าวทั้งตอนที่เข้ารับตำแหน่งและลาออกจากตำแหน่ง

1. สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาแห่งชาติ และสมาชิกรัฐบาล
2. เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับการแต่งตั้ง โดยมีอำนาจที่ได้รับมอบหมายที่เฉพาะเจาะจง
3. สมาชิกสภาแห่งชาติเพื่อการต่อต้านการทุจริต ประธาน รองประธานและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่อต้านการทุจริตทั้งหมด
4. ข้าราชการพลเรือน ตำรวจ และบุคลากรทหาร และข้าราชการอื่นๆ ที่ได้รับการแต่งตั้งโดยพระราชกฤษฎีกาหรือนุราชกฤษฎีกา
5. เจ้าหน้าที่ราชการอื่นๆ ที่ได้รับการแต่งตั้งโดยประกาศ และได้รับการคัดเลือกโดยพิจารณาจากแบบบัญชีแสดงรายการสินทรัพย์และหนี้สินของหน่วยงานต่อต้านการทุจริต โดยได้รับคัดเลือกหลังจากการหารือกับสภาแห่งชาติเพื่อการต่อต้านการทุจริตแล้ว
6. ผู้พิพากษาศาล พนักงานอัยการ โนตารี พับลิค (notary public) เสมียนศาล จำศาล (bailiff) และ
7. ผู้นำของประชาสังคม

นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ยังบัญญัติความผิดบางประการ ซึ่งถือเป็นความผิดฐานทุจริตตามกฎหมายฉบับนี้ และขั้นตอนในการดำเนินการกับความผิดฐานทุจริตดังกล่าว สำหรับขั้นตอนในการดำเนินการนั้น เจ้าหน้าที่ของ ACU ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นตำรวจตามกฎหมาย จะต้องดำเนินการสืบสวนความผิดฐานทุจริตตามที่กำหนดในบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และบทบัญญัติแห่งกฎหมายฉบับนี้ ยิ่งไปกว่านั้น เพื่อให้ ACU สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานทุจริต ACU จะมีสิทธิพิเศษบางประการ เช่นสิทธิพิเศษในการติดตามตรวจสอบ การเสนอให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องสั่งระงับการดำเนินงานของบุคคลใดๆที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต การอายัดทรัพย์สิน และการร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

กฎหมายฉบับนี้ยังมีบทบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทุจริต ซึ่งในกรณีดังกล่าว ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาบังคับใช้ ACI และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่มีอำนาจมีหน้าที่ที่จะต้องจัดให้มีการมีความร่วมมือระหว่างประเทศและความช่วยเหลือทางกฎหมายร่วมกันระหว่างประเทศกัมพูชาและต่างประเทศ เพื่อให้ได้มาซึ่งสถานะของทรัพย์สินของชาวกัมพูชาที่มีสัญชาติมากกว่าหนึ่งสัญชาติ ขั้นตอนในการประสานความช่วยเหลือทางกฎหมายร่วมกันดังกล่าว จะต้องเป็นไปตามหลักการที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาหรือข้อตกลงทวิภาคีและพหุภาคี และเป็นไปตามกฎหมายของประเทศกัมพูชาที่ผลบังคับใช้

4. **กฎหมายว่าด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 2011**

กฎหมายฉบับนี้ได้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (ค.ศ. 2010) เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม ค.ศ. 2011 (“**กฎหมายว่าด้วยการแก้ไขเพิ่มเติม**”) กฎหมายว่าด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ได้แก้ไข ยกเลิก และเพิ่มเติมข้อความในบางมาตราที่ระบุในกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (ค.ศ. 2010) โดยข้อความที่ได้รับการแก้ไข ยกเลิก และเพิ่มเติมดังกล่าว นอกเหนือจากเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องแล้ว เป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับการกระทำในทางปกครองของประธาน NCAC โดยที่ประธานคนดังกล่าวมีสิทธิในการออกประกาศเพื่อจัดระเบียบโครงสร้างของ ACU ในระดับได้บังคับบัญชา และกำหนด เปลี่ยนแปลง และยกเลิกหน้าที่ของ ACI ในระดับได้บังคับบัญชา ตามที่ประธาน ACU ร้องขอ และเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณและทรัพยากรของ ACI โดย ACI จะมีงบประมาณแยกเป็นต่างหากสำหรับการดำเนินงานของตน ซึ่งงบประมาณดังกล่าวรวมอยู่ในงบประมาณแผ่นดิน ทั้งนี้ ACI ได้รับทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นในการดำเนินงานจากรัฐบาลกัมพูชา

5. **อนุสัญญาว่าด้วยการก่อตั้งหน่วยข่าวกรองทางการเงิน ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 29 มกราคม ค.ศ. 2008**

อนุสัญญากฎฉบับนี้เป็นกฎหมายที่จัดตั้งหน่วยข่าวกรองทางการเงินของประเทศกัมพูชา หรือ Cambodia Financial Intelligence Unit “CAFIU” โดยจัดตั้งเมื่อวันที่ 29 มกราคม ค.ศ. 2008 และอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของธนาคารแห่งชาติกัมพูชา หรือ the National Bank of Cambodia “NBC” CAFIU

บริหารงานโดยคณะกรรมการบริหาร ซึ่งมีสมาชิกประกอบด้วย (1) ผู้แทนของ NBC (2) ผู้แทนของกระทรวงยุติธรรม (3) ผู้แทนของสำนักงานคณะกรรมการรัฐมนตรี (4) ผู้แทนของกระทรวงมหาดไทย และ (5) ผู้แทนของกระทรวงเศรษฐกิจและการเงิน อนุสัญญากฎฉบับนี้กำหนดให้ CAFIU ต้องมีสำนักงานเลขาธิการถาวร โดยมีเลขาธิการใหญ่เป็นผู้นำในการบริหารงานของสำนักงานเลขาธิการดังกล่าว

กรณาศึกษารายละเอียดโครงสร้างองค์กรของ CAFIU ปรากฏรายละเอียดตามเอกสารแนบท้ายหมายเลข 13

6. อนุสัญญากฎฉบับนี้กำหนดให้คณะกรรมการของหน่วยข่าวกรองทางการเงินของประเทศกัมพูชา ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม ค.ศ. 2010

ตามอนุสัญญากฎฉบับนี้ สมาชิกของคณะกรรมการที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการบริหารงานของหน่วยข่าวกรองทางการเงินของกัมพูชาหรือ CAFIU จะต้องประกอบด้วย (1) ผู้อำนวยการธนาคารแห่งประเทศไทย (ประธานคณะกรรมการ) (2) ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (สมาชิกคณะกรรมการ) (3) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการรัฐมนตรี หรือ Office of the Council of Ministers “OCM” (สมาชิกคณะกรรมการ) (4) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สมาชิกคณะกรรมการ) และ (5) ผู้แทนกระทรวงเศรษฐกิจและการเงิน (สมาชิกคณะกรรมการ)

7. อนุสัญญากฎฉบับนี้กำหนดให้การจัดเตรียมและการบริหารจัดการงบประมาณของสถาบันต่อต้านการทุจริต ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 10 มกราคม ค.ศ. 2011

อนุสัญญากฎฉบับนี้บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดการจัดเตรียมและการบริหารจัดการงบประมาณของสถาบันต่อต้านการทุจริต หรือ Anti-Corruption Institution “ACI” ตามอนุสัญญากฎฉบับนี้ ACI จะมีงบประมาณของตนเองแยกเป็นต่างหากเพื่อดำเนินกิจกรรม/งานต่างๆ ของตน โดยงบประมาณดังกล่าวมีจำนวนเท่ากับ 0.2% - 0.3% ของรายจ่ายประจำทั้งหมดที่ระบุในงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งอัตราดังกล่าวนี้จะได้รับการแก้ไขทุกสามปี และ ACI สามารถขอเพิ่มจากรัฐบาลกัมพูชาได้ตามความจำเป็น

นอกจากนี้ อนุสัญญากฎฉบับนี้ยังกำหนดให้หน่วยงานต่อต้านการทุจริต หรือ Anti-Corruption Unit “ACU” เป็นผู้ตรวจสอบและเสนอแนะงบประมาณรายปีให้แก่กระทรวงเศรษฐกิจและการเงิน ข้าราชการพลเรือนและหัวหน้าฝ่ายบริหารของสภาต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ หรือ National Council Against Corruption “NCAC” และ ACU จะได้รับเงินเบี้ยเลี้ยงเพื่อดำเนินงานต่อต้านการทุจริต ซึ่งเรียกกันว่าเบี้ยเลี้ยงซึ่งจ่ายเป็นต่างหากสำหรับการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเงินที่เพิ่มขึ้นมาจากเงินเดือนพื้นฐานและค่าตอบแทนรายเดือนอื่นๆ

8. อนุสัญญากว่าด้วยการจัดระเบียบและการทำงานด้านการต่อต้านการทุจริต ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อฉบับวันที่ 10 มกราคม ค.ศ. 2011

อนุสัญญากฎฉบับนี้มีเป้าหมายในการกำหนดการจัดระเบียบและการทำงานของหน่วยงานต่อต้านการทุจริต หรือ Anti-Corruption Unit “ACU” ACU มีภารกิจในการต่อสู้กับการทุจริตทุกรูปแบบ ที่เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนและทุกระดับในประเทศกัมพูชา โดยกระทำผ่านทาง การให้การศึกษาแก่ประชาชน การป้องกัน การควบคุม และการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการกระทำทุจริต โดยได้รับการสนับสนุนจากประชาชนและความร่วมมือจากนานาชาติ

ACU มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- บังคับใช้กฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับที่มีผลบังคับ กรณีสถานการณ์ทุจริต
- จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อต่อสู้กับการทุจริตตามกลยุทธ์และนโยบายของสภาต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ หรือ National Council for Anti-Corruption “NCAC”
- บริหารจัดการการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- เผ่าตรวจสอบ สืบสวน ตรวจสอบในเชิงลึก และวิจัย ตลอดจนนำเสนอมาตรการที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทุจริตในทุกกระทรวง หน่วยงานของรัฐและเอกชน และองค์กรต่างๆ โดยเป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงานที่มีผลบังคับใช้
- รับและตรวจสอบคำร้องเรียนทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตและดำเนินการตามขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมดที่มีผลบังคับใช้
- รับและตรวจสอบคำร้องเรียนทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการไม่ใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะ
- ค้นหา ตรวจสอบ และจัดเตรียมเอกสารและข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต
- ดำเนินมาตรการที่จำเป็นในการรักษาความปลอดภัยของผู้แจ้งเบาะแสการทุจริต
- บริหารจัดการระบบรายงานทรัพย์สินและหนี้สินตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายต่อต้านการทุจริต
- เป็นผู้นำแคมเปญให้ความรู้เพื่อทำให้ประชาชนตระหนักถึงผลกระทบจากการทุจริตและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและกำจัดการทุจริตให้หมดสิ้นไป
- ประสานความร่วมมือกับองค์กรในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติในการต่อสู้กับการทุจริตระหว่างประเทศ และ
- ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลกัมพูชา และตามกฎหมายที่มีผลบังคับ

การศึกษาคู่มือโครงสร้างองค์กรของ ACU ตามรายละเอียดที่ปรากฏในเอกสารแนบท้ายหมายเลข 12

9. อนุสัญญากฎว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานแห่งชาติเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการก่อการร้าย ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน ค.ศ. 2015

อนุสัญญากฎฉบับนี้เป็นกฎหมายที่จัดตั้งคณะกรรมการประสานงานแห่งชาติเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการก่อการร้าย หรือ National Coordination Committee for Anti-Money Laundering and Combatting the Financing of Terrorism หรือ NCC ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน ค.ศ. 2015 เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกในการประสานงานที่ถาวรและในระดับอาวุโส เพื่อป้องกันและควบคุมการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินให้แก่ผู้ก่อการร้ายในประเทศกัมพูชา คณะกรรมการ NCC นี้มีอำนาจในการตัดสินใจผ่านทางเสียงข้างมากของคณะกรรมการ ในเรื่องการเตรียมกลไกในการประสานงาน การป้องกันและควบคุมการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการก่อการร้ายในประเทศกัมพูชา

มาตรา 1 ของอนุสัญญากฎฉบับนี้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการ NCC ซึ่งต่อมาได้รับการแก้ไขโดยอนุสัญญากฎฉบับที่ 63 ANK.BK ว่าด้วยการแก้ไขมาตรา 1 ของอนุสัญญากฎฉบับนี้ โดยอนุสัญญากฎฉบับที่ 63 ดังกล่าวประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 8 เมษายน ค.ศ. 2016 อนุสัญญากฎฉบับที่ 63 กำหนดให้คณะกรรมการ NCC ต้องมีสมาชิกซึ่งประกอบไปด้วย (1) ผู้อำนวยการธนาคารแห่งประเทศไทย หรือ National Bank of Cambodia “NBC” (2) ผู้แทนกระทรวงเศรษฐกิจและการเงิน (3) ผู้แทนคณะกรรมการป้องกันการก่อการร้ายแห่งชาติ (4) สมาชิกคณะกรรมการของหน่วยข่าวกรองทางการเงินของกัมพูชาหรือ Cambodia Financial Intelligence Unit “CAFIU” ที่เป็นผู้แทนของกระทรวงกลาโหม (5) สมาชิกคณะกรรมการ CAFIU ที่เป็นผู้แทนของกระทรวงเศรษฐกิจและการเงิน (6) สมาชิกคณะกรรมการ CAFIU ที่เป็นผู้แทนของกระทรวงยุติธรรม (7) สมาชิกคณะกรรมการ CAFIU ที่เป็นผู้แทนของคณะรัฐมนตรี (8) ผู้แทนของกระทรวงการต่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศ และ (9) เลขาธิการใหญ่ของ CAFIU

อนุสัญญากฎฉบับนี้กำหนดให้คณะกรรมการ NCC มีหน้าที่และการทำงานต่างๆ ดังต่อไปนี้

- พัฒนานโยบายแห่งชาติในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการก่อการร้าย
- ประสานความร่วมมือในเรื่องนโยบายแห่งชาติ โดยใช้แผนดำเนินงานใหม่ๆ ทั้งในระดับภูมิภาคและนานาชาติ
- รับรองว่ามีการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการก่อการร้ายอย่างมีประสิทธิภาพ
- รับรองว่าประเทศกัมพูชาปฏิบัติตามคำแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (Financial Action Task Force : FATF) ข้อกำหนดต่างๆ ของกลุ่มความร่วมมือเพื่อการต่อต้านการฟอกเงินในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และตามอนุสัญญา มติ คำแถลง และแผนปฏิบัติการของสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการก่อการร้าย

- ให้คำแนะนำในเรื่องมาตรการและโครงสร้างทางกฎหมายและทางปกครอง เพื่อที่จะใช้มาตรการในด้าน การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการก่อการร้ายได้ อย่างเหมาะสม
- จัดทำระบบเพื่อดำเนินการในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการ สนับสนุนทางการเงินเพื่อการก่อการร้าย และ
- ติดตามการใช้มาตรการในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุน ทางการเงินเพื่อการก่อการร้าย โดยติดตามอย่างมีประสิทธิภาพ

10. ประกาศเรื่องการจัดระเบียบและการดำเนินงานของสำนักงานที่อยู่ภายใต้การบริหารของหน่วยงานต่อต้าน การทุจริต มีผลบังคับใช้เมื่อ วันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 2011

ประกาศฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดการจัดระเบียบและการดำเนินงานของสำนักงานต่างๆ ที่อยู่ภายใต้ การบริหารของหน่วยงานต่อต้านการทุจริต หรือ Anti-Corruption Unit หรือ ACU สำหรับโครงสร้างองค์กร ของ ACU นั้น ACU ประกอบไปด้วยแผนกต่างๆ จำนวน 8 (แปด) แผนก โดยแต่ละแผนกจะประกอบด้วย สำนักงานได้สังกัด จำนวนหนึ่ง โดยในแต่ละสำนักงานก็จะมีหัวหน้าแผนกและผู้ช่วยหัวหน้าแผนกอีกจำนวน หนึ่งเป็นผู้นำในการดำเนินงาน

แผนกงานจำนวน 8 (แปด) แผนกตามประกาศฉบับนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) แผนกธุรการและการเงิน (ประกอบด้วยสำนักงาน 4 (สี่) แห่ง)
- 2) แผนกงานบุคคลและการฝึกอบรม (ประกอบด้วยสำนักงาน 3 (สาม) แห่ง)
- 3) แผนกรักษาความปลอดภัย (ประกอบด้วยสำนักงาน 4 (สี่) แห่ง)
- 4) แผนกแสดงทรัพย์สินและหนี้สิน (ประกอบด้วยสำนักงาน 3 (สาม) แห่ง)
- 5) แผนกกิจการด้านเขตอำนาจ คำร้องเรียน และกิจการต่างประเทศ (ประกอบด้วยสำนักงาน 3 (สาม) แห่ง)
- 6) แผนกการศึกษา การคุ้มครองและการป้องกัน (ประกอบด้วยสำนักงาน 3 (สาม) แห่ง)
- 7) แผนกข้อมูลทางเทคนิคและคำให้การ (ประกอบด้วยสำนักงาน 4 (สี่) แห่ง)
- 8) แผนกการสอบสวนและจารกรรม (มีสำนักงาน 6 (หก) แห่ง)

ตามประกาศฉบับนี้ สำนักงานแต่ละแห่งจะต้องร่วมมือกับสำนักงานพิเศษอื่นๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไป อย่างราบรื่น ทั้งนี้ สำนักงานทุกแห่งที่ขึ้นตรงต่อแผนกของ ACU จะต้องประชุมกันเพื่อแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

12. กฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ

กฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐประกาศใช้เมื่อวันที่ 14 มกราคม ค.ศ. 2012 กฎหมายฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายในการรับรองว่ากระบวนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้า งานก่อสร้าง บริการต่างๆ รวมทั้งบริการในการให้คำปรึกษานั้นดำเนินไปอย่างโปร่งใส มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม มีประสิทธิภาพ เชื่อถือได้ ปราศจากการเลือกปฏิบัติ ประหยัดงบประมาณ และทันกาล รวมทั้งรับรองว่ามีการใช้ระบบเพื่อการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐที่สอดคล้องกันทั่วราชอาณาจักรกัมพูชา

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อบัญญัติหลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอนปฏิบัติ และโครงสร้างในการควบคุมและการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐทั้งหมดที่เกิดขึ้นในประเทศกัมพูชา

กฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐนี้มีผลบังคับใช้กับการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐทั้งหมดที่เกิดขึ้นในประเทศกัมพูชา โดยที่ไม่พิจารณาถึงแหล่งที่มาของเงินทุน ยกเว้น

- การจัดซื้อจัดจ้างใดๆ ก็ตามที่ได้รับเงินสนับสนุนจากหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา และการจัดซื้อจัดจ้างใดๆ ก็ตามที่ต้องดำเนินการตามคำแนะนำและขั้นตอนตามที่กำหนดในสัญญาการให้เงินทุน ในกรณีที่สัญญาการให้เงินทุนดังกล่าวไม่ได้กำหนดคำแนะนำหรือขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้างไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ
- การจัดซื้อจัดจ้างใดๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องผลกระทบต่อข้อมูลลับของกิจการกลาโหมและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองที่ต้องได้รับอนุมัติจากนายกรัฐมนตรี
- การที่รัฐบาลให้สัมปทาน ซึ่งต้องเป็นไปตามกฎหมายและกฎระเบียบฉบับอื่นเป็นต่างหาก

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม ค.ศ. 2006 บัญญัติให้การจัดซื้อจัดจ้างสินค้า งานก่อสร้าง และบริการต่างๆ จะต้องดำเนินการตามวิธีการดังต่อไปนี้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับมูลค่าของโครงการ:

- การแข่งประมูลราคาจากต่างชาติ : วิธีการนี้จะใช้กับโครงการขนาดใหญ่พิเศษ (mega project) ซึ่งหลักเกณฑ์และข้อกำหนดต่างๆ ในการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐสำหรับโครงการดังกล่าวจะถูกกำหนดไว้ในอนุสัญญา โดยวิธีการนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้ประมูลจากต่างชาติได้มีส่วนร่วมในการประมูล ผู้ประมูลจากต่างชาติสามารถเสนอรายละเอียดเฉพาะในด้านเทคนิค เพื่อที่จะเลือกข้อเสนอในการประมูลที่คุ้มทุนและเป็นประโยชน์มากที่สุด
- การแข่งประมูลราคาในประเทศ : วิธีการนี้จะใช้ในกรณีที่ผู้ผลิตในประเทศมีความสามารถในการผลิตสินค้าและศักยภาพในการก่อสร้างอย่างเพียงพอ และค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ประมาณการไว้มีจำนวนไม่มาก เพื่อดึงดูดผู้จัดหาสินค้าหรือบริการหรือผู้รับจ้างจากต่างชาติ ทั้งนี้ เพื่อคัดเลือกข้อเสนอในการประมูลที่คุ้มทุนและเป็นประโยชน์มากที่สุด

- การสอบถามราคา : วิธีการนี้จะใช้สำหรับการจัดซื้อจัดจ้างสินค้า งานก่อสร้าง และบริการต่างๆ ที่มีอยู่ในตลาดในประเทศ การสอบถามราคานี้อาจใช้กับผู้จัดหาสินค้าหรือบริการที่อยู่ในประเทศ หรือต่างประเทศ และ
- การสำรวจราคา : วิธีการนี้จะใช้สำหรับการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าที่ไม่ได้มีความสำคัญและมีราคาไม่สูง

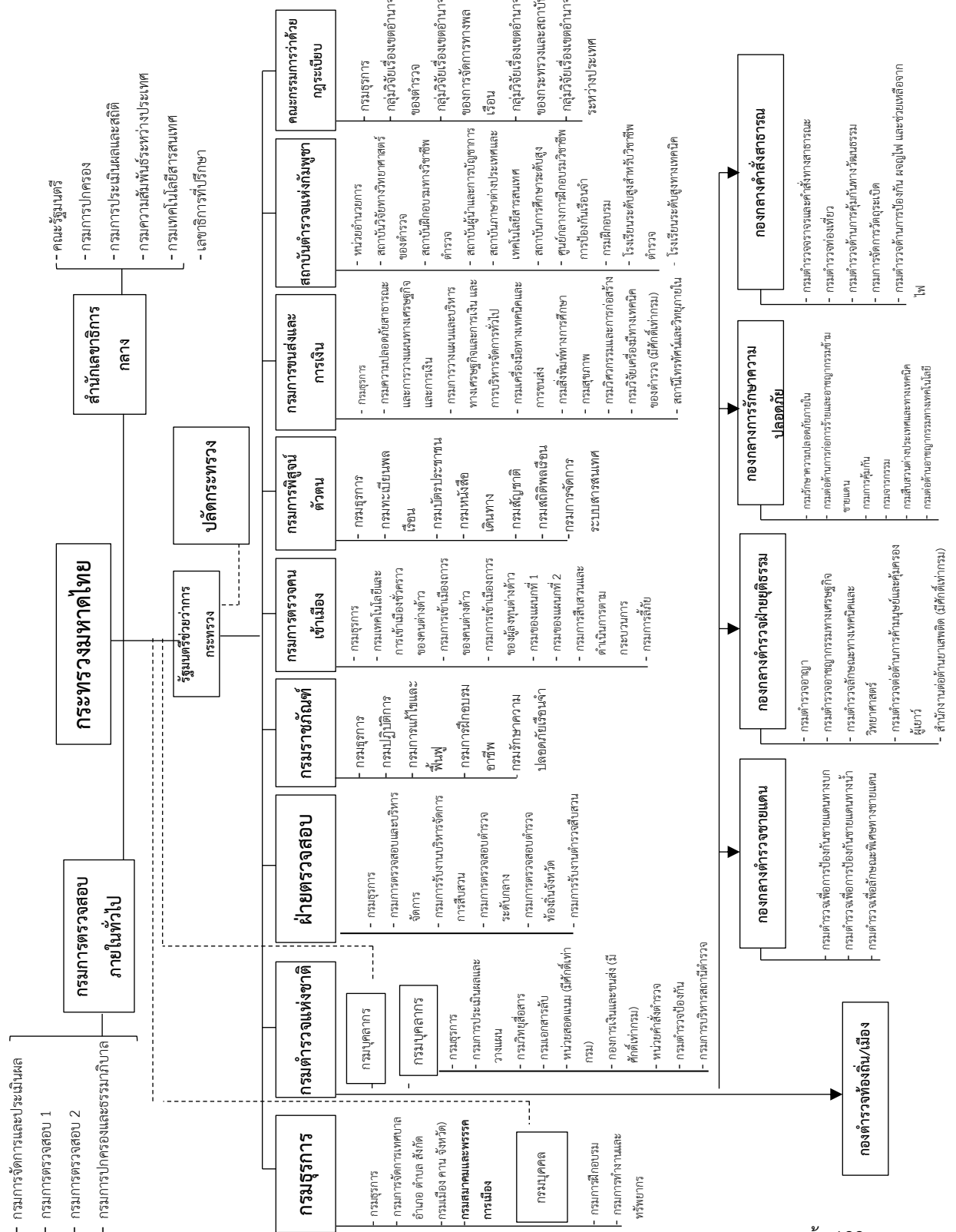
นอกจากนี้ ในกรณีพิเศษที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงเศรษฐกิจและการเงินและเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ อาจใช้วิธีการจัดซื้อจัดจ้างนอกเหนือไปจากที่กล่าวมาข้างต้นได้ เช่น การว่าจ้างกับผู้รับจ้างโดยตรง การว่าจ้างกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างและการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อประโยชน์ของชุมชน

13. กฎหมายว่าด้วยสถานการณ์ฉุกเฉินของประเทศ

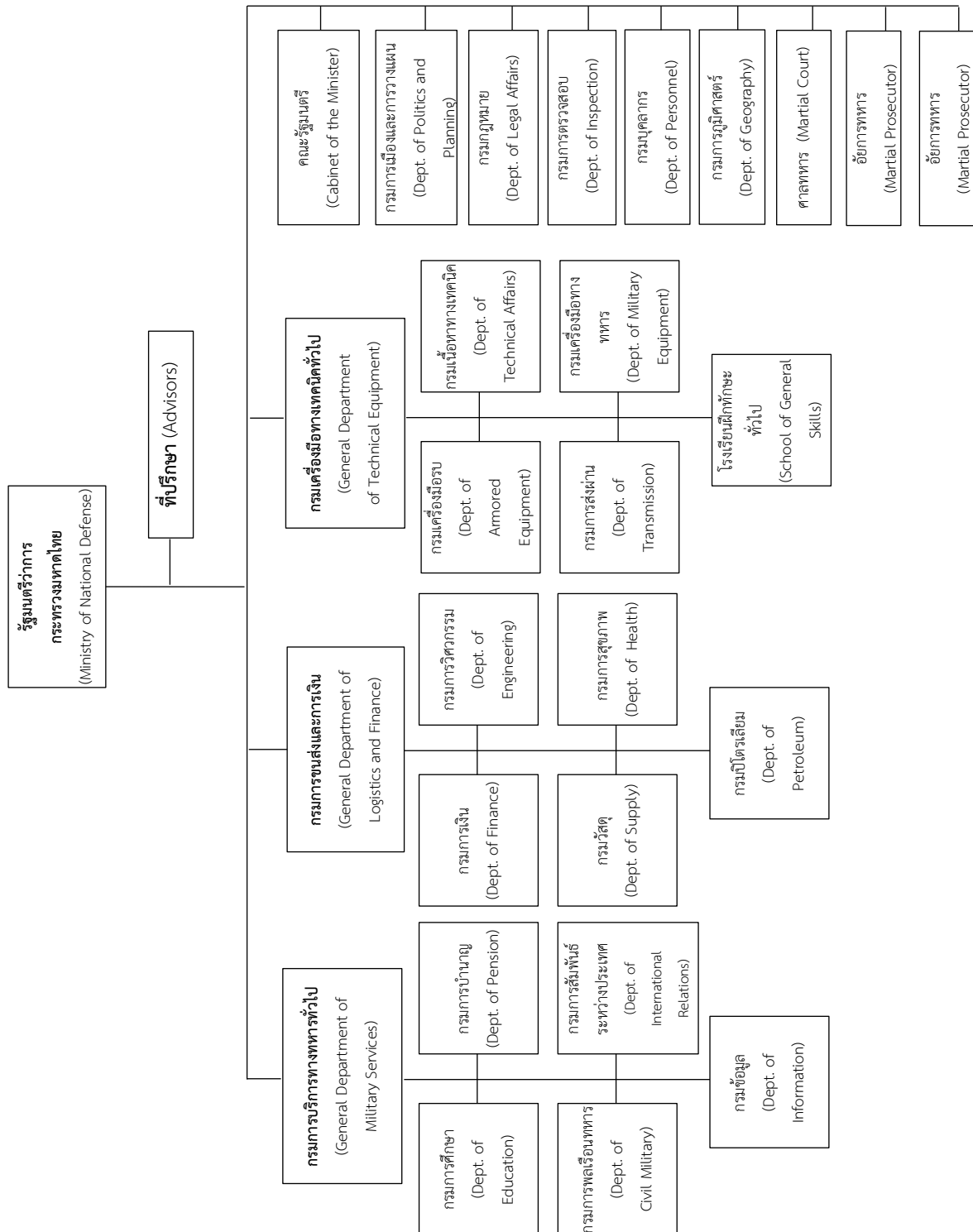
ณ วันที่ส่งรายงานฉบับนี้ ประเทศกัมพูชายังไม่มีกฎหมายว่าด้วยเหตุฉุกเฉินของประเทศเป็นการเฉพาะ ซึ่งในเรื่องดังกล่าว มาตรา 22 (ใหม่) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 6 มีนาคม ค.ศ. 1999 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่ประเทศประสบภัยอันตราย พระมหากษัตริย์จะทรงประกาศให้ประเทศอยู่ในสภาวะฉุกเฉิน หลังจากที่ยานายกรัฐมนตรี ประธานสภาแห่งชาติ และประธานวุฒิสภามีมติเป็นเอกฉันท์ นอกจากนี้ มาตรา 86 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาบัญญัติไว้ว่า ภายใต้สภาวะที่ประเทศตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ฉุกเฉินสภาแห่งชาติจะต้องเรียกประชุมเป็นรายวัน ทั้งนี้ สภาแห่งชาติมีสิทธิที่จะประกาศยุติสภาวะฉุกเฉินดังกล่าว เมื่อสถานการณ์สงบลง ในกรณีที่สภาแห่งชาติไม่สามารถเรียกประชุมได้ เนื่องจากมีเหตุจำเป็นบังคับ โดยเฉพาะในกรณีที่ประเทศถูกรุกรานจากกองกำลังต่างชาติ สภาวะฉุกเฉินของประเทศจะถูกขยายระยะเวลาออกไปโดยอัตโนมัติ และในระหว่างที่ประเทศตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ฉุกเฉิน ไม่สามารถยุบสภาแห่งชาติได้ ไม่ว่ากรณีใดก็ตาม

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

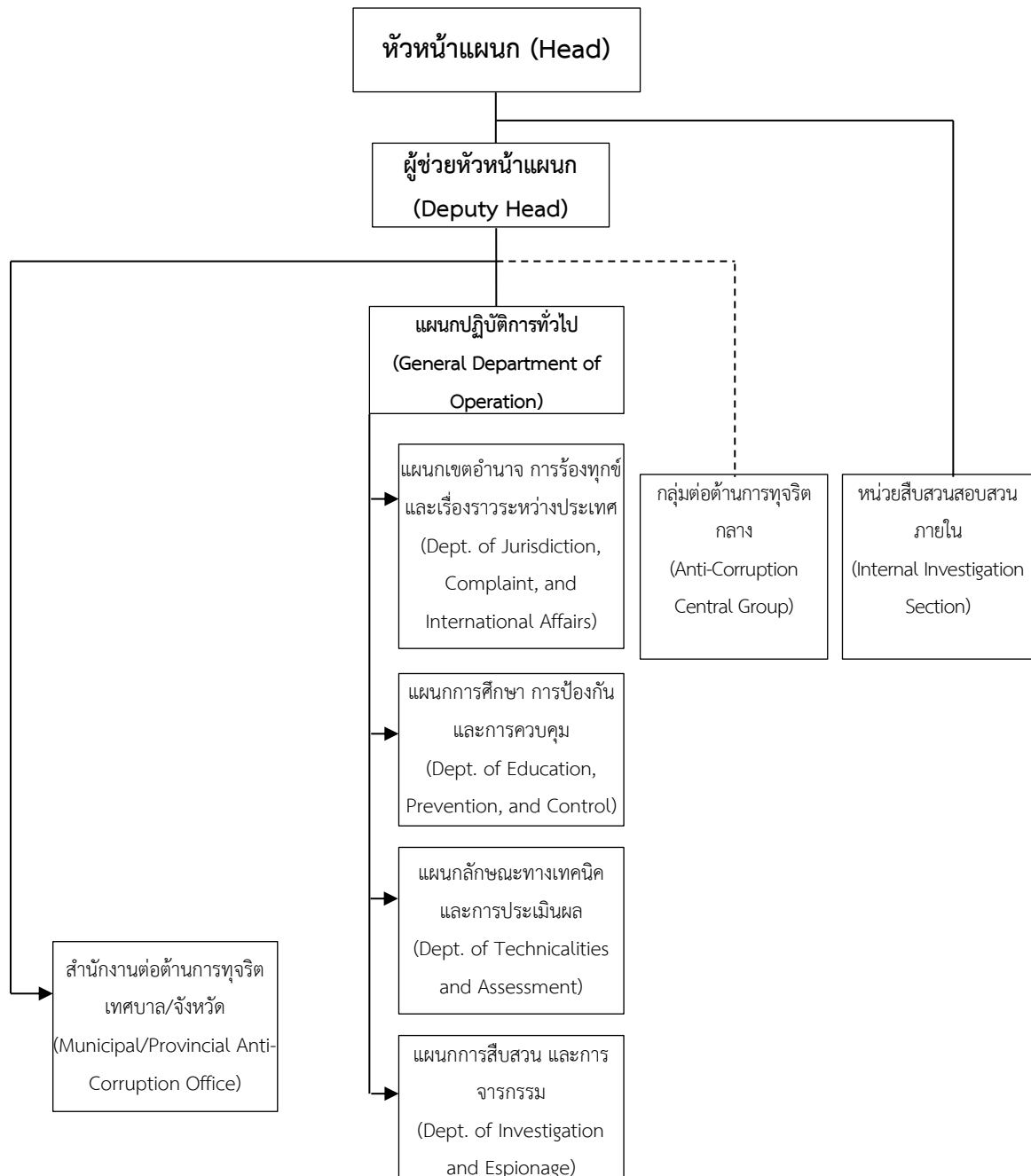
เอกสารแนบท้ายหมายเลข 10
โครงสร้างองค์กรกระทรวงมหาดไทย
(Organizational Chart of the Ministry of Interior)

เอกสารแนบท้ายหมายเลข 11
โครงสร้างองค์กรกระทรวงกลาโหม
(Organizational Chart of the Ministry of National Defense)

เอกสารแนบท้ายหมายเลข 12
โครงสร้างองค์กรหน่วยงานต่อต้านการทุจริต
(Organizational Chart of the Anti-Corruption Unit)

เอกสารแนบท้ายหมายเลข 13
โครงสร้างองค์กรหน่วยข่าวกรองทางการเงินกัมพูชา
(Organizational Chart of the Cambodia Financial Intelligence Unit)

